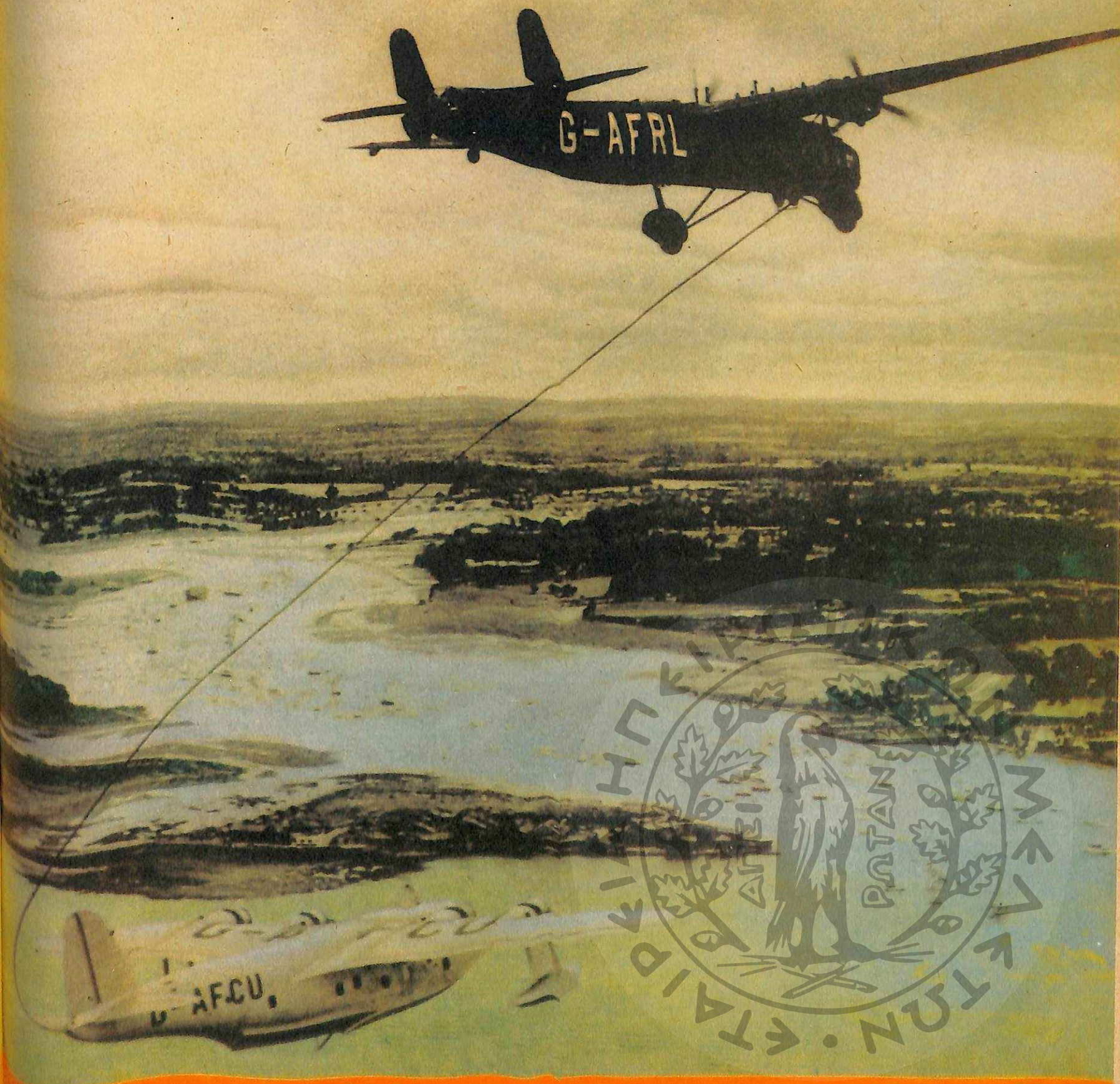

Ο ΗΛΙΟΣ

Εβδομαδιαία Εγκυκλοπαιδική Επεξεύρησις

NEON ΣΥΣΤΗΜΑ
ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΓΗΠΕΔΩΝ

Είς τὰ ἀγγλικά αεροδρόμια ἐτοποθετήθη νέον σύστημα φωτισμοῦ τῶν γηπέδων τῶν. Μέχρι τοῦδε περίεξ τοῦ γηπέδου ὑπῆρχον τοποθετημένα κόκκινα ἢ ηλεκτρικά φῶτα, βεβαιύοντα τὸν κίνδυνον τῆς προσγείωσης τῶν αεροπλάνων ἐν τὸς τοῦ σχηματιζομένου κύκλου. Ἡδὴ ὅμως ἡ ἀγγλικὴ αεροπορικὴ ὑπηρεσία ἐτροποποίησε τὰς ηλεκτρικὰς αὐτὰς ἐγκαταστάσεις καὶ ἐτοποθέτησεν τὰ φῶτα εἰς μίαν εὐθείαν γραμμὴν. Ἐκαστος λαμπτήρ ἀπέχει τοῦ ἄλλου 50 πόδας. Τὰ φῶτα εἶνε τοποθετημένα κατὰ τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐξέχουν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, διότι ἄλλως θὰ ὑπῆρχε κίνδυνος δυστυχημάτων.

—ΟΟΟ—

Νέα μέθοδος λιπάνσεως
τῆς γῆς.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ ἐνίσχυσις διαφόρων συστατικῶν τῆς καλλιεργουμένης γῆς γίνεται καὶ διὰ χημικῶν λιπασμάτων, ἐφόσον τὰ ζωϊκὰ λιπάσματα ἐλλείπουν. Εἰς πολλὰ ἐδάφη ὑπάρχει ἀνεπάρκεια νήτρου καὶ εἰς ἄλλα ὑπάρχει πλεόνασμα ἄλλων συστατικῶν. Μέχρι τοῦδε ὑπῆρχον χημικὰ ἐργοστάσια τὰ ὁποῖα ἐπαινοῦντο εἰς τοὺς κτηματίας τοὺς ἀπαιτοῦν μένους τύπους λιπασμάτων. Ὁ Ἀμερικανὸς γημικὸς μηχανικὸς Φρίντ ὅμως κατεσκεύασε μίαν μηχανὴν διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ἐδάφους διὰ νήτρου γίνεται χωρὶς νὰ μεσολάβῃ ὁ ἐμπλουτισμὸς τοῦ διὰ τοῦ χημικοῦ αὐτοῦ παρασκευασμένου. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται χάρις εἰς μίαν ηλεκτρικὴν μηχανήν, ἡ ὁποία διοχετεύει εἰς τὸ ἐδαφὸς ἢ ηλεκτρικὸν ρεῦμα. Ἐκ τούτου ἡ περιεκτικότης τοῦ ἐδάφους εἰς νήτρον αὐξάνει κατὰ 800 %. Ἡ ηλεκτρικὴ αὐτὴ μηχανὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ μίαν φορητὴν μηχανὴν ἐσωτερικῆς καύσεως, ἡ ὁποία μεταβιβάζει τὴν παραγομένην κίνησιν εἰς μίαν ηλεκτρικὴν γεννήτριαν, παράγουσαν ηλεκτρικὸν ρεῦμα ἰσχύος 110 ὁδλτ. Ἡ γεννήτρια αὕτη συνδέεται μὲ ἓνα μετασχηματιστὴν, ὁ ὅστις μεταδίδει 15.000 ὁδλτ εἰς δύο χωριστὰς ηλεκτρικὰς συσκευὰς, αἱ ὁποῖαι σφύρονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἡ διοχέτευσις ηλεκτρικοῦ ρεύματος εἰς τὸ ἐδαφὸς ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν νήτρου.

Ἡ ὅλη αὕτη συσκευὴ εἶνε τοποθετημένη ἐπὶ ἐνὸς συρρομένου τρακτέρ, οἱ δύο τροχοὶ τοῦ ὁποίου εἶνε ὁδοντωτοί, ἵνα δύναται νὰ μετακινῆται καὶ ἐπὶ ἀνωμάτων ἐδαφῶν.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΣ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Ο ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝ ΠΤΗΣΕΙ
ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ

Ὁ ἀνεφοδιασμὸς τῶν αεροπλάνων ἐν πτήσει, ὑπῆρξε μίᾳ ἀπὸ τὰς κυριότερας ἀποσχολήσεις τῶν εἰδικῶν, ἰδίως ἀφότου ἡ ἀκτίς δράσεως τῶν αεροπλάνων ἠξήθη εἰς τοιοῦτον ὅσον ὥστε νὰ καθίστανται δύναται αεροπορικὰ ταξίδια μακρὰς διαρκείας, ὅπως λ. χ. τὸ μετὰξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικής, πού ἐκτελεῖται ἤδη εἰς τακτικά δρομολόγια ἀπὸ τὰ ὑπερωκεάνεια ἀγγλικά καὶ ἀμερικανικά αεροπλάνα.

Αἱ πτήσεις μακρὰς διαρκείας ἀνευ σταθμῶν, προϋποθέτουν πράγματι, ἐπαρκὴ ἐφοδισμόν τοῦ αεροπλάνου εἰς καύσιμον ὕλην, πράγμα πού ἀποβαίνει εἰς βάρος τῆς ἱκανότητος τοῦ αεροσκάφους νὰ μεταφέρῃ ἐπαρκὴ ἀριθμὸν ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων. Ἐντεῦθεν, ἐδημιουργήθη τὸ πρόβλημα τοῦ ἀνεφοδιασμοῦ ἐν πτήσει, ἡ ἐπιτυχὴς λύσις τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ σπουδαίως ὅχι μόνον τὴν ἐμπορικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολε-

μικὴν αεροπορίαν, σήμερον ἰδίως ὅποτε τὰ πολεμικά αεροσκάφη ἐπεκτείνουν καθημερινῶς τὴν ἀκτίνα δράσεώς των.

Ὁ ἀνεφοδιασμὸς γίνεται δι' αεροπλάνων - δεξαμενῶν, πού μεταφέρουν μεγάλας ποσότητας καυσίμου ὕλης, ἐφηρμόσθη δὲ τελευταίως ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴν πολεμικὴν αεροπορίαν. Τὸ αεροπλάνον - δεξαμενὴ πετᾷ ἐπάνω ἀπὸ τὸ αεροπλάνον πού πρόκειται νὰ ἐφοδιάσῃ, ρίπτει δὲ ἓνα σωλὴνα εἰς τὸ αεροσκάφος πού πρόκειται νὰ ἐφοδιάσῃ. Ἡ καύσιμος ὕλη διοχετεύεται διὰ τοῦ σωλῆνος αὐτοῦ, ἐνῶ τὰ δύο αεροπλάνα πετοῦν μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα εἰς ἀπόστασιν δεκάδων μέτρων τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ ἄλλου. Ἐν περιπτώσει κινδύνου, ὁ σωλὴν ἀποσπᾶται αὐτομάτως ἐνῶ δύο βολβίδες πού εὐρίσκονται εἰς τὰ ἄκρα τοῦ σωλῆνος κλείνουν ἀμέσως καὶ παρεμποδίζουν τὴν περαιτέρω διοχέτευσιν καυσίμου ὕλης.

ΤΟΥ ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΑΙ ΒΙΤΑΜΙΝΑΙ

Πολλοὶ ἴσως εἶνε οἱ ἀγνοοῦντες ἀκόμη τί ἀκριβῶς εἶνε αἱ βιταμίναι. Ἄλλως τε, μετὰ τὴν πρώτην ἀνακάλυψιν τῶν βιταμινῶν, τῇ 1912, καὶ πλείστοι ἐπιστήμονες ἀκόμη διὰ χρόνον πολὺν δὲν ἦσαν παρεσκευασμένοι νὰ ἐξηγήσουν τί εἶνε τὰ μόρια ταῦτα τῶν τροφῶν. Ἐπείρῃσαν δὲ ἀρκετὰ ἔτη μέχρι ὅτου κατορθώθῃ ἡ ἀπομόνωσις των. Αἱ βιταμίναι περιέχονται εἰς τὰς ὠμάς ἢ τὰς ἐλάχιστας θρασυμένας τροφάς. Ἡ βιταμίνη Α εὐρίσκεται κυρίως εἰς δημητριακά, λαχανικά, τὸ γάλα, τὸ βοῦτυρον, τὸν κρόκον τοῦ αὐγῶν καὶ τὸ μπουρνελάιον. Ἡ βιταμίνη Β ἰδίᾳ εὐρίσκεται εἰς τὸν φλοιὸν τῶν δημητριακῶν, εἰς ὅσα εἶδη καὶ ἡ προηγούμενη καὶ εἰς τὸ ὠμὸν κρέας. Ἡ

βιταμίνη Γ εὐρίσκεται εἰς τὰ ξυνὰ καὶ τὰ χυμώδη φρούτα, τὸ γάλα καὶ τὸ ὠμὸν κρέας. Ἡ βιταμίνη Δ εἰς τὸ μωρουπόλαδο κυρίως, τὸ γάλα καὶ τὰ πράσινα λαχανικά. Ἄλλων βιταμινῶν ὁ ρόλος δὲν ἔχει ἐπαρκῶς μελετηθῇ. Γενικῶς ὅμως αἱ βιταμίναι εἶνε ἀπαραίτητοι εἰς τὸν ὁργανισμὸν διὰ τὴν διάσπασιν τῶν τροφῶν, ὥστε νὰ καθίστανται ἀφομοιώσιμοι. Ἄνευ αὐτῶν ἡ ἀνεῦ ἐπαρκoῦς παροχῆς ὧν τῶν εἰδῶν τῶν βιταμινῶν ὁ ὁργανισμὸς πάσχει ἀπὸ ἀσθενείας, μετὰξὺ τῶν ὁποίων τὸ σκορβοῦτον καὶ ὁ ραχτιτισμὸς, γενικῶς δὲ ἐπέρχεται ἀδυναμία, καθιστῶσα τὸν ἄνθρωπον εὐπρόσβλητον ἀπὸ πᾶσαν ἀσθένειαν.

Ο ΗΛΙΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΑΘΗΝΩΝ: Σταδίου 23
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Γούναρη 45
Τηλέφωνον: 31-909

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΑΧ. 225	ΕΤΗΣΙΑ £ 1
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 125	ΕΞΑΜΗΝΟΣ Σελ. 10

Η ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΗΧΑΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Μέχρι σήμερον ἔχουν ἐπινοηθῇ διάφορα μηχανικά ἔργαλεῖα (πριόνια, ἔσκαφες κλπ.), τὰ ὁποῖα ἐκινεῖντο συνήθως δι' ἡλεκτρισμοῦ, ἡ κινεῖσθαι δὲ αὐτὰ συσκευὴ εὐρίσκεται ἐκεῖ πλησίον καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ ἐργαλείου δι' ἡλεκτροφόρων συρμάτων. Ἡ τῆς αὐτῆς ὁμῶς διάταξις δὲν διευκολύνει πολὺ τὴν ἐργασίαν, οἱ ἐργάται δὲ διατρέχουν συχνὰ κινδύνους ἡλεκτροπληξίας καὶ ἀμφοῖς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀπὸ τὰ σύρματα. Πρὸς διόρθωσιν τῆς ἀνωτέρω ἀτελείας κατεσκευάσθη φορητὸς κινητὴρ βενζίνης ὁ ὁποῖος φέρεται ἐπὶ τῆς ράχως τοῦ ἐργάτου καὶ θέτει ἀπ' εὐθείας εἰς λειτουργίαν τὸ ἐργαλεῖον. Ὁ κινητὴρ ἔχει συνολικὸν βάρος 14 χιλιogramμῶν, παραγματοποιεῖ 3.000 στροφὰς κατὰ λεπτὸν καὶ ἔχει ἰσχύϊ 1 1/4 ἵππου. Ἐχουν ληφθῇ ὅλα τὰ μέτρα ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχῃ κίνδυνος πυρκαϊῆς ἢ ἐκδήσεως. Ὁ κινητὴρ καταναλίσκει ἡμίσειαν λίτρον βενζίνης τὴν ὥραν, καταλήγει δὲ εἰς κεντρικὴν ἀτράκτον ἐπὶ τῆς ὁποίας ποσσαρμύζονται τὰ διάφορα ἐργαλεῖα. Τὰ ἐργαλεῖα αὐτὰ εἶνε συνήθως πριόνι, σφυρὶ, πλάνη, λίμα, τρυπάνι κλπ. Ὑπολογίζεται ὅτι ἓνας ἐργάτης ἐφοδιασμένος μὲ φορητὸν κινητῆρα ἀποδίδει τετραπλασίαν ἐργασίαν.

—ΟΟΟ—

Τὸ δξυγόνον εἰς τὰ ἐργαστήρια.

Τὸ δξυγόνον ἐξασφαλίζει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ζωὴν, ἀλλὰ ἡ παρουσία του εἰς τὰ βιοχημικὰ ἐργοστάσια ἀποτελεῖ τὸν μεγαλύτερον ἐκθρόν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ αἷρ τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν περιέχει δξυγόνον, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ 1/5 καὶ τὸ ἀέριον αὐτὸ εἶνε πολὺ εὐεργετικὸν διὰ τὴν ὑπαρξίν μας. Ἡ βιοχημικὴ τῶν αὐτοκινήτων ὑποφέρει ἐξαιρετικῶς ἀπὸ ὀξειδώσεως. Δύο κύρια ὁργανικά οὐσίαι τῆς ἔλαστικῆς καὶ ἡ βενζίνη, εἶνε ἰδιαίτερος εὐαίσθητοι εἰς τὴν παρουσίαν δξυγόνου. Χιλιάδες λίτρα ἐξ αὐτῶν τῶν δύο ὕλων κατεστράφησαν ἐξ ὁλοκλήρου, λόγῳ τῆς δράσεως τοῦ δξυγόνου. Ἡδὴ οἱ χημικοὶ κατάρθωσαν νὰ ἀπομώσουν τὸ δξυγόνον ἀπὸ τὰ διάφορα βιοχημικὰ ἐργοστάσια διὰ τῆς χρησιμοποίησεως διαφόρων στοιχείων, γνωστῶν μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ οξίδαυτε.

Περιεχόμενα

Εἰς τὸ τεῦχος αὐτὸ μᾶς γράφουν οἱ κ.κ.

Ν. ΚΛΑΔΑΣ, ἀντιστράτηγος: Τὸ κράτος τοῦ Δάντιχ.

Χ. Ν. ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ, φυσιοδίφης: Τὸ Γαλῶδες. Ὁ Ποδαλείριος.

Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ — ΔΕΛΗΓΙΑΝ-ΝΗ: Ὁ ρόλος τῆς μητέρας εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ παιδιοῦ.

Ι. Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Ἡ διῶρυξ τοῦ Παναμά.

Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, διδάκτωρ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν: Ἐνυδρεϊα-ΡΑΓΚΝΑΡ ΟΛΑΦΣΣΟΝ: Πῶς ὁ συνεργατισμὸς ἐπλοῦτισε τὸν Ἰσλανδικὸν λαόν.

Α. ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΣ, μηχανικός: Ἡ τεχνικὴ τοῦ ἐρασιτέχνου τῆς ραδιοφωνίας.

Μ. ΚΑΡΡΟΝ: Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀτσιγάνων.

Β. ΚΑΝΤΑΡΕΣ, δικηγόρος: Κληρονομικόν, δημόσιον κ.λ.π. δίκαιον τῶν Ἰνδῶν.

Γ. Α. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ, διευθυντὴς τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν: Ἡλιακὰ Ὁρολόγια.

Ν. ΛΑΣΚΑΡΙΣ, ἀριστεῖον Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν: Τὸ Νεοελληνικὸν θέατρον.

Δ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ, διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης: Περιελθὺς Γκόγια.

Ε. ΦΩΤΙΑΔΗΣ: Νέαι ἐκδόσεις.

Ρ. ΤΕΒΕΝΕΝ: Δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ διορθώσῃ τὴν φύσιν;

ΕΙΔΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Τὸ νέον βιβλίον τοῦ Οὐέλλς: «Τὸ μέλλον Ἀνθρώπου τοῦ Λογικοῦ». Θὰ στρώωνται οἱ δρόμοι μὲ θαμβάνι; Διὰ τί ἐξηφανίσθη τὸ Μόα;

Αἱ δυνατότητες τῆς Ἀεροπορίας ἐν Πολέμῳ.

Στατιστικά.

Τὸ ἡλεκτρικὸ οἶδερο.

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο δημοσιεύονται ἔργα χρομὸς χάρτης καὶ Γεωγραφία τοῦ Νοτίου Πόλου.

Ἀρχίζει τὸ νέον μας μυθιστόρημα «Ἡ Νῆσος τοῦ Ἰατροῦ Μοράν», ἔργον τοῦ Οὐέλλς.

Εἰς τὸ τεῦχος αὐτὸ περιέχονται ὡσαύτως γενικά ἔρθεα περὶ Ἰατρικῆς, Μικροβιολογίας, Βιολογίας, Διαίτολογίας, Ἱστορίας, Ἀρχαιολογίας, Παλαιοντολογίας, Μυθολογίας, Θεσησιολογίας, Φιλοσοφίας, Κοινωνιολογίας, Λογοποιίας, Χημείας, Φυσικῆς, Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, Ζωολογίας, Φυτολογίας κ.λ.π.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Διευθυντής: Ι. Δ. ΠΑΣΣΑΣ ■ Διευθυντὴς συντάξεως: ΣΤ. ΚΑΡΑΒΙΑΣ

Η ΤΥΧΗ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΤΟΥ ΛΟΓΙΚΟΥ

ΤΟ ΝΕΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΟΥΕΛΣ

Τὸ νέον βιβλίον τοῦ Οὐέλλς ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον εἶνε τὸ καταστάλαγμα μελετῶν τοῦ Ἀγγλοῦ σοφοῦ ἐπὶ ἡμῶν αἰῶνα. Τὸ ἔξα ρετικῶς ἐνδιαφέρον σημεῖον αὐτοῦ εἶνε ὅτι, παρ' ὅλον ὅτι, ἀπληγαμένον μακρὰς ἀναλύσεως θεωρίων, τὸ βιβλίον ἀνάγκης ἀλληλέγγυα καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀντιτίθενται εἰς τὰ «ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα» εἶνε ἀπατηλὰ.

Ὁ Οὐέλλς ἐξετάζει τὸ ζήτημα τοῦ πολέμου. Κατὰ τὸ παρελθόν ἡ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ χώρας τινὸς ἢ ἡ φιλοδοξία ἐδημιουργοῦν ζητήματα προκαλοῦντα ρήξεις μετὰ γειτόνων λαῶν. Ἀλλὰ ἡ κατάργησις τῶν ἀποστάσεων ἐπιτρέπει νὰ μὴ ἐξαρτῶνται πλέον οἱ λαοὶ ἀπὸ τῶν γειτόνων των. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι ὁ κόσμος ὀλοκληρὸς ἀποτελεῖ ἐνότητα, ἡ ὁποία δύναται νὰ ζῇ ἐν ἡρεμίᾳ ἢ ἐν συνεχείᾳ ἀνησυχίας. Αἱ μαχητικαὶ τάσεις τοῦ ἀνθρώπου ὑπερισχύουν πρὸς τὸ παρὸν τῶν τάσεων πρὸς διατήρησιν τῆς ἡρεμίας. Ὅλοι, θὰ ἠμποροῦσε καλεῖν νὰ εἴπῃ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Οὐέλλς οἱ ἰθύνοντες διαπνέονται ἀπὸ τὰς μαχητικὰς ταύτας τάσεις. Διὰ νὰ ἡσυχάσῃ ὁ κόσμος, ὁ Οὐέλλς φρονεῖ ὅτι:

«Πρῶτον καὶ κυριώτατον πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ ἰδέα καὶ ἡ παράδοσις τοῦ πολέμου. Πολλοὶ εἶνε παρεσκευασμένοι πρὸς τοῦτο, ὥστε καὶ ἂν δὲν εἶνε εἰς θέσιν ἀκόμῃ νὰ εἴπουν τί θὰ στοιχίσῃ ἡ ἐγκατάλειψις. Δεύτερον, πρέπει νὰ παύσῃ ἡ σπατάλη τῶν φυσικῶν προϊόντων, ἡ ὁποία ἐγίνε τὸν δέκατον ἑκατὸν αἰῶνα καὶ νὰ στραφῇ ἡ προσπάθεια πρὸς τὴν συλλογικὴν οἰκονομίαν, χάριν τοῦ κόσμου ὀλοκληροῦ. Τρίτον, χάριν τῶν νέων, ὁ κόσμος δέον νὰ ἐργασθῇ κατὰ τρόπον δραστηρικόν, ἐξασφαλίζοντα τὴν πρόοδον.»

Ὁ Οὐέλλς δὲν πιστεύει ὅτι τὰ φιλειργονικά κηρύγματα καὶ ἀκόμῃ ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης δύναται νὰ βοηθήσουν τὸν κόσμον διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἀπαραίτητον ἡρεμίαν. Χρειάζεται πρὸ παντὸς νὰ δημοιουργηθῇ μετὰ τῶν λαῶν τὸ πνεῦμα τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἀλληλεξαρτήσεως.

Πρὸ παντὸς χρειάζεται νὰ παύσῃ τὸ παιγνίδι τῶν λέξεων πραγματικῶς ὑποκρισία εἰς τὴν χρησιμοποίησιν μερικῶν λέξεων. Κατὰ τὸν Οὐέλλς, πράγματι, ἡ ἀντίληψις ὅτι τὰ «δημοκρατικὰ καθεστῶτα» εἶνε ἐξ ἀνάγκης ἀλληλέγγυα καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀντιτίθενται εἰς τὰ «ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα» εἶνε ἀπατηλὰ. «Ἄλλωστε ὁ ὁρος «δημοκρατικὰ καθεστῶτα» δὲν σημαίνει ὅτι ταῦτα εἶνε πράγματι λαοκρατικά. Τὸ ἰδεῶδες τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἦτο μεσοαστικόν καὶ οὐδέποτε ἀπέβλεπεν εἰς τὸ καλὸν τοῦ ὅλου ἔθνους. Ἡ ἰσότης μόνον διὰ μερίδα τῆς μέσης τάξεως ἐπραγματοποιήθη. Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀδελφότης ἰσπεδείχθησαν σύμβολα ἀπατηλά. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπίσης αἱ διαρρυθμίσεις τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τύπος μᾶλλον ὑπῆρξαν πα-

ρά οὐσία, διότι ὁ λαὸς οὐδέποτε ἦτο ἀρκετὰ καλὰ πληροφοροφθόνος ὥστε νὰ σχηματίσῃ γνώμην διὰ τὴν κυβερνήσιν του. Ὁ κοινοβουλευτικὸς ἀπεδείχθη φαινάκη. Ἀκόμῃ καὶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ὅπου ἡ πολιτικὴ ἰσότης εἶνε πληρεστέρα, ἡ ἰσότης τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ἀπεδείχθη ἀνεφικτός.

Ἡ ἐπὶ κρισίς τοῦ λεγομένου δημοκρατικοῦ συστήματος δὲν σταματᾷ εἰς τὰ ἐσωτερικά ζητήματα. Ὁ Οὐέλλς πιστεύει ὅτι καὶ εἰς τὰ ἐξωτερικά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κανονίζεται ἡ πολιτικὴ ἡ τύχη τῶν λαῶν, οἱ πολῖται μόνον εἶνε ἡ ἐλευθερία των νὰ κανονίζον αὐτοὶ τὴν πολιτικὴν των καὶ τὰς σχέσεις των πρὸς ἄλλα κλάτη. Εἰς τὰς δημοκρατίας, ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ κανονίζεται ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ καὶ ἀνεῦ τῆς συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ. Πολλοὶ ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τοῦ κ. Τσάμπερλαιν, γράφει ὁ Οὐέλλς, ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1938, ἐγένοντο ἀνευθύνως. Ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς δικτὰτωρ, χωρὶς νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν βίαν.»

Ὁ μόνος τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος θὰ διαφύγῃ τὴν καταστροφὴν, κατὰ τὸν Οὐέλλς, εἶνε ἡ συνεργασία τῶν λαῶν. Ἀλλὰ τὴν συνεργασίαν ταύτην δὲν τὴν βλέπει (Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 583)

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΣΙΧ

ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ Κ. ΝΙΚ. ΚΛΑΔΑ

Δάντσιχ (Γερμανιστί Danzig, Πολωνιστί Gdansk Γκντάνσκ) καλείται, αφ' ἑνὸς μὲν τὸ μικρὸν, ἐλεύθερον κράτος, τὸ διατελοῦν ἀπὸ τοῦ 1919 μέχρι σήμερον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Κοινωνίας τῶν

τεῖχον αὐτὴν πάλιν οἱ Ρῶσοι, τῷ 1807 —1814 ὁπότε κατεῖχον οἱ Γάλλοι μόνον τὸ φρούριον Δάντσιχ. Ἐνθ' δὲ μέχρι τοῦ 1919, λόγω τῆς μὴ ιδρύσεως οὔτε ἐλεύθερου κράτους τοῦ Δάντσιχ, οὔτε τοῦ

ταμίους συγκοινωνίας. Ληπτέον δὲ καλῶς ὑπ' ὅψει ὅτι ἡ πόλις Δάντσιχ εὐρίσκεται ἐγγύτατα τοῦ ἀνατολικοῦ ὁρίου τοῦ Πολωνικοῦ Διαδρόμου, τοῦ ὁργανωθέντος τῷ 1919 πρὸς ὄφελος τῆς Πολωνίας, ἢ μάλλον, πρὸς βλάβην τῆς Γερμανίας.

Τὸ κράτος τοῦ Δάντσιχ διοικεῖται ὑπὸ αἰρετοῦ νομοθετικοῦ Σώματος, ἀποτελοῦντος τὴν Γερουσίαν, καὶ ἐκλέγοντος τὴν Κυβέρνησιν, ἥς πρόεδρος εἶνε ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας, περὶ οὗ τόσος γίνεται σήμερον λόγος εἰς τὰς ἐφημερίδας, λόγω τοῦ ὅτι ὁ πρόεδρος οὗτος τῆς Γερουσίας διατελεῖ ἐν σπενωτάτῃ ἐπαφῇ μετὰ τοῦ Φύρερ Χίτλερ.

Καίτοι ὅμως τὸ κράτος τοῦ Δάντσιχ θεωρεῖται ἐλεύθερον, ἐν τούτοις, δύναται τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιών τοῦ 1919, ἐξαρτάται ἐν πολλοῖς ἐκ τῆς Πολωνίας, καθ' ὅσον πάντα τὰ ἐμπορικῆς καὶ ναυτιλιακῆς φύσεως ζητήματα ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς Πολωνίας, δὲν δύναται δὲ νὰ διαθέσῃ ἑαυτὴ διὰ στρατιωτικὰ καὶ ναυτικὰ καὶ ἀεροπορικὰ ζητήματα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Πολωνίας, καὶ δὲν δύναται νὰ κατασκευάσῃ ὁχυρωματικὰ ἔργα, οὔδε πολεμικὴν βιομηχανίαν.

Ἡ πόλις τοῦ Δάντσιχ ἀποτελεῖ παλαιὸν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεσαίωνα, ἰσχυρότατον φρούριον ἐπὶ τοῦ Δέλτα τοῦ Βιστούλα, προωρισμένον, αφ' ἑνὸς μὲν ἡμύνεται κατὰ πάσης ἀποβάσεως ἐκ τῆς Βαλτικῆς Θαλάσσης, αφ' ἑτέρου δὲ ν' ἀποτελῇ τὸ ἐρεῖσμα παντός, εἴτε θέλοντος νὰ προσπεράσῃ τὸν ποταμὸν τοῦτον πρὸς οἰανδήποτε κατεύθυνσιν, ἢ ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἢ ἀντιστρόφως. Συνεπῶς, ἄνευ τῆς διακατοχῆς τοῦ Δάντσιχ, δὲν δύναται τις νὰ θεωρῇται κύριος τῆς κοιλάδος τοῦ κάτω Βιστούλα.

Ἡ ἀφαίρεσις τῆς πρινοχῆς τοῦ Δάντσιχ ἀπὸ τῆς Γερμανίας δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς μόνον ζήτημα μειώσεως τοῦ Γερμανικοῦ ἐδάφους, ὡς τὸ πολὺ κοινὸν νομίζει, ἀλλ' ἀποτελεῖ αὐτόχρημα μείωσιν τῆς συγχρόνου Γερμανικῆς ἀμύνης. Διότι, ἐν ὧ μέχρι τοῦ 1919 ἡ Ἀνατολικὴ Πρωσία μετὰ τῆς συνεχόμενης νοτιώτερον ἐδαφικῆς περιοχῆς (ἄλλοτε Γερμανικῆς, σήμερον Πολωνικῆς) καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φρουρίων ἀπέτελουν πλευρικὴν στρατηγικὴν τοποθεσίαν, προσκαίρουσαν τὸ Βερολῖνον, καθ' ὃ ἀποτελοῦσαν πρῶτην γραμμὴν ἀμύνης ἐναντίον ἐπιθέσεως ἐκ βορειοανατολῶν, ὡς π.χ. τῆς τῶν Ρῶσων τῷ 1914 — 1915, ἀπὸ τοῦ 1919 καὶ ἐντεῦθεν, διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ Δάντσιχ καὶ διὰ τῆς διεισδύσεως τῆς Πολωνίας ἐντὸς τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀνω Ὀντερ, εὐρίσκεται σήμερον τὸ Βερολῖνον ἐκ 250 μόνον χιλιομέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν Πολωνικῶν συνόρων, καὶ δὴ ἐπὶ πεδινῷ ἐδάφους, καὶ ἐσπερημένον ἀπὸ προστασίας ἐκ βορειοανατολῶν.

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 591)

Ἐθνῶν, συμφώνως τῇ Συνθήκῃ τῶν Βερσαλλιών τῆς 28ης Ἰουνίου 1919, αφ' ἑτέρου δ' ἡ πόλις, ἥτις εἶνε πρωτεύουσα τοῦ κρατιδίου τούτου.

Τὸ ἐλεύθερον κράτος τοῦ Δάντσιχ περιρίζεται πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς Θαλάσσης, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νόγκατ (παρὰποτάμου τοῦ Βιστούλα), ὅστις τὸ χωρίζει ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσίας, πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τοῦ Πολωνικοῦ Διαδρόμου, δηλαδή ἀπὸ τῆς πόλεως Τσοπίνοτ μέχρι τῆς λίμνης Μάριενζεε, πρὸς νότον ἀπὸ τῆς Μάριενζεε ὑπὸ γραμμῆς διηκούσης μέχρι τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα.

Τὸ κρατίδιόν τοῦτο εἶνε ἐκτάσεως 1890 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων καὶ ἔχει κατοίκους περὶ τὰς 400 χιλιάδας, ἐξ ὧν 300 χιλιάδες εἶνε Γερμανοί. Ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας Δάντσιχ, ἔχει καὶ ἑτέρας τινὰς πόλεις, ὧν αἱ κυριώτεραι εἶνε ἡ Τσοπίνοτ, ἡ Ὀλιβα, ἡ Ὀρα, ἡ Λιγκενχοφ, ἡ Νουτάιχ, ὁ Τίγκενχοφ.

Ἡ πρινοχὴ τοῦ Δάντσιχ ἀνήκεν ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος εἰς τὴν Πρωσίαν, ἐκτὸς ἐλαχίστων χρονικῶν περιόδων, ὡς π.χ. τῷ 1734, ὁπότε τὴν κατεῖχον προσωρινῶς οἱ Ρῶσοι, τῷ 1772—1793 ὁπότε κα-

Πολωνικὸν κράτους, συνεπῶς οὐδὲ τοῦ περιφήμου Πολωνικοῦ Διαδρόμου, ὁπότε τὰ ἐδάφη ταῦτα εὐρίσκοντο ὑπὸ τὴν διακατοχὴν τῆς Γερμανίας, ἢ Ἀνατολικῆς Πρωσίας εὐρίσκοντο ἐν ἀμέσῃ ἐπαφῇ μετὰ τῆς ἐπιλοιποῦ Γερμανίας, διὰ τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιών τοῦ 1919 ἐχωρίσθη ἐκ τῆς Γερμανίας τὸ Δάντσιχ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ, αφ' ἑνὸς μὲν τοῦ ν' ἀποσπασθῇ μέρος τοῦ Γερμανικοῦ ἐδάφους ἀπὸ τῶν κτητόρων αὐτοῦ, καὶ συγχρόνως εὐρεθῇ ἀποκεκομμένη ἀπὸ ξηρᾶς ἢ Ἀνατολικῆς Πρωσίας ἀπὸ τῆς ἐπιλοιποῦ Γερμανίας, αφ' ἑτέρου δὲ τοῦ νὰ παραχωρηθῶσι δικαιώματα καὶ χρήσις τοῦ νηοσυστάτου τότε Πολωνικοῦ κράτους ἐπὶ τοῦ λιμένος τῆς πόλεως Δάντσιχ. Ὁ λιμὴν οὗτος κατεσκευάσθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ θεωρεῖται εἰς τῶν καλυτέρων λιμένων τῆς Βαλτικῆς Θαλάσσης, ὅτε, εὐρισκόμενος παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα (εἰς τὸ Δέλτα τοῦ Βιστούλα), δι' ὃ συνδυάζει τὰς ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς Θαλάσσης συγκοινωνίας μετὰ τῶν, διὰ τῶν διωρύγων τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα πρὸς τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσίας καὶ τῆς Πολωνίας (παλαιοῦ Γερμανικοῦ ἐδάφους) πο-

Δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ διορδῶσῃ τὴν φύσιν;

Τοῦ Κ. Ρ. ΤΕΒΕΝΕΝ

Ἐξ ὅλων τῶν ἐμβίων ὄντων τὰ βατράχια ἔχουν τὸ ἀτυχές προνόμιον νὰ χρησιμοποιοῦνται κατὰ προτίμησιν ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην διὰ βιολογικὰ καὶ ἄλλα πειράματα. Τὸ μαρτύριον τῶν ἀκουσίων αὐτῶν συνεργατῶν τῆς ἐπιστήμης ἔχει ἀρχίσει ἀπὸ πολὺ ἑνωρίς. Ὁ λόγος εἶνε ὅτι τὰ βατράχια παρουσιάζουν σχετικὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸν ἄνθρωπον, κατὰ τὸν μεσαιῶνα δὲ, ὁπότε ἡ ἐκτέλεσις ἀνατομικῶν ἐρευνῶν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου σώματος ἐθεωρεῖτο θανάσιμον ἁμάρτημα, οἱ ἀνατόμοι καὶ οἱ φυσιολόγοι προσεπάθοντο νὰ μελετήσουν τὴν λειτουργίαν τῶν διαφόρων ὀργάνων ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν βατράχων.

Εἰς τὴν κατατορνήσιν τῶν ἀμφιβίων αὐτῶν ζῶων δὲν ἠσχολεῖτο μόνον ἡ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποκρυφολογία καὶ ἡ μαγεία, τὰ βατράχια δὲ ἀπέτελουν μαζὶ μὲ τὴν γλαῦκα, τὰ φίδια καὶ τὰς νυχτερίδας, τὰ κυριώτερα ὄργανα ἐργασίας τῶν μάγων. Οὕτω τὸν 17ον αἰῶνα, ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΓ', ὁ πνευματικὸς τοῦ στρατάρχου Μπασσομπιάρ Λουκίλιος Βανίνι, ἐπιστήμων μεγάλης μορφώσεως, κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐξετελέσθη ἐπὶ τῆς πυρᾶς ὡς μάγος, διότι εἰς τὸ ἔργαστήριόν του εὐρέθη ἕνας θάτραχος χρησιμοποιοῦμενος εἰς ἀνατομικὰ καὶ φυσιολογικὰ μελέτας.

Σήμερον ἡ παρουσία τῶν βατράχων εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι τὰ ὄντα αὐτὰ ἔχουν σῶμα τοῦ ὁποῦ ὅλα τὰ ὄργανα ὑπὸκεινται εἰς τὴν εὐχερῇ παρατήρησιν. Ἐπίσης τὰ βατράχια παρουσιάζουν λειτουργικὰς ἰδιομορφίας τὰς ὁποίας ἡ ἐπιστήμη δὲν κατάρθωσεν εἰσέτι νὰ διαλευκάνῃ.

Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρεται ἡ περίπτωσις τῆς σαλαμάνδρας. Τὸ βατράχιον τοῦτο εἶνε ἀκίνητον ἂν καὶ τὰ περισσώτερα εἶδη του ἐγκλείουν δηλητήριον, τὸ ὁποῖον ὅμως διὰ νὰ προκαλέσῃ θάλασιν εἰς τὸν ἄνθρωπον, πρέπει νὰ ἐνοφθαλμισθῇ εἰς τὸ σῶμα του διὰ τεχνητῶν μέσων, δεδομένου ὅτι ἡ σαλαμάνδρα δὲν διαθέτει ὅπως καὶ οἱ ἰοδόλοι ὄφεις ὄργανα ἐγγύσεως τοῦ δηλητηρίου.

Ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ὁ ἄνθρωπος ἀπέδιδεν εἰς τὴν σαλαμάνδραν τὴν καταπληκτικὴν ἰδιότητα νὰ διασχίζῃ τὴν ἀνιμμένην πυρὰν χωρὶς νὰ καίεται καὶ μάλιστα νὰ δύναται νὰ ζήσῃ ἐντὸς αὐτῆς. Εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτῇ, ἡ ὁποία ὡς ἀπεδείχθη εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένη, ὀφείλεται καὶ ἡ ὀνομασία σαλαμάνδρα, ἡ ὁποία δίδεται εἰς ὀρισμένα εἶδη θερμαστῶν.

Καὶ δὲν ἔχει μὲν τὸ βατράχιον τοῦτο πυριμάχους ἰδιότητας, διαθέτει ὅμως ἄλλας πολὺ περιεργότερας. Οὕτω δύναται

νὰ ὑποστῇ οἰονδήποτε ἀκρωτηριασμόν, χωρὶς νὰ ἀποθάνῃ, τούναντιον δὲ τὰ ἀποκοπτόμενα μέλη ἀναβλαστάνουν ἐξ ἀρ-Οὕτω ἂν ἀφαιρέσωμεν τὴν οὐρὰν, τὰ ἄκρα, ἀκόμη δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνδὸς εἰδους σαλαμάνδρας, θὰ ἴδωμεν μετ' ὀλίγον τὰ ἀφαιρεθέντα μέλη νὰ δημιουργοῦνται ἐκ νέου.

Ὀρμώμενοι ἀπὸ τὴν παρατήρησιν αὐτὴν οἱ ἐπιστήμονες ἤρχισαν ἐπιδιδόμενοι εἰς περιέργα πειράματα ἐπὶ τῶν αὐγῶν τῆς σαλαμάνδρας, ζητοῦντες νὰ ἴδουν ἂν ἐπιδρῶντες ἐπὶ τοῦ νεαροῦ ἐμβρύου δύνανται νὰ τροποποιήσουν τὴν μορφήν του.

Τὸ αὐγὸν τῆς σαλαμάνδρας κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναπτύξεώς του ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς μάζης κυττάρων, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων προορίζονται διὰ νὰ θρέψουν τὸ ἔμβρυον. Εἰς τὴν κορυφὴν τῆς μάζης αὐτῆς εὐρίσκεται ὁ πυρὴν ὁ ὁποῖος θὰ ἀναπτυχθῇ καὶ θὰ σχηματίσῃ τὸ ἔμβρυον. Ἄν ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἐμβρύου εἶνε ὁμαλὴ, δηλαδή ἂν δὲν παρέμβῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸ αὐγὸν θὰ διαιρεθῇ εἰς δύο, ἀκολούθως εἰς 4 καὶ καθ' ἑξῆς εἰς 8, 16, 32 κλπ. τμήματα καὶ τελικῶς θὰ μετασχηματισθῇ εἰς μαστοειδῆ σφαῖραν ὅπως ὁ καρπὸς μόρεως ἐξ οὗ καὶ ὀνομάζεται «μυροῦλα». Ἡ «μυροῦλα» συνεχίζει διαίρουμένη, τὰ κύτταρα τῆς γίνονται ὁλοὲν μικρότερα, εἰς ὁρισμὸν ὥστε δὲν διακρίνονται παρὰ μόνον ὑπὸ μεγάλῃν μεγέθυνσιν, ἡ σφαῖρα δέτοῦ αὐγοῦ ἐπανακτᾷσθε δὲν τὴν λεῖαν τῆς ἐπιφάνειαν. Ὅταν συντελεσθῇ τοῦτο, τὸ αὐγὸ λαμβάνει ὁσθμιαῶς τὸ σχῆμα τοῦ ζώου, τὸ ὁποῖον θὰ σχηματισθῇ καὶ ἀρχίζον νὰ διακρίνεται ἡ κεφαλὴ, ἡ μακρὰ οὐρὰ καὶ τὰ ἄκρα. Τελικῶς τὸ νεαρὸν ζῶον εἶνε πλέον τελειῶς σχηματισμένο.

Καὶ τοῦτο μὲν συμβαίνει ὑπὸ φυσιολογικὰς συνθήκας. Τί θὰ συμβῇ ὅμως ἂν παρέμβῃ ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τοῦ αὐγοῦ; Τοῦτο γίνεται ἂν κόψωμεν εἰς δύο ἀπολύτως μέρη τὸ αὐγὸ διχαζόντες καὶ τὸν πυρὴνα. Ἡ ἐργασία εἶνε λεπτοτάτη, δεδομένου ὅτι τὸ αὐγὸ ἔχει μέγεθος μικρότερον τῆς κεφαλῆς καρφίδος, ἡ διχοτόμησις του δὲ δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ οὔτε μὲ τὴν λεπτοτέραν χαλυβδίνην λεπίδα, ἀλλὰ μόνον διὰ λεπτοτάτης τριχός. Ἄν ἡ διχοτόμησις εἶνε τελεία, τότε θὰ ἔχωμεν δύο νέα πλήρη αὐγά ἀπὸ τὸ καθένα δὲ ἐξ αὐτῶν θὰ προκύψῃ ἑνὶ ἐν τέλειον ζῶον ἀπολύτως ὅμοιον πρὸς τὸ ἄλλο. Ἄν τούναντιον ὁ ἀποχωρητισμὸς δὲν εἶνε πλήρης, τότε θὰ ἔχωμεν ζῶον τερατογενές, μὲ διπλὴν κεφαλὴν, μὲ διπλοὺς

Πῶς καταπολεμοῦνται τὰ φύκια τῶν δεξαμενῶν

Τὰ τοιχώματα τῶν κολυμβητικῶν δεξαμενῶν — ποὺ χρησιμοποιοῦνται εὐρύτατα εἰς τὰς μεσογειοὺς εὐρωπαϊκὰς πόλεις — καλύπτονται συχνὰ ἀπὸ φύκια καὶ διάφορα θαλάσσια φυτὰ, τὰ ὁποία εἶνε ἐξαιρετικῶς ἐνοχλητικὰ διὰ τοὺς λουομένους. Τὰ φύκια αὐτὰ δημιουργοῦνται ἰδίως ὅταν εἰς τὰς πισίνας τὸ νερὸ δὲν ἀνανεῖται ἐπαρκῶς, ἢ ὅταν ἡ ἀνανέωσις του γίνεται διὰ τῆς ροῆς τοῦ πλεονάζοντος ὕδατος ἐξ ἀγωγῶν εὐρισκομένων εἰς ἕν σημεῖον τῆς ἐπιφανείας τῆς δεξαμενῆς.

Διὰ νὰ καταπολεμηθῇ τὸ κακόν, ἐκρησιμοποιήθησαν κατ' ἀρχὰς μέτρα ὅμοια μὲ τὰ λαμβανόμενα διὰ τὴν προστασίαν τῶν ὑφάλων τῶν πλοίων, ὅπως λ. χ. θαφαὶ περιέχουσαι οὐσίας τοξικὰς διὰ τοὺς μικροοργανισμοὺς κ.λπ. Ἐν τούτοις αἱ μέθοδοι αὗται δὲν ἐκρίθησαν ἀποτελεσματικαί.

Τελευταίως εἰς τὴν Γερμανίαν ἐφηρμόσθη ἕν μέτρον, τείνον νὰ καταπολεμήσῃ τὸ κακόν εἰς τὴν ρίζαν του.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ φύκια εἶνε θαλάσσια φυτὰ πράσινα, δηλαδή φυτὰ ποὺ περιέχουν χλωροφύλλον καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀνάπτυξις ἀπαιτεῖ τὴν παρουσίαν ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Εἶνε ὅμως γνωστὸν ὅτι ἡ προσθήκη εἰς τὸ ὕδωρ ἐπαρκoῦς ποσότητος ἀσθέσου, ἐξαφανίζει τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ διὰ τῶν ἐπερχομένων χημικῶν ἀλλοιώσεων.

Τὸ τόσον ἀπλοῦν αὐτὸ σύστημα ἔσχε περίφημα ἀποτελέσματα. Θὰ ἤμπορούσε ἐξ ἄλλου νὰ χρησιμοποιεθῇ ἐπιτυχῶς καὶ διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ νεροῦ ποῦ μεταχειρίζονται εἰς τὸ πότισμα τῶν κήπων, ὅπου ἡ ἀνάπτυξις ὑδροβίων φυτῶν εἶνε ἐξαιρετικὰ ἐνοχλητικὴ, προκαλοῦσα συχνὰ τὴν ἐμφραξιν τῶν σωλήνων κ. λ. π.

προσθίους πόδας, ἀλλὰ μὲ ἐνιαῖον κορμὸν καὶ οὐρὰν.

Ὁ μερισμὸς αὐτὸς δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ γίνῃ εἰς ἄλλα ζῶα, ὅπως π.χ. εἰς τὴν ὀρνίθα καὶ τὰ ἄλλα πτηνὰ, διότι εἰς αὐτὰ ὁ μερισμὸς τοῦ αὐγοῦ θὰ ἔχῃ τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα μὲ τὸν μερισμὸν τοῦ πραγματικοῦ ζώου, θὰ προκαλέσῃ δηλαδή τὸν θάνατον τοῦ ἐμβρύου, ὅπως καὶ ὁ μερισμὸς τοῦ τελείου ζώου θὰ προκαλέσῃ τὸν θάνατον τούτου.

R. THEVENIN

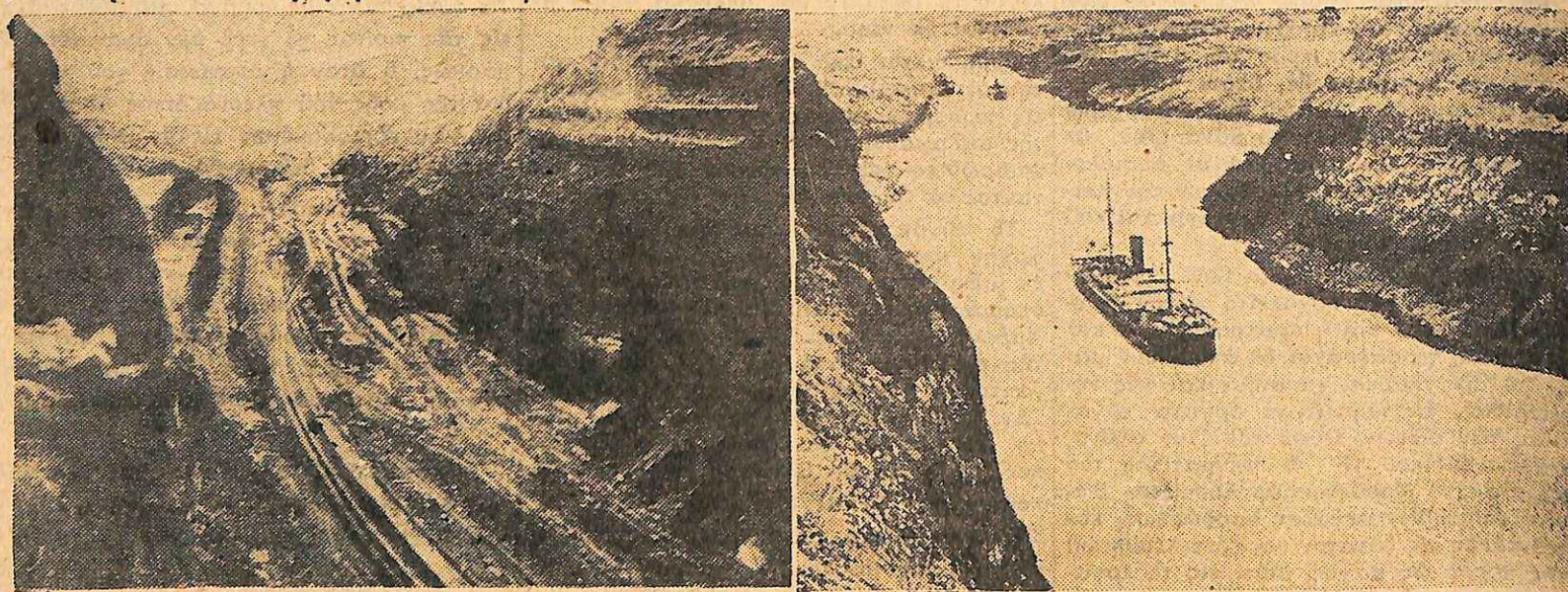
Ἡ εἰκοσιπενταετηρίς ἑνὸς μεγάλου ἔργου Η ΔΙΩΡΥΞ ΤΟΥ ΠΑΝΑΜΑ

ΥΠΟ Ι. Ι. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Μέσα εἰς τὴν ταραχὴν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ὁ κόσμος, ἐπέεργε σχεδὸν ἀπαράτητος μίαν ἐπέτειος σημαντικωτάτη διὰ τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Συμπληροῦνται ἐφέτος 25 ἔτη ἀφ' οὗ ἡ διώρυξ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ, ἡ ἐνοῦσα τὸν

1550 ὁ Πορτογάλος ναυσιπόρος Γκαλβὰς ἐμελέτησε τὸ ζήτημα καὶ ἔγραψε σχετικὴν πραγματείαν, ἐν δὲ ἔτος βραδυτέρων ὁ Ἰσπανὸς ἱστορικός Γκομάρα ὑπέβαλεν ὑπόμνημα πρὸς τὸν βασιλέα Φίλιππον Β' περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς το-

νικῆς Ὀμοσπονδίας ἀπὸ τὴν πρὸς Ἀμερικανούς καὶ Ἀγγλους κεφαλαιούχους διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἐμείνεν ἐπίσης ἄνευ ἀποτελέσματος προσπάθεια γενομένη βραδυτέρων, πρὸς καταρτισμὸν Ὀλ-

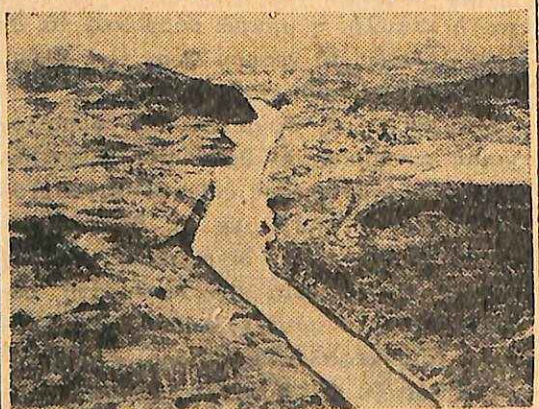

Ἡ περιοχή τῆς Κουλέβρας, ὡς εἶχε κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐργασιῶν πρὸς ἐκκαθάρην καὶ ὡς ἔχει τώρα, ἀποτελοῦσα τὴν λεγόμενην αὐλά καὶ Γκαίλαρ.

Ἀτλαντικὸν μὲ τὸν Εἰρηνικὸν, ἠνοιχθῇ εἰς τὸ ἐμπόριον. Σπουδαιότητα παρομοίαν πρὸς τὸ γεγονός τοῦτο μόνον τὸ ἀνοιγμα τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ ἔχει εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐμπορίου. Ἡ τελευταία αὐτὴ ἀπολλάττει τὰ ἀπὸ Εὐρωπαϊκῶν θαλάσσιων πρὸς τὴν Ἀπὼ Ἀνατολὴν διευθυνόμενα πλοῖα τῆς ἀνάγκης νὰ κάμουν τὸν γύρον τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ διώρυξ τοῦ Παναμᾶ συντομεύει τὰς ἀποστάσεις μεταξὺ τῶν λιμένων τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς ἀπολλάττουσα τὰ πλοῖα ἀπὸ τὸν γύρον τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἡ ἱστορία τῆς διώρυγος τοῦ Παναμᾶ ἀρχίζει ἀφ' οὗ οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸν Παναμᾶ. Ἡμπορεῖ μάλιστα νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ ἱστορία τῆς διώρυγος ἀρχίζει... πρὶν ἀνακαλυφθῇ ὁ Παναμᾶς, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ Κολόμβος ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν διὰ νὰ εὕρῃ δρόμον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς τὰς Ἰνδίας. Ἡ Ἀμερικὴ, τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψε, ἦτο ἐμπόδιον εἰς τὸν δρόμον του. Καὶ ὅταν, μετὰ καιρὸν, ἀπεκαλύφθη ὅτι τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἦτο αἰ Ἰνδία, ἡ πρώτη σκέψις ἦτο νὰ εὕρεθῇ δρόμος πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην χώραν. Ὅταν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17^{ου} αἰῶνος, Εὐρωπαῖοι ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τοῦ Παναμᾶ ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐφθασαν εἰς τὴν ἀκτὴν τοῦ Εἰρηνικοῦ, εἰς ἀπόστασιν ὀλίγον πλέον τῶν 50 χιλιομέτρων, ἦτο φυσικὸν νὰ γεννηθῇ καὶ ἡ ἰδέα περὶ τομῆς τοῦ ἱσθμοῦ. Πράγματι, τῷ

μήν τοῦ Ἰσθμοῦ. Ἀλλὰ τότε ἡ πολιτικὴ τῆς Ἰσπανίας ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐντατικὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸ ἀνοιγμα δρόμου πρὸς τὰς Ἰνδίας ἦτο δυνατόν νὰ μειώσῃ τὰς δυνατότητας τῆς ἐκμεταλλεύσεως. Διὰ τοῦτο οὐ μόνον τὸ σχέδιον δὲν ἐμελετήθη, ἀλλὰ καὶ ἀπηγορεύθη ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἡ προσπάθεια συντομεύσεως τοῦ δρόμου ἀπὸ

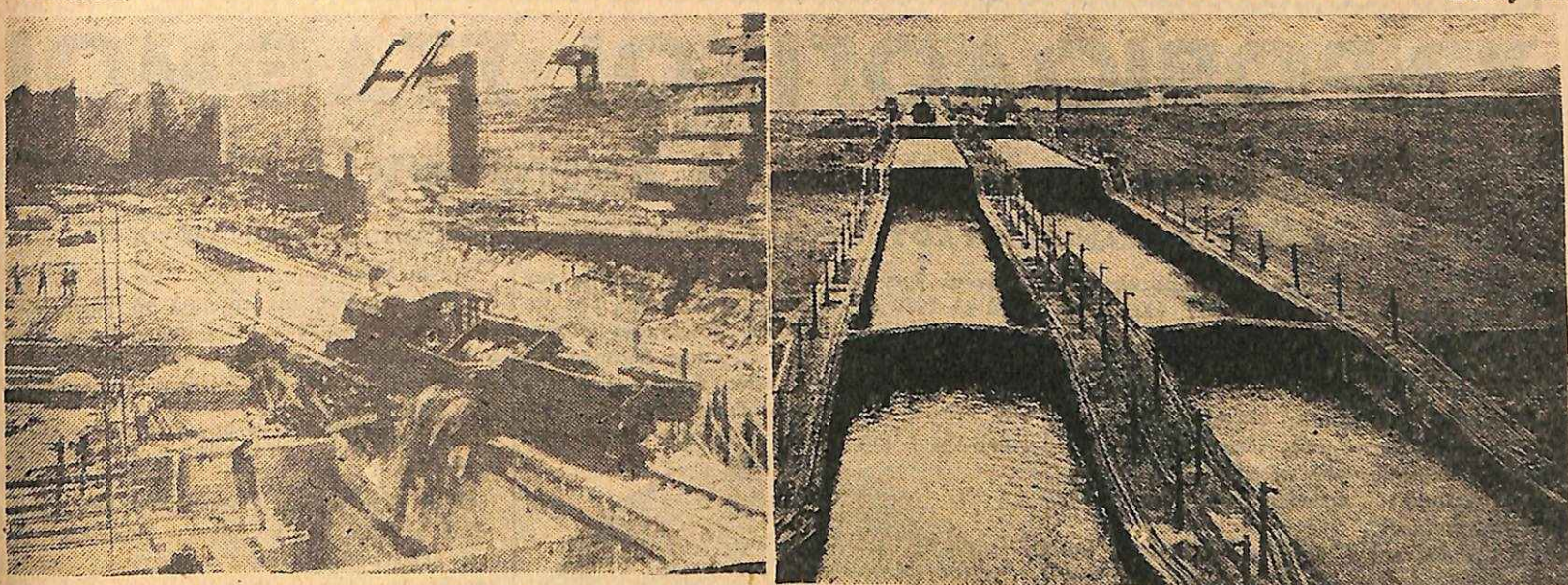
Ἀποψὲς τῆς διώρυγος παρὰ τὸ Λίβιο.

τῆς ἀκτῆς τοῦ ἐνὸς Ὁκεανοῦ πρὸς τὴν κτὴν τοῦ ἄλλου. Δύο αἰῶνες βραδυτέρων ἢ Ἰσπανικῆ Κυβέρνησις ἐμελέτησε τὸ ζήτημα ἐπὶ τῇ βάσει νεωτέρων ἀντιλήψεων, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ κατάστασις ἐν Εὐρώπῃ ἠμπόδιζε τὴν ἐφαρμογὴν σχεδίου περὶ τομῆς τοῦ ἱσθμοῦ.

Ὅταν ἡ Κεντρικὴ καὶ ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ἠλευθερώθησαν, ἡ Κεντροαμερικανική

λαοδικὴ Ἐταιρεία διὰ τὴν τομὴν τοῦ ἱσθμοῦ. Ἐκτοτε, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, τὸ ζήτημα ἐπανήρχετο εἰς τὸ μέσον. Ὑπάρχον, ὅλως, δύο σχέδια διὰ τὸ ἀνοιγμα διώρυγος, κατὰ τὸ ἐν τῶν ὁποίων αὐτὴ ἔπρεπε νὰ κατασκευασθῇ εἰς τὸν Παναμᾶν, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο εἰς τὴν Νικαράγουαν. Ἡ Κολομβία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκε τότε ὁ Παναμᾶς καὶ ἡ δημοκρατία τῆς Νικαράγουας, ἐργάσθησαν διὰ τὸν σχηματισμὸν ἑταιρειῶν πρὸς ἀνάληψιν τοῦ ἔργου, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι τῶν ἐματαιοῦντο ἐκάστοτε.

Τῷ 1876 ἀνέλαβε τέλος τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος ἐπιτροπὴ ὁρισθεῖσα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἡ ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, ἡνὸναι τὴν κατασκευὴν διώρυγος εἰς τὴν Νικαράγουαν διότι, ἂν ἡ ἀπόστασις ἀπὸ ἀκτῆς εἰς ἀκτὴν εἶνε τριπλασία, τὰ δύο τρίτα τῆς ἐκτάσεως καλύπτονται ὑπὸ ἰσθμοῦ καὶ πλωτοῦ ποταμοῦ, τὸ δὲ ὁ πόλοιπον δὲν παρουσιάζει μεγάλαν δυσκολίαν διὰ τὴν τομὴν. Τὸ ζήτημα εἶχεν ἤδη τεθῇ ἐπὶ τάπητος. Συγχρόνως, ὅλως, πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐμελέτα τὸ ζήτημα καὶ ἄλλη, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἡτις ἡνὸναι τὸ ἔργον, κατόπιν τῆς ἐπιτυχίας τῆς τομῆς τοῦ ἱσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ἔργου τούτου τοῦ Γάλλου Λεσέφ. Ὁ Λεσέφ ἦτο κεκηρυγμένος ὡς πρὸς τὸν Παναμᾶ, ἐπέτυχεν δὲ παραχώρησιν τὴν νεοδημοκρατίαν, ἡ ὁποία, ἐναντι πασῶν

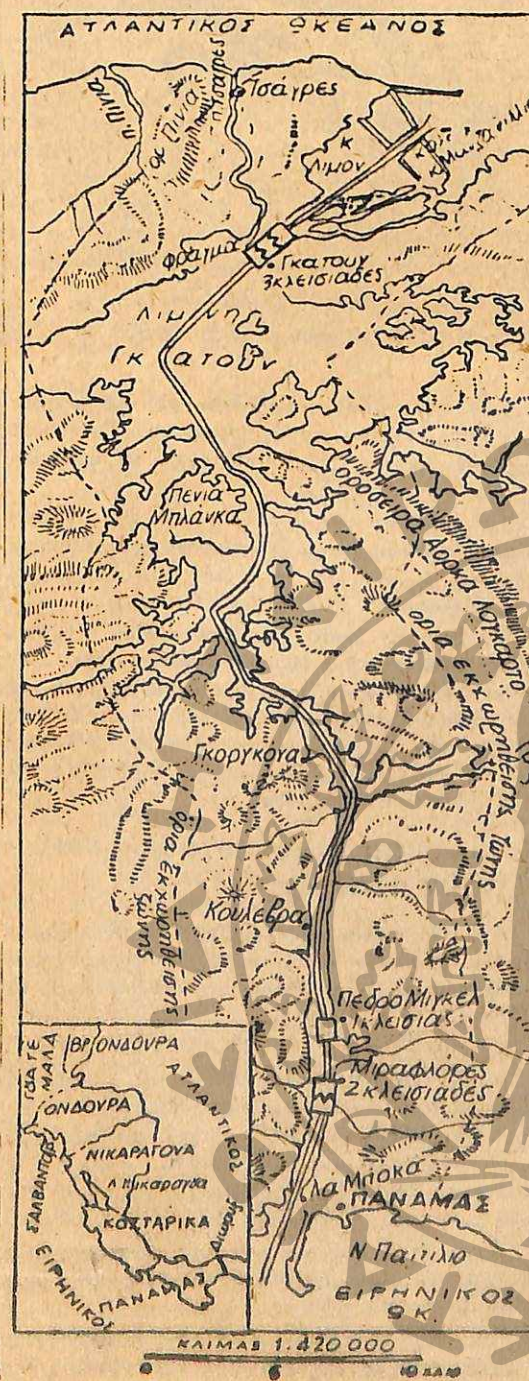

Ἡ μεταξὺ τῆς λίμνης Γκατοῦν καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ περιοχή καὶ τὰ τὸ διάστημα τῶν ἐργασιῶν καὶ ὡς ἔχει τώρα μὲ τὰς τρεῖς κλεισίαντες συνολικοῦ μήκους δύο καὶ ἡμίσεος χιλιομέτρων.

Κολομβίας. Τῷ 1879 κατηρτίσθη ἑταιρεία, μὲ πρᾶδρον τὸν Λεσέφ, διὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ ἔργου· ἡ πρώτη ἐγγραφή δὲν ἀπέδωκε ἀποτελέσματα, ἐδέχετο δὲ νὰ ἀνασυσταθῇ ἡ ἑταιρεία καὶ ἐγένετο νέα πρόσκλησις εἰς ἐγγραφὴν μετόχων. Τὴν φορὰν αὐτὴν ἐπετεύχθη ἡ συγκέντρωσις κεφαλαίων, ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς τοῦ σχεδίου περὶ κατασκευῆς διώρυγος ἄνευ κλειστάδων πεδείχθη ἀνεφάρμοστον λόγω τῆς διαφορᾶς τῆς στάθμης τῶν ὑδάτων εἰς τὰς δύο ἀκτὰς, ἐξ ἧς καὶ προήλθον μεγάλαι καταστροφαὶ εἰς τὰ ἔργα τῆς ἑταιρείας, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐγένοντο σπατάλαι μεγάλαι. Ἡ ἑταιρεία ἐχρεωκόπησε μὲ ζημίαν 1500 ἑκατ. χρυσῶν φράγκων, ἡγέρθη δὲ μέγα σκάνδαλον καὶ ἀπεδείχθη ὅτι ἐγένοντο καταχρήσεις, ἐπίσης δὲ ὅτι ἐδωροδοκήθησαν πρόσωπα κατέχοντα ἀνωτέρας θέσεις εἰς τὴν κοινωνίαν.

Ἐσχηματίσθη τότε νέα ἑταιρεία, πάλιν Γαλλικὴ, πρὸς ἐξακολουθήσιν τῶν ἐργασιῶν, ἀλλ' αὐταὶ διεκόπησαν λόγω ἀνεπαρκείας τῶν κεφαλαίων. Ἐπανελημμένος ἔκτοτε τὸ ζήτημα τομῆς διώρυγος ἀπὸ Ὁκεανοῦ εἰς Ὁκεανὸν συνεζητήθη, μέχρις οὗ ὁ Ἰσπανοαμερικανικὸς πόλεμος, καθ' ὃν ἀπεδείχθη ὅτι εἶνε ἀπαραίτητον διὰ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας νὰ δύνανται νὰ μεταφέρουν ταχέως τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῶν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς Ὁκεανοῦ εἰς τὸν ἄλλον, κατέστησεν αὐτὸ καὶ πάλιν φλέγον. Ἐγένοντο νέα μελέται καὶ ἐν τέλει προεκρίθη ὁ Παναμᾶς, δεδομένου ὅτι ἐργασίαι σχετικαὶ εἶχον γίνῃ. Τὸ προνόμιον τῆς Γαλλικῆς Ἐταιρείας ἡγορήσθη ὑπὸ τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλ' ἡ δημοκρατία τῆς Κολομβίας, μολοντί πρόθυμος νὰ ἀναγνωρίσῃ δικαιώματα ἐκμεταλλεύσεως εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, δὲν ἀνεγνώριζε συγχρόνως καὶ δικαιώματα κυριαρχίας ἐπὶ ζώνης ἀμφοτέρωθεν τῆς διώρυγος, ὡς ἐξήτει ἡ Ἀμερικανικὴ κυβέρνησις.

Ἡ πολιτεία τοῦ Παναμᾶ, ὑποκινουμένη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Οὐάσιγκτον, ἐκήρυξε τῷ 1903 τὸν χωρισμὸν τῆς ἀπὸ τῆς Κολομβίας καὶ αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι ἐσπευσαν ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν νεοδημοκρατίαν, ἡ ὁποία, ἐναντι πασῶν

10 ἑκατομμυρίων δολλαρίων, ἀνεγνώρισε τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα ἐξήτει ἡ Ἀμερικανικὴ κυβέρνησις. Τέλος, διὰ συνθηκῶν, ἀνεγνωρίσθη ὅφ' ὅλων τῶν κρατῶν ἡ οὐδετερότης τῆς διώρυγος καὶ ἡ ὑπὸ ἴσοις ὅροις ἐλευθέρως διάβασις τῶν πλοίων πάσης σημαίας.

Νέαι μελέται ἐγένοντο καὶ ἀπεφασίσθη ἡ κατασκευὴ διώρυγος κλιμακωτῆς. Ἐνῶ ἐθηκολούθουν αἱ σχετικαὶ μελέται, ἐγένετο προκαταρκτικῶς ἡ ἐξυγιάνσις τῆς παραχωρηθείσης ζώνης, ἡτις ἦτο κατ' ἐξοχὴν ἀνθυγιεινὴ, λόγω τοῦ ἐπιπολάζοντος κιτρίνου πυρετοῦ καὶ τῶν ἐλιδῶν πυρετῶν. Αἱ σχετικαὶ ἐργασίαι ἐστοίχισαν ἑκατομμύρια δολλάρια.

Τέλος, τὸν Αὐγούστον τοῦ 1914 ἡ διώρυξ ἠνοιχθῇ εἰς ὅλα τὰ πλοῖα. Τὸ μήκος τῆς εἶνε 78 χιλιόμετρα, τὸ πλάτος δὲ τοῦ πυθμένος τῆς καθ' ὅλον τὸ μήκος πλέον τῶν 60 χιλιομέτρων. Τρεῖς ὁδοκράται πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἀτλαντικοῦ, καὶ ἕτεροι 3 πρὸς τὸν Εἰρηνικόν, κατὰ τὸ ἄκρον τῆς λίμνης Γκατοῦν, ἐξ ὧν δύο εἰς Μιράφλρες καὶ ἕτεροι εἰς Πέδρο Μιγκέλ, κανονίζουν τὴν στάθμην τῶν ὑδάτων καὶ βοηθοῦν τὰ πλοῖα νὰ ἀνέλθουν ὑψηλότερα, καθ' ὅσον προέρχονται ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἢ νὰ κατέλθουν ἐὰν ἐρχονται ἐκ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Ἡ ὁλικὴ δαπάνη τοῦ ἔργου ἀνῆλθεν εἰς 380 ἑκατομμύρια δολάρια, ἕτερα δὲ 30 ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν ὁχύρωσιν τῶν δύο ἐξόδων τῆς διώρυγος. Καταβάλλονται, ἐξ ἄλλου, ἐτησίως πρὸς τὴν δημοκρατίαν τοῦ Παναμᾶ 250.000 δολλάρια. Τὸ μέγα ὠφέλημα διὰ τὸ κράτος τοῦτο εἶνε ὅτι ἐξυγιάνθη εὐρεία ζώνη αὐτοῦ, ὅτι πρὸς τὴν ἐμπόριον του καὶ ὅτι ἀπολαμβάνει τῆς προστασίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν εἶνε ἀπληλαγμένη τῆς ἀνάγκης νὰ διατηρῇ στρατόν.

ΥΔΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

‘Ο σκοπός των καὶ ἡ λειτουργία των

Τοῦ Κ. Δ. Ν. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, διδάκτορος τῶν φυσικῶν Ἐπιστημῶν-ιχθυολόγου

Ἡ ζωολογία καὶ ἡ βιολογία κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσιπενταετίαν ἔκαμαν ἀματικῶς προόδους. Διὰ τὴν καλύτεραν μελέτην τῶν ὑδροβίων ὁργανισμῶν τὰ διάφορα κράτη ἱδρυσαν τὰ ἀκονοῦν ἢ ἐνυδρεῖα, μὲ καθαρὸν θεωρητικὸν σκοπὸν, καὶ τοὺς ὑδροβιολογικοὺς σταθμοὺς, τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς εἶναι περισσύτερον πρακτικὸς, ἢ μᾶλλον εἶναι τριπλοῦς: ἐπιστημονικὸς, θεαματικὸς καὶ βιομηχανικὸς.

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ, κυρίως, σκοποῦ πρέπει νὰ εἶναι γνωστὰ αἱ φυσικαὶ καὶ χημικαὶ ιδιότητες τῶν θαλασσῶν, δηλαδὴ ἡ σύστασις, τὸ χρῶμα, ἡ διαφάνεια τοῦ θαλασίου ὕδατος, ἡ σύστασις καὶ ἡ μορφολογία θυτῶν καὶ ἡ βιολογία τῶν εἰς τοὺς θυτῶν ζώντων ζώων καὶ φυτῶν, δηλαδὴ αἱ συνθήκαι τῆς ζωῆς τῶν θαλασίων ὁργανισμῶν, αἱ μεταναστεύσεις τῶν, ὁ τρόπος τῆς ἀναπαραγωγῆς τῶν κ.λ.π.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ὁ ἐπιστημονικὸς σκοπὸς εἶναι θεωρητικὸς καὶ πρακτικὸς συγχρόνως, ἐφ’ ὅσον θίγει καὶ τὰ ὅρια τῆς βιομηχανίας, καθ’ ὃ δεικνύων τὸν καταλλήλοτον τρόπον τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν θαλασίων ὁργανισμῶν καὶ τῆς ἱχθυοκομίας γενικῶς.

Πρώτοι οἱ Γάλλοι φυσιοδίφαι Μιλν-Ἐντουάρ καὶ Ἀντουέν ἤρχισαν ἐπιστημονικὰ ταξίδια διὰ τὴν ἔρευναν τῶν θαλασίων ὁργανισμῶν τῶν ἀκτῶν τῆς Γαλλίας καὶ κατόπιν αὐτῶν καὶ ἄλλοι ἐξηρεύνησαν τὴν θάλασσαν μέχρι τῆς Σικελίας. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξερευνήσεως πάντως ἦτο ἡ ἀνακάλυψις πλήθους ἀγνώστων θαλασίων ὁργανισμῶν.

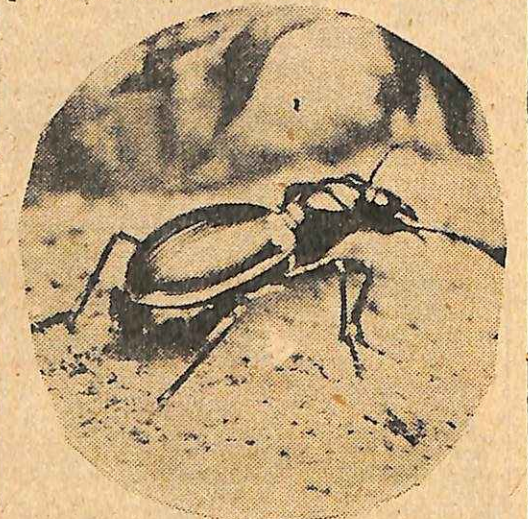
Μετὰ τοὺς Γάλλους, Σουηδοί, Νορβηγοί, Δανοί, Ἀγγλοι, Γερμανοὶ καὶ Ἀμερικανοὶ ἤρχισαν ἐξερευνῶντες πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις τὰς θαλάσας καὶ αἱ πολυχρόνιοι καὶ ἐπισταμεναὶ ἔρευναι τῶν ἔφεραν εἰς φῶς τοὺς πλέον ἰδιορρυθμοὺς ζωϊκοὺς καὶ φυτικὸς ὁργανισμούς. Ἡ ἔρευνα τῶν ζώων καὶ φυτῶν τὰ ὅποια ζοῦν εἰς τὰ μεγάλα θαλάσσια βάθη ἤρχισε πρὸ πεντηκονταετίας περίπου. Ἀφορμὴν εἰς τὰς τοιαύτας ἐρεῖνας ἔδωκε ἡ ἀνέλκυσις καλωδίου μεγάλου βάθους, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον προσκολληθῇ διάφοροι θαλάσσιοι ὁργανισμοί. Αἱ σχετικαὶ παρατηρήσεις ὡδήγησαν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως ἐρευνῆσθαι τὰ μεγάλα βάθη τῶν θαλασσῶν, ὅπου αἱ συνθήκαι τῆς ζωῆς εἶναι τελείως διάφοροι καὶ ὅπου τὸ ἀπόλυτον σκότος βασιλεύει.

Σήμερον ἔχουν ἀνασφρηθῇ θαλάσσια ζῶα καὶ ἀπὸ βάθους 7.000 μέτρων περίπου.

Διεθνεῖς ἔρευναι

Κατὰ τὸ 1902 ὁργανώθη τὸ «Διεθνὲς Συνέδριον διὰ τὴν ἐξερεύνησιν τῶν θαλασσῶν» εἰς τὸ ὁποῖον ἔλαβον μέρος ἡ Δανία, ἡ Γερμανία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Φινλανδία, αἱ Κάτω Χώραι, ἡ Νορβηγία, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Ρωσία καὶ ἀπέφασαν συμφωνίαν διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ μελέτην καὶ διερεύνησιν τῶν θαλασσῶν καὶ τοῦ βορείου Εὐρώπης. Κατὰ τὸν Μέγαν Πό-

λεμον αἱ ἔρευναι διεκόπησαν καὶ ἐπανεῖχον κατὰ τὸ 1920 ὅποτε ἔλαβε μέρος καὶ ἡ Γαλλία. Σήμερον εἰς τὸ «Διεθνὲς Συνέδριον» συμμετέχουν ὅλαι σχεδὸν αἱ χώραι τῆς Δυτικῆς καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης. Κάθε χώρα, ἀναλόγως τῶν μέσων τὰ ὁποῖα διαθέτει, συντηρεῖ ἐξερευνητικὰ πλοῖα τὰ ὁποῖα ἐργάζονται μὲ ὥρι-

Υδροβίος κάρβανος τῶν ποταμῶν καὶ λιμνῶν τῆς Εὐρώπης.

σμένον πρόγραμμα, σύμφωνα μὲ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐτησίας συνελεύσεως τοῦ Συνεδρίου εἰς τὴν ὁποῖαν συζητοῦνται καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἔρευνῶν.

Τὰ τμήματα τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας ὁργάνωσαν πρῶτα ἐπιστημονικὰ ἀποστολὰς καὶ ἡ Ἀγγλία κατὰ τὸ 1910 ὁργάνωσε τὴν Θαλασσίαν Βιολογικὴν Ἐταιρίαν.

Τὸ Διεθνὲς Συνέδριον ἔχει πολλὰ τμήματα, ὅπως στατιστικόν, ὑδρογραφικόν, κ.λ.π., ἔκαστον τῶν ὁποίων ἐρευνᾷ ὁρισμένα τμήματα τῆς βορείου θαλάσσης, τῆς Βαλτικῆς, τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τὴν βορειοδυτικὴν θάλασσαν (Ἰσλανδία, Φερόας), τὰς ἀκτὰς τῆς Νορβηγίας καὶ τὴν Ἀρκτικὴν θάλασσαν.

Κυριώτεροι ἐγκαταστάσεις βιολογικῶν σταθμῶν.

Διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν βιολογικῶν σταθμῶν ἀπαιτοῦνται διάφοροι ἐγκαταστάσεις ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶναι αἱ ἑξῆς:

α) Ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια.—Ταῦτα περιλαμβάνουν τὰ κατάλληλα ὅργανα καὶ σκεύη διὰ τὴν τελειότεραν μελέτην τῶν ζώων, δηλαδὴ πρόχειρα ἐνυδρεῖα, χημικὰ ἀντιδραστήρια, μικροσκοπία, διάφορα ἀνατομικὰ ἐργαλεῖα, ἀποξηραντικὸς κλιβάνος καὶ κρουνοὺς θαλασίου καὶ γλυκέος ὕδατος.

β) Βιολογία.—Ταῦτα εἶναι τεχνητὰ δεξαμενὰ ὅπου διατηροῦνται διάφορα ὑδροβία ἢ χερσαία ζῶα.

γ) Ἐνυδρεῖα.—Ὅπου διατηροῦνται ἀπολείψαντες ὑδροβία ζῶα καὶ φυτὰ.

Τὰ ἐνυδρεῖα ταῦτα, ὅπου διαρκῶς ἀνανεοῦνται δι’ ἀτμοῦ ἢ ἠλεκτρισμοῦ τὸ ὕδωρ, πλὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ σκοποῦ τῶν, διότι ἐντὸς αὐτῶν μελετᾶται ὁ τρόπος τῆς ζωῆς φυτῶν καὶ ζώων, ἔχουσι καὶ θεαματικὸν σκοπόν.

Οἱ πρόδρομοι τῶν βιολογικῶν σταθμῶν.

Οἱ Κινεζοὶ πρῶτοι ἐσκέφθησαν, ἀπὸ παλαιῶν χρόνων, νὰ διατηρήσουν ἱχθὺς τῶν γλυκῶν ὑδάτων καὶ ἰδίως κυπρίνους, κοινῶς χρυσόψαρα. Ἡ συνήθεια αὕτη κατὰ τὸν 12’ αἰῶνα διεδόθη καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην.

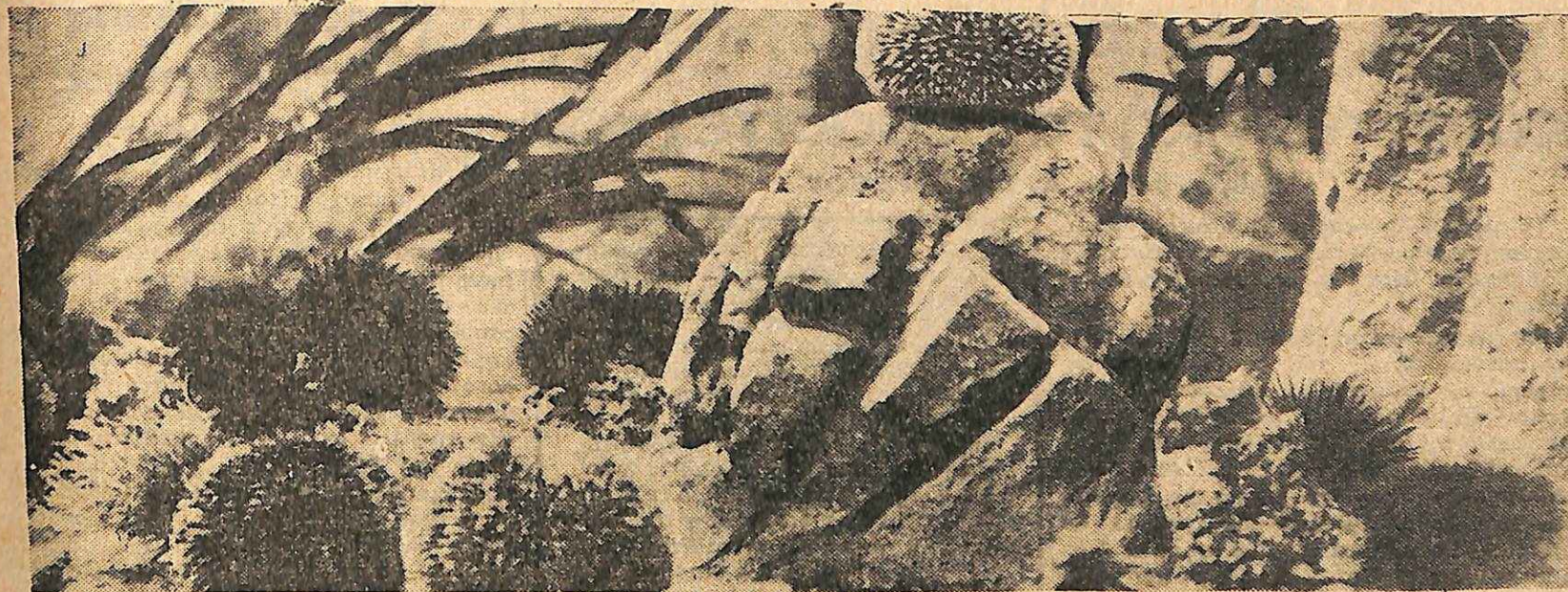
Τὸ πρῶτον ἐνυδρεῖον εἰς τὴν Εὐρώπην κατεσκευάσθη κατὰ τὸ 1680 καὶ ἐντὸς αὐτοῦ διατηροῦνται διάφοροι θαλάσσιοι ἀνεμῶνες διὰ στόλισμα τῶν αἰθουσῶν.

Κατὰ τὸ 1790 ὁ Ἀγγλος Τζῶν Ντάλτζελ κατεσκευάσθη ὑαλινὴν δεξαμενὴν καὶ μετέφερεν ἐκεῖ διαφόρους ἱχθὺς διὰ νὰ μελετήσῃ τὴν ἡθὴ των.

Τῷ 1853 ἡ Ζωολογικὴ Ἐταιρία τοῦ Λονδίνου ἐγκατέστησε εἰς τὸ Ρήτζεντ-Πάρκ τὸ πρῶτον μεγάλον διαστάσεων ἐνυδρεῖον καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔδινε τὴν πρώτην ἐπίσημον ὥθησιν εἰς τὴν μελέτην τῶν θαλασίων ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν ὁργανισμῶν καὶ ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν διαφόρων ἐπιστημόνων τῆς γῆς.

Πῶς εἶναι κατασκευασμένα τὰ ἐνυδρεῖα

Ὁ πυθμὴν τῶν ἐνυδρείων συνήθως ἔχει ἐξαγωνικὸν σχῆμα καὶ στρώνεται μὲ λεπτὸν στρώμα ἄμμου ποταμοῦ πάχους 4—5 ἐκατοστομέτρων. Τὸ φῶς πρέπει νὰ εἶναι μᾶλλον μέτριον, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει πολλαπλάσιάζονται καὶ αὐξάνουν ταχέως τὰ θρυώδη φυτὰ τοῦ ἐνυδρείου, σκιαζόντα τὰ τοιχώματα αὐτοῦ καὶ θλάπτουν τὰ ἐν τῷ ἐνυδρεῖῳ ζῶα. Ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατος πρέπει νὰ κυμαίνεται μεταξὺ 5 καὶ 15 βαθμῶν κελσίου. Διὰ νὰ μὴ πολλαπλασιασθῶν πολὺ τὰ θρυώδη φυτὰ, εἰσπνέονται ἐντὸς τοῦ ἐνυδρείου καὶ μερικὰ μαλάκια τὰ ὁποῖα τρέφονται ἐκ τῶν φυτῶν τούτων καὶ συγχρόνως προσφέρουν τὰ ὡὰ των πρὸς τροφὴν τῶν ἱχθῶν. Αἱ τρεῖς πλευραὶ τοῦ ἐνυδρείου κατασκευάζονται ἐκ σχιστολίθου καὶ ἡ μία ἐκ κρυστάλλου. Τοῦτο γίνεται διὰ νὰ εἰσέρχεται τὸ φῶς μόνον ἀπὸ μίαν πλευράν. Τὰ ἐνυδρεῖα τροφοδοτοῦνται δι’ ὕδατος κατὰ δύο τρόπους, ἢ διὰ διαρκεῶς ἀνανεώσεως αὐτοῦ ἢ δι’ εἰσαγωγῆς ἐφ’ ἀπαξ ἀκριτῆς ποσότητος ὕδατος τὸ ὁποῖον καταλλήλως συντηρεῖται διὰ νὰ κατορθωθῇ τοιοῦτοτρόπος ἡ ἰσορροπία τῶν ἐντὸς τοῦ ἐνυδρείου διατηρουμένων ὁργανισμῶν. Ἡ ἰσορροπία κατορθώνεται διὰ μηχανικῶν μέσων, δηλαδὴ διὰ διαρκεῶς κινήσεως, ἢ ὁποῖα φέρει εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἀέρα ὅλα τὰ ὑγρά μέρη καὶ ἐξαποστέλλει αὐτὰ ἐκ τῶν ἁνῶ πρὸς τὰ κάτω, διὰ μέσου τῆς μάξης. Τὸ ρεῖμα τοῦ ἀέρος ἢ τὸ ἐξαερωμένον ὕδωρ ἔχουν τοσαύτην δύναμιν, ὥστε νὰ παράγουν στρόβιλον λεπτοτάτων σφαιρι-

Ἐχίνος εἰς ἐνυδρεῖον

δίων ἀέρος. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐφημερόθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ ἱδρυθὲν εἰς τὸ Λονδίνον κατὰ τὸ 1876 ἐνυδρεῖον καὶ δεύτερον εἰς τὸ Τροκαντερὼ ἐν Παρισίοις τῷ 1878.

Εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ὑπάρχουν περὶ τοὺς ἑκατὸν πενήκοντα βιολογικοὶ σταθμοὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἡ Εὐρώπη ἔχει 60, ἡ Ἀμερικὴ 80, ἡ Ἀφρική 5, ἡ Ἀσία 10 καὶ ἡ Αὐστραλία 5.

Οἱ κυριώτεροι βιολογικοὶ σταθμοὶ τῆς Εὐρώπης εἶναι τοῦ Ροσκῶφ, τοῦ Κονκαρνῶ, τῆς Χάβρης καὶ τῆς Μασσαλίας (Γαλλία), τῆς Νεαπόλεως, διὰ τοὺς ὁργανισμοὺς τῶν θαλασίων ὑδάτων, καὶ τοῦ Μιλάνου διὰ τοὺς ὁργανισμοὺς τῶν γλυκῶν ὑδάτων (Ἰταλία), τὸ ὡκεανογραφικὸν μουσεῖον τοῦ Μονακό, ὁ βιολογικὸς σταθμὸς τῆς Πλυμούθης (Ἀγγλία), οἱ βιολογικοὶ σταθμοὶ τοῦ Κιέλου, τοῦ Ἀμ-

βούργου καὶ τοῦ Βερολίνου (Γερμανία), ὁ βιολογικὸς σταθμὸς τῆς Κοπεγχάγης (Δανία), καὶ ὁ περίφημος κινητὸς ζωολογικὸς σταθμὸς τῆς Ζηλανδίας (Ὁλλανδικός).

Δ. Ν. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
Δρ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν. Τ. Καθηγητής. Εἰδικὸς ἱχθυολόγος.

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΘΑ ΣΤΡΩΝΩΝΤΑΙ ΜΕ ΒΑΜΒΑΚΙ

ΤΟΥ Κ. ΖΩΡΖ ΝΤΕΛΟΣΤ

Εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἀμερικὴν, αἱ ὑπηρεσίαι ὁδοποιίας ἀντιμετωπίζουν σοδορὰ προσλήματα. Ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποῖαν διεδόθη τὸ αὐτοκίνητον εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας ἰδίας, ὅπου κυκλοφορεῖ ἐν αὐτοκίνητον ἀνὰ τέσσαρας κατοίκους, ἀνέτρεψε τὴν ἐν χρήσει τεχνικὴν τῆς ὁδοποιίας. Τὰ παλαιὰ ὁδοστρώματα ἀπεδείχθησαν ἀνεπαρκῆ διὰ νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰς ὁλοῦν αὐξανούσας ταχύτητας, τὸν ὄγκον τῆς κυκλοφορίας καὶ τὰ τεράστια θάρη τῶν φορτηγῶν ὁχημάτων.

Πρὸς ἐπίλυσιν τῶν νέων προβλημάτων οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἤρχισαν μελετώντας τὴν ἐφαρμογὴν νέων ὁδοστρωμάτων, ἐκρησιμοποιήσαν δὲ πρὸς τοῦτο δοκιμαστικῶς τὰ διαφορώτερα ὕλικά καὶ ἰδίως ξύλον, καουτσούκ, ὕαλον, χάρτην κοινὴν ἢ πεπιεσμένην, τσιμέντον, μπετόν, μπετόν ἀρμὲ κλπ. Διὰ νὰ καταφανῇ ἡ ἀντοχὴ τῶν ἀνωτέρω ὕλικῶν ἐστρώθησαν μὲ αὐτὰ τμηματικῶς δρόμοι μεγάλης κινήσεως ὥστε ἡ σύγκρισις νὰ εἶναι ἀμεσος.

Ἐκ τῶν γενομένων μελετῶν προέκυψεν ὅτι τὸ κάθε ὁδοστρώμα παρουσίαζε πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο ὁ δρόμος, τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ὄγκου τῆς κυκλοφορίας. Τέλος ἐμελετήθησαν καὶ αἱ οικονομικαὶ συνθήκαι δεδομένου ὅτι ὁρισμένα ὕλικά παρουσίαζον μὲν μεγάλην ἀντοχὴν ἀλλ’ ἦσαν τόσον ἀκριβὰ ὥστε ἡ χρησιμοποίησις των ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἄλλα ἦτο ἀπολύτως ἀσύμφορος τὴν χρησιμοποίησιν ὅσον τὸ δυνατόν

Ἄλλον πάλιν ἡ συντήρησις ἦτο δυσχερής. Ἰδιαιτέρως ἐξ ἄλλου σημασίαν ἀπὸ οικονομικῆς ἀπόψεως ἔχει τὸ ἂν τὰ πρῶτα ὕλικά παράγονται ἐπιτοπίᾳ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας ἢ ἂν προσέρχονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Προκειμένου ἰδίως περὶ χωρῶν μὲ πυκνὸν ὁδικὸν δίκτυον καὶ μεγάλην κυκλοφορίαν, ὅπως αἱ ἠνωμένας Πολιτείας, τὸ ζήτημα τοῦ ἂν τὰ ὕλικά τῶν ὁδοστρωμάτων προσέρχονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ παράγονται ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν βιομηχανίαν ἔχει τόσον μεγάλην σημασίαν, ὥστε προτιμώμενα συνήθως τὰ τελευταῖα ἔστω καὶ ἂν εἶναι κατωτέρας ποιότητος. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἡ πιστάσφαλτος ἢ ὁποῖα κατὰ γενικῶς παραδεδεμένην γνώμην εἶναι τὸ καταλλήλοτερον ὁδοστρώμα, χρησιμοποιεῖται σήμερον εἰς πολὺ περιορισμένην ἀναλογίαν ἢ κατηργήθη ἐντελῶς εἰς τὴν ὁδοποιίαν τῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν διαθέτουν τὴν ὕλην αὐτήν, ἀντικατασταθεῖσα ἀπὸ τὴν χλωρίδαςεστον ἢ τὴν πυριτικὴν πτάσσαν. Καὶ ὅμως ἡ πιστάσφαλτος ἔχει τὸ μέγα προσόν ὅτι δὲν δημιουργεῖ καὶ δὲν συγκρατεῖ τὸν κοινότονον, ὅτι συνδέει ἀρρήκτως τὸ ὑπόστρωμα μὲ τὸ ἐπίστρωμα τῆς ὁδοῦ, ὅτι κλεῖει αὐτομάτως καὶ τὰς ἐλαχίστας σχισμὰς καὶ παρέχει ὁμαλὴν ἐπιφάνειαν.

Ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας αἱ ὁποῖαι εἶναι ἡ πλουσιώτερα χώρα τοῦ κόσμου, καταβάλλεται προσπάθεια ἐξοικονομήσεως πιστάσφαλτος ἀφ’ ἐνός διὰ τῆς τελειοποιήσεως τῆς τεχνικῆς καὶ ἀφ’ ἐτέρου διὰ τῆς εὐρέσεως τρόπου ἐπιτρέποντος τὴν χρησιμοποίησιν ὅσον τὸ δυνατόν

μικροτέρου στρώματος τῆς πολυτίμου αὐτῆς ὕλης, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ἐλαττωθῇ ἡ στερρότης τοῦ ἐπιστρώματος τῆς ὁδοῦ. Οἱ Ἀμερικανοὶ διὰ νὰ μειώσουν τὸ πάχος τοῦ ἐκ πιστάσφαλτος ἐπιστρώματος τοῦ δρόμου εἰσάγαγον τὰ ὑποστρώματα ἐκ μπετόν ὁπλισμένου ἢ μὴ. Διὰ νὰ εἶναι ὅμως καλὴ ἡ ἀπόδοσις τοῦ μπετόν εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ἡ ἀποξήρασις τοῦ γίνεται κατὰ τὸν ὁμοίωμορον. Πρὸς τοῦτο ἐκρησιμοποιήθη ὕψασμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπικαλύπτεται τὸ μπετόν, οὗτω δὲ ἐλαττωθῇ ἡ προκαλουμένη ἀπὸ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα ἐξάτμησις καὶ συγκρατεῖται ἡ ὕγρασία τοῦ ὑποστρώματος.

Εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας πρώτην θαμβοκαταρραγῶν χώραν τοῦ κόσμου γίνεται πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν χρησιμοποίησις θάμβαςκος ὑπὸ μορφὴν κετόν. Τὸ στρώμα τοῦ θάμβαςκος εἶναι τυλιγμένον εἰς κυλίνδρους οἱ ὁποῖοι φέρονται εἰς μεγάλα αὐτοκίνητα, μόλις δὲ γίνῃ ἡ στρώσις τοῦ μπετόν τὸ αὐτοκίνητον διέρχεται καὶ ἐπιστρᾶναι τὴν ὁδὸν διὰ τοῦ θαμβασκίνου στρώματος. Ἀκολουθῶς ρίπτεται ἡ πιστάσφαλτος ἢ λεπτὸν στρώμα καὶ ἐπικαλύπτεται διὰ χονδρῆς ἄμμου, ἢ ὁποῖα ἔχει πλυθῇ προηγουμένως διὰ νὰ μὴν ἔχη κόνιν. Ἀμέσως κατόπιν διέρχεται θραδέως θαμβὸς ὁδοστρωτῆρ ὁ ὁποῖος ὑποβοηθεῖ τὴν πιστάσφαλτον νὰ ἀποτελέσῃ ἐνιασίον σῶμα μὲ τὴν χονδρὴν ἄμmon καὶ τὸ στρώμα τοῦ θάμβαςκος.

GEORGES DELHOSTE

Τὸ ραδιόφωνον καὶ ἡ τεχνικὴ τοῦ ἔρασιτέχνου

Ἄρθρον τοῦ Κ. Α. ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΥ

Τὸ μικρὸν ἐργαστήριον παντὸς ἔρασι-
τέχνου, ἐπιθυμῶντος νὰ κατασκευάζῃ
ραδιόφωνα δέον νὰ ἐφοδιασθῇ ἀπαραί-
τητως:

Μὲ πῖνακα ἀναρτήσεως ἐργαλείων, εἰς
ὥρισμένας θέσεις τοῦ ὁποίου ὁ ἔρασι-
τέχνης νὰ ἀναζητῇ τὸ ἐκάστοτε κατάλ-
ληλον ἐργαλεῖον, μὲ μικρὰν μέγγενην,
μὲ κολλητήριον, δύο πρίονια διὰ ξύλον
καὶ σίδηρον, τρεῖς λίμας, ἐπίπεδον, ἡμι-
στρογγύλον, τριγωνικὴν, μὲ χειροδρέπα-
νον καὶ δέκα ἀμερικανικὰ τρᾶνια δι'
ὁπὰς 3—12 χιλιοστῶν, δύο σφυρία δια-
φόρων μεγεθῶν, μίαν πένσαν, μίαν τσιμ-
πίσαν, μὲ ξύλινον μέτρον, μίαν πόνταν,
μίαν γωνίαν ὀρθή καὶ ἓνα διαβήτην
(κομπάσσο).

Πρέπει ἀκόμη νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ φύλλον
ἐβονίτου ἢ βακελίτου χρώματος, εἰ δυ-
νατόν, μαύρου καὶ πάχους, τοῦλάχιστον
4 χιλιοστῶν. Διὰ τοῦ ἐβονίτου ἐπιτυχᾶ
νομεν τὴν ἔδρασιν, τῶν λυχνιῶν ἰδίως,
μὲ μόνωσιν τελείως ἐξησφαλισμένην. Ὁ
ἔρασιτέχνης πρέπει ἀκόμη νὰ διαθέτῃ
διάφορα μονωτικά, μπόρνες, μπανάνες,
δακτυλίους, σύρμα πῶς - μπᾶκ, σύρμα
κεραΐνας, γῆς, καθόδου κολλᾶρα προσ-
γειώσεως, ἐπαφὰς ντουίτζκ, γωνίας, ἀ-
κροδέκτας, βέργα ὀρειχάλκου τῶν 3 καὶ
4 χιλιοστῶν, ἀνάλογα παξιμαδία καὶ
ροδέλλας, ντουὶ διὰ μπανάνες, φίσας μο-
νοπολικὰς, τζᾶκ διπολικὸν καὶ τριπολι-
κὸν κ.τ.λ.

Τὸ ἀνοιγμα τῶν ὀπῶν ἐπὶ ξύλου ἢ ἐβο-
νίτου ἐπιτυγχάνεται μὲ ἀκρίβειαν, ἀφοῦ
πρῶτον σχεδιάσωμεν ἐπὶ φύλλου χάρτου
τὴν ὅλην διάταξιν τῆς συσκευῆς καὶ χα-
ράξωμεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὰς περιμέτρους
τῶν ὀπῶν δι' ἐπιθέσεως τοῦ σχεδίου ἐπὶ
τοῦ ξύλου ἢ τοῦ ἐβονίτου ἢ βακελίτου
(τῶν αὐτῶν, ἐννοεῖται διαστάσεων) πον-
τάρωμεν μὲ τὴν πόνταν τὰ κέντρα καὶ
διὰ τοῦ τρυπάνου ἀνοίγωμεν πρῶτον ὁ-
πὰς 1 ἢ 2 χιλιοστῶν καὶ κατόπιν, δι' αὐ-
τῶν καὶ τοῦ καταλλήλου τρυπάνου ἐπι-
τυγχάνομεν τὰς ὁπὰς μὲ τὴν ἀπαιτούμε-
νην διάμετρον.

Ὁ ἔβονίτης ἢ ὁ βακελίτης μετὰ τὴν
συμπλήρωσιν τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐργασίας εἶ-
νε φυσικὸν νὰ χάσῃ τὴν στιλπνότητά καὶ
τὴν ὥραιάν του ἐμφάνισιν. Ἐπαναφέρο-
μεν ὁμῶς αὐτὸν εἰς τὴν ἀρχικὴν του κα-
τάστασιν ὡς ἑξῆς: Καθαρίζομεν τὴν ἐπι-
φάνειάν του ἀπὸ τὴν σκόνην καὶ λοιπὰς
ἐπικαθημένας ὅλας ἔπειτα, τρίβομεν δυ-
νατὰ αὐτὴν μὲ ταμπὸν βουτημένον εἰς
μῆγμα λινελαίου καὶ ἀσβέστου κασιτέ-
ρου, καθαρίζομεν ἐκ νέου τὴν ἐπιφάνει-
αν, τὴν τρίβομεν πάλιν μὲ λινέλαιον,
σφογγίζομεν μὲ λινὸ πανί καὶ τέλος
στιλβόνομεν μὲ δέρμα μαλακόν.

Συνιστῶμεν ἰδιαιτέρως τὴν κατὰ τρω-
σιν ἐπὶ χάρτου, δοκιμαστικῶς καὶ εἰς
φυσικὸν μέγεθος, τῆς ὅλης διατάξεως
καὶ ἰδίως τῆς συνδεσμολογίας τῆς συ-
σκευῆς, χωρὶς νὰ καταβάλληται, ἀπὸ

Ὁ συνεργάτης μας εἰς προη-
γούμενα ἄρθρα του ἔδωκεν ὁδη-
γίαν διὰ τὴν κατασκευὴν ραδιο-
φῶνων ὑπὸ ἔρασιτεχνῶν, ἀπὴντησε
δὲ εἰς πολυαριθμοὺς ἀναγνώστας
μας, οἵτινες δι' ἐπιστολὰν ἐζήτη-
σαν παρ' αὐτοῦ συμπληρωματι-
κὰς ὁδηγίας ἢ ἐξηγήσεις. Εἰς τὸ
σημερινὸν ἄρθρον τοῦ ὁ ἔρασιτέ-
χνης κατασκευαστῆς ραδιοφῶνων
θὰ εὕρῃ συμβουλὰς δι' ὅτι χρει-
άζεται διὰ νὰ καταρτίσῃ τὸ ἐργα-
στήριόν του. Ὁ συνεργάτης μας
χρησιμοποιεῖ διὰ τὰ διάφορα εἴ-
δη, τὰς ὀνομασίας μὲ τὰς ὁποίας
ταῦτα εἶνε γνωστὰ εἰς τὴν ἀγο-
ράν.

τοὺς πρωτοπείρους ἰδίως, τάσις ἐλαττώ-
σεως τῶν διαστάσεων καὶ ἀποστάσεων
πρὸς ἐξοικονόμησιν χώρου, εἰς βῆρος
τῆς ἀποδόσεως τοῦ ραδιοφῶνου. Ἰδίως
μὴ πλησιάζετε τὰς λυχνίας εἰς ὀλιγωτέ-
ραν τῶν 10, βίε τῶν 9 ἑκατοστῶν ἀπό-
στασι, ἄλλως ἢ ἀπόδοσις θὰ εἶναι μάλ-
λον μειωμένη.

Ἀπομακρύνετε ὅσον τὸ δυνατόν πε-
ρισσότερον τοὺς παραλλήλους ἀγωγοὺς
τῆς συνδεσμολογίας, ἐπίσης ἀποφεύγε-
τε τὰς ἐπαφὰς αὐτῶν κατὰ τὰς διασταυ-
ρώσεις, ὡς καὶ τὴν ὑπερβολικὴν γει-
τνίασιν τῶν αὐτεπαγωγικῶν πηνίων (ὁ
προμηθευτὴς σας θὰ σὰς ὑποδείξῃ ποῖα
πηνία εἶνε αὐτεπαγωγικά) ἐφ' ὅσον δὲ
ταῦτα δὲν προορίζονται διὰ ἐνέργειαν
ἐξ αὐτεπαγωγῆς. Αἱ διασταυρώσεις, αἱ
ὁποῖαι προορίζονται διὰ τὴν ἐπαφὴν
συρμάτου συγκολλοῦνται μετὰ προσο-
χῆς, ὅπως ἰδιαιτέρας μέχρις ὅτου πει-
σῶμεν περὶ τῆς πλήρους καὶ σταθερᾶς
ἐπαφῆς τῶν συγκολλουμένων μετᾶλλων.

Αἱ συνδέσεις τῶν συρμάτων διὰ κο-
χλιώσεως εἶνε ἀσφαλεῖς ὅταν ταῦτα
σφιχθῶσι δυνατὰ μετὰ δύο παξιμαδί-
ων, ἀφοῦ πρῶτον γαντζωθῶσιν εἰς τὸν
ἀξονίσκον τῆς βίδας.

Ὡς βάσις τῆς συσκευῆς κατάλληλος
εἶνε ἡ μεταλλικὴ ἢ καὶ ἡ ξυλίνη, ἡ τε-
λευταία ὁμῶς πρέπει νὰ εἶνε ἀπηλλαγ-
μένη πάσης ὑγρασίας.

Ὡς ὕλαι μονωτικὰ χρησιμοποιοῦνται,
ὁ βακελίτης, τὸ χαρτόνι Πρεσπᾶν καὶ
ἄλλα.

Τὸ πρεσπᾶν συνιστῶμεν ἰδιαιτέρως, ἡ
ἀγορὰ διαθέτει τοιοῦτον εἰς φύλλα δια-
φόρου πάχους, κρίνεται δὲ ἀπαραίτητον
διὰ πᾶν ἐργαστήριον. Ἐξ αὐτοῦ ἄλλως
κατασκευάζονται τὰ πηνία ἐν γένει.

Α. ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΣ

Μηχανικὸς

Ἡ ραδιοβόλις τῆς ἀτμοσφαίρας

Τοῦ Κ. ΖΑΝ ΩΜΠΕΝ

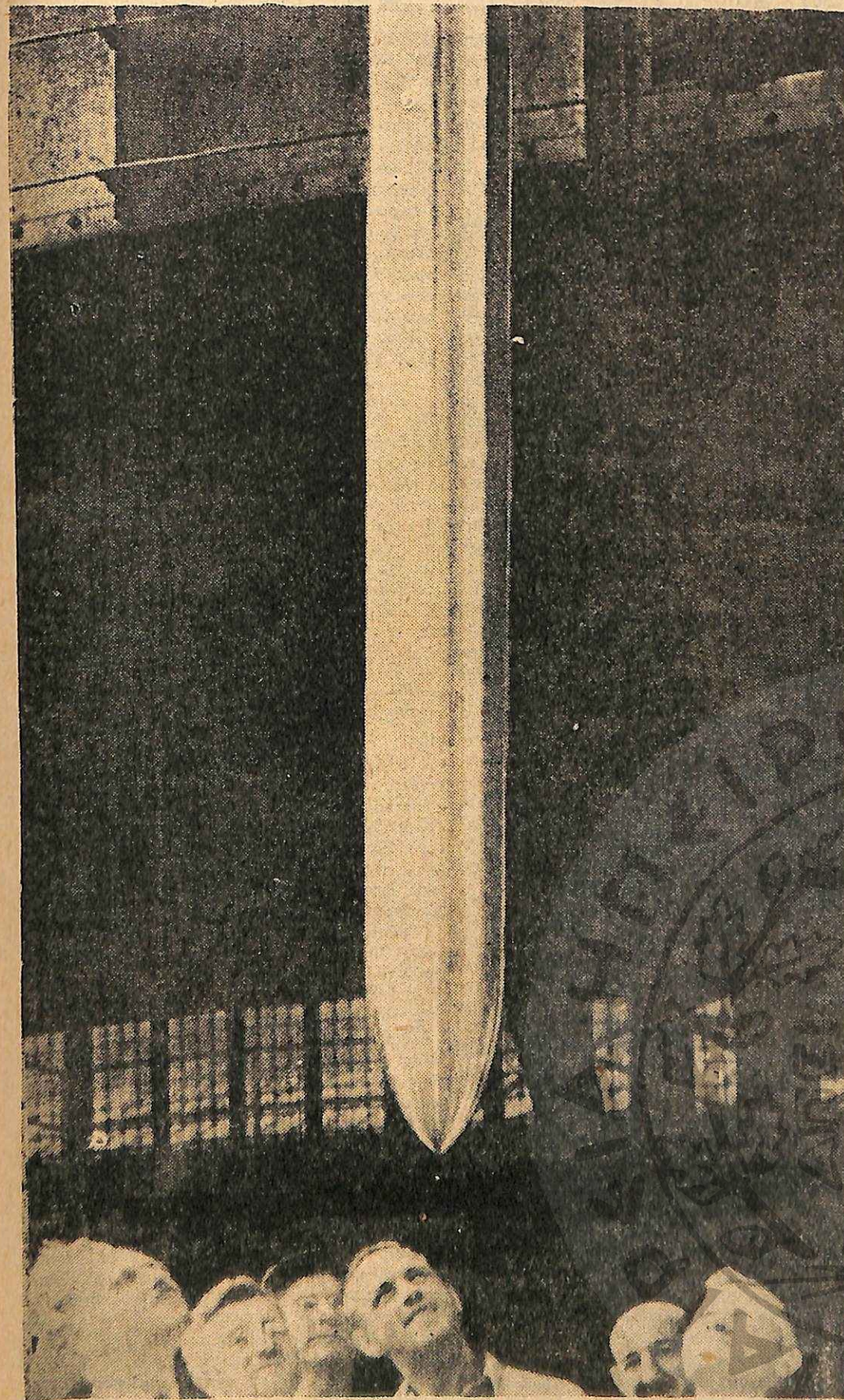
Ἡ μετεωρολογία, ἡ ἐπιστὴμὴ δηλαδὴ
ἡ ὁποία ἀπασχολεῖται μὲ τὴν πρόγνωσιν
τοῦ καιροῦ, ἀπέκτησε τελευταίως, λόγω
τῆς τεραστίας ἀναπτύξεως τῆς ἀεροπο-
ρίας, ὅπως ἰδιαιτέραν σημασίαν. Σημειώ-
τεον ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἐφηρμοσμένων ἐπι-
στημῶν ἡ μετεωρολογία δὲν ἔχει ἀκόμη
σημειώσῃ πολὺ μεγάλας προόδους, μο-
λονότι σήμερον καταβάλλονται διὰ τὴν
ἀνάπτυξιν τῆς συστηματικῆς προσπάθειαι.
Εἰς τὰς μετεωρολογικὰς μελέτας ὅπως
ἐξέχουσιν θέσιν κατέχει ἡ μέθοδος τῆς
παρατηρήσεως τῶν ἀνωτάτων στρωμάτων
τῆς ἀτμοσφαίρας τῇ βοηθείᾳ ἐιδικῶν δε-
σμίων ἀεροστάτων, καλουμένων ἀτμο-
σφαιρικῶν βολίδων. Τελευταίως εἰς τὴν
Γαλλίαν εἰσῆλθῃ μία σοβαρώτατη τελει-
οποίησις τῶν ἀτμοσφαιρικῶν βολίδων διὰ
τῆς ἐφαρμογῆς εἰς αὐτὰ τῶν κυμάτων
τοῦ ἀσυρμάτου. Ἡ τελειοποίησις αὕτη ἐ-
πιτρέπει τὴν διαρκὴ παρακολούθησιν ὅ-
λων τῶν μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι συμβαί-
νουν εἰς τὰ ἀνωτέρα στρώματα τῆς ἀ-
τμοσφαίρας. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται μὲ τὸν
κατωτέρω τρόπον. Αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ βολί-
δες, αἱ ὁποῖαι εἶνε μικρὰ δέσματα ἢ ἐ-
λεύθερα ἀερόστατα, ἐφωδιασμένα διὰ
θερμομέτρου, βαρομέτρου καὶ ὑγρομέ-
τρου, ἐφωδιάσθησαν διὰ ραδιενεργοῦ συ-
σκευῆς, ἡ ὁποία ἐκπέμπει πρὸς τὸ ἔδα-
φος ὅλας τὰς μεταβολὰς τῶν δεικτῶν τῶν
μετεωρολογικῶν ὀργάνων τοῦ μικροῦ ἀε-
ροστάτου, καὶ τῆς ἡλεκτρικῆς συσκευῆς
αὐτομάτου μεταβιβάσεως τῶν παρατηρή-
σεων, ποικίλλει μετὰξὺ ἐνὸς καὶ ἐνὸς καὶ
ἡμίσεος χιλιογράμμου μόνον. Τὸ ὕψος
μέχρι τοῦ ὁποίου φθάνουν αἱ ἀτμοσφαι-
ρικαὶ βολίδες εἶνε συνήθως ἀνώτερον
τῶν 15000 μέτρων, δύναται δὲ νὰ φθάσῃ
μέχρι τῶν 30.000.

Ὁ γαλλικὸς μετεωρολογικὸς σταθμὸς
τῆς Τράπ ἐκτελεῖ ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουα-
ρίου 1938 καθημερινὰς ραδιοβολίσεις μὲ
λαμπρὰ ἀποτελέσματα. Ὡς κατὰ τοὺς
ἑξῆς πρώτους μῆνας τοῦ 1938 ἐπὶ 181 βολί-
σεων, αἱ 163 ὑπερέβησαν τὰ 10000 μέτρα,
94 τὰ 15.000 καὶ 30 τὰ 20.000 μέτρα. Τὸ
ρεκόρ ἐσημειώθη τὴν 12ην Ἀπριλίου, ὁ-
πότε ἡ ἀτμοσφαιρικὴ βολὶς ἐφθάσε τὰ
28.900 μέτρα.

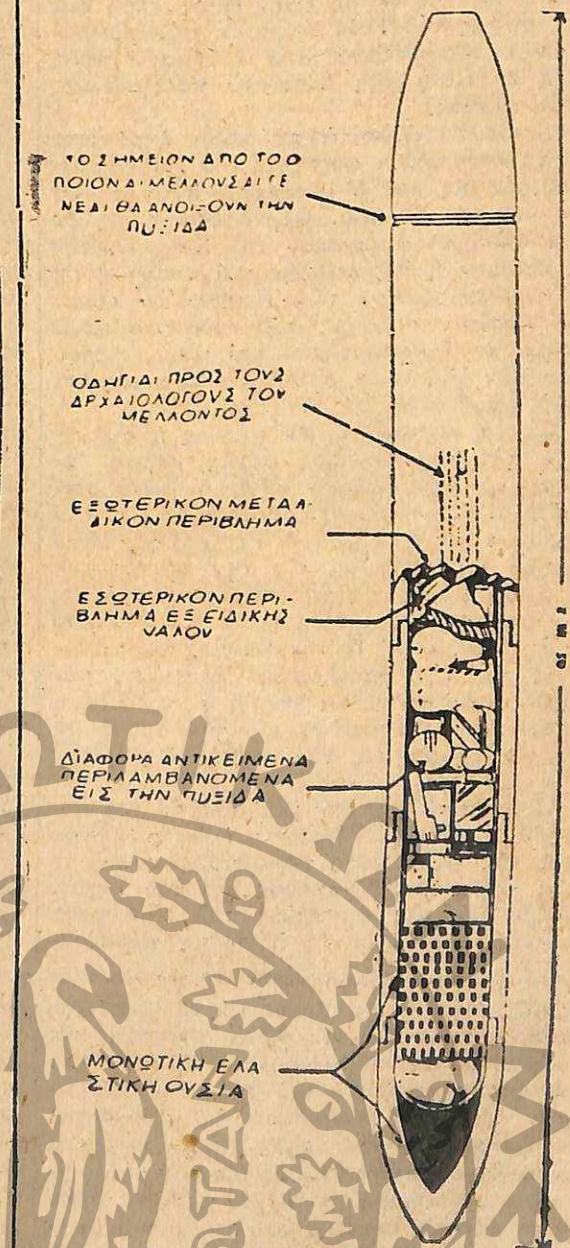
Ἐκτοτε ἐπατεύχθησαν σημαντικαὶ τε-
λειοποιήσεις. Κατὰ τὰς μετρήσεις ἡ ἐ-
λαχίστη σημειωθείσα θερμοκρασία εὐρέ-
θη τὴν 21ην Ἰανουαρίου καὶ ἦτο 73 θα-
θμοὶ ὑπὸ τὸ μηδὲν εἰς ὕψος 12.900 μέ-
τρων. Διεπιστώθη ἀκόμη ὅτι ἡ θερμοκρα-
σία τῶν κατωτέρων στρωμάτων τῆς στρα-
τοσφαίρας, δηλαδὴ μετὰξὺ 7.200 μέ-
τρων καὶ 14.600, ποικίλλει μετὰξὺ -73 καὶ
-38 θαθμῶν. Οἱ Γάλλοι δὲν περιορίσθη-
σαν μόνον εἰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ξη-
ρᾶς, ἀλλὰ ἐξώπλισαν πρὸς τὸν σκοπὸν
αὐτὸν καὶ ἐιδικὸν σκάφος, τὸ «Καρμα-
ρέ», τὸ ὁποῖον προβαίνει ἤδη εἰς ραδιοβο-
λίσας ὑπεράνω τῶν θαλάσσω.

Jean Aubin

Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ... ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 6938

Τὴν μεγαλυτέραν πρωτοτυπίαν τῆς με-
γάλης διεθνοῦς ἐκθέσεως τῆς Νέας Ὑ-
όρκης ἀποτελεῖ ἡ «πυξὶς τοῦ χρόνου», ὅ-
πως ἀπεκλήθη εἰδικὴ τορπίλη, ταφεῖσα ὑ-
πὸ τὸ ἔδαφος τῆς Ἐκθέσεως καὶ περιλαμ-
βάνουσα συμπυκνωμένας ὅλας τὰς γνώ-
σεις τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ τορπίλλη αὕτη
πρόκειται νὰ ἀνοιχθῇ ἀπὸ τὰς μελλούσας
γενεὰς καὶ συγκεκριμένως τὸ 6938 δηλα-
δὴ μετὰ 5000 ἐτη. Ἡ «πυξὶς τοῦ χρόνου»
ἔχει μῆκος 2.30 μέτρων καὶ διάμετρον
20 ἑκατοστῶν, ζυγίζει 363 χιλιόγραμμα
καὶ ἐτάφη ὑπὸ τὴν γῆν τὴν 23 Σεπτεμ-
βρίου 1938. Τὸ περιεχόμενόν της συνε-
τάχθη ἀπὸ ὅλους τοὺς διασημότερους συγ-
γρόνους ἐπιστήμονας. Ὁ περιήγημος σο-
φὸς Ἀϊνστάιν, ὁ διάσημος λογογράφος

Σχηματικὴ τομὴ τῆς πυξίδος τοῦ χρόνου
βάνουσα συμπυκνωμένας ὅλας τὰς γνώ-
σεις τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ τορπίλλη αὕτη
πρόκειται νὰ ἀνοιχθῇ ἀπὸ τὰς μελλούσας
γενεὰς καὶ συγκεκριμένως τὸ 6938 δηλα-
δὴ μετὰ 5000 ἐτη. Ἡ «πυξὶς τοῦ χρόνου»
ἔχει μῆκος 2.30 μέτρων καὶ διάμετρον
20 ἑκατοστῶν, ζυγίζει 363 χιλιόγραμμα
καὶ ἐτάφη ὑπὸ τὴν γῆν τὴν 23 Σεπτεμ-
βρίου 1938. Τὸ περιεχόμενόν της συνε-
τάχθη ἀπὸ ὅλους τοὺς διασημότερους συγ-
γρόνους ἐπιστήμονας. Ὁ περιήγημος σο-
φὸς Ἀϊνστάιν, ὁ διάσημος λογογράφος

Ἡ «πυξὶς τοῦ χρόνου» ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν της καὶ πρὶν ταφῇ ὑπὸ τὸ ἔδαφος.

ΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΟΥ 1844-1856

ΤΟΥ Κ. Ν. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗ (ΕΘΝΙΚΟΝ ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ)

(Συνέχεια ἀκ τοῦ προηγουμένου)

Ἡ «Παραμονή τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως» ἐδόθη διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ σκηνῆς ἐν Ἀθήναις τῷ 1855. Ἐν τούτοις ἡ παράστασις αὐτῆς εἶχεν ἀναγγελθῆ διὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1854 ὅπως ἐκ τῶν εἰσπράξεων αὐτῆς ἀποσταλῶσιν ἐνδύματα πρὸς τοὺς ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἡπείρου πολεμοῦντας ἐπαναστάτας.

Πάντα τὰ ἀνδρικά πρόσωπα ἐπρόκειτο νὰ τὰ υποδυθῶσι φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν οἷς καὶ ὁ μετέπειτα συγγραφεὺς τῆς «Φαῦστας» Δημ. Βερναρδάκης εἰς δὲ εἶχε δοθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ Χλωροῦ, τὴν δὲ Δάφνην ἡ περικαλλὴς καὶ σεμνὴ κόρη ἐκ τοῦ περιδόξου τῶν Περραιβῶν οἴκου καὶ κατόπιν σύζυγος τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα «τοῦ κομψοτέρου καὶ εὐσωμότερου νέου τῶν Ἀθηνῶν», τοῦ διατελέσαντος ἐπὶ πολὺ διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας.

Διὰ νὰ κατορθωθῇ ἐν τούτοις ἡ συμμετοχὴ τῆς περικαλλοῦς αὐτῆς κόρης, ἐδέχθη νὰ μεσολαβήσῃ αὐτὴ ἡ βασιλισσα Ἀμαλία. Ἡ κυρία Περραιβοῦ, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποταθῇ ὁ Ραγκαβῆς, εἶχεν ἀρνηθῇ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν κόρην τῆς νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν παράστασιν λόγῳ τῶν ἐπικρατουσῶν τότε κατὰ τὸν θεάτρου προλήψεων, ἀλλ' ὁ Ραγκαβῆς, παρουσιάσας εἰς τὴν βασιλισσάν Ἀμαλίαν, κατορθώσας δι' αὐτῆς νὰ πεισθῇ ἡ κυρία Περραιβοῦ ὅπως ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν θυγατέρα τῆς νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν ὡς ἐρασιτέχνης.

Αἱ δοκιμαίαι ἤρχισαν μετ' ὀλίγον καὶ πολὺς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐγένετο λόγος περὶ τῆς μελλούσης παραστάσεως εἰς τε τοὺς κοινωνικοὺς κύκλους καὶ τὸν τύπον. Ἀλλὰ διὰ τὰς ἀμαρτίας τοῦ δυστυχοῦς Ραγκαβῆ, ὁ τότε ἐν Ἀθήναις πρεσβεύ-

σας Ὁμῆς Μὸν, τιμημένος μετὰ τὸ θραβεῖον Νόμπελ καὶ πολλὰ ἄλλα κορυφαῖα τῆς σύγχρονον διανοήσεως ἀπευθύνον διὰ μέσου τῆς «Πυξίδος τοῦ χρόνου» χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἐγκυκλοπαιδεῖα τὴν ὁποίαν ἐγκλείει τὸ μικροσκοπικὸν τοῦτο μουσεῖον τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ περιέχει περὶ τὰ δέκα ἑκατομμύρια λέξεων καὶ ὄρων τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Τὸ ἐξωτερικὸν περιβλήμα τῆς τορπίλλης κατεσκευάσθη ἐξ εἰδικῶν μίγματος μετάλλων, κληθέντος «κουπαλουά» καὶ δυναμένου νὰ ἀντέξῃ ἐπιτυχῶς εἰς ὅλας τὰς ἐπιδράσεις τοῦ χρόνου, τῆς θερμότητος, τῆς ὑγρασίας κλπ. Πλὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ μεταλλικοῦ περιβλήματος, ὑπάρχει καὶ δευτέρον ἐξ εἰδικῆς ὑφλοῦ, ἐντὸς δὲ τοῦ ὑαλίνου αὐτοῦ χώρου ὑπάρχουν δειγμάτων ὅλων τῶν συγχρόνων ἀνθρωπίνων γνώσεων, σχέδια μηχανῶν, εἰκόνες κτιρίων καὶ μεταφορικῶν μέσων, μίαν κινηματογραφικὴν ταινίαν μήκους 325 καὶ γενικῶς σύνολον γνώσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ κατελάμβανον ὅγκον 100 τόμων. Χαρακτη-

τῆς τῆς Αὐστρίας παρεκάλεσε τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν παράστασιν, καθόσον διεικνέτο ὅτι ἐν τῷ διδασθησομένῳ ἔργῳ περιείχοντο μέρη προσβάλλοντα τὴν Αὐστρίαν. Ἡ Κυβέρνησις, μὴ θέλουσα νὰ δυσχεραίσῃ τὴν Αὐστρίαν, λόγῳ τῶν περιπλοκῶν τότε ἐξωτερικῶν ζητημάτων, δι' ἐγγράφου τῆς ἀποσταλέντος πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Ραγκαβῆν, ἀπηγόρευσε τὴν παράστασιν τῆς «Παραμονῆς».

Ἐν τούτοις, πρὸ τοῦ ἀπροόπτου αὐτοῦ, οὔτε ὁ Ραγκαβῆς, οὔτε οἱ ἐρασιτέχνη φοιτηταὶ ὑπεχώρησαν, ἀλλὰ παρουσιάσθησαν δι' ἐπιτροπῆς πρὸ τῆς μεγάλης Κυρίας τῆς βασιλισσῆς, τῆς βασιλίσσης Πλουσκῶφ, παρεκάλεσαν αὐτὴν νὰ μεσολαβήσῃ παρὰ τῇ βασιλίᾳ ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ παράστασις, δηλώνοντες ὅτι εἶναι πρόθυμοι ν' ἀποκόψουν τὰ μέρη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα προσέβαλλον δὴθεν τὴν Αὐστρίαν.

Ἡ βασιλίσσα Πλουσκῶφ, ὁμιλήσασα ἐνθέρμως πρὸς τὴν βασιλισσάν ὑπὲρ τῆς ὑπαθέσεως τῶν φοιτητῶν, κατόρθωσε δι' αὐτῆς νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀδειαν τῆς παραστάσεως, ἥτις καὶ ὠρίσθη διὰ τὸ δευτερον δεκαήμερον τοῦ Ἀπριλίου. Ἀλλ' ἐνῶ τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα νὰ δοθῇ ἐπὶ τέλους ἡ πολυθύλητος αὐτὴ παράστασις, ἀγγέλλθη ἐξ Ἡπείρου ὅτι τὴν δεκάτην τρίτην Ἀπριλίου ὁ ἐκ τεσσάρων χιλιάδων ἀνδρῶν ἀποτελούμενος τουρκικὸς στρατὸς παντρατὶ ἐπέτεθη κατὰ τῶν ἐν Πέτρᾳ Ἑλλήνων καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν, διχοτομήσας τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐβελύθη.

Πρὸ τῆς ἐθικῆς αὐτῆς συμφορᾶς, οὐδεὶς πλὴν εἶχεν ὀρεξιν διὰ θεατρικὰς παραστάσεις καὶ ἡ διδασκαλία τῆς «Παραμονῆς» πρὸς μεγάλην λύπην τῶν φοιτητῶν,

ριστικὸν εἶνε ὅτι μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τῆς συγχρόνου ζωῆς, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐγκλεισθῇ εἰς τὴν «Πυξίδα τοῦ χρόνου», εἶνε καὶ ἓνα γυναικεῖο καπέλλο μοντέλο τοῦ 1938. Ἐπίσης περιλαμβάνονται σπόροι ὁλων τῶν φυτῶν εἰδικῶς συσκευασμένοι, ὥστε νὰ διατηρήσουν τὴν βλαστητικὴν τῶν ἱκανότητα. Ἄν μετὰ 5000 ἔτη οἱ ἀπόγονοί μας ἀπαλώσων τὰ στοιχεῖα τοῦ πευματικοῦ καὶ τοῦ ἱλικοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ δὲς δυνήσων νὰ τὰ πληροφωρηθῶν ἀνοίγοντες τὴν πυξίδα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἡ πυξὶς ἐγκλείει καὶ μέθοδον ἐκμάθησεως τῆς γλώσσης καὶ ἡχητικὴν ἀποσπασμένην 1000 λέξεων, τῇ θεηθεῖα δὲ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἄνθρωποι θὰ δυνήσων νὰ ἀποκρυπτογραφήσουν τὸ περιεχόμενον τῆς πυξίδος.

Τὴν 23ην Σεπτεμβρίου 1938 ὁ γενικὸς διευθυντὴς τῆς ἐκθέσεως τῆς Νέας Ὑόρκης κ. Οὐλέν παρέστη εἰς τὴν ταφὴν τῆς πυξίδος ὑπὸ τὴν Γῆν καὶ τὴν προέπεμψε διὰ τῶν κατωτέρω λέξεων: «Ἀναπαύσου ἐν εἰρήνῃ ἕως ὅτου σὲ ἀνασύρουν ἀπὸ ἐδῶ μετὰ 5000 ἔτη».

ἀλλὰ καὶ τοῦ Ραγκαβῆ ἰδίᾳ, ἀνεβλήθη ἐπ' ἀόριστον, δοθεῖσα μόλις τὸ ἐπόμενον ἔτος 1855.

✱

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐρασιτεχνῶν φοιτητῶν ἐδόθη καὶ ἡ «Ζαῖρας» τοῦ Βολταίρου, τὴν ὁποίαν ὑπέδωκε καὶ αὐτὴν ἡ δεσποινὴς Πηνελόπη Περραιβοῦ μετ' ἐξαιρετικῆς ὁλως ἐπιτυχίας. Κατὰ τὰς διηγήσεις δὲ τοῦ μακαρίτου Α. Ν. Πετσάλη, ὁ ἀθηναϊκὸς κόσμος ἐπὶ μακρὰ ἔτη διειτρεῖ εἰς τὴν μνημὴν του τὸν θελκτικὸν καὶ περιπαθὲς τρόπον διὰ τοῦ ὁποῖου αὐτὴ ἀπήγγειλε τὸν στίχον:

«Τὸν Ὀροσμάνην ἀγαπῶ, τὸν Ὀροσμάνην (θελῶ)»

Ἐννοεῖται ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀκόμη τὸ ἱταλικὸν μελοδράμα ἐθριάμβευεν ἐν μέσῃς Ἀθήναις, γενναίως, ὡς πάντοτε, ἐπιχορηγούμενον ὁπὸ τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία ἐξηκολούθει ν' ἀγνοῇ καθ' ὅλοκληρίαν τὸ ἑλληνικὸν θέατρον. Μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἐπίσημοι καὶ ἀνεπίσημοι, ὅπως θὰ συνέθῃ καὶ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐμφάνσεως τοῦ μελοδράματος ἐν Ἀθήναις, εἶχον ἐτρελλὰ θῆ, ὅχι θεβαίως, ὅπως διατείνονται τινές, ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν μουσικὴν τοῦ Βέρδη καὶ τοῦ Ντονιζέτι, ἀλλ' ἐξ ἔρωτος πρὸς τὰ φιλογερά μᾶται καὶ τὰς ἀρμονικὰς καμπυλότητας τῶν «τραγουδιστριῶν», ὅπως ἐλέγοντο τότε αἱ αἰδοὶ τοῦ μελοδράματος.

Ἐφθασε δὲ μέχρι τοιοῦτου σημείου ὁ πρὸς τὰ θήλεα αὐτὰ ἐνθουσιασμός τῶν Ἀθηναίων, ὥστε οἱ λιγυνόμενοι πρὸ τῶν χαρίτων τῆς ὑψιφώνου Ὀρτολάν ν' ἀποζηύουν τὴν ἀμαξίαν τῆς κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς εὐεργετικῆς τῆς παραστάσεως καὶ ὡς ἄλλα τετράποδα νὰ τὴν σφύρουν ἀσθμαίνοντες μέχρι τὸ ἐξαναδολεῖν τῆς!

Ἄλλοτε πάλιν, κατὰ τὴν νῦν παράστασιν καθ' ἣν ἐδίδετο τὸ μελοδράμα «ὁ Ναβουχοδονόσωρ», μετὰ τὰ σκηνικά ὅμως τοῦ «Ἐρνάνη», ὡς γράφει ὁ παρρηθεὶς κατὰ τὴν παράστασιν ἐκείνην Ἐδμόνδος Ἀμποῦ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπῆρχεν ὀλογράφως ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ τάφου τοῦ Καρόλου Μάγνου: KAROLO MAGNO, — ἀλλὰ διὰ τέτοιες δουλειές, προσθέτει εἰρωνικῶς ὁ Γάλλος συγγραφεὺς, δὲν ἔδιδον πεντάραν οἱ Ἀθηναῖοι — ὁ πλημμυρίζων τὸ θέατρον κόσμος, τὸσον ἐνθουσιάζει μετὰ τὴν πρῶταν τόναν Τερεζίναν Μπροῦνο, ὥστε κατὰ τινα ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφάνισιν τῆς ἐγείμης τὸ «παλκοσέκιον» μετὰ στεφάνους, ἀνοδεύσας, περιστέρια μετὰ τριανταφυλλίαν κορδέλλας καὶ ἐπὶ πλέον μετὰ ἔντυπα ποιήματα πλημμυρισμένα ἀπὸ λυρικὸν θαυμάσιον πρὸς τὴν ἐκλεκτὴν του, ἕνα τῶν ὁποίων δημοσιεύει ὁ Ἀμποῦ εἰς τὴν «Σύγχρονον Ἑλλάδα» του μετὰ τὴν συνήθη, ἀλλὰ δικαιολογημένην αὐτὴν τὴν φορὰν εἰρωνείαν του!

ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ
(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΑΡΧΕΡΜΟΣ

καὶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ ἐν τῇ τέχνῃ

Περὶ τὸ ἔτος 550 πρὸ Χριστοῦ, ἀνεδείχθη εἰς τὴν Χίον ἡ λεγομένη σήμερον Σχολὴ τοῦ Ἀρχέρμου, καὶ τῆς ὁποίας ἡ τεχντοροπία ἀπετέλεσεν ἓνα τεραστίαν σημασίας σταθμὸν ἐν τῇ Τέχνῃ.

Ὁ Ἀρχερμος, ἐπενύρησεν ἓνα ἐντελὲς νέον τύπον, τοῦ ὁποῖου ὑπόδειγμα παρέχει τὸ ἀνευρεθὲν ἐν Δήλῳ ἄγαλμα τῆς περωτῆς Νίκης, ἡ ὁποία ἀναπαρίσταται προχωροῦσα μετὰ γοργὸν ρυθμὸν, δίχως ὁ βαρὺς ὄγκος τοῦ μαρμαροῦ νὰ ἀποτελῇ ἀντίθεσιν εἰς τὴν αἰθερίαν αὐτὴν ἀναπαράστασιν. Ὁ τύπος αὐτὸς ἀνευρεθὲν ὑπὸ μορφὴν μικροῦ ἀγάλματος, εἰς τὴν Δήλον. Ὡς δὲ τονίζει ὁ Ρενάν, ἡ ἀναπαράστασις αὐτῇ, σημεῖον εἰς πραγματικὴν ἐπανάστασιν ἐν τῇ γλυπτικῇ «Λάβετε ὑπ' ὄψιν σας, —λέγει— ὅτι ἡ Αἰγυπτιακὴ τέχνη δὲν γνωρίζει παρὰ μόνον τὴν γυναῖκα μετὰ τὰς ἡνωμένας κνήμας, ὡς ἂν νὰ ἦσαν αὐταὶ τοποθετημέναι μέσα εἰς μίαν θήκην. Σκεφθῆτε ἀκόμη, ὅτι ἡ Ἀσσυριακὴ Τέχνη, δὲν ἀναπαριστᾷ σχεδὸν γυναῖκας. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι, 150 ἔτη μολὺς μετὰ τὰ πρῶτα ψελλίσματα τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης, γυνὴ τρέχουσα καὶ ἡ ὁποία ἀφίνει νὰ διαφαίνεται τὸ ἄνω μέρος μίᾳς καλοκαμωμένης κνήμης, ἀκόμη δέ, πρᾶγμα πλέον νεωτεριστικόν, πρόκειται περὶ γυναῖκος, ἡ ὁποία... μειδιά!

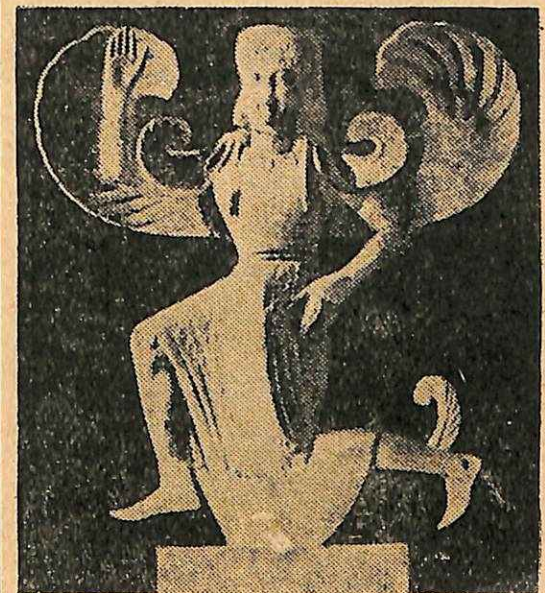
Μειδιά θεβαίως ἀδεξίως, μετὰ πάρα πολὺ ἐντονὸν σύσπασιν τῶν γελαστήρων μυῶν, μετὰ προέχοντα τὰ ζυγωματικά, μετὰ στόμα ξηρόν. Ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει τὸ μειδίωμα ὑπάρχει, αὐτὸ δὲ δὲν τὸ ἔχον συναντῆσαι ποῦθεν ἄχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς, ἔστω καὶ ἂν μελετήσωμεν πολιτισμοὺς χιλιετηρίδων. Αἱ Αἰγυπτιακαὶ καὶ Χαλδαϊκαὶ θεότητες εἶναι πολλὸ ὀλίγον ἀνθρώπινα, ὥστε νὰ δυνήσων νὰ μειδιάσουν. Τὸ πολὺ-πολὺ, κάμνουν ἀγρίους μορφασμούς, ἡ παραμένουν ἀδιάφοροι. Μετὰ τὴν Νίκην τῆς Δήλου, ἡ Τέχνη δὲν ἀφίεται πλέον εἰς τὸ νὰ ἀντιγράψῃ μορφάς, καὶ νὰ ἀποδίδῃ πανομοιότυπα τῆς πραγματικότητος. Τώρα ἀρχίζει νὰ δημιουργῇ. Ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη, ἐκτενῶς καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐκφράσῃ αἰσθημάτων, καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τῶν δημιουργημάτων τῆς. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τεραστίαν κατὰ τὴν καὶ προαναγγέλλει νέαν περίοδον ἀμύνης καὶ προόδου τῆς Τέχνης, πού θὰ ἀποτελέσῃ κληρονομίαν τοῦ παγκοσμίου ἀνθρώπου πολιτισμοῦ.

Ἀλλὰ ποῖος λοιπὸν ὑπῆρξεν ὁ πολλὸς αὐτὸς Ἀρχερμος;

Εἶναι ἀγαματοποιὸς ἐκ Χίου, υἱὸς τοῦ Μικυιάδου, ἀκμάσαντος περὶ τὰ μέσα τοῦ βου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος. Ὁ αὐτὸς Μικυιάδης ὑπῆρξεν ἐπίσης πατὴρ δύο ἄλλων διασημῶν ἀγαματοποιῶν, τοῦ Βουπάλου καὶ τοῦ Ἀθηνίδου. Ἦτο δὲ ἐπίσης καὶ ὁ ἴδιος ἀγαματοποιός. Πρόκειται δὲ περὶ πραγματικῆς ἀναστασίας τεχνικῶν, τῶν ὁποίων γνησιώτερος ἐκπρόσωπος ἦτο ὁ Ἀρχερμος. Ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ἀρχέρμου ὑπῆρξαν ἀγαματοποιοί. Εἶχον τὸ ἐργαστήριον τῶν εἰς Χίον καὶ μετεχειρίζοντο ὡς πρῶτον ἔλπν τὸ μέγεθος.

Περὶ τοσούτους λεπτομερείας ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ

τῆς δράσεως τοῦ μεγάλου καινοτόμου καὶ ἀρχαίου σχολῆς δὲν κατέχομεν. Ἔργα τοῦ Ἀρχέρμου ἀναφέρονται εἰς Δήλον καὶ εἰς Λέσβον, πλὴν ἐκεῖνων τῆς Χίου. Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ἡ Περωτὴ Νίκη τῆς Δήλου εἶναι ἔργον τοῦ γλύπτου αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον ἀνευρεθῇ παρ' αὐτὸ ἐπιγραφὴ ἀναφέρουσα ὅτι ὁ Ἀρχερμος ἐποίησεν.

Ἡ Νίκη τοῦ Δήλου, ἔργον τοῦ Ἀρχέρμου.
(κατὰ συμπλήρωσιν)

Τὸ ἔργον τοῦτο, ἐκ τῶν περυγῶν τὰς ὁποίας ἔχει, θὰ ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἴσις, εἴτε ὡς Ἀρτεμις περωτῆ, εἴτε ὡς ἄλλο τι. Ἡ γέγραπται ἀμφιβολία, περὶ τοῦ ἐν πράγματι ταύτῃ Νίκης. Καὶ τοῦτο διότι οὐδαμῶς ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἀρχερμος, ἐποίησε Νίκην. Ἀναφέρεται μόνον ὅτι Ἀρχερμος πρῶτος κατεσκεύασε Νίκην Περωτὴν. Ἀλλὰ ἐπειδὴ οὐδαμῶς εἶναι γνωστὸς ὁ Ἀρχερμος αὐτός, συνεπαίγεται ὅτι πρόκειται περὶ Ἀρχέρμου καὶ οὐχὶ περὶ Ἀρχέννου, καὶ ὅτι τὸ προκείμενον ἄγαλμα τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως κατεσκεύασεν ὁ Ἀρχερμος, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ πρῶτον ἄγαλμα τῆς Περωτῆς Νίκης. Ἀπὸ τότε, ἀνὰ τὸν κόσμον, τὸ ἄγαλμα αὐτό, εἶναι γνωστὸν ὡς «Νίκη τοῦ Ἀρχέρμου» διὰ τὸ ἀποθρασύνει δέ, ἔρχονται γλύπται ἀπὸ ὅλων τῶν κόσμων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἄγαλμα αὐτό, εὐρίσκεται σήμερον εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν.

Ὅπως ἦτο φυσικόν, ἡ καινοτομία τοῦ Ἀρχέρμου δὲν ἀφῆκεν ἀδιάφορον τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Πράγματι, δὲν παρήλθον πολλὰ ἔτη, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι γλύπται, ἠκολούθησαν τὴν δδὸν τῶν ὁποίων ἐχάραξεν ὁ Ἀρχερμος.

Χάρις εἰς τὰς γενομένας εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀνασκαφάς, ἀπὸ τοῦ 1886, εὐρέθησαν μέσα εἰς στρώματα χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 480 π.Χ. πολυάριθμα ἀγάλματα τῆς Σχολῆς τοῦ Ἀρχέρμου. Τὰ ἀγάλματα αὐτά, δὲν ἀναπαριστοῦν Νίκας, δι' αὐτὸ προφανῶς δὲν τρέχουν. Εἶναι

«εντραπαρισμένα» μέσα εἰς ἀμφιέσεις μετὰ θαυμασίας πτυχάς, καὶ μειδιῶν κατὰ τὸν τρόπον χαριτωμένον, ὥστε νὰ εἶναι καταφανὴς ἡ περὶ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀρχέρμου. Τὸ μειδίωμα τῶν, ὡς τονίζει ὁ Ρενάν, ἔχει προφανῇ σκοπὸν τὴν γυναικεῖαν φιλαρέσκειαν.

Ἡ ὄψις αὐτῆς τῆς ζωῆς, συνεπληροῦτο χάρις εἰς χρωματισμοὺς ζωηροῦς, τῶν ὁποίων εὐτυχῶς ἔμειναν ὅχι μόνον ἔλπν, ἀλλὰ καὶ κατὰ περισσότερον. Αὐτὸ δὲ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ ἀρχαῖα Ἑλληνικὴ γλυπτικὴ δὲν ἠρκεῖτο εἰς τὸ νὰ σκαλίσῃ τὸ μάρμαρον, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ τὸ ἐξωγράφει. Αὐτὸ δὲ πάλιν μετὰ τὴν σειρὰν τῶν ἐπιβεβαίω. Ὅτι, οἱ Ἕλληνες γλύπται δὲν ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ ἀντιγράψουν σχήματα, ἀλλὰ νὰ ἐμπυκνώσουν μορφὰς καὶ νὰ δημιουργήσουν ἀπόδοσιν συναισθημάτων.

Τὰ ἀγάλματα αὐτά, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, παρὰ τὰ μαρτυρικὰ τῆς πρωτοπειρίας τῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὸ σχέδιον καὶ τὴν ἐκτέλεσιν. ἔχουν ἀκόμη τὸ μέγα μειονέκτημα νὰ ἀναπαριστοῦν τύπους ἀφηρημένους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀτομικοποιήθῃ διὰ τῆς δράσεως. Ὁ γλύπτης προσπαθεῖ θεβαίως νὰ δώσῃ διάφορα χαρακτηριστικὰ εἰς τὰ πρόσωπα, ἐν τούτοις δὲν κατορθώνει ἀκόμη νὰ τὰ ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὴν γενικότητα.

Ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη δὲν σταματᾷ ὡς αὐτοῦ. Τὸ σημαντικώτερον βῆμα γίνεται ὀλίγον ἔπειτα, εἰς τὸ μεταίχμιον τοῦ βου αἰῶνος, ὁπότε τὰ Ἑλληνικὰ ἀριστουργήματα ἀποδίδουν τύπους, αὐτοῦ, καὶ χαρακτήρας. Ἡ ἀνυπολόγιστος αὐτὴ πρόοδος, ἐδημιουργήθη ὡδαίως, ἀλλὰ ὅχι καὶ διὰ μίᾳς. Εἶναι πιθανόν ὅτι ἡ ζωγραφικὴ, ἡ ὁποία ὑπῆρξε πάντα πλέον ἐλευθέρᾳ τῆς γλυπτικῆς, συνέβαλε κατὰ πολὺ εἰς τὴν νέαν αὐτὴν πρόοδον.

Ἐλλείπει νοσηγραφίῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, αἱ ὁποῖαι ἔχουν χαθῇ, ἔχοντες εὐτυχῶς ἀγγελία, πού μαρτυροῦν πολλὰ. Εἶναι ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἀγγεῖα μετὰ μελανὰς εἰκόνας, καὶ ἀπὸ τὰ πρῶτα ἀγγεῖα μετὰ εἰκόνας ἐρυθράς. Εἰς αὐτὰ λοιπὸν ἀναπαρίσταται σαφέστατα οἱ διάφοροι σταθμοὶ ἐξελίξεως, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀτομικοποίησιν τῶν χαρακτήρων.

Ἐνας ἄλλος λόγος τῆς μεγάλης αὐτῆς προόδου, εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ νὰ ἀναπαρίσταται γυμνοὶ ἄθληταί. Ἡ ἀναπαράστασις αὐτὴ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ἐξυμνήσων τὰ προσώπων κατωρθώματα αὐτοῦ ἡ ἐκείνου τοῦ ἀθλητοῦ, ὁπότε, φυσικὰ, ὁ τεχνίτης κατέβαλλε προσπάθειαν νὰ ἀτομικοποιήσῃ τὸ ἔργον του.

Ὅμοι μετὰ ὅλα αὐτά, ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλείδος ἐπεφύλασεν εἰς τὴν Τέχνην τῆς χώρας αὐτῆς τὴν μεγαλύντερον δωρεάν. Εὐρίσκαμεθα ἤδη εἰς τὴν ἐπαύριον τοῦ σημαντικώτερου γεγονότος τῆς ἱστορίας τῆς Ἀρχαιότητος —εἰς τὴν ἀποπομπὴν τῶν Περσῶν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην.

Εἰς ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἄλλοι μεγάλοι Ἕλληνες Τεχνίται.

Η ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ἡ νομοθεσία τοῦ Σόλωνος ἀπετέλει τὸ πρῶτον πλῆγμα κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν εὐπατριδῶν. Ἐπειτα ὁ Πεισίστρατος ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀρχήν, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ του ἔδεσαν τὰς βάσεις τοῦ Ἀθηναϊκοῦ μεγαλείου

Εἶδομεν εἰς τὸ προηγούμενον τοὺς λό-
γους οἱ ὁποῖοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπὶ
τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἀνοδὸν τοῦ Σό-
λωνος, κατὰ τὸ 594, πρὸ Χριστοῦ. Γνωρι-
ζομεν ἐπίσης, ὅτι, ὥς ὁ Δράκων, οὕτω
καὶ ὁ Σόλων ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν
εὐπατριδῶν.

Κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ συμβιβασμοῦ, ὅχι μόνον μεταξὺ τῶν δύο πολιτικῶν κομμάτων τῆς ἐποχῆς, τῶν Ἀλκμεωνιδῶν καὶ τῶν Ὀπαδῶν τοῦ Κύλωνος, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ὁ συμβιβασμὸς τῶν ἀντιθέτων τάσεων.

Τοῦ Σόλωνος τὸ ἔργον ὑπερέχει κατὰ πολὺ ἐκείνου τοῦ Δράκοντος, διότι ὁ μέγας νομοθέτης δὲν περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ κωδικοποιήσῃ ἀπλῶς ὑφισταμένους νόμους, ὡς ὁ Δράκων, ἀλλ' ἔφερε μετατροπὰς εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ περιεχόμενον τῶν νόμων. Μὲ πνεῦμα θετικιστοῦ πολιτικοῦ ὁ Σόλων ἐμερίμνησε διὰ δύο τινὰ βασικά καὶ θεμελιώδη. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅπως τὰ νομοθετήματά του θέσουν τέρμα εἰς τὴν διχόνοιαν ἣ ὁποία ἐχώριζε τοὺς Ἀθηναίους εἰς διάφορα στρατοπέδα καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅπως τὸ νομοθετικόν του ἔργον ἀποβῇ ἔργον διαρκείας καὶ κοινωνικῆς ἀποδοτικότητος.

Ἦς εὐπατρίδης, ὁ Σόλων, εἶχε τὴν ὀξένοιαν καὶ διαβλέπει ὅτι οὔτε ἡ κοινωνικὴ ἡμερία θὰ ἐπετυγχάνετο οὔτε αἱ Ἀθηναῖοι θὰ ἐσώζοντο ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον σπαραγμὸν, ἐὰν ἡ ἀρχουσα τάξις δὲν προέβαινε εἰς θυσίας. Ἡ ἀπλὴ αὐτὴ ἔμπνευσις δὲν ἔγινεν καταληπτὴ ἀπὸ μέρους τῆς ἀρχούσης τάξεως καὶ δι' αὐτὸ ὁ Σόλων εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ πολλὰς δυσχερεσίας. Ἐν τέλει ὁμοῦς ἐπέκράτησεν.

Ἐν τούτοις, οἱ Ἀθηναῖοι συνηθισμένοι ἤδη εἰς διχονοίας, δυσκόλως ἠδύναντο νὰ ἀνεχθῶσι τὴν κοινωτικὴν αὐτὴν γαλήνην τῆς πόλεως των. Ἀφ' ἑτέρου, εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐξηκολούθουν νὰ ἐπικρατοῦν οἱ εὐγενεῖς καὶ νὰ ἐπιδεικνύουν τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἀγλήνην των, πράγμα πού δὲν ἄφηνε τοὺς εὐπατρίδας τῶν Ἀθηνῶν νὰ ἡσυχάσουν.

Αυτά όλα υπήρξαν ή άφορμή νέων δι-
χνοϊών και διαταραχών, αί όποϊαι ήρχι-
σαν και πάλιν νά συγκλονίζουν την πολι-
τείαν.

Δεκατέσσαρα ἔτη μετὰ τὰ νομοθετή-
ματα τοῦ Σόλωνος, εἰς εὐπατριδῆς, ὁ
Δαμασίας, κατέλαβε βασιλεῖος τὴν ἀρχήν
τὴν ὁποίαν ἐν ταῖς δὲν ἡδυνήθη νὰ κρα-
τήσῃ πέραν τῶν δύο ἔτων. Ὁ ὕψ' αὐτοῦ
εὐπορεῖσμός τῆς ἐναυσιᾶς ἀρχῆς ἔγινεν

ἀφορμή μεγαλύτερου περιορισμού των προνομίων των ευπατριδών. Τώρα, μετά την πτώση του Δαμασίου, αντί των 9 αρχόντων των οποίων ο πρώτος είχε μεγίστην ισχύν, ἐκλέγονται 10 ἴσων δικαιωχταί ἐκ τῆς τάξεως των ευπατριδών.

Σόλων

τρεις από την τάξιν των «αγροίκων», των πλουσίων δηλαδή αγροτών και δύο, από την τάξιν των «δημιουργών» δηλαδή των βιοτεχνών. Ούτως ή νέα κοινωνικο-πολιτική διαρρύθμιση, είχε μεταρρυθμιστική τόν νόμων του Σόλωνος μεταβολή.

Ἐπὶ 20 περίπου ἔτη ἔζησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν νέαν αὐτὴν νομοθεσίαν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 560 ὁ Πεισίστρατος, ἀνατρέπει τὴν κρατοῦσαν κατάστασιν. Προικιζόμενος μὲν τὰ δελαστικά θέληγτρα τοῦ πλούτου, τῆς ὥρας καὶ μορφῆς, τῆς εὐλογίας, ἀκόμη δὲ καὶ τῆς ἀνδρείας τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιδείξει κατὰ τὸν ἐναντίον τῶν Μεγαρέων πόλεμον, ὁ Πεισίστρατος προσπατήσθη εὐκόλως τὰς λαϊκὰς συμπαθείας, πολὺ περισσότερον διέτι διεκίηρυσσε πρόγραμμα φιλόλαον. Αὐτοτραυματισθεὶς κατ'ὁρθωσεν διὰ τοῦ τεχνάσματός τούτου τὰ τοῦ δοθῆναι δικαίωμα ὅπως συνοδεύεται ἀπὸ «κορυνφόρους» — ῥοπαλοφόρους δηλαδὴ — πρὸς σωματικὴν του ἀσφάλειαν. Μὲ τὴν βοήθειαν τούτων ἀλλὰ καὶ τῶν Διακρίων ὁπαδῶν του καὶ

τέλαβε τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἐγένετο κύριος τῆς πόλεως.

Ἐξεδιώχθη μὲν δις ὑπὸ τῶν συνενωθέν-
των ἀντιπάλων του, τῶν Πεδιαιῶν ὑπὸ
τὸν Λυκοῦργον καὶ τῶν Παραλλίων ὑπὸ
τὸν Ἀλκμεωνίδην Μεγακλέα, ἀλλὰ τὴν
τρίτην φοράν κατῴρθωσε **ὡς** ἐπανεῖλθε
καὶ **ὡς** ἐγκαθιδρυθῇ μονίμως μέχρι τοῦ
θανάτου του, ἐπισυμβάντος κατὰ τὸ 528
π. Χ.

Τὸν διεδέχθησαν οἱ Πεισιστρατίδαι υἱοὶ
του, Ἰππίας καὶ Ἱππαρχος. Ἐξ αὐτῶν
οὐ μὲν Ἱππαρχος ἐφονεύθη κατὰ τὸ 514
ὕπὸ τῶν τυραννοκτόνων Ἀριστογείτονος
καὶ Ἀρμόδιου, οὐ δὲ Ἰππίας τέσσαρα ἔτη
ἀργότερον ἐξεδιόχθη τῶν Ἀθηνῶν τῇ
βοηθείᾳ τῶν Λακεδαιμονίων, ὑπὸ τῆν ἀν-
αρχίαν τοῦ Κλεομένους. Ἐν τούτοις, ἀν-
τικειμενικῶς ἐξεταζόμενα τὰ γεγονότα
μαρτυροῦν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τυ-
ραννίας τῶν Πεισιστρατίδων, αἱ Ἀθηναί-
αι ἐγνώρισαν μίαν ἀπὸ τὰς ἐνδοξωτέρας
περιόδους τῆς ζωῆς των. Κατὰ τὴν πε-
ρίοδον αὐτὴν ἠκτινοβόλησεν ἡ φέρελπις
ἡὺς τοῦ λαμπροῦ Ἀττικοῦ πολιτισμοῦ.

Τὸ Κράτος τῶν Ἀθηνῶν κατέστη ἔνδο-
ξον, χάρις εἰς τὴν δουδευχρὴ ναυτικήν
λιτικὴν τὴν ὁποίαν ἐνεκαίναντες ὁ Πει-
σίπρατος, στραφεὶς πρὸς τὰς νήσους τοῦ
Αἰγαίου τὰς ὁποίας καὶ ἐπήρπασε διὰ τῆς
ἀθηναϊκῆς ἐξουσίας. Καὶ ναὶ μὲν, πολιτι-
κῶς αἱ πλεῖστα τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου
εἶχον ἀποθεῖ εἶδος προτεκτοράτου, ὥς θά
ἐλέγοντο σήμερον, χάρις διὰ τὴν

κατάστασιν αὐτήν, ἀνεπύχθη τὸ ἐμπό-
ριον καὶ ἔλαβε νέαν ἀλκὴν ἡ ἀγορὰ τῶν
Ἀθηναίων. Τώρα, ἡ ἀθηναϊκὴ ἐπιρροή
πεκτείνεται ἀπὸ τὰς Θερμαϊκοῦ καὶ Πα-
γαστικοῦ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀλλὰ
καὶ μέχρι τοῦ Ἀργεοῦς. Ἡ μεγαλοφυΐα
τῶν Πεισιστρατιδῶν συνίσταται εἰς τὸ
ἐπέτυχον τὴν τεραστίαν αὐτὴν ἐπέκτα-
σιν τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἀθηναϊκοῦ Κράτους
ὅχι διὰ θυσιῶν καὶ πολέμων, ἀλλὰ μὲ ἐυ-
στρόφους διπλωματικούς χειρισμούς. Τὸ
Κράτος τῶν Ἀθηναίων ἐλέγχει ὁλόκληρον
σχεδὸν τὸ Αἰγαῖον, δεσπόζει τῶν κυριω-
τέρων θαλασσιῶν ὁδῶν καὶ τροφοδοτεί
τὰς ἐνδοχώρας τῆς Μακεδονίας, τῆς Θρά-
κης, τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Ἀργολίδος.

Ἡ νέα αὕτη κίνησις, ἡ καταπληκτικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἔμπορίου, δημιουργεῖ τώρα εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἐντελὲς νέαν κοινωνικὴν ἀτμόσφαιραν, μέσα εἰς τὴν ὅποιαν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ζήσουν οἱ παλαιοὶ πλέον θεσμοὶ τῆς κλειστῆς παραγωγῆς καὶ τῆς περιορισμένης ἀνταλλαγῆς.

« ΗΛΙΟΣ »

τῶν προϊόντων. Ἀλλὰ πλέον αἱ Ἀθηναίαι ἀτενίζουν πρὸς νέους μεγάλους ὀρίζοντας, φυσικὸν δὲ εἶναι νὰ ἐγείρεται ἡ ἀντιδρασὶς κυρίως ἀπὸ μέρους τῆς τάξεως τῶν εὐπατριδῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τὸ κῶμα τῆς προόδου, ἄλυστονδεμένοι ὥς ἦσαν εἰς τὰ παλαιὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα. Οἱ εὐγενεῖς, ἐπιμένουν εἰς τὸ σύστημα τῆς παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς πατριαρχικῆς οἰκογενείας, ἀλλ' εἰς πείσμα τῶν, δημιουργεῖται ἡ νέα τάξις τῶν ἐμπόρων, πού θά ἀποτελέσουν τὸν πορταί, ὄχι μόνον τοῦ πλοῦτου τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' ἐπίσης καὶ τοῦ νέου πολιτισμοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θά προκύψῃ ὁ Χρυσὸς Αἰὼν.

Ἐσωτερικῶς, οἱ Πεισιστρατιδαὶ δὲν ἐπέφερον οὐσιμῶδεις μεταλλάγας, διετήρησαν πῆν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνα. Καὶ ναὶ μὲν τὰ πεπαλαιωμένα πλάσις τῆς νομοθεσίας ἐκείνης ἔφερον ἐμπόδια εἰς τὴν ραγδαίαν ἐξέλιξιν. Ἐν τούτοις ἐκμεταλευόμενοι τὴν Σολωνεῖον νομοθεσίαν, οἱ Πεισιστρατιδαὶ, κατάρθρωσαν νὰ δώσουν νέαν ὥθησιν πρὸ πάντων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν δενδροκομίαν.

Τώρα, ὁ Ἀθηναῖος γεωργός, δενδροκό-
μος, παραγωγός κτλ. γνωρίζει ὅτι τὰ
προϊόντα του θὰ πωληθοῦν εἰς πολλὰ κα-
λὰς τιμὰς καὶ ὅτι οἱ κόποι του θὰ ἀμει-
ψθοῦν. Τὸ ὄφελος εἶνε ἄμεσον, τὸ χρῆμα
ἀφθονον, φυσικὰ δὲ ἡ εὐεξία αὐτῇ δη-
μιουργεῖ νέας ἀπαιτήσεις ἀνωτέρου ὕλι-
κου, ἀλλὰ καὶ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῆς
ζωῆς.

Διὰ πρώτην φοράν, κατανοοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁ πολιτισμὸς ἔχει ἀνάγκη νημείων τέχνης καὶ ἡ ζωὴ ἀνάγκη ἀνέσεως. Καὶ ἐνῷ ἀναπτύσσονται τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, ἀρχίζουν νὰ δημιουργοῦνται μεγαλοπρεπὴ μνημεῖα τέχνης. Ὁ λαὸς συμμετέχει εἰς ὅλα αὐτά, χάρις ἐστὶν τῇ διοργανώσειν μεγαλοπρεπῶν εορτῶν. Ἡδη, ὅτι ἐκλεκτὸν ἔχει ἡ Ἑλλάς ὁλόκληρος ἔρχεται εἰς Ἀθήνας, ὥς εἰς μὲντρόπολιν πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ Πεισιπταρίδαι κατοικοῦν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, τὴν ὁποίαν θέλουσιν νὰ ὀχυρώσων, τὸ μὲν πρὸς περισσότεραν ἀσφάλειάν των, τὸ δὲ πρὸς ἐπαύθησιν τοῦ γοήτρου των, μιμούμενοι τοὺς παλαίους βασιλεῖς.

Πλὴν ἄλλων λοιπὸν ἐγείρουν καὶ τὸν ἑκατόμπεδον, — τὸν ἀρχικὸν δηλαδὴ Παρθενῶνα — πρὸς τιμὴν τῆς πολιούχου Ἀθηνᾶς, τὴν ὁποίαν οἱ Πεισιστρατίδαι ἱεραϊκῶς ἐτίμων, ὡς προστάτιδι τῶν Ταυτοχρόνων ὅμως οἱ ὀξυερκεῖς αὐτοὶ πολιτικοὶ θέλουν νὰ δώσουν ἐπίσης μαρτυρικὰ σεβασμοῦ πρὸς τὰ πανελλήνια ἱερά. Ὁ πολιτικός των σκοπός, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν εἶνε προφανής. Γνωρίζουν καλὰ ὅτι ἡ ἐπικράτηςις τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῆς ὅλης Ἑλλάδος δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ φθοροποιῶν πολλέων, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ διπλωματικῶν ἐλιγμῶν. Πραγματοποιήσιν τοῦ σχεδίου των αὐτοῦ ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀθηναίων ἀνέγερσις τοῦ Ναοῦ τοῦ Ὀλύμπιου Διός, ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος.

*Εκ παραλλήλου ἀνεγείρεται παρὰ τὸν
*Ἰλισσὸν τὸ Λύκειον, περιβαλλόμενον ἀπὸ
μεγάλους χώρους πρὸς ἀσκήσιν τῶν νέων.
Ἰκανοχρόχως κατασκευάζονται θαυμάσια

ὕδραυλικά ἔργα, ὡς τὰ ὑδραγωγεῖα καὶ ἡ ἐννεάκρουνος. Διακοσμεῖται δὲ ὁ χώρος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπίσης περιβάλλεται διὰ τείχους καὶ ἡ κάτω πόλις.

Ἀπὸ ἐμπορικῆς πάλιν ἀπόψεως, τὸ σπουδαιότερον ἱσως γεγονός τῆς περιόδου αὐτῆς, εἶνε ἡ ἰδρυσις τῆς πρώτης Κτηματικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, φυσικὰ δὲ καὶ τῆς Εὐρώπης ὁλοκλήρου. Διότι, οὔτε ὄλιγον οὔτε πολὺ, ρόλον πραγματικῆς Τραπεζῆς ἔπαιζεν ὁ ὀργανισμὸς ὁ ὁποῖος ἐχορήγει δάνεια εἰς τοὺς μικροὺς καλλιεργητάς, ὑποχρεωμένους νὰ τὰ ἐξυπηρετοῦν μὲ καταβολὴν τοῦ 1)20 τῆς ἐσοδείας, εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα, ἀναλόγως τῆς προτιμῆσεως τοῦ παραγωγοῦ. Ἀκόμη, διὰ νὰ μὴ διακόπθουν τὰς ἐργασίας τῶν οἰ ἀργότα, ὠρίστησαν δικασταὶ ἐξ ἑκάστου δήμου, ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκδικάζουν τὰς ὑποθέσεις εἰς τὴν περιφερειαν τὴν ὁποίαν ἤθελον ὀρίσει οἱ ἀντιδίκαι. Ἀκόμη τεραστίας σημασίας καινοτομία ἐγκαينيάζεται ὁ θεσμὸς τῶν εἰρηνοδικίων, τὰ ὁποῖα ἐλετούργουν ὡς καὶ τὰ ἀνά τὸν πολιτισμένον σήμερον κόσμον συμφιλιωτικὰ δικαστήρια τοῦ εἴδους αὐτοῦ.

Και ἐνῷ γίνονται δὺα αὐτά, οἱ Πει-
σιστρατίδαι θέλουν νὰ κάμουν τὰς δη-
μιουργίας των κτῆμα τοῦ λαοῦ. Πρὸς τὸν
σκοπὸν αὐτὸν διδεται ἡ πρωτοφανὴς αἴ-
γλη εἰς τὰς ἐορτὰς τῆς Πόλεως, τὰ Πανα-
θήναια, ὅπου ὄχι μόνον ὁ ἐλεύθερος λαὸς
χαίρει καὶ ἀγάλλεται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ
δοῦλοι ἀπολαμβάνουν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας
δικαιώματα ἐλευθερίας. Ὅτ' Πεισιστρατί-
δα δίδουν περισσώτερον ἀκόμη μεγαλο-
πρέπειαν εἰς τὰς πανδημίους αὐτὰς ἐορ-
τὰς, διότι προσθέτουν καὶ τοὺς ἵππικούς
καὶ τοὺς γυμνικούς ἀγῶνας, ἐπίσης δὲ
ἀγῶνας μουσικῆς, ἀγῶνας ραψῳδῶν καὶ
λογμπαδηρομίας.

Ἄλλὰ καὶ τὰ Διονύσια, ἑορτὴ λαοφι-
λῆς, κυρίως εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀμπελουρ-
γῶν, μεταφέρουσαν τώρα ἀπὸ τὴν Ἰκα-
ριαν, ὅπου ἐτελοῦντο πρότερον. Ἐκεῖ, κα-
τὰ τὴν τέλει τῶν ἑορτῶν αὐτῶν, οἱ ἀμ-
πελουργοὶ προέβαινον εἰς χονδροειδεῖς
μῦλλον μεταφιέσεις καὶ ἀναπαρστάσεις
διαφόρων σκηνῶν. Τώρα εἰς τὰς Ἀθήνας,
αἱ ἀναπαρστάσεις αὗται γίνονται κατὰ
πλέον ἐπιμελημένον τρόπον, συστηματι-
κώτερα καὶ ἐξ αὐτῶν δὲν ἀρνεῖται ἀ προ-
κυψῇ μίᾳ νέᾳ μορφῇ τέχνης, ἀγνωστος μέ-
χρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνὰ τὸν κόσμον—
ἡ τέχνη τοῦ θεάτρου. Ἀπὸ τῶν ἀναπαρ-
στάσεων αὐτὰς, ἀναπηροῦν ἢ τραγωδία
καὶ ἡ Κωμωδία, ὥς τὰς ἐκκληροδότησεν εἰς
τὴν πολιτισμένην ἀνθρωπότητα τὸ ἑλλη-
νικὸν δαίμονιον.

Διὰ τῶν ἑορτῶν κατάρθωνεν ὁ Πεισι-
στρατος νὰ κρατῇ τὸν λαὸν εἰς διαρκὴ
ἐΐθυμιαν. Ἄλλὰ, ἀντικειμενικῶς κρινόμε-
νοι αἱ ἑορταὶ αὗται, διέφερον βασικυ-
τερον εἰς Ῥώμην ἀπὸ μέρους τῶν ἐκεῖ αὐ-
τοκρατῶρων. Αἱ ἑορταὶ ἐκεῖνα ἦσαν αὐ-
τόχροημα, ἀποκτηνωτικά διὰ τὸν λαόν,
χονδρобиεῖς ἄλλως τε ὡς θεάματα καὶ
ἀπέβλεπον ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς
τὸ πῶς νὰ ἐμποδίσουν τὸν ὄχλον νὰ σκέ-
πτεται. Ἐντελῶς τὸ ἀντίστροφον συνέβαι-
νεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἀθηναϊκὸς λαός,
ἀλλὰ καὶ τὰ πλήθη ποῦ συνέρρονεν ἐκ τῆς
λοιπῆς Ἑλλάδος, συμμετεῖχον ψυχικῶς εἰς
τὰς ἑορτάς αὐτάς, ἀνεπτύσσοντο, ἐξεπο-

λιτίζοντο, ἐνῷ συγχρόνως ἐδημιουργεῖτο καὶ μία μεγάλη ἐμπορικὴ κησις. Αἱ ἐκπολιτιστικαὶ ἐκεῖναι ἐξορταὶ ἦσαν πραγματικὸς πακτώλως διὰ τὰς Ἀθήνας. Κατὰ τὴν διάρκειάν των ἐτίθεντο αἱ βάσεις τῆς ἐλληνικῆς Φιλολογίας, ὡς Ἐπιστήμης. Τότε ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια ἔγιναν πραγματικὸν κτήμα τοῦ λαοῦ. Κατὰ τὰς ἐξορτὰς ἐπίσης αὐτάς, εὗρε τὴν εὐκαιρίαν ὁ Θέοπις νὰ ἀναπτύξη ἀκόμη περισσότερον τὴν Τραγωδίαν καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ τὸ εὐσώμωτον καὶ ὀραϊότερον ἄνθος τοῦ Ἀττικοῦ πολιτισμοῦ. Τότε συνεκροτέον εἰς τὰς Ἀθήνας, οἱ σοφώτεροι καὶ περιφημότεροι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς, ὁ Ἀνακρέων, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Λάσος κτλ.

'Εκεῖνο ὁμῶς τὸ ὅποιον τιμᾷ περισσό-
τερον ἴσως τὸν Πεισιστρατον καὶ τοὺς Πει-
σιστρατίδας καὶ προκαλεῖ σήμερον τὴν
κατάπληξιν, εἶνε ἡ προαγωγή τῆς συγκοι-
νανίας τῆς Ἀττικῆς. Ἐχει δὲ τεραστίαν
σημασίαν αὐτό, διότι κατ' αὐτὸν καὶ μό-
νον τὸν τρόπον, αἱ Ἀθῆναι ἡδυνήθησαν νὰ
ἀπορροῦν τὸ κέντρον τῆς Ἀττικῆς, ἀλλὰ
καὶ ἡ πανελλήνιος ἀρτηρία.

Ἐκ τούτου ὁμοίως τῶν Δώδεκα Θεῶν, εἰς τὸν Κεραμεικόν, ἐξεκίνουν αἱ ὁδοὶ αἱ ὅποιαι εἶχαν καταμετρηθῇ ἑπακριβῶς καὶ ἔφερον πρὸς πάσας τὰς κώμας τῆς Ἀττικῆς, πάντας τοὺς λιμένας καὶ πάντα τὰ ἱερά. Μνημεῖα καλλιτεχνικά, (Ἑρμαῖ), τοποθετημένα κατ' ἀποστάσεις, παρεῖχον μέσα ἀνέσεις, ἀναψυχῆς καὶ εὐχαρίστου ἀναπαύσεως εἰς τὸν ὁδοιπόρον. Ἐδραὶ ὑπὸ σκιάν, ἀναπαυτήρια, πηγαί, πίδακες, κρουνοί, ἀκόμη καὶ κολυμβήθραι διὰ προχείρου λουτροῦ, παρεῖχοντο δωρεάν εἰς τὸν καθένα. Ἐπιπροσθέτως, ὁ δῆμος προσέτρεπε τοὺς ἰδιώτας καὶ παρεῖχεν ὅλας τὰς εὐκολίας, πρὸς ἐγκατάστασιν μικρῶν πρατηρίων, ὅπου ἐπώλουντο τὰ χρειώδη τῆς ὁδοπορίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ζευγηλασίας. Τέλος, ἐπὶ στήλων ἦσαν χαρὰ μέναι πληροφοριαί, ὅχι μόνον ἀποστάσεων, ἀλλὰ καὶ σχετικαὶ μὲ τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τοῦ σημείου, μὲ τὸ τί ἔπρεπε νὰ ἀποφύγῃ καὶ τί ἡδύνατο εὐκόλως νὰ ἐπιδιώξῃ πρὸς ὄφελός του ὁ περαστικός. Ἐπὶ πλέον δέ, οἱ μεγαλύτεροι σοφοὶ καὶ ἐπιστήμονες τῆς ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ δώσουν πρὸς χάραξιν, ὅχι μόνον διάφορα γνῶμικά, ἀλλὰ πρακτικὰς κυρίως συμβουλὰς.

Αὐτὰ δὲ ἕκαμαν οἱ εὐφρεῖς καὶ μεγά-
λης ὀλκῆς πολιτικοὶ Πεισιππαίδαι, οἱ ὁ-
ποῖοι προητοίμασαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Χρυ-
σοῦ Αἰῶνος. Οὕτω καταδεικνύεται, ὅτι
καὶ αὕτη ἀκόμη τῇ φιλοδοξίᾳ ἀπέβη πο-
λύτιμος παράγων πρὸς τοῦ προόδου καὶ πολι-
τισμοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : ΑΙ μεταρρυθμί-
σεις τοῦ Κλεισθένους.

‘Η ἀρχή τῆς πολιτικῆς ζωῆς ΤΩΝ ΑΣΣΥΡΟΒΑΒΥΛΩΝΙΩΝ

Καιρός νά ἴδωμεν τώρα τὴν πολιτικὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ τοῦ ὁποίου ἐγνώρισamen ἤδη τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα, τὰς δοξασίας, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν κοσμοθεωρίαν.

Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς ἀκόμη τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς, τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἀσίας εἶχεν καταληφθῇ ἀπὸ διαφόρους δολιχοκέφαλους φυλάς, αἱ ὁποῖαι διεσταυροῦντο δι' ἐπιμειξίας μεταξὺ τῶν. Αἱ φυλαὶ αὗται προήρχοντο προφανέστατα ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας τὰς εὐφόρους πεδιάδας ἐξεδιώκοντο ὑπὸ ἄλλων φυλῶν ποῦ ἐπέδραμον κατὰ καιροῦς. Καὶ τότε οἱ ἐκδιωκόμενοι ἐξηπλοῦντο πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν καὶ πρὸς παράλια τοῦ περσικοῦ κόλπου, ὅπου εὕρισκον ἐδάφη εὐφορώτερα ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἔχασαν.

Ὡς σημείον συγκεντρώσεως τῶν φυγῶν καὶ ὡς πρῶτος σταθμὸς ἀνασυγκροτήσεως τῶν θεωρεῖται τὸ Ἑλάμ, παρὰ τὰ Σοῦσα. Ἐκεῖ, εἰς θάθος 60 μέτρων ἀπὸ τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἀνευρέθη πανάρχαιος πολιτισμὸς, χρονολογούμενος τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸ 5.000 ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς ἦτο τόσο μεγάλος, ὥστε ἐγνώριζε καὶ ἐκρησμοποιεῖ τὸν κεραμικὸν τροχόν. Κατεσκευάζοντο ἀγγεῖα ἐξαιρετικῆς τέχνης, τὰ ὁποῖα, σὺν τοῖς ἄλλοις, μαρτυροῦν ἀπὸ τὰς εἰδικὰς ἐπιχαράξεις ποῦ φέρουν ὅτι ἦτο ἤδη γνωστὴ καὶ ἡ γραφή.

Ἀνάλογον θαυμίστα πολιτισμοῦ ἀνευρίσκουμεν εἰς τὸ Ἀνασ, τὸ σημερινὸν Ρωσικὸν Τουρκεστάν.

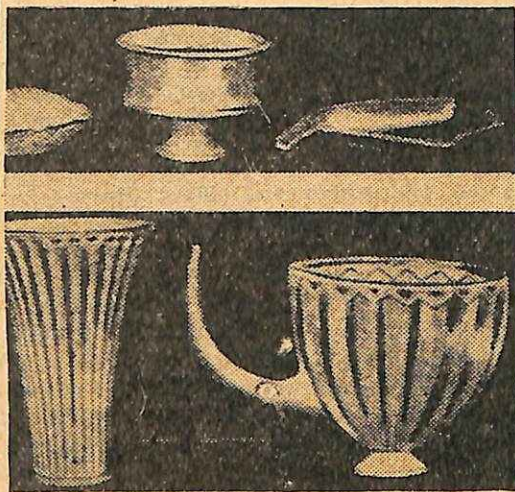
Καὶ οἱ δύο αὗτοι πολιτισμοί, ἀναφέρονται εἰς τοὺς Σουμερίους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἦσαν προφανῶς παρὰ συνονθύλευμα φυλῶν αἱ ὁποῖαι ἐφευγον τοὺς ἐπιδρομεῖς. Τὸ πόσον μεγάλος λαὸς ἀνεδείχθησαν οἱ Σουμεριοὶ φαίνεται ἀπὸ πολλὰ καὶ διάφορα εὐρήματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀρχικῶς, ἔκρηγον γενειάδα, ὅπως ὅλοι οἱ πρωτόγονοι, κατόπιν ὅμως πρὸ τῆς ἑκτῆς ἰσως ἀκόμη χιλιετηρίδος ἤρχισαν νά ἐυρίζωνται, πρᾶγμα ποῦ μαρτυρεῖ ἀνωτερότητα καταπληκτικὴν.

Ἐπὶ πλέον, κατεσκευάζον φορέματα δερμάτων, μετὰ προφανῆ φροντίδα κομψότητος, ἀλλὰ τὸ καταπληκτικώτερον εἶνε ὅτι δὲν ἤργησαν νά κατασκευάζουν ἀπὸ τρίχας ζώων ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἐμμοῦντο τὸ δέμας.

Ἀπὸ τὰ πλέον ἐν χρήσει ἐνδύματα ἦτο ἐνα εἶδος «ποδιᾶς», τὴν ὁποῖαν ἐστερέωναν εἰς τοὺς ὤμους, ἀφίαν δὲ ὀλόκληρον τὸ στήθος γυμνὸν εἰς περιπτώσεις καλοκαιρίας. Τὸ ἐνδυμα αὐτὸ ὀνομάζετο «γού-Ε-νάν» ὅπερ κατὰ τοὺς ἀσσυριολόγους σημαίνει «γυμνὸν στήθος». Τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν παρέλαβον οἱ Σημίται καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἀπέδωσαν τὸ γουάναν, διὰ τοῦ «καυνάκης», παρετυμολογήσαντες προφανῶς τὴν ὀνομασίαν.

Ἐξ ἄλλου, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὰς ἀνευρεθείσας ἐπιγραφάς, κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν συνεκροτήθησαν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν δύο θεοκρατικὰ κέντρα, τὰ ὁποῖα ἐξευλί-

χθησαν σὺν τῷ χρόνῳ εἰς κέντρα πολιτικά. Εἶνε πολὺ φυσικὸν ὅτι προηπῆρξεν ἡ θρησκευτικὴ ὁργάνωσις τῆς πολιτικῆς, ὡς ἡδη ἐγνώρισamen ἀπὸ τὸ κεφάλαιον τῆς Κοινωνιολογίας. Τὸ ἕνα ἐκ τῶν κέντρων αὐτῶν ἱδρύθη εἰς τὴν Ἀσσυρίαν, μετὰ ἀρχηγούς κληρονομικοὺς τοὺς πατριάρχας Ἰσαακοῦ, τὸ δὲ ἄλλο κέντρον ἱδρύθη εἰς τὴν

Χρυσὰ ἀγγεῖα ἀπὸ τοὺς τάφους τῶν βασιλέων τῆς Οὐρ.

Βαβυλωνίαν μετὰ ἀρχηγούς ἐπίσης κληρονομικοὺς τοὺς Πατισί. Οἱ Ἰσαακοῦ καὶ οἱ Πατισί σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέξετειναν τὰ πατριαρχικά τῶν προνόμια εἰς προνόμια πολιτικῆς κυριαρχίας.

Βεβαίως ἡ ἐπέκτασις τῶν προνομίων αὐτῶν δὲν ἐγένετο αὐτομάτως, προφανῶς δὲ προηγήθησαν συγχωνεύσεις πολλῶν πατριῶν, ἐξ ἀνάγκης πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐπιδρομῶν. Οὕτω δὲ δημιουργεῖτο τὸ μέγα ἰσχυρότατον κράτος τῆς Ἀκκάδης. Ἀλλὰ, λόγῳ τῆς μεγάλης προόδου τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου ἀρχίζει ἡδη ἡ ἱστορία —τὰ γραπτὰ δηλοῦν μνημεῖα— τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

Ἐπικρατεῖ δικαίως ἡ θάσιμος πεποίθησις ὅτι, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς τουλάχιστον, ἡ ἱστορία αὐτὴ δὲν εἶνε ἀμυγῆς, ἀλλὰ «νοθευμένη». Τὴν ἐνέθευσαν κατόπιν οἱ Ἀσσυροβαβυλωνιοὶ διὰ νά ἀποδείξουν ἐαυτοὺς νομίμους διαδόχους τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου, ἐνῶ δὲν ἦσαν παρὰ ἐπιδρομεῖς, ἀ-

ΑΤΜΟΣ, ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΙ ΚΑΙ ΥΔΡΟΜΥΛΟΙ

Ὁ ἀτμός ὑπῆρξεν ὁ μεγαλύτερος ἐκθρόος τοῦ ἀνεμομύλου καὶ τοῦ ὑδρομύλου. Οὕτω ἐνῶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὑπολογίζεται ὅτι ὑπῆρχον εἰς ὀλόκληρον τὴν Εὐρώπην 150.000 ἀνεμομύλοι, πρὸ 50 ἐτῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν εἴχε περιορισθῇ εἰς 75.000, σήμερον δὲ ὑπολογίζεται εἰς 8000 μόνον.

κόμη δὲ καὶ θάρβαροι κατ' ἀρχὰς καταστροφεῖς.

Κατὰ τὴν προφανῶς νοθευμένην αὐτὴν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἱστορίας, οἱ ἀπὸ τῆς Δημιουργίας τοῦ Κόσμου μέχρι κατακλυσμοῦ πατριάρχαι βασιλεῖς ἦσαν ὡς εἶδομεν δώδεκα ἐπὶ 432.000 ἔτη. Ἐπακολουθεῖ ὁ κατακλυσμὸς, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται ὡς ἱστορικὸν γεγονός, κατόπιν δὲ τοῦτου ἀρχίζει ἡ πρώτη δυναστεία μετὰ βασιλεῖς τῶν ὁποίων τὰ ἀνδραγαθήματα εἶνε τόσο ὑπεράνθρωπα, ὥστε βεβαίως θεωροῦνται μυθώδη.

Ὁ Ἑτάϊα, λόγου χάριν, ὁ ὁποῖος ἐθασιλεύσεν ἐπὶ... 635 ἔτη, ἔμεινε περίφημος, διότι ἐταξίδευσεν μέχρις οὐρανοῦ Ὁ Ταμούζ, πάλιν, ἔκαμε κατὰ καλύτερον. Κατῆλθεν μέχρις Ἀδου καὶ τὸν ἐλαφραγῶγησεν, ἐπιστρέψας μετὰ πλῆθος ἀνθρώπων του, τοὺς ὁποίους εἶχεν καταλάβει ὁ θάνατος. Τέλος ὁ Γιλγαμές ἔκαμε ἐκ περιτροπῆς καὶ πάρα πολὺ συχνὰ τὴν διάδρομὴν ἀπὸ οὐρανοῦ εἰς Ἀδην καὶ ἡ παραβίασις τῶν φυσικῶν νόμων —σταμάτημα τοῦ ἡλίου, ὀπισθοδρόμησις ποταμῶν, κλπ. ἦσαν δι' αὐτὸν ἀπῆλ παιδιὰ.

Ἀλλὰ ἦλθεν φαίνεται στιγμή κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ «ἱστοριογράφοι» Χαλδαῖοι κατενόησαν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νά ἐξακολουθήσῃ ἡ βιομηχανία αὐτὴ ὑπερανθρώπων ἡρώων. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ αὐτῆς ἀρχίζει ἡ θετικὴ πλέον ἱστορία, μεροληπτικὴ ἀλλὰ πάντως μετὰ στοιχειώδη σεβασμὸν τῆς ἀληθείας.

Κατὰ τὰ πολὺ πλέον ἀξιόπιστα μαρτυρικά, ἡ δυναστεία τῆς Οὐρ, τοποθετεῖται περὶ τὸ 3900 πρὸ Χριστοῦ.

Ὅμως, ὁ πρῶτος θετικώτερον ἱστορικὸς βασιλεὺς, εἶνε ὁ Μεσιλίμ, βασιλεὺς περὶ τὸ 3500 πρὸ Χριστοῦ.

Γεγονὸς ποῦ προκαλεῖ κομπλῆξιν εἶνε ὅτι τοῦ διαδόχου τοῦτου ὀνόματι Γουγγάς Δαλοῦ, περιεσώθη τὸ ἀγάλμα ἡ ἀκριβέστερον ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ του ἀγάλματα. Ἡ ἐπιγραφή δὲν ἀφήνει ἀμφιβολίαν, ὅτι πρόκειται περὶ αὐτοῦ.

Ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ Ἐανναδοῦ, ἠνώθη ὀλόκληρος ἡ Μεσοποταμία, κατὰ τὸ 3100 πρὸ Χριστοῦ.

Ἄλλος μέγας δυνάστης καταγόμενος ἐξ Οὐρούκ, εἶνε ὁ Σαργγίσι (2872 — 2848, π. Χ.). Αὐτὸς ἠνωσεν ὀριστικῶς ὑπὸ τὸ σκήπτρον του τὴν Σουμερικὴν καὶ τὴν Ἀκκαδικὴν χώραν.

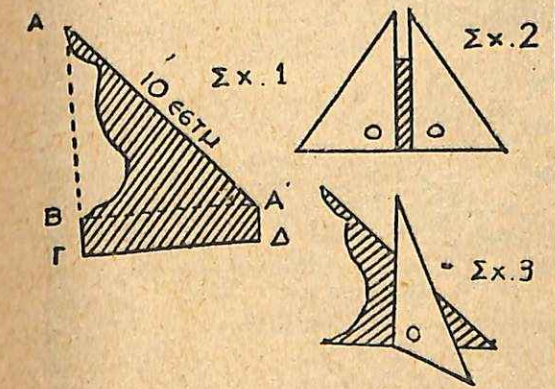
Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ὁ μέγας κατακτητὴς Σαργγὼν καὶ ἄλλαι μεγάλαι δυναστεῖαι

ΤΑ ΗΛΙΑΚΑ ΩΡΟΛΟΓΙΑ

Πρακτικαὶ ὁδηγίαι πρὸς χάραξιν ἡλιακῶν ὥρολογίων ἐν Ἑλλάδι (*)

Τοῦ κ. Γ. Α. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ

Ὅπως ἀπὸ τὰ μονόξυλα φθάσαμε εἰς τὰ νηρήντω καὶ ἀπὸ τὰ λυχνάρια εἰς τὸ ἡλεκτρικὸν φῶς, ἔτσι καὶ ἀπὸ τὰς σκιᾶς τῶν δένδρων φθάσαμεν εἰς τὰ ἐκκρεμῆ τῶν ὀστεροσκοπείων καὶ τὰ ἐπαναληπτικὰ ὥρολόγια. Πράγματι, ὁ πρωτόγονος ὥρολόγιος ὑπῆρξεν αἱ σκιαὶ ἀκινήτων ἀντικειμένων τῆς φύσεως, δένδρων ἢ θράχων. Ἄν εἰς ὑπαιθρον, ὀριζοντίαν καὶ ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν ἐμπέξωμεν κάθετον στυλίδιον,

θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ σκία τοῦτου κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου προβάλλεται πρὸς δυσμάς καὶ χάνεται εἰς τὴν δυτικὴν ἑκτασιν. Σιγά-σιγά τὸ μήκος τῆς σκιάς ἐλαττώνεται καὶ κατὰ τὴν μεσημβρίαν, ὅταν ὁ ἥλιος φθάσῃ τὸ ὕψιστον σημειον τοῦ ἡμερησίου του δρόμου, ἡ σκία λαμβάνει τὸ ἐλάχιστον τοῦ μήκους της. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀρχίζει πάλιν νά μεγαλύνῃ προβαλλομένη πρὸς ἀνατολάς, καὶ ὅταν ὁ ἥλιος τείνη νά δύσῃ, αὕτη χάνεται πάλιν πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἑκτασιν τοῦ ὀριζήοντος. Τοῦτο ἐκφράζει τὸ ὥραϊον παλῖον ἀνίγμων:

Τις γίγας γενᾶται, ἀνδρούται δ' εἰς νάνον καὶ πάλιν γηράσκει εἰς γίγαντ' αὐξάνων!

Ἄν ἐπὶ ἕνα ἔτος παρακολουθήσωμεν ἐπιμελῶς τὰς μεταβολὰς ταύτας τῆς σκιάς, θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι τὸ ἐλάχιστον αὐτὸ μεσημβρινὸν μήκος δις μόνον τοῦ ἔτους εἶνε τὸ ἴδιον διότι εἰς τὰς 22 Δεκ. ἡ μεσημβρινὴ σκία λαμβάνει τὸ μέγιστον τοῦ μήκους της, διαρκῶς ἐλαττούμενον μέχρι τῆς 22 Ἰουνίου, τοῦτο δὲ διότι καὶ ὁ ἥλιος εἰς μεντὰς 22 Δεκ. μεσουρανεῖ πολὺ χαμηλά, διανύων τὸν ἐλάχιστον τοῦ ἔτους ἡμερήσιον δρόμον του, εἰς δὲ τὰς 22 Ἰουνίου μεσουρανεῖ πολὺ ὑψηλά διανύων τὸν μέγιστον ἡμερήσιον δρόμον του. Μεταξὺ τῶν δύο ἀκροτήτων τούτων, τῶν ὁποίων ἡ μὲν λέγεται χ εἰ μ ε ρ ι ν ὀ ν ἡ λ ι ο σ τ ᾶ σ ι ο ν ἡ δὲ θ ε ρ ι ν ὀ ν, ἡ μεσημβρινὴ σκία λαμβάνει τὴν μέσῃ τῆς τιμῆς, τὴν 21 Μαρτίου καὶ 24 Σεπτεμβρίου. Τότε ἡ ἡμέρα εἶνε ἴση μετὰ τὴν ὥραν. Εἶνε αἱ ἡμέραι τῶν ἰ σ η μ ε ρ ι ὀ ν.

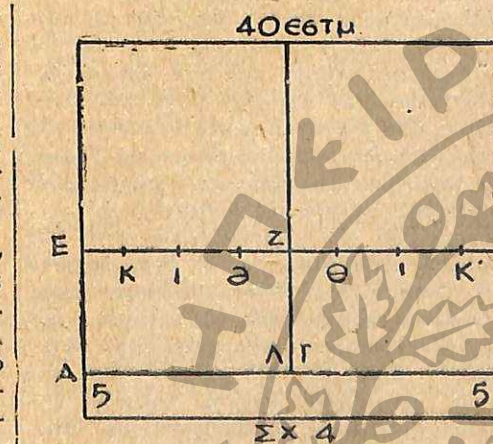
Φυσικᾶ, ἀφοῦ ἡ μεσημβρινὴ σκία ἀπὸ 22 Δεκ. μέχρις 22 Ἰουνίου ἐλαττώνεται καὶ ἀπὸ 22 Ἰουνίου μέχρις 22 Δεκ. αὐξάνει, περνᾷ κατ' ἀνάγκην δις τοῦ ἔτους ἀπὸ τὰ αὐτὰ μεγέθη.

Τὸ ἀπλούστατον τοῦτο ὄργανον, δηλαδή, ἕνας στυλίσκος (ὁ δ ε λ κ τ η ς) ἐμπηγμένος κάθετος εἰς ὑπαιθρον ὀριζόντιον ἐδαφος ἐκλήθη γ ν ὠ μ ὠ ν.

Ἄν σημειώσωμεν ἐπὶ ἕνα ἔτος τὰς θέσεις τῆς σκιάς κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἐλαχίστου ἡμερησίου μήκους της θὰ ἴδωμεν ὅτι πᾶσαι κείνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας γραμμῆς, ἡ ὁποία λέγεται μ ε σ η μ θ ρ ι ν ἡ, διότι σημειῶναι τὴν μεσημβρίαν. Μίαν ὥραν πρὶν καὶ μίαν ὥραν ὕστερα ἡ σκία σχηματίζει μετὰ τὴν μεσημβρινὴν τὴν ἴδιαν γωνίαν καὶ ἐν γένει ἴσον χρόνον πρὸ καὶ ὕστερον ἢ γωνία τῆς σκιάς μετὰ τὴν μεσημβρινὴν εἶνε ἡ ἴδια καὶ ἔχει τὸ ἴδιον μήκος.

Ἄν τὸ ἐδαφος εἶνε μαρμαρινὴ ἢ ἐυλίνη πλάξ καλῶς ὀριζοντία, ὥς χαράξωμεν ἐπ' αὐτῆς τὴν μεσημβρινὴν καὶ ἅς τὴν ἀριθμώσωμεν 12. Τότε ἡ θέσις τῆς σκιάς 1 ὥραν πρὶν (ἄρα πρὸς Δ.) θὰ σημειωθῇ 11 καὶ ἡ θέσις τῆς 1 ὥραν κατόπιν θὰ σημειωθῇ 1. Αἱ θέσεις τῆς σκιάς 2 ὥρας πρὶν καὶ 2 κατόπιν θὰ σημειωθῶν 10 καὶ 2, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Αἱ γραμμαὶ αὗται θὰ λέγονται α ὀ ρ ι κ α ἰ καὶ τὸ ὄργανον ἡ λ ι α κ ὀ ν ὠ ρ ο λ ὀ γ ι ο ν.

Εὐνόητον τώρα ὅτι αἱ ὠρικαὶ γραμμαὶ εἶνε αἱ τομαὶ τῆς ὠρόπλακος ὑπὸ τοῦ ἐπίπεδου τοῦ ὁποῖον ὀρίζει ὁ δείκτης καὶ τὸ

κέντρον τοῦ ἡλίου.

Ὑπεθέσωμεν τὴν ὠρόπλακα ὀριζοντίαν καὶ ἐπίπεδον, ἡμπορεῖ ὅμως νά εἶνε κάθετος ἡ κεκλιμένη. Ἀκόμη ἡμπορεῖ νά μὴ εἶνε ἐπίπεδος πλάξ ἀλλὰ σφαιρικὴ ἢ ἄλλης μορφῆς. Οἷαν δὴποτε μορφήν καὶ κλίσιν καὶ ἂν ἔχῃ, αἱ ὠρικαὶ γραμμαὶ θὰ εἶνε αἱ τομαὶ τῆς ὑπὸ ἐπίπεδον ὀριζομένου ἐν πάσῃ στιγμῇ ὑπὸ τοῦ δείκτητος καὶ τοῦ ἡλίου.

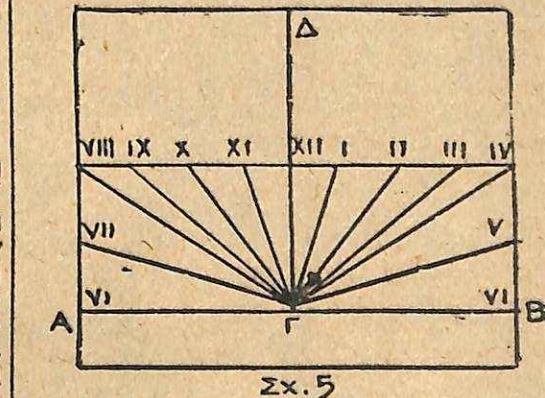
Ἐν γένει τὰ διὰ τῆς σκιάς τοῦ ἡλίου λειτουργοῦντα ὠρομετρικὰ ὄργανα λέγονται σ κ ι α θ η ρ ι κ ᾶ.

Συνήθως καὶ ὀρθότερον ὁ δείκτης δὲν εἶνε κάθετος ἐπὶ τοῦ ὀριζήοντος ἀλλὰ εὐθεία γραμμὴ διευθυνομένη ἀπὸ τινος σημείου τῆς πλάκας πρὸς τὸν Πόλον καὶ ἐ-

πομένως συμπίπτουσα πρὸς τὸν ἄξονα τοῦ κόσμου.

★

Ἐδῶ θὰ ὑποδείξωμεν μέθοδον πρακτικὴν πρὸς κατασκευὴν ἡλιακοῦ ὥρολογίου ὀριζοντίου διὰ τὴν Ἑλλάδα. Πρῶτον θὰ κατασκευάσωμεν τὸ ὄργανον καὶ κατόπιν θὰ τὸ τοποθετήσωμεν. Αἱ δύο αὗται ἐνέργειαι ἀπαιτοῦν πολλὴν προσοχὴν καὶ λεπτότητα, ἂν θέλωμεν νά ἔχωμεν ἀκριβεῖς ἐνδείξεις.

Παρέχομεν λοιπὸν τὰ ἀναγκαῖα τῆς κατασκευῆς καὶ χαράξεως στοιχεῖα διὰ πέντε πόλεις ἀρμοδίας ἐκλεγείσας: Ἀθήνας, Ἀλεξανδρούπολιν, Ἡράκλειον (Κρήτης), Σάμον καὶ Κέρκυραν. Διὰ πᾶσαν ἄλλην πόλιν ἀρκεῖ νά παρατηρήσωμεν εἰς τὸν χάρτην τῆς Ἑλλάδος πρὸς ποῖαν ἐκ τῶν πέντε τούτων πόλεων πλησιάζει περισσότερο κατὰ τὸ γ ε ω γ ρ α φ ι κ ὀ ν π λ ᾶ τ ο ς καὶ νά λάβωμεν τὰ στοιχεῖα ταύτης, δηλαδή νά κείται ἐπὶ τοῦ ἰδίου παραλλήλου. Ἀ. χ. διὰ τὴν Θεσσαλονικὴν ἐκλέγομεν τὴν Ἀλεξανδρούπολιν, διὰ τὰς Κάλαμας ἐκλέγομεν τὸ Ἡράκλειον, διὰ τὸ Ἀργοστόλιον ἐκλέγομεν τὰς Ἀθήνας κ.λ.π.

Πρῶτον κατασκευάζομεν τὸν δείκτην. Οὗτος κατασκευάζεται κατὰ προτίμησιν ἐξ ὀρειάλκου καὶ ἔχει τὸ Σχ. 1. Εἶνε πλάξ πάχους 1½—2 χστ. Τὸ τμήμα τοῦ Α'ΒΓΔ εἶνε προσωριμένον νά ἐνοσηνωθῇ εἰς ραγμὴν τῆς ὠρόπλακος μήκους ΓΔ ὥστε νά εἶνε κάθετος ἐπὶ ταύτης. Τοῦτο ἐλέγχεται διὰ τοῦ γνωστοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου (Σχ. 2 καὶ 3), τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζομεν ἐκατέρωθεν τοῦ δείκτητος. Ἡ πλευρὰ τοῦτου ΑΑ' = 10 ἑκστά. αἱ δὲ πλευραὶ ΑΒ καὶ ΒΑ' διὰ τὰς πέντε πόλεις θὰ εἶνε εἰς ἑκάστην:

	ΑΒ	ΒΑ'
Ἡράκλειον	5,8	8,2
Σάμος	6,1	7,9
Ἀθήνα	6,2	7,9
Κέρκυρα	6,4	7,7
Ἀλεξ)πολις	8,2	8,8

Ἡ γωνία ΑΑ'Β εἶνε ἴση μετὰ τὸ πλάτος (Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 573)

(*) Τὸ ἄρθρον ἐγράφη χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Ἠλίου» κατ' ἐντολὴν τῆς διευθύνσεως τοῦ περιοδικοῦ. Ἄλλ' ὁ ἀναγνώστης ὑποτίθεται καλῶς ἀπόφοιτος Γυμνασίου.

ΠΩΣ ΤΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΛΟΥΤΙΣΕ ΤΗΝ Ίσλανδίαν

Υπό ΡΑΓΚΝΑΡ ΟΛΑΦΣΣΟΝ

Μίαν ημέραν τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1783 οἱ κάτοικοι τῆς Νοτίου Ίσλανδίας ἐξεπλάγησαν βλέποντες κατὰ τὸ μέρος τοῦ Βορρᾶ φλόγας εἰς τὸν οὐρανόν. Αὐτὴ ἦτο ἡ πρώτη ἐνδειξίς τῆς μεγαλυτέρας ἐκρήξεως ἡφαιστείου ἀπὸ τῆς ἐρήμωσαν κατὰ καιροὺς τὴν νῆσον. Μέσα ἀπὸ τριάντα χωριστὰ γρήματα ἀνεπήδα τετηγ-

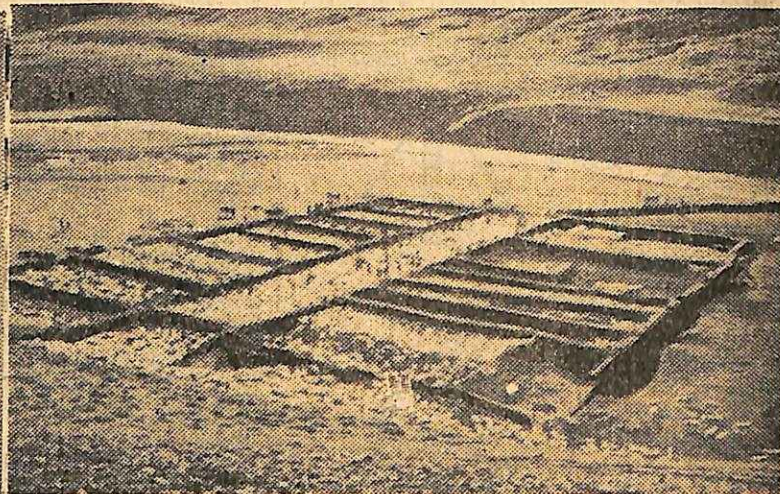
κὸν Ὁκεανόν.

Τὰ σπίτια τῶν ἦσαν πτωχικὰ καὶ μόλις ἐπιπλωμένα. Τὰ περισσότερα οἰκίσματα ἦσαν καμωμένα ἀπὸ λάσπην καὶ ἄχυρα. Τὰ σπίτια ἐκείνα ἠδύναντο νὰ θερμανθοῦν εὐκόλως ἀλλὰ μὲ μεγάλην δυσκολίαν ἐτηροῦντο καθαρά. Ἐπὶ πλέον, εἰς ἓνα ὕγρον κλίμα ὅπως τὸ κλίμα τῆς

Ἡ Συνεταιρισμὸς αὐτὸς εἶχεν ὡς μέλη του μικρὰς ομάδας. Κάθε ομάδα, διώριζεν ἓνα τῆς μέλος νὰ συγκεντρῶνῃ τὰς ἐντολὰς τῶν ἀγορῶν διὰ προμηθείας, καὶ νὰ ἐπιτυχάνῃ ταύτοχρόνως παρ' αὐτῶν τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ παρέδιδαν ἀντὶ πληρωμῆς ὠρισμένον ἀριθμὸν προβάτων. Αἱ ἐντολαὶ συγκεντρώνοντο εἰς τὸ

Μεγάλα πρόβατα τῆς Ίσλανδίας

Πρόβατα τῶν συνεργατικῶν εἰς μάνδρας

μένη λάβα καὶ ἐξεχύνετο εἰς τὰς γονιμοτέρας περιοχὰς τῆς Ίσλανδίας. Ἐπὶ ἐβδομάδας, στάκη ἐπιπτε καθ' ὅλον τὸ μήκος καὶ τὸ πλάτος τῆς χώρας, καταστρέφουσα τὰ ποίμνια καὶ ἐξαφανίζουσα τὰς νομάς. Τὰ ζῶα καὶ τὰ πρόβατα ἐξηφανίζοντο κατὰ χιλιάδας. Τὸ φάσμα τῆς πείνης ἦτο τόσον ἀπειλητικὸν ὥστε ἡ Δανικὴ κυβερνήσις διώρισε μίαν ἐπιτροπὴν διὰ νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος. Ἡ ἐπιτροπὴ, μὲ δὴν τὴν σοβαρότητα ποὺ ἐπέβαλε ἡ κατάστασις εἰσηγγήθη νὰ μεταφερθῇ ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῆς Ίσλανδίας εἰς τὴν Ίουτλάνδην.

Εὐτυχῶς ἡ εἰσηγγήσις ἐκείνη δὲν εἰσηκούσθη, ἀλλ' ἐπεὶ ἀπὸ ὀλίγα ἔτη ἡ Δανικὴ κυβερνήσις καθήργνησε μερικὸς ἀπὸ τοὺς ἐπαχθεῖς ἐμπορικὸς περιορισμούς. Τὸ μονοπώλιον τὸ ὁποῖον ἦσκει ἐπὶ δύο σχεδὸν αἰῶνας μίαν περιορισμένη ὁμάς Δανῶν ἐμπόρων ἀφηρεῖτο ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἐπετράπη εἰς ὅλους τοὺς Δανοὺς ὑποκόους νὰ ἐμπορεύωνται ἐλευθέρως μὲ τὴν Ίσλανδίαν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μεταφέρουν τὰ ἐμπορεύματά των μέσφ Δανικῶν πλοίων.

Δεῖνα ἐπὶ ἔτη μετὰ τὴν καταστροφὴν, κατὰ τὸ 1800, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ίσλανδίας ἐφθανε τὰς 50.000, ἥτοι ὀλίγον πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ πληθυσμοῦ ποὺ ὑπῆρχε κατὰ τὸν δέκατον τεῖτον αἰῶνα, ὁπότε ἡ Ίσλανδία εἶχε παύσει νὰ εἶναι ἀνεξάρτητον ἔθνος. Ἡ κυριώτερα ἀπασχόλησις τῶν κατοίκων ἦτο ἡ κτηνοτροφία. Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἡ ἀλιεία καὶ ἡ γεωργία. Οἱ ἀγρόται ἦσαν ἀμαθεῖς καὶ ἐξοῦσαν ὀλίγους ἐξοῦσαν οἱ πρόγονοί των πρὸς ἀμετρήτων ἐτῶν. Ἐκαλλιεργοῦσαν τὴν γῆν μὲ τὰ ἴδια ἐργαλεῖα μὲ τὰ ὁποῖα τὴν ἐκαλλιεργοῦσαν καὶ ἐκείνοι πρὶν ἀπὸ αἰῶνας. Οἱ ψαράδες εἶχαν μικρὰς μόνον λέμβους μὲ κουπὰ εἰς τὴν αὐανίαν των πάλιν μὲ τὸν ταραγμένον Ἀτλαντι-

Ίσλανδίας, οἰκοδομήματα παρόμοια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνθέξουν ἐπὶ πολὺ. Ἔτσι, κάθε νέα γενεὰ ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ κτίσῃ νέα σπίτια. Ἡ κατασκευὴ δρόμων δὲν εἶχεν ἀρχίσει ἀκόμη, οὔτε ὑπῆρχε παράκτιος ὑψηροσία. Τὸ μόνον δημόσιον κτίριον ποὺ εἶχε κάποιαν ἀρχιτεκτονικὴν ἀξίαν καὶ εἶχε γίνῃ ἀπὸ ὑλικὸ διαρκείας, ἦτο μία φυλακὴ στὸ Ρεῦκγιάβικ. Ἡ φυλακὴ αὕτη μετετράπη ἀργότερα εἰς διοικητήριον καὶ τώρα στεγάζει τὰς κυριώτερας ὑπηρεσίας τῆς Ίσλανδικῆς κυβερνήσεως.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν μερικὴν κατάργησιν τῶν περιορισμῶν τοῦ ἐμπορίου, οἱ ὁδοὶ ἤρξαν νὰ βελτιώνωνται ἂν καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐμπορίου ἐξερροῦτο νὰ παραμῇ εἰς χεῖρας τῶν παλαιῶν ἀποκατεστημένων Δανικῶν οἰκόν. Κατὰ τὸ 1814 οἱ τελενταῖοι περιορισμοὶ ἠκυρώθησαν καὶ οἱ Ίσλανδοὶ ἐμποροὶ ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ ἐμπορεύωνται. Ἡρχισαν τότε νὰ ἀνταγωνίζονται ἐπιτυχῶς καὶ νὰ συσσωρεύουν πλοῦτον εἰς μικρὰν κλίμακα.

Ὀλίγον κατόπιν, ὁ μεγαλύτερος σύγχρονος νομοθέτης τῆς Ίσλανδίας, Τζὼν Σίγκουρσον, ἤρχισε νὰ συνιστᾷ ὅτι οἱ ἀγρόται ἐπρεπε νὰ «συνεταιρισθοῦν καὶ νὰ ἀγοράζον καὶ νὰ πωλοῦν ἀπὸ κοινῶς διὰ νὰ βελτιώσουν τὴν τύχην των.

Ἡ ἰδέα τοῦ Τζὼν Σίγκουρσον ὑπῆρξεν ἡ βάση ἐπὶ τῆς ὁποίας διεμορφώθησαν οἱ πρῶτοι συνεταιρισμοί, ἀλλ' ἀπέτυχαν, ἐπειδὴ οἱ ἐμποροὶ δὲν κατόρθωσαν νὰ τοὺς κρατήσουν ὑπὸ τὸν ἐλεγχόν των.

Ὁ πρῶτος συνεταιρισμὸς ἰδρύθη τὸ 1882. Οἱ ἀγρόται τῆς Βορείου Ίσλανδίας ὀργανώθησαν διὰ νὰ πωλήσουν τὰ πρόβατά των καὶ τὰ ἄλλα των προϊόντα εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ νὰ ἀγοράσουν εἰς ἀντάλλαγμα ὅσα εἶχαν ἀνάγκην.

κεντρικὸν γραφεῖον τῆς ἐταιρίας εἰς Χουζαβίκ. Φερέγγυος ἀγγλικὸς οἶκος ἀπέστειλε πλοῖον εἰς Ίσλανδίαν μὲ τὰ ζητούμενα ἐμπορεύματα. Οἱ ἀγρόται καὶ κτηνοτρόφοι μετέφεραν τὰ πρόβατα καὶ τὰ προϊόντα των εἰς Χουζαβίκ τὰ ὅποια μετεφέροντο εἰς Ἀγγλίαν δι' ἐπιστροφῆς τοῦ πλοίου. Ἄν κανεὶς ἀγρότης παρέδιδε περισσότερα προϊόντα ἀπὸ ὅσα ἐχρειάζοντο διὰ νὰ ἐξαφλήσῃ τὴν ἐντολήν του ἢ ἐπληρῶνετο ἀμέσως ἢ κατέθετε τὸ ποσὸν ποὺ ἐδικαιούτο εἰς τὸν συνεταιρισμὸν.

Ὁ συνεταιρισμὸς ἦτο εἰς θέσιν νὰ πληρῶνῃ εἰς τοὺς ἀγρότας ὑψηλότερας τιμὰς διὰ τὰ προϊόντα των καὶ ν' ἀγοράζῃ τὰ ἐμπορεύματα ποὺ εἶχαν ἀνάγκην εἰς χαμηλότερας τιμὰς. Ἡ πρώτη αὕτη ἐπιτυχία κατέληξεν εἰς τὸν ταχὺν σχηματισμὸν παρομοίων συνεταιρισμῶν εἰς ὅλας τὰς κυριώτερας περιοχὰς τῆς χώρας. Οἱ ἐμποροὶ προσεπάθησαν ν' ἀντιστοῦν εἰς τὸν συναγωνισμὸν καὶ εἰς μερικὰ μέρη ἐπέτυχαν, κυρίως λόγφ τοῦ πολυπλόκου μηχανισμοῦ τῶν συνεταιρισμῶν.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1906 νέα ὥθησις ἐδόθη εἰς τὴν συνεταιριστικὴν κίνησιν. Ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Χάλγκριμπορ Κρίστινσον ὁ συνεταιρισμὸς τοῦ Ἀικρεϋλὶ κατέστη ὁ μεγαλύτερος τῆς νήσου καὶ οἱ ὑπόλοιποι ὀργανώθησαν συμπόνως μὲ τὸν ἴδιον τύπον. Κατὰ τὸ 1907 ἐξεδόθη συνεταιριστικὸν περιοδικὸν, ποὺ ἐξαιουλοῦε νὰ εἶναι καὶ τὸ κύριον ὄργανον τῆς κινήσεως.

Αἱ περισσότερα συνεταιριστικὰ ὀργανώσεις συνέπηξαν βαθμὴδὸν τὴν Συνεταιριστικὴν Ὁμοσπονδίαν. Κατὰ τὸ 1915 ἦνοιξε φερέγγυος καὶ ἰσχυρὸν οἰκονομικὸς γραφεῖον ποὺ ἐμπορεύεται τὰ προϊόντα των κατὰ τῶν συνεταιρισμῶν καὶ τοὺς προμηθεύει πρὸς κατα-

νάλωσιν ἐμπορεύματα. Τὸ γραφεῖον αὐτὸ ἐδρεῖν εἰς Ρεῦκγιάβικ καὶ ἔχει ὑποκαταστήματα εἰς Κοπεγχάγην καὶ Λουὶθ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου ἐκτελεστικοῦ γραμματέως τῆς Ὁμοσπονδίας τὸ 1914, Χάλγκριμπορ Κρίστινσον, ἀνέλαβεν ὁ ἀδελφὸς του Σίγκουρσον. Σαρανταεῖς συνεταιρισμοὶ ἀνήκουν σήμερον

πράγμα.

Ἐκτὸς τῆς ὁμοσπονδίας ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι συνεταιρισμοί. Ἡ σημαντικωτέρα ἐφαρμογὴ τοῦ συνεταιριστικοῦ πνεύματος ἐγένετο τὰ τελευταῖα ἔτη μετὰ τοῦ ἀλιευτικοῦ κόσμου. Εἰς πολλὰς πόλεις οἱ συνεταιρισμοὶ κατέχουν ἀλιευτικὰ πλοία, τὰ δὲ μέλη τῶν

λίστα σκέψις νὰ θερμανθῇ ὁλόκληρος ἡ πρωτεύουσα μὲ ὑπερθερμον ὕδωρ τῶν θερμότητων.

Ἡ Ίσλανδία ἀπέκτησεν ἐπίσης ἴδιον ἐμπορικὸν ναυτικόν, διὰ τοῦ ὁποίου διεξάγεται κυρίως ὅλον τῆς τὸ ἐμπόριον. Ἡ ἀτμοπλοικὴ Ίσλανδικὴ ἐταιρία ἔχει κανονικὰ δρομολόγια

Τὸ συνεργατικὸν κατάστημα εἰς Ἀκουρεῖ

Ρέγκες εἰς βαρέλια δι' ἐξαγωγὴν

εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν, ποὺ ἔχουν 14.000 μέλη. Κάθε μέλος ἀντιπροσωπεύει μίαν οἰκονομικὴν τεσσάρων ἀτόμων. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ὀργανωμένον εἰς συνεταιρισμούς.

Κατὰ τὸ 1937 ἡ κίνησις τῆς Ὁμοσπονδίας ἀνῆρχετο εἰς 25.600.000 Κροσύρ, εἰς πέντε καὶ ἥμισυ περίπου ἑκατομύρια δολλάρια, πρᾶγμα ποὺ καθιστᾷ τὴν Ὁμοσπονδίαν τὸν μεγαλύτερον οἰκονομικὸν ὀργανισμὸν τῆς Ίσλανδίας.

Ἡ Ὁμοσπονδία δὲν παύει νὰ ἐπιδιώκῃ τὸν ἀρχικὸν της σκοπὸν, τῆς διαδόσεως τῶν συνεταιριστικῶν ἰδεῶδων. Ἐκδίδει μηνιαῖον περιοδικόν, τὸ «Σάμβιναν», τὸ εὐρύτερον διαδεδομένον περιοδικὸν τῆς νήσου. Ἀπὸ τοῦ 1917 ἰδρύθη σχολεῖον τῆς Συνεργατικῆς τοῦ ὁποῖον ἀσκεῖ τοὺς νέους διὰ ν' ἀναλάβουν ὑπηρεσίαν εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς τῆς.

Οἱ περισσότεροι τοπικοὶ συνεταιρισμοὶ ἔχουν ἰδρυθῇ εἰς παραλίους πόλεις τὰ δὲ κτίριά των εὐρίσκονται εἰς τὰς καλύτερας θέσεις. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἴδια ἐστιατόρια καὶ λαχαροπλαστεία, καθὼς καὶ σφαγεῖα. Τὰ καταστήματα αὐτὰ εἶναι τελείως συγχρονισμένα καὶ εἶναι ὑποδείγματα καθαριότητος καὶ τελειότητος. Οἱ συνεταιρισμοὶ ἐνθαρρύνουν τοὺς ἀγρότας νὰ βελτιώσουν τὴν ποιότητα τῶν προϊόντων των διαβαθμίζοντες αὐτὰ καὶ πληρώνοντες τὰς καλύτερας τιμὰς διὰ τὰς πρώτας τάξεως ἐμπορεύματα. Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς τακτικῆς αὐτῆς, ὁ γεωργὸς ὁ ὁποῖος ἱκανοποιεῖται ἀπὸ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν νὰ κατάρθωνε νὰ πωλήσῃ εἰς τὸν ἐμπόρον κατώτερον ἐμπόρευμα, καὶ χῶς σήμερον ἂν διαβῇ πρῶτης τάξεως

συνεταιρισμῶν ἀποτελοῦν τὸ πλήρωμα. Ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία τῶν συνεταιρισμῶν αὐτῶν δὲν εἶναι ἀκόμη πολὺ μεγάλη λόγφ τοῦ γεγονότος ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ ἀλιεία δὲν ἀπέδωσε πολλά. Ἐλπίζεται πάντως ὅτι καὶ οἱ συνεταιρισμοὶ αὐτοὶ θὰ εὐδοκίμησουν ἀρκετά.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως εἰς Ίσλανδίαν συμβολίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας ὡς σύνολον. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται σήμερον εἰς 120.000 καὶ αὐξάνει περὶ τὰ 1,5 % ἐτησίως. Πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι συγκεντρωμένον εἰς τὰς πόλεις. Τὸ Ρεῦκγιάβικ, ἡ πρωτεύουσα, εἶναι ἀνθοῦσα σύγχρονος πόλις μὲ 35.000 κατοίκους. Νέαι μηχανικὰ μέθοδοι καλλιέργειας καὶ ἡ συγχρονισμένη κτηνοτροφία ἔχουν ὑψώσει τὰ ἐπίπεδον ζωῆς τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ ἀλιεῖς ἐκμεταλλεύονται τώρα τὴν θάλασσαν μὲ ἀλιευτικὰ πλοῖα, βενζινακίτους καὶ συγχρονισμένα ἀλιευτικὰ μέσα. Ἡ πρόοδος τῆς ἀλιείας ἐπέφερεν ἐπανάστασιν εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας καὶ εἰς αὐτὴν κυρίως ὀφείλεται ἡ ἀλματώδης ἀνάπτυξις τῶν πόλεων.

Τελευταίως συνέβαλεν ἐπίσης εἰς τὴν πρόοδον τῶν πόλεων καὶ ἡ βιομηχανία ἐνδυμάτων, ἐπίπλων, οἰκιακῶν σκευῶν κ.λπ.

Τὰ παλαιὰ λασπένια σπίτια ἐξηφανίσθησαν. Τὰ ἀντικατέστησαν συγχρονισμένα σπίτια ἐφοδιασμένα μὲ ηλεκτρικὸν φῶς καὶ κεντρικὴν θέρμανσιν. Οἱ καταρράκται τῆς Ίσλανδίας παρέχουν ἀφθονον ἡλεκτρικὴν δύναμιν εἰς τὴν παραγωγὴν. Εἰς πολλὰ μέρη χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν θέρμανσιν αἱ θερμότητις καὶ ἐπίσης καὶ εἰς τὴν γεωργίαν. Γίνεται μ-

μὲ τὴν Σκανδιναυίαν, Μεγάλην Βρετανίαν καὶ Γερμανίαν, ἐλπίζει δὲ νὰ ἔλθῃ σὺν τῷ χρόνῳ εἰς κανονικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ μὲ τὴν Ἀμερικὴν. Καὶ αἱ ἐσωτερικαὶ τῆς συγκοινωνίαι ἔχουν ἐπίσης βελτιωθῇ. Εἰς ὅλους τοὺς λιμένας ὑπάρχουν πλοῖα ἀνήκοντα εἰς τὸ κράτος ποὺ περιπλέουν τὴν νῆσον, ἐνῷ λεωφορεῖα καὶ αὐτοκίνητα συνδέουν ὅλας τὰς περιοχὰς μεταξύ των. Ἡ βελτίωσις τοῦ συστήματος τῶν ταχυδρομείων, τηλεγραφείων, τηλεφώνων καὶ τοῦ ραδιοῦ, φέρει ἐπίσης καὶ τὴν πλέον ἀπομονωμένην τῆς γωνίαν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον.

Μαζὶ μὲ τὴν αὐξανομένην οἰκονομικὴν τῆς ἀνθισιν, ἡ Ίσλανδία ἀποκτᾷ καὶ μεγαλύτεραν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς. Οἱ Ίσλανδοὶ πρὸ πολλοῦ δὲν εἶναι ἀγράμματοι, ἀλλ' ἡ παιδεία των μόρφωσις ἦτο κυρίως φιλολογικὴ καὶ ἀγροτικὴ καὶ ἐνδιαφέρετο ἰδιαίτερος διὰ τὴν ποίησιν. Σήμερον ἡ ζωγραφικὴ, ἡ γλυπτικὴ, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ μουσικὴ καὶ τὸ μυθιστόρημα καλλιτεροῦνται μὲ ἐνδιαφέρον καὶ ὑποστηρίζονται ἀπὸ ὁλόκληρον τὸν πληθυσμόν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἑκατὸν πενήτηντα ἔτη ἡ Ίσλανδία μετεβλήθη ἀπὸ τὴν μεσαιωνικὴν σχεδὸν κατάστασιν εἰς συγχρονισμένην κοινωνίαν, κατὰ τὰ εἶκοσι μάλιστα τελευταῖα ἔτη ἡ πρόοδος αὕτη ἐνετάθη ἀκόμη περισσώτερον. Οἱ συνεταιρισμοὶ ἐπαῖξαν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς συγχρόνου Ίσλανδίας καὶ εἶναι τόσον συνυφασμένοι μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκονομικὴν καὶ πνευματικὴν τῆς ζωὴν ὥστε θὰ συντελέσουν κατὰ πολὺ εἰς τὴν μελλοντικὴν τῆς ἐξέλιξιν.

ΡΑΓΚΝΑΡ ΟΛΑΦΣΟΝ

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ ΤΩΝ ΙΝΔΩΝ

Κληρονομικόν, ιδιοκτησίας, ένοχικόν, δημόσιον καί ποινικόν

Τού κ. Β. ΚΑΝΤΑΡΕ, δικηγόρου

Τὸ κληρονομικὸν δίκαιον τῶν Ἰνδῶν, σχετίζεται ἀπολύτως, ὅπως καὶ τὸ οἰκογενειακὸν δίκαιον τοῦ αὐτοῦ λαοῦ, ὡς ἥδη ἐξετέθη πρὸς τὴν τέλει τῶν νεκρικών θυσιῶν, καὶ αἱ νεκριναὶ αὗται θυσίαι χρησιμεύουν ὡς βάση τῆς κληρονομίας. Τὸ κληρονομικὸν σύστημα δὲ ὁλόκληρον ἐκανονίζεται, τοῦτέστι, βάσει τῶν ἐμφανιζομένων ἀναγκῶν, συνδυαζομένων πρὸς τὰς θεωρίας τῶν νεκρικών θυσιῶν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ κληρονομικὸν δίκαιον καλεῖται «Δίκαιον τῶν νεκρικών θυσιῶν». Κατὰ βασικὴν κανόνα τὸ δίκαιον τοῦτο στηρίζεται εἰς τὴν ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχὴν. Ἡ ἐννοία τῆς διαθήκης, ὡς αὕτη εἶναι γνωστὴ παρ' ἄλλοις λαοῖς καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῖς νεωτέροις, δὲν ἦτο γνωστὴ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς. Ἀνεπληροῦτο δὲ ἡ ἔλλειψις αὕτη διὰ τοῦ δικαιώματος τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ πατήρ ἐνίοτε νὰ διανέμῃ ἐν ζωῇ αὐθαίρετως τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτηθεῖσαν περιουσίαν. Ἰσχυεν ἐν ἄλλοις λόγοις ἓνα εἶδος τῆς παρ' ἡμῖν νεμύσεως.

Ἐπελθόντος τοῦ θανάτου οἱ υἱοὶ δὲν διέμενον τὴν πατρικὴν περιουσίαν. Τοῦτο δέβαια δὲν σημαίνει ὅτι αὕτη περιήρχετο κατὰ ἓνα οἰονδήποτε τρόπον, εἴτε κατὰ κυριότητα εἴτε κατὰ ἐπικρασίαν ἢ ἄλλην σχέσιν εἰς τὴν μητέρα. Ἀπλούστατα ὁ προσεδοκῶν υἱὸς ὑποκαθίστατο εἰς τὴν θέσιν τοῦ πατρὸς, ἔχων τὴν οἰονεὶ ἐπιτροπείαν καὶ ἐπαγορεύνησιν τῆς μητρὸς, ὡς ἐξεθέσαμεν προηγουμένως.

Εἰς μίαν καὶ μόνην περιπτώσιν ἀνεγνωρίζετο τὸ δίκαιον τῶν ἀδελφῶν (πρόκειται πᾶν ὥστε περὶ τῶν ἀρρένων) ὅπως ζητήσῃσι τὴν διανομὴν τῆς πατρικῆς περιουσίας. Καὶ ἡ περιπτώσις αὕτη ἦτο ἐκείνη καθ' ἣν οἱ ἀδελφοὶ ἤθελον νὰ ἐξασκήσῃσι κεχωρισμένως τὰ ἱερὰ αὐτῶν καθήκοντα πρὸς τὸν θανόντα. Τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὸν δείγμα ὅτι τὸ κληρονομικὸν δίκαιον σχετίζεται μὲ τὰς νεκρικὰς θυσίας.

Ἡ διανομὴ τῆς πατρικῆς περιουσίας εἶχε δύο βάσεις, ἥτοι τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῆς γεννήσεως, καὶ τὴν ἐκ τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης ἢ ἄλλων μητέρων γέννησιν, δηλ. ἐκ διαφορετικών τάξεων. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς μητρὸς υἱοὶ ἐλάμβανον ὁ μὲν πρωτότοκος τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῆς περιουσίας, ὁ δευτέρος μικρότερον, ὁ τρίτος ἀκόμη μικρότερον καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς. Καταγομένων δὲ τῶν υἱῶν ἐκ διαφόρων μητέρων ὁ ἐκ τῆς πρώτης συζύγου ἐκληρονόμει μείζον τῶν ἄλλων, ὁ ἐκ τῆς δευτέρας ὀλιγότερον καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς.

Ἡ διανομὴ αὕτη δὲν ἦτο ἔστω καὶ κατὰ τὰ διάφορα ποσοστὰ —κατὰ τὰ προειρημένα— ἐνιαία. Προηγείτο ἡ ἀφαίρεσις τῶν ἐπὶ πλέον ποσοστῶν τῶν πρωτοτόκων, δευτεροτόκων κ. λ. π. ἅτινα ἦσαν καθορισμένα ποσοτικῶς, καὶ ἀκολούθως τὸ ὑπόλοιπον ποσοστὸν διενέμετο κατ' ἰσομοιρίαν. Ἰσχυε δηλονότι παρεμφερῶς ὁ καὶ παρ' ἡμῖν καὶ εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς ἰσχύων θεσμὸς περὶ ἐξαιρέτου. Δηλαδὴ ἀφήρουν οἱ κληρονόμοι πρῶτον τὸ λόγω πρωτεραιότητος τῆς γεννήσεως τῶν ἢ

ἐκ τῆς σειρᾶς τῆς καταγωγῆς τῆς μητρὸς τῶν ποσοστὸν ὅπερ ἐλάμβανον ὡς ἐξαιρέτον, καὶ ἀκολούθως διένεμον τὸ ὑπόλοιπον.

Οἱ κωφοί, οἱ τυφλοὶ, οἱ φρενοβλαβεῖς καὶ γενικῶς οἱ σωματικῶς ἢ πνευματικῶς ἀνάπηροι δὲν εἶχον δικαίωμα κληρονομίας. Μολοντί ὅμως οὗτοι ἐστεροῦντο τοῦ δικαιώματος τοῦ κληρονομικοῦ, ἐδικαιοῦντο συντηρήσεως μὲν χρεὶ θανάτου τῶν. Τὰ μὴ πάσχοντα ὅμως τέκνα τῶν ἀπλήκτων κληρονομικοῦ δικαιώματος.

Περὶ τῆς συζύγου οὐδεὶς γεννάται λόγος κληρονομίας. Τὸ τελευταῖον τοῦτο, ἐννοεῖται, δὲν πρέπει νὰ ἐξηγῇ κανένα, ἐφ' ὅσον καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἀπόλυτον κληρονομικὸν δικαίωμα τῆς συζύγου ἀνεγνωρίσθη μόνον πρὸ εικοσαετίας, ἵσχυε δὲ λίαν περιορισμένον πρὸ τοῦ χρόνου τοῦτου, καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὴν καθαρὰν ἐννοίαν τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος. Τοῦτο ἦτο ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ κληρονομικὸν δίκαιον τῶν Ἰνδῶν.

Δίκαιον ιδιοκτησίας

Τὸ δίκαιον τῆς ιδιοκτησίας, χωρὶς νὰ ἀπομαρτύρῃται ἀπὸ τὴν βάσιν τῶν λοιπῶν κλάδων τοῦ δικαίου καὶ τῆς γενικῆς θεοκρατικῆς βάσεως ἐμφανίζεται κάπως ἐλευθερώτερον ἀπὸ τὸ καθαρῶς δίκαιον τῶν προσώπων. Οὕτω : Πᾶσαι αἱ τάξεις εἶχον δικαίωμα κτήσεως.

Εἰς τὴν νομοθεσίαν τοῦ Μανού ἐνυπάρχει ἡ ῥῆσις, καθ' ἣν ὁ Βραχμὰν εἶναι κύριος πάντων τῶν ἐν τῇ κόσμῳ, ὁ δὲ Βασιλεὺς εἶναι κύριος τῆς Γῆς. Ἡ ῥῆσις ὅμως αὕτη ἡμηνεῦθη διὰ τοῦ ἔθιμου ὅπερ ἐπεκράτησεν ὅτι ἀφορᾷ μόνον τὴν εὐρεσιν θησαυροῦ. Οἱ τῶν τοῦ ἀποκτήσεως τῆς ιδιοκτησίας ἦσαν ἀφ' ἐνὸς μὲν γεννιοὶ, δηλαδὴ κληρονομία, ὑπὸ τὴν προεκτεθεῖσαν ἀνωτέρω ἐννοίαν, ἡ θῆρα, ἡ εὐρεσις ἀδεσπότην πραγμάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰδικοί, ἰσχύοντες δι' ἐκαστὴν τάξιν. Οὕτω διὰ τὴν τάξιν τοῦ Βραχμάνου ἀνεγνωρίζετο ἡ δωρεά, διὰ τὸν Σατρίαν τὰ λάφυρα καὶ ἡ κατάκτησις, διὰ δὲ τὸν Βασιῆαν καὶ τὸν Σῦδρον ἀνεγνωρίζετο πᾶν κέρδος ἐκ τῆς καλλιέργειας καὶ γενικῶς τῆς ἐργασίας, καθὼς καὶ πᾶν κέρδος ἐκ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιοτεχνίας. Ἡ παραγραφή ἦτο θεσμὸς ἀνεγνωρισμένος. Εἶναι ὅμως ἀμφίβολον ἂν ἦτο παραγραφή ἀπλῶς ἀποσβεστικὴ δικαιώματος, ἡ καὶ κτητικὴ, ὅφ' ἦν ἐννοίαν θέλονε ἐξετάσει τὴν παραγραφὴν ἐν καιρῷ.

Δίκαιον ἐνοχικῶν σχέσεων

Ὁ κλάδος οὗτος τοῦ δικαίου τῶν προσωπικών σχέσεων καὶ τῶν συμβάσεων, δηλαδὴ δανείου, μισθώσεως, ἐντολῆς καὶ ἐν γένει πάσης ἀποζημιώσεως δὲν φαίνεται ὅτι εἶχε σπουδαίαν ἀνάπτυξιν παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς. Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως ἀνεγνωρίζοντο τὰ συμβόλαια, χωρὶς νὰ ἐξαιριβοῦνται πῶς ἐλάμβανον ταῦτα χώραν. Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ἐγίνοντο ἐνόμιον μαρτύρων ἢ δι' ἄλλων πρωτογόνων ἐνδεικτικῶν τρόπων. Ἐπίσης ἀνεγνωρίζοντο τὰ δάνεια, τὸ ἐνέχυρον κυρίως, ἡ ἐγγύησις,

ἡ ἀγοραπωλησία, ἡ μίσθωσις καὶ ἡ ἑταιρεία.

Εἰς τὰς σχέσεις ταύτας ἐπεκράτει κάποιος ἥθικὸς εὐθμός. Οὕτω δὲν ἴσχυον τὰ συμβόλαια τὰ συναπτόμενα ὑπὸ μεθύσου, φρενοβλαβούς, γέροντος ἢ ἀνηλίκου. Ἐπίσης δὲν ἀνεγνωρίζοντο αἱ συναπτόμεναι δι' ἀπάτης ἢ βίας συμβάσεις.

Ὁ τόκος ἐπὶ δανείων ἐκανονίζετο ἀναλόγως τῆς τάξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκεν ὁ δανειζόμενος. Ὁ Βραχμὰν ἐπλήρωνε τόκον ὀλιγώτερον, καὶ ὁ Σῦδρος περισσότερον. Πάντως ἡ λῆψις τόκου τῶν τόκων ἀπηγορεύετο. Οὐδ' ἐπιτρέπετο ὁ τόκος νὰ εἶναι ἀνώτερος τοῦ κεφαλαίου. Ἐπὶ ἐνεχύρου δὲ δὲν ἐδίδετο τόκος. Ἡ εὐθύνη τῶν ὑποχρέων μεθίστατο εἰς τοὺς κληρονόμους.

Δημόσιον δίκαιον

Εἰς τὴν χώραν ταύτην δὲν ὑφίσταντο πολιτικῶς ὁργανωμένῃ ἐπίσης δὲν ὑφίστατο, κατὰ τρόπον ὥστε τὸ σύνολον τῶν ἀτόμων δι' αὐτοπεριορισμὸν νὰ προσδίδῃ τὴν κυριαρχικὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν πολιτείαν διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ αὕτη τὰς βελήσεις τῆς, ὅπως ἀνεπτύξαμεν ἄλλαχοῦ. Ὑπῆρχεν ἀπόλυτος θεοκρατικὴ τάξις καὶ κοινωνικὴ ἀνισότης. Ἐκ τούτου ἀπέρρεεν ἡ παρακώλυσις τῆς δημιουργίας καὶ ἀναπτύξεως δημοσίου δικαίου, δηλαδὴ δικαίου ρυθμιζόντος τὰς σχέσεις πολιτῶν καὶ πολιτείας.

Αἱ σχέσεις τῶν ἀτόμων καὶ τῆς πολιτείας ἔφερον τὴν σφραγίδα καὶ ἀπετέλουν τὸ ἀποτύπωμα τῆς βουλήσεως τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποῦ ὁ Βασιλεὺς ἦτο ζῶσα ἐπὶ τῆς Γῆς παράστασις, καὶ ὁ ὁποῖος μόνον δικαιώματα εἶχε καὶ ἐξουσίαν, οὐχὶ δὲ ὑποχρεώσεις. Ὑπὸ τοιαύτην κατάστασιν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δημιουργηθῇ σχέσις οὐδαμῶς μεταξὺ ἀτόμου καὶ ἀνυπάκουτον πολιτικῶς ὁργανωμένης πολιτείας.

Ποινικὸν δίκαιον

Τὸ πᾶν ἐγκνεται ἐν τῇ ποινῇ. Τὸ Θεῖον, ὡς προεῖρηται, ἐκικρατεῖ καὶ ὁ βασιλεὺς ἦτο ὁ ἐκτελεστής τῶν βουλήσεων τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν δὲ τῆς ἀποστολῆς του ταύτης καὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἡ ποινὴ ἀνεγνωρίζετο καὶ καθορίζο ὡς ἐπίκουρος κοινωνικὴ δύναμις. Διὰ τῆς ποινῆς ὑπεβοήθει τὸ Θεῖον τὸν Βασιλέα.

Ἡ ποινὴ ἐκυβέρνηε τὸ ἀνθρώπινον γένος τῶν Ἰνδῶν, ἡ ποινὴ ἐπροστάτευεν αὐτὸ καὶ ἡ ποινὴ ἀπετέλει τὴν μόνην δικαιοσύνην. Ἦσαν δὲ αἱ ποιναὶ πρῶσιμον, δήμεσις, ἐξέσις ἐκ τῆς τάξεως, ἐξορία, ἀκρωτηριασμοὶ καὶ σωματικοὶ βασανοί. Ἡ δὲ ἐπιβολὴ τῆς ποινικῆς ταύτης δικαιοσύνης καὶ τῶν ποινῶν ἦτο καὶ αὕτη ἐξ ὁλοκλήρου θεοκρατικὴ. Αἱ ἀποδείξεις διεξήγοντο διὰ μαρτύρων καὶ σπανίως ἐπα-

(Συνέχεια εἰς τὴν Σελίδα 565)

Οἱ κατὰ καιροὺς ἀριστοκράται

Ἐγνωρίσαμεν τὰς διαφόρους φάσεις καὶ μορφὰς τὰς ὁποίας ἔλαβε κατὰ καιροὺς τὸ ἀριστοκρατικὸν πολίτευμα καὶ συγκρατοῦμεν πρὸ γενικὸν συμπέρασμα, ὅτι αἰτομα ἡ οἰκογένεια πού θεωροῦνται ἀριστοκράται εἰς μίαν ἐποχὴν δυνατόν νὰ μὴ ἔχουν τίποτε τὸ ἀριστοκρατικὸν εἰς μίαν ἄλλην. Λόγου χάριν, ὁ σύγχρονός μας ἀρχοφύλακος, ὁ ὁποῖος σηκώνει καὶ μεταφέρει βάρη ἀπίθανα, θὰ ἐθεωρεῖτο ἀσφαλῶς «καθαρόαιμος» ἀριστοκράτης, εἰς τὴν περιόδον ὅπου τὴν ἀριστοκρατικὴν ἰδιότητα ἀπέδιδεν ἡ σωματικὴ ρώμη καὶ ἡ δία. Ἐξ ἄλλου, ὁ κάθε Ἑβραῖος σήμερον θὰ ἠδύνατο νὰ διεκδικήσῃ δικαιώματα φυλετικῆς ἀριστοκρατίας ὡς ἀπόγονος τοῦ ἱστορικῶς ἀρχαιότερου λαοῦ πού ἔφθασε μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ἀπὸ ἀπόψεως, ἀριστοκρατίας αἵματος, θὰ ἠμποροῦσε νὰ διεκδικήσῃ ἀριστοκρατικὰ δικαιώματα, ἄτομον πάσχει ἐνδεχομένως ἀπὸ... σηψαιμία ἢ ἄλλην ἐκφυλιστικὴν νόσον. Τέλος, ὑπῆρξεν ἐποχὴ ὅπου κύριον γνώρισμα τῆς ἀριστοκρατίας ἦτο ὁ πλοῦτος καὶ μάλιστα ὁ ἔγγειος, ἐνῶ ἀντιστρόφως σήμερον εἶναι σαφεῖς αἱ διακρίσεις μεταξὺ ἐνὸς Εὐρωπαίου ἀριστοκράτου φέρ' εἰπεῖν καὶ ἐνὸς Ἀμερικανοῦ λόγου χάριν, «βασιλέως» τῆς... σάλτσας ντομάτας, ἔστω καὶ ἐάν ὁ πρῶτος εἶναι ἀπένταρος καὶ πολυεκατομμυριοῦχος ὁ δεύτερος.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ βλέπομεν, ὅτι ἡ ἐννοία τοῦ ἀριστοκρατισμοῦ ὑπῆρξεν ἐν πολλοῖς συμβατικῇ. Μέσα ὅμως εἰς τὸν συμβατισμὸν αὐτὸν, θετικὸν στοιχεῖον εἶναι ὅτι εἰς κάθε περίοδον ἀκμῆς τῆς, ἡ ἀριστοκρατία ἀποτελεῖ ἀρχοῦσαν καὶ κυρίαρχον κοινωνικὴν τάξιν. Ὡς δὲ ἥδη ἐτονίσσαμεν, δὲν ὑπῆρξε κοινωνία, δίχως τὴν ἀριστοκρασίαν τῆς. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, οὐδεὶς παντὶς εἰς τὴν Παλοπόννησον, ὅπου ἐκυρίαρχετο ἡ Δωρικὴ φυλὴ, ἡ πολιτικὴ ὁργάνωσις ἦτο ἀριστοκρατικὴ. Ἡ μορφή τοῦ ἀριστοκρατισμοῦ ἐκείνου ἦτο στρατιωτικὴ. Ἡ ἀρχοῦσα δηλαδὴ τάξις τῶν «ἀρίστων», ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς ἡγέτας τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς πολιτείας. Σπουδαιότερα τῶν ἀριστοκρατικῶν τούτων ὁργανώσεων, ἦτο ἡ Σπαρτιατικὴ. Ὁλόκληρος ἡ ἐξουσία καὶ ἡ ἔγγειος περιουσία εὐρίσκοντο εἰς χεῖρας μίας καὶ μόνης τάξεως, ἡ ὁποία ἀρχικῶς ἐθεσίσθη ἐπὶ τῶν προνομίων τῆς φυλετικῆς ἀριστοκρατίας — Δωρεῖς κατακτηταί — καὶ ἔπειτα ἐξετρίχθη εἰς ἀριστοκρασίαν στρατιωτικὴν. Ἀρχικῶς, ἡ Σπάρτη ὁλόκληρος, ἦτο ἰδιοκτησία δέκα μόλις οἰκογενειῶν.

Ἀλλὰ καὶ ὅταν αἱ οἰκογένειαι ἐκείναι ἐπολλαπλασιάσθησαν, τὰ μέλη τῶν ἀπετέλεσαν τοὺς μόνους ἐλευθέρους πολίτας, ὁλόκληρος δὲ ἡ πολιτεία εὐρίσκετο διαρκῶς ἐπὶ ποδὸς πολέμου, διὰ νὰ περιφρουρηθοῦν τὰ προνόμια τῶν ἀριστοκρατῶν ἀπὸ τοὺς Περιόικους καὶ τοὺς Ἑλλώτας. Εἰς τὰς Ἀθήνας πάλιν, ἔχομεν ἓνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικότερα παραδείγματα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ βασιλέων καὶ ἀριστοκρατῶν. Ἀρχικῶς, ὡς καὶ πάντοτε, οἱ βασιλεῖς ἦσαν ἀπὸ τὰ πλέον ἐπι-

κτα μέλη τῆς ἀριστοκρατίας, ἀλλ' οἱ ἀριστοκράται θαρῶς ἔφερον τὴν συγκέντρωσιν τῆς ἐξουσίας εἰς ἓνα πρόσωπον, ἀπέβαινε δὲ ὡς ἐκ τούτου φυσικὸς ὁ ἀνταγωνισμός, ἀνάλογον τοῦ ὁποῦ παρατηροῦμεν καὶ καθ' ὅλον τὸν Μεσαίωνα, εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην.

Οἱ κατὰ καιροὺς βασιλεῖς, ἠδύνατο νὰ ἀντεπεξέρχωνται ἐναντίον τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἀριστοκρατῶν, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν λαϊκῶν στρωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀπετελοῦν τὴν ἰσχύον των. Εὐθὺς λοιπὸν μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας, εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκυρίαρχησεν ἡ ἀριστοκρατία. Ἀλλὰ ἡ ἀθηναϊκὴ ἀριστοκρατία, ἔπρεσε θύμα τῆς ἰδίας τῆς ἐπινοήσεως, ὅπως ἀποκλείσθῃ τὸ ἐνδεχόμενον ἐπαναφορᾶς τῆς βασιλείας. Εἴτε θρόνος, εἴτε πραγματικότης, ὁ γνωστὸς ἡρωϊκὸς θάνατος τοῦ Κόδρου, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν ἀριστοκρασίαν, ὅπως ἐκμεταλλευθῇ τὴν περιστάσιν καὶ διαδόσῃ ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ Κόδρος ἀπέθανε τῶσον ἡρωϊκῶς, δὲν ἔπρεπε νὰ βασιλεύσῃ ἄλλος τις κατόπιν αὐτοῦ. Καὶ ναὶ μὲν ὁ λαὸς ἐνεποτίσθη ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν αὐτήν, ἀλλὰ, εὐθὺς ὡς ἀνεπτύχθη ὁ ἐμπορισμός, ἀνέτρεψε τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀριστοκρατῶν.

Εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐν Μεσογείᾳ, λόγου χάριν καὶ ἐν Βοιωτίᾳ κτλ., ἐκυρίαρχησε τὸ ἀριστοκρατικὸν πολίτευμα. Ἐν τέλει ὅμως, μετὰ τοὺς Μηδικούς πολέμους, ἐκαστὴ τῶν μεγάλων πόλεων, ἐπέβαλεν εἰς τοὺς συμμάχους τῆς, τὸ ἰδικόν της πολίτευμα. Οὕτως αἱ συμμαχικαὶ τῶν Ἀθηναίων πόλεις υιοθέτησαν τὴν λαοκρασίαν, ἐνῶ ἀντιστρόφως αἱ ὑποτελεῖς τῆς Σπάρτης ὑπετάχθησαν εἰς τὴν τοπικὴν τῶν ἀριστοκρατῶν. Δεινὸς ὑπῆρξεν ὁ ἀνταγωνισμός ἀνὰ τὴν Μεγάλῃν Ἑλλάδα, μέχρις ἐπικρατήσεως τῆς λαοκρατίας, ἡ ὁποία ὅμως συμπύκνιται μετὰ τὴν περίοδον τῆς παρακμῆς καὶ τοῦτο διότι μία ἄλλη ἀριστοκρατία, διεξεδίκευε δικαίωμα κοσμοκρατορίας ἡ Ρωμαϊκὴ ἀριστοκρατία.

Ἀντιθέτως ἀπὸ ὅτι συνέβη ἄλλαχοῦ, εἰς τὴν Ρώμην ἡ ἀριστοκρατία ἀπετέλεσεν ἓνα ἓνα, ἀλλὰ δύο τάξεις χωριστάς, τοὺς Πατρικίους καὶ τοὺς Ἱππεῖς.

Χαρακτηριστικὸν τῆς πρώτης, ἦτο ὁ ἔγγειος πλοῦτος, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ προνομία ἐπὶ τῆς ὅλης διοικήσεως. Ἀντιθέτως, τὴν ἀριστοκρατικὴν τάξιν τῶν Ἱππεῶν, ἐχαρακτήριζεν ἡ στρατιωτικὴ ὑπεροχὴ. Πάντα, τὰ διοικητικά, πολιτικά, δικαστικά κτλ. προνόμια, ὑπῆρξαν ἐπὶ μακρὸν ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν Πατρικίων. Οἱ μεταξὺ Πατρικίων καὶ Πληβείων γάμοι ἐθεωροῦντο ἀτιμωτικοί, ἡ δὲ ἀριστοκρατία, ὅπως μεταστρέψῃ τὴν προσοχὴν τοῦ λαοῦ, ἀντὶ νὰ ἀρκεσθῇ εἰς ἓνα ἐπιτόπου ἐσθὸν, ὡς ἡ Σπαρτιατικὴ, διέθεσε τὰς ἐνόπλους δυνάμεις τῆς εἰς κατακτητικὰς σκοποὺς καὶ προσεκάλεσε τοὺς ἀδικήτους πολέμους τοὺς χαρακτηρίζοντας τὴν ἱστορίαν τῶν Ρωμαίων, ἡ ἀκριβέστερον τὴν ἱστορίαν τῆς Ρωμαϊκῆς ἀριστοκρατίας. Ἡ παρακμὴ τῆς ἀριστοκρατίας ἐ-

κείνης κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Αὐτοκρατορίας, προητοίμασε καὶ ἐπέφερε τὴν ραγδαίαν ἐξάπλωσιν τοῦ χριστιανισμοῦ, ὡς κατ' ἐξοχὴν λαϊκοῦ καὶ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος, ἀντικρὺς ἀντιθέτου πρὸς τὴν πολεμοχαρὴ πολιτικὴν τῆς Ρωμαϊκῆς ἀριστοκρατίας.

Κληροδότημα τοῦ χριστιανικοῦ αὐτοῦ πνεύματος, παρουσιάζει κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἡ Βυζαντινῆ κοινωνία, ὅπου, ἀντιθέτως πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν καὶ τὴν σύγχρονόν της Εὐρωπαϊκὴν, ἡ ἀριστοκρατία ἦτο δημοκρατικῶς ὁργανωμένη. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, τὴ Βυζαντινὴν δὲν ἐγνώριζε τὰς βαθυτάτας διακρίσεις καὶ τὰς δξείας κοινωνικὰς ταρτάχας πού συνεκλόνηζον κατὰ τοὺς ἰδίους ἐκείνους χρόνους τὴν Δύσιν.

Μὲ τὸν καιρὸν, ἡ Βυζαντινὴ ἀριστοκρατία ἐξετρίχθη, πάντως ὅμως διετήρησε τὸν ἀρχικόν της χαρακτήρα, ἐνῶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ τάξεις διεκρίνοντο ἀναλόγως τοῦ πλούτου, ἀντιθέτως δὲν ὑπῆρχον φραγμοὶ ἀνόδου εἰς τὰ ὑπατά ἀξιώματα καὶ πᾶς τις ἠδύνατο ν' ἀνέλθῃ εἰς αὐτὰ καὶ ἐπομένως εἰς τὴν ὑψηλότεραν κοινωνικὴν θέσιν, ἐὰν εἶχεν ὁ ἴδιος προσωπικὴν ἀξίαν καὶ ἐὰν ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐπιβληθῇ.

Τὴν ὀριστικὴν διαμόρφωσιν τῆς ἑλκεν ἡ Βυζαντινὴ κοινωνία ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὴν διετήρησε μέχρι τῆς τελευταίας ἐποχῆς τοῦ Βυζαντίου. Βεβαίως, εἶχε δημιουργηθῇ καὶ ἱερατικὴ ἀριστοκρατία, ἀλλὰ ὅχι κληρονομικὴ, λόγω ἀκριβῶς τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ γάμου, εἰς τὸ ἀνώτερον ἱερατεῖον.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ εὐρωπαϊκὴ ἀριστοκρατία κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΤΑ

Ὁ Ἀμερικανὸς κ. Οὐίλλιαμ Οὐάκερ κατεσκεύασε μίαν μικροσκοπικὴν μοτοσυκλέτταν. Αὕτη εἶναι μονοκύλινδρος καὶ δι-

ἀφῆται τρεῖς μεταθιβαζομένως ταχύτητας. Ἡ ταχύτης τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἀναπτύξῃ εἶναι 95 χιλιόμετρα τὴν ὥραν. Εἰς τὴν εἰκόνα φαίνεται ὁ κατασκευαστὴς τῆς καὶ ἡ νέα μοτοσυκλέττα.

Πώς έδεωρείτο από τὸ Ἑλληνικὸν
καὶ τὸ Χριστιανικὸν πνεῦμα

Ἡ μετάνοια

Αἱ περὶ μετανοίας μυστηριακαὶ δοξασίαι

Τὰ περὶ μυστηριακῶν θρησκειῶν, τὰ ὅποια ἐγνωρίσαμεν μέχρι τοῦδε ἀπὸ τὰ προηγουμένων, δύνανται νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὰ ἑξῆς ἀντικειμενικὰ συμπεράσματα:

1ον) Ἡ ἔννοια τοῦ μυστηρίου εἶχε τὴν κοινὴν τῆς εἰς τοὺς Ἀνατολικούς λαοὺς καὶ τοὺς Αἰγυπτίους, ὅπου ἐκαλλιεργήθη καὶ ἀπὸ

ὡς, οὔτε ἤθελεν οὔτε ἠδύνατο νὰ κατανοήσῃ τί εἶναι τὸ σχίσμα καὶ ἡ αἵρεσις. Τὸ μόνον ποῦ δὲν ἠγείχετο ἦτο ἡ ἀσέβεια, τιμωρουμένη ὡς ἔγκλημα τυπικὸν ἀπὸ τὰ δικαστήρια τῆς πολιτείας. Πέραν τούτου, ὁ καθεὶς ἠδύνατο νὰ πιστεῦσῃ ὡς αὐτὸς καταλάβαινε. Καὶ διὰ τοῦτο δέλομεν νὰ μὴ συσκοτίζον διόλου τὰ πνευ-

ματικὰ καὶ ἀμαρτήματά των. Ἀπέναντι αὐτῶν ποῖαν στάσιν ἐτήρει ἡ Ἑλληνικὴ νοοτροπία;

Ἐχομεν καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὴν σαφὴ ἀπάντησιν. Ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου κοινὴ γνώμη ἦτο σαφὴς καὶ ἀπερίφραστος. «Οὐ μετανοεῖς, ἀλλὰ προνοεῖν χρὴ τὸν ἄνδρα τὸν σοφόν». Δηλαδή, ὁ φρόνιμος ἀνὴρ πρέπει, ὅχι νὰ μετανοῇ ἀλλὰ νὰ προνοῇ. Καὶ ἔλεγον καὶ κατὰ ἀκόμῃ χαρακτηριστικότερον. «Ἐσὺ τὸν ἀπάτῃ ὁ μεταγνοῦς». Δηλαδή, ὁ μετανόων, ὅταν δὲν ἀπάτῃ τοὺς ἄλλους, ἐξαπατᾷ τὸν ἑαυτόν του.

Αὐτὰ ὅλα δὲν σημαίνουν διόλου ὅτι οἱ Ἕλληνες ἦσαν πείσμονες ἢ «στενοκέφαλοι», ὅτι ἠρέσκοντο νὰ παραμένουν εἰς τὰς πλάνας των ἢ ἀκόμῃ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα δὲν ἦτο ἐξελικτικόν, ἀφοῦ τὸ πᾶν μαρτυρεῖ τὴν πλεονεχθεῖαν διανοητικὴν ἐξέλιξιν, ἐντὸς βραχυτάτων χρονικῶν διαστημάτων.

Ἀλλὰ πὺς λοιπὸν ἔπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, οἱ Ἕλληνες ἠσπάζοντο σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τῷ συνόλῳ τὸν Χριστιανισμόν, τοῦ ὁποίου ἰσχυρὰ καὶ βάσις ἦτο ἡ μετάνοια καὶ ἡ κατόπιν αὐτῆς ἄφεσις ἁμαρτιῶν;

Διότι, ὡς εἴπομεν, ὁ Χριστιανισμὸς ἀνακαίνισεν ἄρδην τὸ περιεχόμενον τῆς μετανοίας. Ἐδωκεν πρὶν ἀπὸ ὅλα, εἰς τὸν μετανόοντα πᾶσαν δυνατότητα εἰλικρινείας, ἀπευθυνόμενος εἰς τὰς συνειδήσεις. Καὶ διότι, ὁμοῦ μὲ αὐτό, ἀπληθεύεωσεν τὴν μετάνοιαν τοῦ μυστηριακοῦ τῆς χαρακτηριστικῆς, παρ' ὅλον ὅτι τὴν ἐδέχθη ὡς Χριστιανικὸν Μυστήριον. Καὶ τέλος, διὰ τῆς μετανοίας, ἀπέβλεψεν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν ἀνάληψιν, εἰς τὸν ἐξέλιξιν, τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Καὶ νὰ μὲν, εἰς τὰ ἑταγγέλια, βλέπομεν εἰς ὁρισμένην στιγμὴν τὸν Κύριον διατάσσοντα τὴν ἀποξήρανσιν τῆς συμβολικῆς ἐκείνης συγκῆς, καὶ διακηρύσσοντα τὸ «πᾶν ξύλον μὴ φέρον καρπὸν κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται», ἐν τούτοις αὐτὸ ἐνέχει τὴν ἰδιαιτέραν του σημασίαν, προκειμένου περὶ ἀνιάτως σσημῶτων χαρακτηριστικῶν. Κατὰ τὰ ἅλλα ὅμως διέλαμψεν ὡς φῶς ἡ διδασκαλία τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, μέχρι μάλιστα τῆς ὑψίστης ἐκείνης ἐντολῆς τοῦ νὰ στρέφῃ κανεὶς καὶ τὴν ἐτέραν παρειὰν εἰς τὸ ῥάπισμα. Δίχως τὴν γενναίωσιν αὐτὴν, θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξολογηθῇ ἡ Χριστιανικὴ ἔννοια τῆς μετανοίας, ἐντελὲς διαφορετικῆς ἐκείνης τῶν εἰδωλολατρῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ ἀπλῆς «μεταγνώσεως» ἢ «μεταβολέσεως», περὶ ἀπλῆς ἀλλαγῆς γνώμης, ἀλλὰ περὶ βαθυτέρας καθάρσεως, περὶ εἰλικρινοῦς ἀνυψώσεως, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ ἀποφουγῇ ἡ σκληρὰ ἡ ἀπάνθρωπος τιμωρία. Αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔλαβεν ἡ Χριστιανικὴ μετάνοια καὶ δι' αὐτὴν ἐδέχθησαν ὁμοθυμῶς οἱ Ἕλληνες, ὡς κατὰ ἀπολύτως νέον, ὡς κατὰ ἀναποκρινόμενον πλῆρως εἰς τὰ ἀνθρωπινὰ τὸν αἰσθήματα, αἰσθήματα τῶν ὁποίων ἦσαν ξένοι, καὶ οἱ Ἀνατολίται, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ ψυχροὶ καὶ ἀπάνθρωποι Ῥωμαῖοι τῆς παρακμῆς.

Ὁ ὅρος μετάνοια εἶναι βεβαίως Ἑλληνικὸς. Μετάνοια διὰ τοὺς Ἕλληνας ἦτο ἡ πράξις τοῦ μεταγινώσκειν, τοῦ μεταβουλεύεσθαι, τοῦ ἀποστατεῖν. Τὸ Ἑλληνικὸν «μετανοῶ», ἐσθίμαι-νεν ἀλλαγὴν γνώμης, παμβουλίαν, ἀποσκήρτισιν.

Βεβαίως, δὲν ἦσαν πάντοτε οἱ ἐπιπόλοιοι, οἱ «καταφερετζήδες», ποὺ ἤλλαζαν γνώμην καὶ μεθίσταντο ἀπὸ μίας γνώμης εἰς ἄλλην. Ὁ «ποσδῆροτε», ἦτο προφανές, ὅτι πολλοὶ μετενόουν εἰλικρινῶς, μὲ καλὴν πίστιν, καὶ ἤθελον νὰ ἀπαρνηθοῦν ὁρισμένας κακὰς πράξεις των,

Μύησις εἰς τὰ Ἑλευσίνια, Μυστήρια. (Ἀνάλυφον)

ὅπου μετεδόθη.

2ον) Ἡ διαύγεια τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἡ ἀκόρεστος Ἑλληνικὴ δίψα τοῦ φωτός, ἡ φυσιολατρικὴ καὶ αἰσιδόδος ἰδιοσυγκρασία τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἠρέσκετο καὶ ἀποτροπιάζετο, πᾶν ὅ,τι ἤρχετο εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὸν Ἑλληνικὸν ὀρθόλογισμὸν. Ἐκεῖνο ποῦ πρὸ πάντων ἀπηχθάνοντο οἱ Ἕλληνες ἦσαν τὰ μυστηριακὰ ὄργια, εἰς τὰ ὅποια μόνον οἱ κουρασμένοι Ἀνατολίται εὗρισκον θέληγτρα, καὶ τὰ ὅποια υἱοθέτησαν οἱ διεφθαρμένοι Ῥωμαῖοι τῆς παρακμῆς.

Ἐν τούτοις, λαὸς «παγκόσμιος», πνεύματα ἀκόρεστα ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνῶσιν, ἄνθρωποι ποῦ δὲν ἀφῆκαν καμμίαν γωνίαν τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως ἀνεξερευνήτων, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ γνωρίσουν καὶ τὴν σκοτεινὴν μυστηριακὴν κοσμοθεωρίαν. Καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς μετεφέρθησαν καὶ ἐκαλλιεργήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα δύο εἰδὼν μυστήρια, τὰ Ὁραφικὰ καὶ τὰ Ἑλευσίνια, περὶ τῶν ὁποίων ἐντενῶς ὁμιλήσαμεν, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ μυστηριακὸς χαρακτήρ τῆς Πυθαγορείου διδασκαλίας. Αἰτίαι τῆς ἐξαπλώσεως καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν κατηγοριῶν ἦσαν κοινωνικοὶ κυρίως λόγοι, καὶ συγκεκριμένως ἡ μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς ἀριστοκρατίας προσπάθεια ὅπως ἐξακολουθήσῃ ἡ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς τάξεως αὐτῆς. Τοῦτο ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ χάρις εἰς τὰ πνευματικὰ καὶ κοινωνικὰ τείχη, τὰ ὅποια ἀπετέλουν τὰ μυστήρια, χωρίζοντα τοὺς πολίτας. Παντοῦ ἄλλου, ὁ χωρισμὸς αὐτός, θὰ ἐπέφερε θρησκευτικὰ σχίσματα, αἰρέσεις, καὶ δογματικὰς διαφοράς. Ὅμως, ἡ Ἑλληνικὴ νοοτροπία, μὲ τὴν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσε-

Ἀθηνᾶ

— Η ΠΟΛΙΟΥΧΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΠΟΥ
ΕΓΕΝΝΗΘΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΗΝ ΤΟΥ ΔΙΟΣ

Ἀρχικῶς θαλασσία θεὰ, ἔγινεν ἐπίσης θεὰ χερσαία

Ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ ἔχει εἰς τὴν ὅλην Ἑλληνικὴν μυθολογίαν τόσοις πολλοὺς ἀλλὰ καὶ τόσοις διαφόροις χαρακτήρας, ὥστε οἱ νεώτεροι ἐπιστήμονες δυσκόλως ἐπιτυχάνουν νὰ ἀναγάγουν τὸ πρόσωπον τῆς θεότητος αὐτῆς εἰς τὴν ἐνότητα μιᾶς ἀρχικῆς ἰδέας.

Κατὰ τὴν νεωτέραν κριτικὴν, τὸ πρόβλημα συνίσταται εἰς τὸ νὰ διαχωρισθοῦν οἱ διάφοροι μῦθοι πάσης προελεύσεως, οἱ ὁποῖοι συνεχωνεύθησαν μετὰ τῶν καὶ νὰ διαχωρισθῇ ἀκόμῃ ὁ συμβολισμὸς τὸν ὁποῖον ὑποκρύπτει ἕκαστος μῦθος.

Κατὰ τὸν Μύλλερ, ἡ ὀνομασία τῆς θεᾶς αὐτῆς προέρχεται ἀπὸ τὴν σσανκρῖτικὴν ὀνομασίαν, Ἀχανά, ἡ ὁποία σημαίνει «ἡ Καίουσα». Πράγματι, τὸ ἐπίθετον «καίουσα» ἔφερεν ἡ Ἡώς. Κατὰ τὸν Σβάρτς, Ἀθηνᾶ, σημαίνει «ἀστραπή», καὶ συνεπῶς πρόκειται περὶ τῆς θεότητος τοῦ οὐρανοῦ τούτου φαινομένου.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἀρχαιότατα ἐπιθέτα τῆς θεᾶς εἶνε — «Ἀθηνᾶ Τριτογένεια». Δηλαδή ἡ γεννηθεῖσα ἐκ Τρίτου ἢ ἡ Κόρη τοῦ Τρίτου. Ὁ Τρίτας αὐτός, ἄγνωστος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν, παίζει ἐν τούτοις σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν μυθολογίαν τῶν Ἀρίων, ὡς θεὸς βασιλευν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ προφανῶς ἀπὸ τὸν Τρίτον, αὐτὸν προήλθεν ὁ Ἑλληνικὸς Τρίτων, θαλάσσιος θεός, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐτυμολογικὴ ρίζα ἀνευρίσκεται εἰς τὴν Ἀμφιτρίτην. Θεὰν ἐπίσης τῆς θαλάσσης.

Ἡ κοινὴ αὐτὴ ρίζα εἶνε χαρακτηριστικὴ, καὶ μᾶς δίδει ἤδη μίαν λύσιν τοῦ προβλήματος, ὡρισμένων χαρακτηριστικῶν τῆς θεᾶς, ἐφ' ὅσον ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἦτο θεὰ προερχομένη ἀπὸ τὸ βασιλεῖον τῆς θαλάσσης ἢ γενικώτερον τοῦ ὕδατος. Ἐκ τούτου καταφαίνονται αἱ στεναί τῆς σχέσεως μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος. Πράγματι δὲ εἰς Φενεὸν τῆς Ἀρκαδίας ἡ Ἀθηνᾶ ἔφερε τὴν ὀνομασίαν Τριτωνία, καὶ ἐφέρετο ἐπίσης ὡς σχετιζομένη ἐρωτικῶς μὲ τὸν Ἰππιον Ποσειδῶνα. Ἐπιβεβαιωτικὸς τῶν σχέσεων αὐτῶν εἶνε ἐπίσης καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐνίοτε μετὰ τὴν Ἀθηνᾶ καὶ Ποσειδῶνος, ὡς συμβαίνει μὲ τὸ ζήτημα τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἤριζον ὁ θεὸς καὶ ἡ θεὰ, διὰ τὴν κατοχὴν καὶ προστασίαν τῆς πόλεως. Ἡ ἔρις αὕτη εἶνε σαφῶς συμβολικὴ, ἐφ' ὅσον καταδεικνύει ὅτι ἀπὸ ἐνωρῆς οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὴν θάλασσαν, δίχως ὁ μῦθος τῆς ἐρίδος διὰ νὰ δικαιολογήσων τὴν προτίμησιν των, πρὸς τὴν Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἦτο μὲν θεὰ τοῦ ὕδατος

καὶ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ ἦτο ἐπίσης καὶ θεὰ τῆς ξηρᾶς.

Κατὰ τὸν Μύλλερ, ὁ μῦθος αὐτὸς ἀναγεται εἰς τοὺς χρόνους ὅπου οἱ χωρικοὶ τῆς Ἀττικῆς ἦσαν ταυτοχρόνως καὶ ναυτικοί, ὡς δὲν ἔπαυσε νὰ συμβαίνει ἀκόμῃ καὶ σήμερον ἀνὰ τὰ παράλια καὶ κυρίως τὰς νήσους τῆς χώρας. Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν νὰ προτιμήσουν οἱ Ἀθηναῖοι ὡς πολιοῦχον των τὴν Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία κατὰ τὸν περίφημον ἐκείνον διαγωνισμὸν ἐδῶρκεν εἰς τὰς Ἀθῆνας τὴν ἐλαίαν, ἀντὶ τοῦ ἁλμυροῦ ὕδατος τῆς πηγῆς τὴν ὁποία ἐδῶρκεν ὁ Ποσειδῶν.

Ἡ μελέτη τῆς γενήσεως τῆς Ἀθηνᾶς,

Ἡ γέννησις τῆς Ἀθηνᾶς ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς. (Ἀγγειογραφία).

εἶνε ἀκόμῃ περισσότερο ἐνδιαφέρουσα. Εἰς τὴν Ἰλιάδα, ἡ θεὰ ἔχει πατέρα τὸν Δία καὶ εἶνε τὸ προσφιλές τέκνον τοῦ ἄρχοντος τῶν θεῶν, εἶνε ἡ «Ὀβριμοπάτρη», δηλαδή ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐγέννησεν ὁ ἴδιος. Ἡ παρὰ φύσιν γέννησις τῆς θεᾶς ἔχει συμβολισμὸν. Κατὰ τὸν Ντεσσάρμ, ὁ περίεργος ἐκεῖνος τοκετὸς τοῦ Διὸς συμβολίζει τὰς ἀντιθέσεις, καταπληκτικὰς κάποτε, τῆς αὐγῆς, πρὸ πάντων ὅταν αὐτὴ ὑποφῶσκει ἀνὰ τὰς παραθαλασσίους χώρας. Τὸ φαινόμενον δὲν ἀφήκεν ἀδιαφόρους τοὺς Ἕλληνας, καὶ τὸ συνεβόλισαν μὲ τὸ κατὰ τοιοῦτον καταπληκτικὸν τρόπον τοκετὸν τοῦ μεγίστου τῶν θεῶν. Ἀκόμῃ παραστατικώτερον, ὁ Πίνδαρος ἐμφανίζει τὸν Ἥφαιστον σχίζοντα διὰ χαλκοῦ πελέκεως τὸ μέτωπον τοῦ Διὸς. Ἀπὸ τὴν σχισμὴν αὐτῆς ἐξορμᾷ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἐκβάλλουσα παρατεταμένην κραυγὴν νίκης. Κατ' ἄλλον μῦθον, ἡ θεὰ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν μηρὸν τοῦ Διὸς, κατ' ἄλλον πάλιν, ἐπικρατοῦντα κυρίως ἐν Κρήτῃ, ὁ Ζεὺς προσέκρουσεν ἐπὶ νέφους, καὶ ἐκ τῆς συγκρούσεως αὐτῆς προήλθεν ἡ θεὰ. Ἡ τελευταία αὕτη ἐκδοχὴ ἀφήνει νὰ ἐννοηθῇ, ὅτι οἱ Κρήτες ἀπὸ πόρα πολὺ ἐνωρῆς ἐγνωρίζον ὅτι ἡ ἀστραπή προέρχεται ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν νεφῶν, πράγμα ποῦ ἀγνοοῦν σήμερον πολλοὶ καθυστερημένοι λαοὶ ἢ τοῖς ἀρχαίοις καθυστερημένοι

λαϊκὰ στρώματα ἀκόμῃ καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὑπαίθρου.

Κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα ἐν Ρόδῳ μῦθον, ὁ Ζεὺς, γεννῶν τὴν Ἀθηνᾶ, περιέπεσεν εἰς ὅλας τὰς φάσεις τοῦ τοκετοῦ, κατὰ δὲ τὸ διάστημα τῶν πόνων του οἱ θρόμβοι τοῦ ἱδρώτος του ἐγίνοντο χρυσή βροχή, ἡ ὁποία ἐγονιμοποίησε τὴν γῆν.

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ παραδεσθῶμεν τὸν συμβολισμὸν τῆς αὐγῆς, ἐφ' ὅσον οἱ Ἕλληνες ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἠγείνοντο ἕνα τερατώδη τοκετόν. Ἀποδείξιν τούτου ἀποτελεῖ τὸ ὅτι καμμία ἄλλη θεὰ, καὶ κανεὶς ἄλλος θεὸς ἢ θητὸς ἐν τῇ μυθολογίᾳ, δὲν ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον κατὰ παρόμοιον ἀφύσικον τρόπον. Ἀντιθέτως εἰς τὴν μυθολογίαν τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν καὶ τῶν Αἰγυπτίων σειρά δολόκληρος ἀφύσικων καὶ τερατωδῶν γεγονότων, ἐξηγεῖ γέννησεις θεῶν καὶ θεαινῶν. Ἐάν οἱ Ἕλληνες εἶχον τὴν ροπὴν τῶν Ἀσσυροβαβυλωνίων ἢ Αἰγυπτίων πρὸς τὰ ἀφύσικα, δὲν θὰ περιωρίζοντο εἰς μίαν καὶ μόνην γέννησιν τοῦ εἰδους αὐτοῦ.

Κατὰ τὰ ἅλλα, περιττὸν νὰ λεχθῇ, ὅτι οἱ διάφοροι μῦθοι ἢ τρόποι γέννησεως τῆς θεᾶς, ὅχι μόνον δὲν ἐσκοιδάλιζον διὰ τῶν ἀντιφάσεων των, ἀλλὰ οὐδὲ καὶ ἐπηρέαζον τὴν θρησκευτικὴν ἐνότητα τῶν Ἑλλήνων. Ὅλοι ἐγνωρίζον ὅτι κατὰ τοποὺς ἐπικράτουσιν διάφοροι μῦθοι, ἀλλὰ κανεὶς δὲν προσεπάθει νὰ καταρρίψῃ τὰς δοξασίας τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ καθεὶς ἐπίστευεν ὅτι καλὸν τοῦ ἐφαίνετο, δίχως νὰ δημιουργῇ οὔτε δόγματα οὔτε σχίσματα, ὡς συνέβαινε εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἀσσυροβαβυλωνίαν.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Αἱ ἰδιότητες τῆς Ἀθηνᾶς.

ΤΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Ἡ Γαλλία ἔχει 42.000 χιλιόμετρα σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ 631.000 ἀμαξιτῶν ὁδῶν. Κατὰ συνέπειαν εἰς 1000 πετραγωγικὰ χιλιόμετρα ἀναλογοῦν 78 χιλιόμετρα σιδηροδρόμων καὶ 1140 χιλιόμετρα ὁδῶν, εἰς 1000 δὲ κατοίκους ἀναλογοῦν 1 χιλιόμετρον σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ 15 χιλιόμετρα ὁδῶν. Κατὰ μέσον ὅρον οἱ γαλλικοὶ σιδηρόδρομοι μεταφέρουν ἐτησίως 796 ἑκατομμύρια ταξιδιωτῶν καὶ 340 ἑκατομμύρια τόνων ἐμπορευμάτων.

Ο ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ... ΤΟΥ ΑΪΝΣΤΑΪΝ

Από τὰ ἐλάχιστά πού περιεσώθησαν τοῦ Πρωταγόρα, καί ἀπὸ ἐχθρικές πρό πάντων πηγές, εἶδομεν ὅτι ἡ βασικὴ ἀρχὴ τῆς διδασκαλίας τοῦ κορυφαίου τούτου τῶν Σοφιστῶν συνίστατο εἰς τὴν ἀρχήν: «Χρημάτων πάντων ἀνθρώπος μέτρον», τῆς ὁποίας ἐξηγήσαμεν τὴν σημασίαν.

Κατὰ τὸν Πρωταγόρα λοιπόν, ἀλήθεια γενικῶς παραδεκταί, δὲν ὑπάρχουν. Ἀλλὰζει δηλαδὴ μορφήν καί περιεχόμενον ἢ ἐννοία τῆς ἀληθείας, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀπὸ ἐποχῆς εἰς ἐποχήν, ἀλλ' ἐπίσης καί ἀπὸ αὐτοῦ εἰς ἄτομον. Ἀκόμη ὁ Πρωταγόρας δέχεται τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἡρακλείου, «τὰ πάντα ρεῖ», τὰπάντα δηλαδὴ διατελοῦσιν ἐν συνεχεί μεταβολῇ καί ἐξελλίξει. Συνέπειά τῶν δύο αὐτῶν ἀρχῶν ἦτο ἡ δοξασία τοῦ Πρωταγόρα περὶ τοῦ ὅτι εἰς τὴν πρακτικὴν ζωὴν, δύναται τις νὰ ἐκφέρῃ γνώμας ἀντιθέτους καί ἀντιφατικάς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καί νὰ εἶναι καὶ οἱ δύο αὐταὶ γνώμαι ἐξ ἴσου ἀληθεῖς.

Ἡ θεωρία αὕτη, ἐλάχιστά διαφέρει ἐν πρώτοις, ἀπὸ τὴν βᾶσιν τοῦ «λόγου» καί «ἀντιλόγου» τοῦ Πλάτωνος, εἰς τρόπον ὃς μὲν κανεὶς κατάπληκτος πρὸ τῆς ἐχθρότητος τὴν ὁποίαν ὁ ἰδρυτὴς τῆς Διαλεκτικῆς Πλάτων, ἔδειξε πρὸς τὸν μέγαν ἰδρυτὴ τῆς Σοφιστικῆς. Ἐν σχέσει πάλιν πρὸς τὰς νεωτέρας θεωρίας, ὁ Πρωταγόρας εἶναι ὁ ἱστορικὸς πρόδρομος τῆς περιφήμου θεωρίας τῆς σχετικότητος, ἡ ἀκριβέστερα τῆς λεγομένης «σχετικοκρατίας» τῆς θεωρίας δηλαδὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπίνη γνώσις ἔχει σχετικὴν καὶ οὐχὶ ἀπόλυτον κύρος, στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῆς προϋποθέσεως ὅτι ἡ μοναδικὴ πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως εἶναι ἡ κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις. Ἐξ ὧ καὶ ὁ Πρωταγόρας, ἀναφαίνεται πρόδρομος ἄλλης μεγάλης νεωτέρας σχολῆς, τῆς «αἰ:θησιοκρατίας».

Ἀλλὰ μέχρις ἐδῶ δὲν πρόκειται παρὰ περὶ ἀπλῆς διατυπώσεως ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ ἔχουν τὰς πλέον ἀντιθετοὺς συνέπειας. Ἐν τούτοις δὲν συμβαίνει τοιοῦτον τί μὲ τὸν Πρωταγόραν, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἔπαυσε προφανῶς νὰ ἱστάται εἰς τὸ ἀνώτερον φιλοσοφικὸν ἐπίπεδον. Ἐπὶ τὸ ἀπλοῦστερον δηλαδὴ, ἰδοὺ ποία ἀντίρρησις θὰ ἠδύναντο νὰ προβληθῇ, ἀπὸ μέρους τῶν προκατειλημμένων ἔναντι τῆς Σοφιστικῆς.

Ὁ Πλάτων δέχεται σεβασίως ἐν τῇ Διαλεκτικῇ του τὸν «λόγον» καί τὸν «ἀντίλογον», ἀλλὰ ὁ δεύτερος αὐτός, ὡς ἀρνήσις καὶ ἀντίφασις τοῦ πρώτου, χρησιμεύει ἀκριβῶς διὰ νὰ καταδείξῃ τὴν βᾶσιν καί τὸ κύρος τοῦ «λόγου».

Ἀς λάβωμεν ἕνα ἀπλοῦστατον παράδειγμα. Ὁ «λόγος» ὑποστηρίζει ὅτι φέρ' εἰπεῖν, «τοῦτο ἐδῶ εἶναι αὐγὸν». Ὁ «ἀντίλογος» ἀρνεῖται, «οὐκ εἶναι αὐγὸν». Καὶ ἐξηγεῖται: «Δὲν εἶναι αὐγὸν, διότι, ἐν

τὸς ὀλίγους θὰ γίνῃ κοτόπουλο, κτλ.». Διὰ τῆς ἀριστοτεχνικῆς λοιπὸν ἐκείνης «μαιευτικῆς μεθόδου» ὁ ἀντίλογος καταντᾷ νὰ ἀποδείξῃ μόνος του, ὅτι εἶναι αὐγὸν, ἀκριβῶς διότι μετ' ὀλίγον θὰ μεταβληθῇ εἰς κοτόπουλο, πράγμα ἀδύνατον εἰς κάθε μὴ αὐγὸν.

Οἱ σοφισταὶ τῆς παρακμῆς ἐν τούτοις, διὰ καθαρῶς ἐμπορικοὺς καί ἀγρυπτικοὺς λόγους, ἔφθασαν μέχρις σημείου νὰ υποστηρίζουν ἐξ ἴσου τὴν θετικὴν καί τὴν ἀρνητικὴν ἀποφιν, — ὅτι δηλαδὴ τὸ ἴδιον πράγμα δύναται νὰ εἶναι ταυτοχρόνως «αὐγὸν» καί «μὴ αὐγὸν».

Αἱ γνωσιολογικαὶ ὁμως θεωρίαι τοῦ Πρωταγόρα κάθε ἄλλο παρὰ εἰς ἀρνητικὸν σκοπὸν ἀποβλέπουν. Ἀπεναντίας μάλιστα, αἱ ἀντιφάσεις αὗται χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πρωταγόρα, ὡς μέσον ἵνα ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ ἀποστρέφῃ τὴν προσοχήν του ἀπὸ τῶν ἀκάρπων θεωριῶν περὶ φύσεως καί νὰ στραφῇ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν πρακτικῶν ζητημάτων τῆς ζωῆς. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος διὰ τοῦ ὁποίου συνηθίζει τις νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ ὑπολογίσῃ τὰς συνέπειας τῶν πράξεών του. Ὁ μόνος τρόπος τοῦ νὰ προσπαθῇ τις νὰ ἐξασκή κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ σώματος του καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐνώχου ὕλης καὶ νὰ ζητῇ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν καλυτέραν διαρρύθμισιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων.

Ἀεῖζει καὶ νὰ σταματήσωμεν εἰς τὸ σημείον αὐτὸ τὸν σκοπὸν τῆς Πρωταγορείου θεωρίας, διὰ νὰ ἀποθανυμάσωμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἰδεώδη ἱσορροπία τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Ὡς γνωρίζομεν, οἱ μεγάλοι σταθμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς διανοήσεως, ὑπῆρξαν μέχρι τοῦ Πρωταγόρα ἐ. συνάψαι οἱ ἐξῆς: Οἱ πρώτοι σοφοὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἐξιχνίασιν τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως. Χάρις εἰς τὰ πορίσματά των, ἐπακολουθεῖ ἡ τεραστίας σημασίας διαφοροποίησις. Δηλαδὴ, ἄλλοι μὲν ἀσχολοῦνται μὲ τὴν συνεκτικὴν τῶν φυσικῶν αὐτῶν — οἱ ἐπιστήμονες — ἄλλοι ἐφαρμόζουν τὰ πορίσματα τῶν πρώτων ἐπὶ τῆς γνωσιολογίας γενικᾶς, τῆς ἠθικῆς κτλ. Μεταξὺ τῶν τελευταίων, ἀποφαινόνται οἱ Σωκρατικοί, οἱ μεγάλῃς ὁλκῆς φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι φυσικὸν εἶναι τὸ ὅτι ἐδημιουργήσαν ρεύμα φιλοσοφικὸν πανίσχυρον, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐν τῇ ἐξελλίξει του, θὰ ἔθετε ἐν κινδύνῳ τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα. Ἀλλως τε, εἰ νὰ γνωστὴ ἡ περιφρόνησις μὲ τὴν ὁποίαν ὁ μέγας Σωκράτης ὁμιλεῖ διὰ τοὺς φυσικοδίφας. Μὲ τὴν σειράν των λοιπὸν ὁ Πρωταγόρας ἀποτελεῖ τὸ «φρένον», πῶς τὴν παρέκκλινσιν αὐτὴν, δημιουργεῖ ἀντίβρονον τῆς ἀπῆρημνης ἐπισκοπήσεως καὶ ἐπαναφέρει τὰ πνεύματα εἰς τὸ θυμαστόν ἡμεῖον τῆς ἱσορροπίας. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἡ ὁλκὴ ἀποστολὴ τοῦ ἀποκτᾷ ἀνωτερότητα καὶ καθιστᾷ τὸν Πρωταγόραν ὡς τὸν ἀντιπροσωπευτικώτερον

τύπον τῶν ἑνα τῶν δύο πόλεων τῆς Ἑλληνικῆς διανοήσεως, τὸν ἕτερον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ὁ Σωκράτης, ὁ ὁποῖος πάλιν ἀποτελεῖ τὸ «φρένον» τῆς Σοφιστικῆς, τὴν ὁποίαν ἐμποδίζει νὰ παρασύρῃ τὴν Ἑλληνικὴν διανοήσιν εἰς αὐτὸ πού λεγόμενον σήμερον «ἀμερικανικὸν πρακτικισμόν» ἢ, ἀκόμη ἀκριβέστερον, πρακτικισμόν χυδαῖον καὶ κατώτερον.

Οἱ Βυζαντινοὶ πού δὲν εἶχον οὔτε Διαλεκτικούς οὔτε Σοφιστάς, πού ἀπεναντίας ἐστηρίχθησαν μὲ θρησκευτικὴν εὐλάβειαν ἐπὶ τῆς τυπικῆς λογικῆς τοῦ Ἀριστοτέλους, κατὰ τὴν ὁποίαν «τὸ αὐγὸν, λόγου χάριν εἶναι αὐγὸν καὶ μόνον αὐγὸν», καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν «κάθε αὐγὸν δὲν δύναται νὰ εἶναι καὶ μὴ αὐγὸν», παρὰ λοιπὸν τὴν τόσο «ἐκκάθαρη καὶ τετράγωνον» λογικὴν, οἱ Βυζαντινοί, καὶ πρὸ αὐτῶν οἱ Ἀλεξανδρινοί, καταντοῦν εἰς τὸν πλέον στεῖρον καὶ ἄγονον σχολαστικισμόν.

Πῶς λοιπόν, ἔπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, νὰ μὴ μείνῃ κανεὶς ἐκστατικὸς πρὸ τοῦ παμφῶ του ἐκείνου Ἑλληνικοῦ δαιμονίου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκομεν μέσα εἰς τοὺς κόλπους του, τὸ ἀντίβαρον τῶν κινδύνων, τὸ «φρένον» πρὸς τὸ θάραθρον, καὶ ἐρρυθμίζει τὴν «ῥῳή ἱσορροπίας» τοῦ Ἑλληνικοῦ νοός!.. Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἐλάχιστά πλέον ἐνδιαφέρουν αἱ λεπτομερειακαὶ μορφαὶ διὰ τῶν ὁποίων συνετελεῖτο παρόμοιον θάυμα. Ἐλάχιστα ἀπασχολοῦν αἱ μικρότητες τῶν μεγάλων ἀντιπάλων, ἀκόμη καὶ ὠρισμένα ἐπιστημονικὰ ἀτιμῖαι, πρὸ τῶν ὁποίων δὲν ὀπισθοχωρεῖ οὔτε ὁ θεῖος Πλάτων, ὡς δυσφημιστὴς τῶν ἀντιπάλων του, ἀτυχῶς δὲ καὶ ὡς καταστροφεὺς τῶν χειρογράφων των.

Ἄλλος μεγάλος δυσφημιστὴς τοῦ Πρωταγόρα, ὁ Ἀριστοτέλης, μᾶς μεταδίδει προφανῶς παραμορφωμένην, μίαν μεγάλην ἀρχὴν τῆς Σοφιστικῆς, ἀποδίδων εἰς τὸν Πρωταγόραν τὴν ἱκανότητα νὰ μεταβάλλῃ «τὸν ἥττω λόγον εἰς κρείττω», δηλαδὴ νὰ παριστᾷ τὸ ψεῦδος ὡς ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀλήθειαν ὡς ψεῦδος. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκύμην παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ πολυθρόνητος οὕτῃ ἀρχή, διευτυπώθη ὄντως ἀπὸ τὸν Πρωταγόραν, πάλιν δὲν ἀρκεῖ αὐτὸ νὰ ἀποδείξῃ τὸν μέγιστον τῶν Σοφιστῶν ὡς κοινὸν ἀγύρτην. Ὅλα πείθουν, ὅτι ἐντελῶς ἄλλος ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ Διδασκάλου. Ἦθελε δηλαδὴ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ δύναμις τῆς Ρητορικῆς ἐπιστήμης καὶ Τέχνης, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ἀδύνατα ἀκόμη, νὰ ἀποδεικνύῃ δηλαδὴ τὸ ψεῦδος ὡς ἀλήθειαν. Καὶ μόνον διότι κατενοήθη ἐπακριβῶς ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀνέδειξεν ἡ Ἑλλάς τὴν λαμπρὰν ἐκείνην χορείαν τῶν Ἑλλήνων ρητόρων, πρὸ τῶν ὁποίων ὡχριοῦν οἱ οἰοδιήποτε μεταγενέστεροι, ἄλλων χωρῶν. Ὁ Βοσσετότος, φανταστικὸς δὲς γυναικῶν Καθολικός, ἀκόμη καὶ «στενοκέφαλος» ἀπὸ δογματικῆς ἀπόψεως, ἀναμολόγει ὅτι δίχως τοὺς Ἑλ-

(Συνέχεια εἰς τὴν Σελίδα 591)

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ

Πῶς ὀνειρευόμεθα καὶ πόσον εἰδῶν ὄνειρα ὑπάρχουν

Ἐπὶ μακροτάτους αἰῶνας τὸ φαινόμενον τοῦ ὁνείρου ἀπησχόλησε τὸν ἄνθρωπον. Ἐθεωρήθη ὡς προάγγελμα γεγονότων. Διάφοροι δοξασαὶ ἐκράτησαν. Μόνον εἰς τὴν ἐποχὴν μας κατέστη δυνατὴ ἡ ἐξήγηση τοῦ φαινομένου

Εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς, τὸ ὄνειρον ἔκαμεν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀκόμη δὲ ἐπηρέασε καταπληκτικῶς τὴν ζωὴν τῶν λαῶν.

Ἐν τούτοις, μόνον ἐσχάτως ἠδυνήθη ἡ ἐπιστὴμὴ νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ αἷτια, καὶ τὸν μηχανισμόν τοῦ περιέργου ψυχικοῦ φαινομένου. Καὶ μόνον εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς συγχρόνους μας ἐπεφυλάσσετο ἡ μοῖρα νὰ γνωρίσωμεν τί ἀκριβῶς εἶναι τὸ ὄνειρον, πῶς δημιουργεῖται καὶ ποίας μορφᾶς δύναται νὰ λάβῃ.

Εἶναι λοιπὸν τὸ ὄνειρον, προϊόν ψυχικῶν ἐξεργασιῶν αἱ ὁποῖαι συντελοῦνται κατὰ τὸν ὕπνον. Συνίστανται δὲ αὐταὶ εἰς τὴν ἀνάκλησιν διαφόρων ἐντυπώσεων, ἢ μᾶλλον εἰκότων, καὶ εἰς τὴν συναρμολόγησιν τῶν παραστάσεων. αὐτῶν κατ' ἴδιον ἐντελῶς τρόπον.

Μέγας πρόδρομος τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ λαός, ὁ ὁποῖος διετύπωνεν φραστικῶς τὸ γεγονὸς μὲ τὴν φράσιν «θλέπω ὄνειρον». Πράγματι τὰ ὄνειρα τὰ «θλέπομεν», διότι ὡς ἀπεδείχθη, αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος εἰκόνας προβάλλουν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὸ ὁπτικόν μας πεδῖον.

Κατὰ τὰς ἐξακριβώσεις τῆς πειραματικῆς ψυχολογίας, κατ' ἀναλογίαν 70 περίπου τοῖς ἑκατὸν, εἰς τὰ ὄνειρά μας δρῶν κύριον πρόσωπον, εἶτε ὡς θεατὴν τῶν ἀναπαρισταμένων. Συχνὰ τὰ ὄνειρα προκαλοῦν συναισθηματικὰς ἀντιδράσεις τόσοσιν ἰσχυράς, ὥστε νὰ ἐκδηλοῦνται εἶτε μὲ τὸ νὰ κλαίῃ ὁ ὀνειρευόμενος ὅταν «θλέπῃ» δυσάρεστα, εἶτε μὲ τὸ νὰ γελά, ὅταν «θλέπῃ» εὐχάριστα ἢ καὶ... ἀστεῖα. Σπανιώτερον δὲ καὶ ὁμιλοῦν οἱ ὀνειρευόμενοι, ὅποτε ἡ περίπτωσις αὐτὴ μελετᾶται ἰδικῶς εἰς τὸ λεγόμενον «ἁλοῦν ὄνειρον».

Ἡ συναρμολόγησις τῶν εἰκότων γίνε-ται ὅχι ἀπὸ τὸ ἐνσυνείδητον «ἐγὼ» τοῦ ὀνειρευομένου, ἐφόσον αὐτὸς κοιμᾶται, ἀλλὰ ἀσυνείδητος. Συνεπῶς ὁ συνειρμὸς αὐτῶν εἶναι φυσικὰ χαλαρός, συχνὰ δὲ ἀσύντακτος καὶ ἀκαταλόγιστος ἀπὸ ἀπόψεως λογικῆς.

Ἡ σύνταξις καὶ συναρμολόγησις τῶν ὀνειρευομένων εἰκότων διέπεται ὑπὸ τῶν ἐξῆς:

1ον) Ὑπὸ τοῦ συμβολισμοῦ τῶν ὁποίων ἐνδέχεται νὰ περιέχῃ τὸ ὄνειρον. Δηλαδὴ, πρόσωπα ἢ πράγματα ἢ καὶ πράξεις παρίστανται συμβολικῶς, ἐὰν καὶ ἐφόσον μόνον ὁ συμβολισμὸς εἶναι ἥδη

γνωστὸς εἰς τὸν ὀνειρευόμενον. Ὁνειρεῖται φέρ' εἰπεῖν, ὅτι φορῶ ἕνα καινούργιον ἐπανωφόρι. Ὁ πρῶτος τυχὸν ὀνειροκρίτης θὰ σὰς πληροφορήσῃ ὅτι πρὸκειται νὰ γνωρίσετε μίαν πρόσθετον στενοχωρίαν. Καὶ ἡ μὲν μαντικὴ ἀξία ἔχει τὴν σημασίαν τῆς αὐθυποβολῆς, ὅποτε εἶναι θεσβαίως σπάνιον εἰς ἄνθρωπον προδιατεθειμένον νὰ γνωρίσῃ στενοχωρίας, νὰ μὴ τὰς γνωρίσῃ. Πέρα τούτου ὅμως γεγονὸς εἶναι ὅτι πράγματι τὸ «νέον ἐπανωφόρι» συμβολίζει θάρος καὶ τοῦτο διότι ἔχομεν γνωρίσει τὸν συμβολισμόν αὐτόν, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς ἐδημιουργήσαμεν. Τὸ ὅτι ὁ ἀνθρώπος τοῦ λαοῦ μόλις «ἔδῃ» ἕνα παλτὸ λ.χ., σπεύδει νὰ ἐρευνήσῃ τὸν ὀνειροκρίτην ἢ τὰ πρόσωπα πού θὰ τοῦ «ἐξηγήσουν» τὸ ὄνειρον, δὲν σημαίνει διόλου ὅτι ἀγνοεῖ ἢ ἠγνόει κάποτε τὸν συμβολισμόν. Ἀσφαλῶς κάποτε ἤκουσε νὰ γίνεταί λόγος περὶ τοῦ ὅτι τὸ «παλτὸ» συμβολίζει τὰ «θᾶσανα», βλέπει ἐκ τῶν ὑστέρων τὸ «παλτὸ» καὶ φυσικὰ τὸ ὄνειρον ἀποκτᾷ ἀφ' αὐτοῦ τὸν μαντικὴν δύναμιν.

Ἐὰν πάλιν οὐδέποτε ἔχει ἀκούσει περὶ τοῦ συμβολισμοῦ αὐτοῦ, πάντως δὲν ἀγνοεῖ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐννοίαν τοῦ παλτοῦ. Δὲν ἦτο δυνατόν ἄνθρωποι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος νὰ ὀνειρευθοῦν, ὑπὸ τὴν κυριολεκτικὴν ἐννοίαν, ραδιόφωνα, ἢ αεροπλάνα, ὅπως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀνειρευθῶμεν ἡμεῖς ἐφευρέσεις πού θὰ γίνοντο καὶ θὰ τὰς ὀνειρεύονταν μετὰ δύο αἰῶνας οἱ ἀπόγονοί μας.

Λοιπόν, ἐὰν ὑποθεθῇ ὅτι δὲν γνωρίζω τὸν συμβολισμόν τοῦ παλτοῦ, ἀλλὰ γνωρίζω τί εἶναι ἕνα παλτὸ ὅποτε καὶ μόνον δύναμαι νὰ τὸ ὀνειρευθῶ, τότε καὶ μὲν ὁ συμβολισμὸς δὲν περιπίπτει εἰς τὴν περίπτωσηί τῆς προδιαθέσεως, περιπίπτει ὅμως εἰς ἐκείνην τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων ὑποβολῆς.

Δύο μεγάλοι καὶ ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι, ἀντίθετοι ἄλλως τε, ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τοῦ συμβολισμοῦ τῶν ὁνείρων. Κατὰ τὴν μίαν, τοῦ Φρόυντ, ὁ συμβολισμὸς ἔχει ἀφετηρίαν τὴν τὰς γενετησίους ὁρμὰς. Οὕτως, λόγου χάριν, αἰχηρὰ ὄργανα συμβολίζουν τὰ ἀνδρικά ὄργανα καὶ ἀντιστρόφως διάφορα ἄλλα κοῖλα ἢ ἀμβλέα τὰ γυναικεῖα.

Δυνατὸν θεσβαίως νὰ συμβαίη καὶ οὕτω. Ἡ μᾶλλον θέβαιον εἶναι ὅτι συμβαίνει καὶ αὐτό. Ἀλλὰ ἡ μονόπλευρος ἀποκλειστικότης τῆς θεωρίας αὐτῆς ἐλέγχεται ἐσφαλμένῃ. Διότι τί νὰ εἴπῃ τις περὶ ἐκ γενετῆς λόγου χάριν ἐνόη-

των, οἱ ὁποῖοι ὀνειρεύονται ἐπίσης ἀνάλογα ἀντικείμενα; Συνεπῶς, πᾶς τις, μὴ εὐνοῦχος, δυνατόν νὰ ὀνειρευθῇ συμβολικὰ ἀντικείμενα καὶ πράξεις δίχως αὐτὸ νὰ σημαίη ὅτι ὀπωσδήποτε τὸ ὄνειρον ἔχει τὰς ρίζας καὶ τὰς ἀρχὰς του πάντοτε εἰς τὰς γενετησίους ὁρμὰς. Ἀλλὰ ἀφ' ἐνὸς αἱ περὶ ἀποκλειστικότητος γενετησιούρμης θεωρίαι ἀπορρίπτονται, ἐξ ἄλλου λαμβάνεται σοβαρῶς ὅτι ὅψιν ἡ θεωρία τῶν «ἀποτυχουσῶν ἐνεργειῶν» τοῦ Ἰδίου Φρόυντ, καὶ περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἀναφέρωμεν ἐν καιρῷ.

Κατὰ τὸν Ἀδлер, συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Συμβολίζουσιν μᾶλλον αἱ γενετήσιοι ὁρμαὶ ἢ συμβολίζονται εἰς τὰ ὄνειρά μας. Δηλαδὴ καὶ ὅταν ἀκόμη ὀνειρεῖται τις τοιαύτας πράξεις, αὐταὶ συμβολίζουν κάτι ἄλλο. Ὅταν δηλαδὴ, κατὰ τὸν Φρόυντ, ὀνειρεύομαι ὅτι ἀνέρχομαι κλίμακα, σημαίνει ὅτι αἰσθάνομαι γενετησίον ὁρμήν. Κατὰ τὸν Ἀδлер, σημαίνει ὅτι ἔχω τάσεις πρὸς ἀνωτέραν προσπάθειαν πάσης φύσεως.

Υπάρχει καὶ ἡ τρίτη σχολή, ἡ συμβολίζουσα τὰ δύο αὐτὰ ἄκρα, ὅποτε ἡ περίπτωσις τῆς ὀνειρευομένης κλίμακος σημαίνει τάσιν πρὸς πρόσκτησιν ἀνωτέρου οἰασθήποτε, ἔστω καὶ γενετησίον.

2ον) Ἄλλο στοιχεῖον ὑπὸ τοῦ ὁποίου διέπεται τὸ ὄνειρον εἶναι τὸ φαινόμενον τῆς λεγομένης συμπτικνώσεως. Συμβαίνει δηλαδὴ εἰς τὸ ὁπτικόν μας πεδῖον, ὅτι καὶ εἰς μίαν φωτογραφικὴν πλάκα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔχομεν τραβήξει πολλὰς φωτογραφίας. Καὶ τότε τὸ ὄνειρον καθίσταται ἀκόμη περισσότερον ἀκατανόητον, ὁ δὲ εἰρμός του ἀκαταλόγιστος. Βλέπομεν δηλαδὴ ὑποδήματα ὁμοῦ καὶ ἄλαντικά, ἐνῶ εὐρισκόμεθα εἰς τὸν σιδηρόδρομον.

3ον) Ἐχομεν τὸ φαινόμενον τῆς συγκολλησεως. Δύο δηλαδὴ εἰκόνας συγκολλῶνται εἰς μίαν. Συμβαίνει κάτι παρόμοιον, μὲ τὴν εἰκόνα τῆς γοργόνας, πού εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ γυνὴ καὶ κατὰ τὸ ἅλ-λο ἥμισυ ἰχθύς.

4ον) Εἶναι τὸ φαινόμενον τῆς μετατοπίσεως ἢ ὑποκαταστάσεως, ὅποτε, ἀντὶ τῆς εἰκόνας ἀντικειμένου τινὸς ἢ ζώου, βλέπομεν ἕνα δηλωτικὸν αὐτοῦ μέρος. Βλέπομεν λόγου χάριν κρέας, ἀντὶ τοῦ βοός κτλ.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ συνέχεια,

ΠΕΡΙΚΛΗΣ

Τού κ. Δ. ΚΟΚΚΙΝΟΥ

Ο «χρυσός αιώνας» της ελληνικής αρχαιότητας του οφείλει τους μεγάλους τίτλους του. Το όνομά του έμεινε εις την ιστορίαν ταυτόσημον με την ανώψωσιν του πολιτισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν καὶ κατ' ἐπέκτασιν τοῦ ἑλληνικοῦ κατὰ τὸν 5ον π. Χ. αἰῶνα. Ὑπῆρξεν ὁ μέγας ἀρχηγὸς τῆς λαμπροτέρας περιόδου τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ μὲν κράτος ὀργανώθην κατὰ τὸν ὅποιον θαυμαστὸν ἀπέκτησε τὴν μεγαλυτέραν ἰσχύν του, ἡ δὲ πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ζωὴ τῆς ἐνδόξου πόλεως ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὑπέρτατον σημεῖον τῆς ἀκμῆς τῆς Πολιτικῆς ἁξίας τοῦ ὅρου, πρῶτος αὐτὸς διανοηθεὶς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἑλληνικῆς ἐνότητος, θριαμβεύτης εἰς τοὺς πολέμους ποὺ διεξήγαγε, πραγματοποιήσας διὰ σοφῆς νομοθεσίας οἰκονομικὸν πρόγραμμα ποὺ ἐδημιούργησε νέαν τάξιν πραγμάτων εἰς τὴν πολιτείαν τῶν Ἀθηνῶν, πνεύμα ἀνώτερον, ἐμπνευστὴς καὶ χορηγὸς μεγάλων ἔργων, πραγματικὸς πρῶτος πολίτης τοῦ ἁστέως ὅχι μόνον ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του ὡς ἀρχόντος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς μεγάλας προσωπικὰς του ἀρετάς, ἀπέβη ἡ ἐνδοξότερα μορφή μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τῆς δράσεως τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου.

Ὁ Περικλῆς ἐγεννήθη κατὰ τὸ 490 π.Χ. εἰς τὸν Ξανθίππου τοῦ νικητοῦ τῶν Περσῶν εἰς τὴν Μυκάλην, προερχομένου ἐξ ἱερατικοῦ γένους τῆς Ἀττικῆς ἔχοντος τὸ πρὸνόμιον νὰ φυλάττῃ τὸ Παλλάδιον, καὶ τὸ ἱερὸν ἄστρον τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῆς Ἀγαρίστῃς ἀνηκούσης εἰς τὴν μεγάλην οἰογένειαν τῶν Ἀλκμεωνιδῶν. Διὰ τὴν γέννησιν του εἶχε πλάσθῃ ὁ θρύλλος ὅτι ἡ μητέρα του Ἀγαρίστῃ εἶχεν ὀνειρευθῇ εἰς τὸν ὕπνῳ τῆς ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ τοκετοῦ ὅτι ἐγέννησε λέοντα. Ἐτυχεν ἐκπαιδευσέως ἐξαιρετικῆς μετὰ διδασκάλους τὸν Ζήνωνά τὸν Ἐλεάτην, τὸν Πρωταγόραν, τὸν Πυθοκλήδην, τὸν Δάμωνα. Ἄν καὶ ἔκλινε πρὸς τὴν πολιτικὴν δὲν ἀνέμιχθη εἰς αὐτὴν πολὺ νέος θέλων ν' ἀποκτήσῃ πείραν καὶ

νὰ ἐφελκύσῃ τὴν ἐκτίμησιν τῶν συμπολιτῶν του κατόπιν τῆς διακρίσεώς του εἰς τὸν κοινῶνικόν στοῖβον καὶ ἀφοῦ συμμετέσχε εἰς ἐκστρατείας καὶ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα του ὅπως κάθε πολίτης. Τὴν πολιτικὴν του δρᾶσιν ἤρχισε κατὰ τὸ 464 π. Χ. ὅταν ἀπεστάτησε ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῶν Ἀθηνῶν ἡ νῆσος Θάσος καὶ ἡ πολιτεία ἀντιμετώπιζε προβλήματα εἰς τὴν κατὰ θάλασσαν κυριαρχίαν τῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐβασίλευε ὅλη ἡ ἰσχύς τῆς. Ἀντὶ δὲ νὰ καταλεχθῇ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς φατρίας πρὸς τὴν ὁποίαν τὸν ἔφερε ἡ εὐγενὴς καταγωγή του, τὰ συμφέροντα τῆς τάξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκε καὶ ἡ ἀνωτέρα του μόρφωσις, ἐπρότίμησε νὰ προσεταιρισθῇ τὴν ἀντίθετον μερίδα, ἀποφασισμένος νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ν' ἀνακουφίσῃ οἰκονομικῶς τὰς ἀπύρους τάξεις καὶ νὰ δώσῃ τὰς δυνατότητας τῆς ἀνόδου καὶ τῆς εὐρυτέρας δράσεως εἰς τοὺς πολίτας εἰς ὁποιοδήποτε τάξιν καὶ ἂν ἀνῆκον, διὰ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀνωψώσεως τοῦ συνόλου. Ἀλλ' ἐνῷ ἐπίστευεν ὅτι ἡ πολιτεία θὰ ἀπέβαινε ἰσχυροτέρα διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῶν τάξεων, ποὺ ἐστεροῦντο δυνάμει χάρις εἰς τὸ παλαιὸν ἀριστοκρατικὸν σύστημα τῆς διοικήσεως, ἐθεώρη ὅτι μόνον ὑπὸ ἓνα ἰσχυρὸν ἄρχοντα ἰκανὸν νὰ ἐπιβάλῃ τὴν πειθαρχίαν εἰς τὰ γενικά συμφέροντα καὶ ἀσκοῦντα ἀπειρορίστως καὶ ἐπὶ μακρὸν τὸ δικαίωμα τῆς ὑπεριτάτης ἐξουσίας ἦτο δυνατὴ ἡ πρόοδος καὶ ἡ στερέωσις τῆς δυνάμεως τοῦ κράτους. Ἀπέδειξε τοῦτο παραμείνας εἰς τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ διάστημα ὀλοκλήρου σχεδὸν τριακονταετίας, παντοδύναμος ἄρχων κυβερνήσας τὴν πολιτείαν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τρόπον ὅπως τὰ τὴν ὀργανώσῃ ὑποδειγματικῶς, νὰ καταστήσῃ τὴν πόλιν κέντρον τῆς πανελληνίου πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ζωῆς καὶ νὰ κραταιώσῃ ἐξωτερικῶς τὴν ἡγεμονίαν τῆς, ἰκανὸς στρατιωτικὸς, ὅσον καὶ πολιτικὸς καὶ πολλάκις πρᾶγματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς ἐκστρατείας.

Ἐσωτερικῶς ὁ Περικλῆς, ἀφοῦ περιώρισε τὴν δύναμιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἀριστοκρατικὴ φατρία περιώριζε πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ προσπάθειαν διὰ νὰ κρατῇ τὴν κληρονομικὴν ὑπεροχὴν τῆς, ἔλαβε μέτρα ὑπὲρ τοῦ λαοῦ διὰ σειράς οἰκονομικῶν μέτρων, διὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸ δημόσιον ταμεῖον ἐπιλουτίζετο, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας καθ' ὃν τρόπον ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Διὰ τοῦτον αἱ ἄποροι τάξεις ἠνυπόθησαν, διατιθεμένου τοῦ δημοσίου πλούτου εἰς ἐκτέλεσιν ἔργων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐδημιουργήθησαν ἐργασαίαι ἰκαναὶ ν' ἀπασχολήσων τοὺς πτωχοὺς καὶ νὰ δώσουν εἰς τοὺς ἐπαρκῆ πόρον ζωῆς, ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἐπεβλήθησαν διὰ πρῶτον φοράν φόροι ἐπὶ τῶν πλουσίων, ἐνισχύοντες τὸ δημόσιον ταμεῖον, τὸ προωρισμένον διὰ τὴν κοινὴν προαγωγὴν καὶ ἀσφάλειαν. Ἐθεσπίσθη τότε ἡ

μεθοδοσία τῶν ὑπηρετούντων τὴν πατρίδα ὑπ' οἰανδήποτε μορφήν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κατελογίσθη ἀπὸ μερικοὺς εἰς θάρος τῆς πολιτικῆς τοῦ Περικλέους, διότι αἱ ὑπηρεσίαι πρὸς τὸ δημόσιον παρείχοντο μὲχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δωρεάν, μὴ ληφθέντος ὑπ' ὅψιν ὅτι τὸσον εἶχαν ἀναπτυχθῇ αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι ἐπὶ Περικλέους, ὥστε ἦτο ἀδύνατον ν' ἀπασχολοῦνται εἰς αὐτὰς δωρεάν πλείστοι πολῖται καὶ ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξησφαλίζετο ἡ εἰσόδος εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ κράτους καὶ τῶν ἰκανῶν, ἀλλὰ πτωχῶν πολιτῶν, ποὺ δὲν εἶχαν ἄλλον πόρον ζωῆς. Καθιέρωσεν ἀκόμη ὁ μέγας Ἀθηναῖος ἄρχων τὴν δημοσίαν ἀντιλήψιν ὑπὲρ τῶν θυμάτων πολέμου καὶ τὴν περιθαλψὴν τῶν ἀπόρων, ὥστε ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς ὅτι εἶνε ὁ δημιουργὸς τοῦ πρῶτου ὑπουργείου κοινωνικῆς προνοίας. Ἐνδιαφερόμενος δὲ ὅχι μόνον διὰ τὴν ὀλικὴν ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν του ἀνώψωσιν, κατέστησε πρῶτος τὴν συμμετοχὴν τοῦ λαοῦ εἰς τὰς δημοσίας ἐορτάς καὶ καθιέρωσε τὰ θεωρικά, τὴν χορήγησιν δηλαδὴ τοῦ ἀντιτίμου τοῦ εἰσιτηρίου εἰς τὸ θέατρον ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ἐκ κονδυλίου τροφοδοτουμένου ὑπὸ φόρου ἐπιβληθέντος εἰς τὰς πλουσίας τάξεις.

Ἐξωτερικῶς ὁ Περικλῆς ἐκραταίωσε τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηνῶν, ἐπικτείνας ταύτην πρὸς τὴν Μέσην Ἑλλάδα, πρὸς τὸν Σαρωνικὸν καὶ τὸν Κορινθιακὸν καὶ πρὸς ὀλόκληρον τὸ Αἰγαῖον, δι' ἐπιτυχῶν ἐκστρατειῶν κατ' ἀντιζήλων γειτονικῶν πόλεων, ἐγκατέστησε εἰς τὰς ἀποικίας ἀκτιμόνας Ἀθηναίους, καταστήσας ταύτας νέους πυρῆνας τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἐπέκτασις αὐτὴ δὲ εἶχεν ἕκτοτε ἀγαθὰ ὑπὲρ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀποτελέσματα, διὰ τῆς δημιουργίας ἐνὸς ἰσχυροῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἰκανοῦ ν' ἀσκήσῃ τὴν ἐξουσίαν του ἐπὶ τῆς Μεσογείου καὶ διὰ ταύτης ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ ὅτε κόσμου, ἀλλ' αἱ τοπικαὶ ἀντιζηλίαι, ἡ καταφορά τῶν ἑλληνικῶν δυνάμεων εἰς τοὺς κατ' ἀλλήλων συνεχεῖς ἀγῶνας κατέστησαν ἀδύνατον τὴν τοιαύτην ἐξέλιξιν.

Ἀλλὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἐλάμπρυνε ἡ πνευματικὴ ἀκμὴ τὴν ὁποίαν ὑπεβόηθη ὁ Περικλῆς. Σύγχρονοι ἦσαν τότε ὁ Ἀισχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Εὐπολῖς, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἄλλοι Ἀθηναῖοι σοφοὶ καὶ ποιηταί. Ἀλλ' ὁ Περικλῆς διὰ τὸ ἐνδιαφέροντός του ὑπὲρ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν προσείλκυεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὅλους σχεδὸν τοὺς ἐπιφανεῖς ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα σοφοὺς, συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνας. Ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων Ἀθηναίων εὐρίσκον τὸ τότε εἰς τὸ Ἀστυ τὸ Ζήνων, ὁ Ἴων, ὁ Σησίμβροτος, ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Ἡρόδοτος καὶ ἄλλοι σοφοί, καλλιτέχναι δὲ ὁ Φειδίας, ὁ Ἰκτινός, ὁ Μυσικλῆς, ὁ Ἰππόδαμος, ὁ Κόροιβος, ὁ Παιώνιος, ὁ Πάανις, ὁ Ἀτέρμων. Τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν καλλιτεχνῶν τού-

(Ἡ συνέχεια εἰς τὴν σελ. 603)

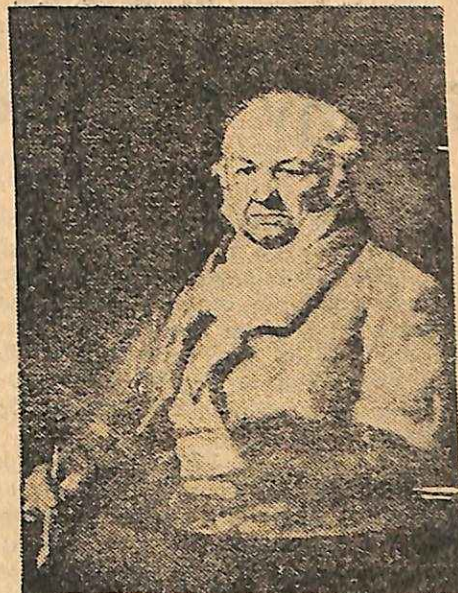
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΓΚΟΓΙΑ

Τού κ. ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΥ

Ἡ Ἰσπανία ἔχει τοὺς μεγάλους τῆς ζωγράφους εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν διδασκάλων τῆς Ἀναγεννήσεως, ἀπὸ τῶν πινάκων τῶν ὁποίων αἰσθάνεται κανεὶς τὴν Ἰσπανίαν, ἀλλὰ κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ τίτλου «Ἑθνικὸς ζωγράφος» ὅπως ὁ Γκόγια. Εἶναι ὁ καλλιτέχνης ποὺ ἔδωσε μετὰ τὴν ἀπαράμιλλον τέχνην τοῦ ὅχι μόνον τὸν γενικὸν ἰσπανικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς ταραχώδους ἐποχῆς, ποὺ ἐξησέ, τὰ ἦθη καὶ τὴν τραγωδίαν τῶν Ἰσπανῶν τοῦ τέλους τοῦ 18ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος. Δηλαδὴ ὅχι μόνον τὴν ἡθογραφίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ιστορίαν. Ἀποτελοῦν δοκουμένα πολὺτιμα τὰ σχεδιάσματα καὶ τὰ χαρακτηριστικά του ἔργα διὰ τῶν ὁποίων παρέχεται ἡ ζωντανὴ ἀλήθεια τῆς ἰσπανικῆς ζωῆς τῆς περιόδου ἐκείνης μετὰ σκηνὰς τῆς θεομῆς καὶ ἰδιοτύπου ζωῆς τοῦ λαοῦ, μετὰ εἰκόνας τῶν πολέμων τῶν Ἰσπανῶν κατὰ τῶν ξένων καὶ τῶν ἐμφυλίων τῶν διαμαχῶν, τὰ μαρτύρια τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ, ἐγκλήματα καὶ αἱ φρικαλεαὶ ἐνέργειαι τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς πλευρᾶς τὸ ἔργον του λαμβάνει τὴν σημασίαν ἐκείνης. Ὁ ζωγράφος αὐτός, Ἰσπανὸς ἐκατὸ τοῖς ἔκατο, τὸ ἔκαμε ὅχι διὰ τῆς ὑποταγῆς του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μιᾶς ἰδέας, ἀλλὰ διὰ τοῦ φλογεροῦ του αἰσθήματος, διὰ τοῦ δυνατοῦ ἐνστικτοῦ του καὶ διὰ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ του.

Ὁ Φραγκίσκος Γιοζὲ ντὲ Γκόγια ὁ Λουσιέν-τεξ ἐγεννήθη τὸ 1746 εἰς τὴν Ἀραγωνίαν. Διὰ τὴν καταγωγὴν του καὶ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν εἶναι γνωστὸν μόνον ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς «τρομεροῦ παιδιοῦ» ἀπὸ ἐκείνα ποὺ ὅταν θαυματουργήσων ἀργότερα, κάνουν νὰ δημιουργοῦνται περὶ τὴν ὑπαρξίν των ἄλλοκοι τοὶ θρύλλοι. Κάποιον πρωτὶ, ἔχουν εἰπῇ διὰ τὸν Γκόγια, κατὰ τὸ 1750 ἕνας μοναχὸς τῆς μονῆς τοῦ Σάντα-Φέ, κοντὰ εἰς τὴν Σαραγόσσαν, ἐνῷ ἐπερατοῦσε εἰς τὴν ἐξοχὴν ψιθυρίζων μίαν ἀκολουθίαν, εἰς μίαν στιγμὴν ποὺ ὕψωσε τὰ μάτια του μεταξὺ δύο ψαλμῶν ἀντελήφθη ἓνα μικρὸ παιδί ποὺ ἔσχεδίαζε ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἐνὸς τοίχου μετὰ ἑνα κάρβουνον εἰς τὸ χέρι. Ὁ μοναχὸς ἐγνώριζεν ὀλίγον ἀπὸ ζωγραφικὴν. Ἐπλησίωσε καὶ τὸσον ἐγοητεύθη ἀπὸ τὸ αὐθόρμητον ταλέντον τοῦ παιδιοῦ, ὥστε ἐπῆγε ἀμέσως μαζί του εἰς τοὺς γονεῖς του καὶ τοὺς ἔπεισε νὰ τοῦ τὸ ἐμπιστευθοῦν διὰ νὰ τὸν σπουδάσῃ. Ὁ μικρὸς ὠδηγήθη ἀπὸ τὸν μοναχὸν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου εἰσῆχθη εἰς ἓνα ἐργαστήριον ζωγράφου. Ἡ ιστορία δὲν συνεκρίσθησε τὸ ὄνομα τοῦ μοναχοῦ, ἀλλὰ ὁ μικρὸς κατέστησε τὸ ἰδικόν του ἐνδοξόν. Εἰς ἡλικίαν δεκαεσσάρων ἔτων ὁ Γκόγια εὐρίσκει εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μαρτινέθ εἰς τὴν Σαραγόσσαν καὶ ἔπειτα εἰς τὸν Μπαγιὰ καὶ τοῦ Λουζάν, καὶ ταχέως ἐπέσπευσε τὴν προσοχὴν τῶν διδασκάλων του καὶ ἄλλων διὰ τὰς ἐπιτυχίας του, ἀλλὰ ἐπροκάλεσε καὶ τὴν ἀγανάκτησιν διὰ τὸν τρόπον ποὺ ἐξοῦσε καὶ διὰ τὴν δέσνητα τοῦ χαρακτῆρος του. Πραγματικὴ ἀρραβωνικὴ φύσις, μετὰ ἀθλητικὸν πάθος, ἐξέτατος, ἔτοιμος ἐκαστὴ στιγμὴν νὰ ξελο-

γιασθῇ διὰ μίαν γυναῖκα καὶ νὰ ριφθῇ ἐναντίον ἐκείνων ποὺ ἐπίστευε ὅτι τὸν ἐνοχλοῦσαν, τύπος «κακοῦ ὑποκειμένου» ἤρχετο συχνὰ εἰς ὀξύτητα ῥήξεις μετὰ ἀντιπάλους του, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἤρχοντο εἰς τὰ πτυχήματα μετὰ τὰ χέρια, ἀλλὰ ἐβγαζαν καὶ τὰ μαχαίρια. Καὶ τέλος ἔπειτα ἀπὸ μίαν συμπλοκὴν κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε παῖξει τὸν κύριον ρόλον καὶ εἶχαν εἶρη τὸν θάνατον τρεῖς ἀπὸ τοὺς συμπλακέντας, ὁ Γκόγια μόλις ἐπρόφθασε νὰ δραπετεύσῃ ἀπὸ τὴν Σαραγόσσαν. Εἰς τὴν Μαδρίτην ὅπου κατέφυγε ἤρχισε νὰ μελετᾷ τὰ ἔργα τῶν παλαιῶν διδασκάλων, ἀλλὰ ἡ ῥέπουσα πρὸς τὰς περιπετείας ἰδιοσυγκρασίας του δὲν τὸν ἄφησε ν' ἀφοσιωθῇ ἀπερίσπαστος εἰς τὴν σπουδὴν. Κάθε βράδυ ἐγύριζε μετὰ τὴν καθάραν εἰς τὰ χέρια κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τῶν ὥραιων γυναικῶν τῆς Μαδρίτης, ποὺ ἤθελε νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν των, ἡ ποὺ εἶχαν δεῖξει ὅτι τοὺς ἄρεσε καὶ ἐτραγουδοῦσε. Συχνὰ ἐκείναι αἱ ἴδιαι τὸν ἐνεθάρρυναν καὶ ὁ Γκόγια ἀνεργεῖτο εἰς τὰ μπαλκόνια τῶν ρυφινδύων καὶ ὀρηκτικῶν. Ἀλλ' ὁ Δὸν Ζουὰν ζωγράφος ἔφερε ταύτοχρόνως κάτω ἀπὸ τὸν μανδύαν του κρυμμένον καὶ τὸ μικρόν του μαχαίρι. Αἱ ἐρωτικαὶ του ἐπιτυχίαι ἦσαν πολυαὶ καὶ ὁ λαὸς τὸν ἐθεωροῦσε ἥρωα, ἀλλὰ τὰ κατορθώματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους πληρώνονται πολὺ συχνὰ καὶ ἓνα πρωτὶ εὗρεκα τὸν Γκόγια εἰς ἓνα δρόμον τῆς Μαδρίτης μετὰ μίαν μαχαίριαν εἰς τὴν ῥάβιν. Μόλις ἐσώθη τότε ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ διὰ νὰ λησμονηθῇ ἐπαξίδευσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἐρρίφθη τότε εἰς μεγάλας μελέτας, ἀλλὰ καὶ εἰς νέας περιπετείας. Ἐριστικὸς καὶ ἀνοικονόμητος ἐδημιουργοῦσε ἐπεισόδια καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶχε καὶ ἓνα εἰδιλλίον μετὰ μίαν κόρην εὐγενοῦς οἰκογενείας τῆς Ρώμης, τὴν ὁποίαν οἱ συγγενεῖς διὰ τὴν σῶσιν ἀπὸ τὸν ἐπικινδύνον Ἰσπανὸν ἐκλείσαν εἰς ἓνα μοναστήριον. Ἐπεχείρησε ν' ἀπαγάγῃ τὴν κόρην ἀπὸ ἐκεῖ, ἀλλὰ συνελήφθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν, ὁπότεν ἐξῆλθε κατόπιν παρακλήσεως τοῦ πρεσβυτοῦ τῆς Ἰσπανίας πρὸς τὸν Πάπαν, ἐξηναγκάσθη ὅμως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἰταλίαν. Εἰς τὴν Μαδρίτην ποὺ ἐπέστρεψε ἤρχισε νὰ ζωγραφίσῃ μερικά σχέδια διακοσμητικὰ καὶ τὰ πορτραῖτα τοῦ ἐπροκάλεσαν τὴν προσοχὴν τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς αὐλῆς. Ἐκαίε τότε διακοσμήσεις παλατιῶν καὶ ἐκκλησιῶν τῆς Μαδρίτης καὶ προσωπογραφίας ἐπισήμων. Ἀλλὰ ἡ προτίμησις του ἦτο πρὸς τὰ θέματα ποὺ τοῦ ἐδίδοι ἡ ζωὴ τοῦ λαοῦ, ἡ ἄλλοτε χαρούμενη καὶ ἄλλοτε δραματικὴ. Τὰ σχέδιά του ἐπὶ τοιαύτων θεμάτων εἶναι πάρα πολλά. Εἶχεν ἤδη ἀνέλθῃ κοινωνικῶς, ἀφοῦ ἐγίνε φίλος τῶν σημανόντων προσώπων τῆς Μαδρίτης καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ ἀφοῦ τὸ 1780 ἐσπλήθην εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἀλλὰ δὲν ἐγκατέ-

λείψε τοὺς παλαιούς λαϊκοὺς τοῦ φίλους, τοὺς ταυρομάχους, τὰ ὥραια κορίτσια καὶ τοὺς τύπους τῶν διασκεδάσεων. Κατὰ τοὺς ἐμφυλίου πολέμους καὶ τὴν ἐπέμβασιν τῶν Γάλλων, καθὼς καὶ κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν δρᾶσιν τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἐζωγράφησε τὰ μαρτύρια τοῦ λαοῦ, τὰς ἀτιμίας τῶν διεφθαρμένων, τὰ ἐγκλήματα τῶν ἐκαστοτε ἐπικρατούντων κατὰ τοῦ πτωχοῦ λαοῦ. Τὰ σχεδιάσματα αὐτὰ παρουσιάζοντα τὰ θλιβερά ἐκείνα γεγονότα μετὰ ζωντανὴν τὴν δραματικὴν τῶν ἀλήθειαν, ἀποτελοῦν τὴν μεγαλυτέραν ὑπηρεσίαν ποὺ προσέφερε ποτὲ ζωγράφος εἰς τὸν λαόν του καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν. Διότι δὲν ἦσαν ἄπλως αἱ διαμαρτυρίαι ἐνὸς εὐγενοῦς ἀνθρώπου, λίβελλος διὰ τῆς ζωγραφικῆς κατὰ τῶν ἀθεμίτων ἐγκληματικῶν ἐνεργειῶν, πραγματικαὶ ιστορικαὶ σελίδες, ἀλλὰ καὶ ῥογα τέχνης.

Ἡ παραγωγή του κατέχει λαμπρὰν θέσιν εἰς τὴν ἰσπανικὴν ζωγραφικὴν. Ἐπηρεασμένος κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τὸν Βελάσκουεθ καὶ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ζωγραφικῆς τοῦ 18ου αἰῶνος, εὗρεκα ταχέως τὸν ἑαυτὸν του, καταστὰς μέγας προσωπικὸς ζωγράφος, μετὰ θαυμαστὴν τὴν κίνησιν εἰς τὸ σχέδιον, μετὰ ἀπαράμιλλον εἰς θραυρὸν χρῶμα, μετὰ δύναμιν ἐκφράσεως καὶ ἐσωτερικῆς ἀληθείας. Εἰς τὰ πορτραῖτα τοῖς μαρτυρεῖ κανεὶς τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τῶν προσώπων του, γοητεύεται ἀπὸ τὸ χρῶμα καὶ τὴν ζωντανίαν των καὶ εἰς τὰς συνθέσεις του, εἴτε τὰς δραματικὰς, εἴτε τὰς ἐμπνευσθείας ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς χαρᾶς, ὁ θεατὴς συμμετέχει εἰς τὴν συγκίνησίν του.

Ὁ Γκόγια ἀφοῦ εἶδε κατὰ τὴν ζωὴν του ἀνυψούμενον καὶ ἀναγνωρίζομενον τὸ ἔργον του ἀπέθανε πλήρης ἡμερῶν τιμῆς καὶ δόξης κατὰ τὸ 1828 εἰς τὸ Μπορντώ τῆς Γαλλίας. Δι' αὐτοῦ ἡ Ἰσπανία ἀπέκτησεν ἓνα δεύτερον Βελάσκουεθ, καὶ ἡ παγκόσμιος τέχνη ἓνα νεώτερον μέγαν διδάσκαλον ἀνάλογον πρὸς τοὺς μεγαλυτέρους τῆς Ἀναγεννήσεως.

ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

‘Ο ρόλος τής μητέρας είς τήν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτήρος τοῦ παιδιοῦ

ΤΗΣ Κας ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ - ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

“Όπως ἀναφέραμεν εἰς προηγούμενον ἄρθρον ὁ χαρακτήρ τοῦ παιδιοῦ δὲν εἶνε ἐμφυτος. Εἶνε τὸ δημιουργικόν τοῦ ἔργου. “Αλλ’ ἡ δημιουργικὴ δύναμις τοῦ παιδιοῦ δὲν εἶνε τυφλή. Δέχεται τὰς ἐπιδράσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου καὶ τυνώνεται ἡ ἐξασθενεῖ, ἀναπτύσσεται πρὸς τὸ καλὸν ἢ πρὸς τὸ κακὸν συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιδράσεις αὐτάς.

Πολλαπλαεῖ εἶνε αἱ ἐξωτερικαὶ ἐπιδράσεις πού ἐπηρεάζουν τὸ παιδί καὶ τὸ κάμουν νὰ λάβῃ αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν κατεύθυνσιν. “Ενας ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους αὐτοὺς παράγοντας εἶνε ἡ μητέρα. Ὁ ρόλος τῆς ἔχει τεραστίαν σημασίαν καὶ δύναται ν’ ὁποῖ ἑυεργετικὸς ἢ ὀλέθριος, ἀγαθὸς ἢ καταστρεπτικὸς. Ἡ κοινωνία πάντοτε ἐλσθεν ὑπ’ ὅψιν τὴν συμβολὴν τῆς μητέρας εἰς τὴν ψυχικὴν καὶ διανοητικὴν διάπλασιν τοῦ παιδιοῦ καὶ πάντοτε ἐπαίνει τὰς καλὰς μητέρας καὶ μέμφεται τὰς κακάς.

Νὰ εἶνε ὅμως πράγματι καλὴ ἐκείνη τὴν ὁποῖαν ὁ κόσμος ἀποκαλεῖ καλὴν μητέρα;

Μόνον τὸ μέλλον τοῦ παιδιοῦ δύναται νὰ δώσῃ τὴν πρέπουσαν ἀπάντησιν. “Όταν ὁ κόσμος λέγῃ: «Τόσο καλὴ μητέρα καὶ νὰ ἔχῃ τόσον κακὰ παιδιὰ!», τὸ λέγει ἐπειδὴ δὲν γνωρίζει ὅτι ἡ μητέρα ἐκείνη δὲν ὑπῆρξε πραγματικῶς καλὴ. “Αν ἦτο καλὴ τὰ παιδιὰ δὲν θὰ ἐγίνοντο τόσον τολμάχιστον κακὰ.

“Αν καὶ οὕτε τὸ καλὸν οὕτε τὸ κακὸν εἶνε ἀπόλυτα καὶ ὑπάρχουν βαθμοὶ καλωσύνης καὶ βαθμοὶ κακίας, πρέπει ἐν τούτοις νὰ προσδιορίσωμεν τί ἐννοοῦμεν μὲ τὸν ὄρον «καλὴ μητέρα». “Εννοοῦμεν μήπως τὴν μητέρα πού δὲν ἀποχωρίζεται στιγμὴν τὸ παιδί τῆς; Πού τὸ ἐπιθλῆται εἰς κάθε του κινήσιν καὶ τὸ ἐλέγχει διαρκῶς; Πού φροντίζει ἀκαταπαύστως δι’ αὐτό, τὸ χαϊδεύει καὶ τὸ νουθετεῖ καὶ τὸ θομβαρθεῖ με συμβουλὰς; Αὐτὴν πού τρέφει τὴν ψυχὴν του μὲ μεγάλα ὄνειρα καὶ ἰσχυράς φιλοδοξίας καὶ τὸ κόμει νὰ πιστεῖ πῶς εἶνε ὁ ὀμφαλὸς τοῦ κόσμου, τὸ ἔννατον θαῦμα καὶ ὁ μεσοπλάτης ἀνθρωπότητος; Πού τὸ μαλῶναι καὶ τὸ τιμωρεῖ καὶ τὸ προσέχει νὰ μὴ συναναστραφῇ μὲ ξένα παιδιὰ μήπως χαλάσῃ ἢ καλὴν τὴν ἀνατροφὴν;

Διότι συνήθως αὐτὴν τὴν μητέρα ἐννοεῖ ὁ κόσμος «καλὴν» μητέρα. Καὶ ὅμως ἡ μητέρα αὐτὴ μὲ τὴν ὑπερβολικὴν τῆς ἀφοσίωσιν δὲν εἶνε καλὴ. Εἶνε τόση ἡ προθυμία τῆς νὰ ἰδῇ τὸ παιδί τῆς ἔτοι ὅπως τὸ δνειρεύεται, ὥστε κάθε ἀταξία του, κάθε ἐλάττωμά του σωματικὸν ἢ ψυχικόν, κάθε κλίσις του πρὸς ἄλλας κατευθύνσεις ἀποτελεῖ δι’ αὐτὴν προσβολήν. Καὶ ἀγρυπνεῖ καὶ προσπαθεῖ καὶ ἐλέγχει, ἀπὸ τὸ πρῶτον ἕως τὸ θρόνυ, ἀπὸ τότε πού εἶνε μικρόν τὸ παιδί ὥς ὅτου μεγαλώσῃ. Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως αὐτῆς τῆς στοργῆς εἶνε πελείως ἀντίθετον μὲ τὸν σκοπὸν πού ἐπι-

διώκει. Τὸ παιδί συντρίβεται κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἀξιώσεων. Πιστεύει ὅτι δὲν εἶνε ἀρκετὰ ἰσχυρόν ὥστε νὰ αὐτενεργεῖ χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε κακόν. Μήπως ἡ μητέρα τοῦ δὲν τοῦ ἔλεγε διαρκῶς ὅταν ἦτο μικρόν: «Πρόσεχε! Μὴ πηγαίνεις πουθενὰ τῆς ζωῆς, ὅχι τὴν δυσπιστίαν ἀλλὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, ὅχι τὴν ἀποθάρρυνσιν ἀλλὰ τὴν αὐτοπεποίθησιν. Τὸ παιδί τῆς δὲν γίνετα δειλόν, ἄβουλον, ὑποκριτικόν, κακόν. Γίνεται θαρραλέον, καλόν. “Εχει θέλησιν. Καὶ πρὸ παντός ἔχει ἀγάπην. Ἡ ἀγάπη ὅπως καὶ ἡ ἀρετὴ διδάσκεται. “Αλλὰ πρέπει νὰ εἶνε ἀγάπη πού δὲν κλείνεται εἰς τὸν ἐαυτόν τῆς, ἀλλ’ ἀγάπη πού δίδει, πού ἀφοσιώνειται.

“Απὸ τὸ πῶς ἀγαπᾷ ἡ μητέρα τὸ παιδί τῆς ἐξαρτᾶται εἰς μέγιστον βαθμὸν καὶ τὸ πῶς θὰ ἀγαπήσῃ τὸ παιδί τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ “Αντλερ εἶπεν ὅτι ἡ μητέρα εἶνε ὁ συνδετικὸς κρίκος πού συνδέει τὸ παιδί μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Καὶ πρωτίστως μὲ τὴν πρώτῃν κοινωνίαν πού γνωρίζει τὸ παιδί, τὴν οἰκογένειαν. Καὶ ἐδῶ ἔγκειται ἡ σπουδαιότης τοῦ ρόλου τῆς. “Αν εἶνε γυναικα ἐγωκεντρικὴ, γυναικα πού ἔρχεται διαρκῶς εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸν οἰκογενειακόν της περιβάλλον, πού μαλῶναι μὲ τὸν ἄνδρα τῆς, ἐξολοκοπεῖ καὶ ὑβρίζει τὰ ἄλλα τῆς παιδιὰ, δυσανασχετᾷ καθημερινῶς μὲ τὴν κακὴν τῆς τύχην τότε δὲν κατορθώνει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸ παιδί τὴν ἀπαιτούμενην πρὸς τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας ἐμπιστοσύνην. “Αν εἶνε γυναικα μὲ ἀνεπτυγμένον κοινωνικὸν συναίσθημα τότε καὶ τὸ παιδί θὰ ἔχῃ «κοινωνικὸν συναίσθημα» καὶ θὰ γίνῃ ὁ θαρραλέος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ καὶ τὴν οἰκογένειάν του καὶ τοὺς συνανθρώπους του.

Τί εἶνε αὐτὸ τὸ κοινωνικὸν συναίσθημα; Μὲ τὸν ὄρον «κοινωνικὸν συναίσθημα» ἡ Ἀτομικὴ Ψυχολογία ἐννοεῖ τὴν συνειδησὴν τῆς κοινωνίας ἢ ὁποῖα ὑπάρχει εἰς κάθε ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος, τὸ «κοινωνικὸν ζῶον» τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀντιλαμβάνεται ἐνωρίτερα ὅτι μόνος του ἔξω τῆς κοινωνίας εἶνε ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν ζωὴν. “Όσον ἀνετώτερον αἰσθάνεται τὴν συνάρτησίν του μὲ τὸν κοινωνικὸν κύκλον τοῦ περιβάλλοντός του, εἰς ὅσον ἀγαθωτέρας σχέσεις εὐρίσκειται μὲ τὸν κύκλον αὐτόν, ὅσον περισσότερον σύμφωνος εἶνε μὲ τὰς ἐπιδιώξεις τῆς κοινωνίας, τόσον ὀμαλωτέρα εἶνε ἡ ψυχικὴ του ζωὴ, μεγαλύτερον τὸ θάρρος του, ἰσχυρότερα ἡ δύναμις τῆς θελήσεως καὶ ἡ ἐνεργητικότης του.

Ἡ μητέρα εἶνε ἐκείνη πού θὰ μὴσῃ τὸ παιδί εἰς τὰς σχέσεις του πρὸς τὴν κοινωνίαν. “Αν ἡ ἰδικὴ τῆς στάσις εἶνε ὀρθὴ καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ κοινωνικὸν συναίσθημα τότε τὸ παιδί θὰ ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὴν στάσιν τῆς καὶ θὰ δημιουργήσῃ τὸν ἰδικόν του κόσμον τὴν κοσμοθεωρίαν του, διαπνεόμενον ἀπὸ

Δὲν τὸ χορεύῃ. Αὐτὰ μᾶλλον ἐρεθίζουν τὸ νευρικόν του σύστημα. Δὲν τὸ νουορίζει. Ἀφήνει τὴν φυσικὴν δι’ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους λειτουργίαν τοῦ ὕπνου νὰ ἔρχεται μόνῃ τῆς. Ἐμπνέει μὲ τὸν τρόπον αὐτὸ εἰς τὸ παιδί ὅχι τὸν φόβον ἀλλὰ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς, ὅχι τὴν δυσπιστίαν ἀλλὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, ὅχι τὴν ἀποθάρρυνσιν ἀλλὰ τὴν αὐτοπεποίθησιν. Τὸ παιδί τῆς δὲν γίνετα δειλόν, ἄβουλον, ὑποκριτικόν, κακόν. Γίνεται θαρραλέον, καλόν. “Εχει θέλησιν. Καὶ πρὸ παντός ἔχει ἀγάπην. Ἡ ἀγάπη ὅπως καὶ ἡ ἀρετὴ διδάσκεται. “Αλλὰ πρέπει νὰ εἶνε ἀγάπη πού δὲν κλείνεται εἰς τὸν ἐαυτόν τῆς, ἀλλ’ ἀγάπη πού δίδει, πού ἀφοσιώνειται.

“Απὸ τὸ πῶς ἀγαπᾷ ἡ μητέρα τὸ παιδί τῆς ἐξαρτᾶται εἰς μέγιστον βαθμὸν καὶ τὸ πῶς θὰ ἀγαπήσῃ τὸ παιδί τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὁ “Αντλερ εἶπεν ὅτι ἡ μητέρα εἶνε ὁ συνδετικὸς κρίκος πού συνδέει τὸ παιδί μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Καὶ πρωτίστως μὲ τὴν πρώτῃν κοινωνίαν πού γνωρίζει τὸ παιδί, τὴν οἰκογένειαν. Καὶ ἐδῶ ἔγκειται ἡ σπουδαιότης τοῦ ρόλου τῆς. “Αν εἶνε γυναικα ἐγωκεντρικὴ, γυναικα πού ἔρχεται διαρκῶς εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸν οἰκογενειακόν της περιβάλλον, πού μαλῶναι μὲ τὸν ἄνδρα τῆς, ἐξολοκοπεῖ καὶ ὑβρίζει τὰ ἄλλα τῆς παιδιὰ, δυσανασχετᾷ καθημερινῶς μὲ τὴν κακὴν τῆς τύχην τότε δὲν κατορθώνει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸ παιδί τὴν ἀπαιτούμενην πρὸς τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας ἐμπιστοσύνην. “Αν εἶνε γυναικα μὲ ἀνεπτυγμένον κοινωνικὸν συναίσθημα τότε καὶ τὸ παιδί θὰ ἔχῃ «κοινωνικὸν συναίσθημα» καὶ θὰ γίνῃ ὁ θαρραλέος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ καὶ τὴν οἰκογένειάν του καὶ τοὺς συνανθρώπους του.

Τί εἶνε αὐτὸ τὸ κοινωνικὸν συναίσθημα; Μὲ τὸν ὄρον «κοινωνικὸν συναίσθημα» ἡ Ἀτομικὴ Ψυχολογία ἐννοεῖ τὴν συνειδησὴν τῆς κοινωνίας ἢ ὁποῖα ὑπάρχει εἰς κάθε ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος, τὸ «κοινωνικὸν ζῶον» τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀντιλαμβάνεται ἐνωρίτερα ὅτι μόνος του ἔξω τῆς κοινωνίας εἶνε ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν ζωὴν. “Όσον ἀνετώτερον αἰσθάνεται τὴν συνάρτησίν του μὲ τὸν κοινωνικὸν κύκλον τοῦ περιβάλλοντός του, εἰς ὅσον ἀγαθωτέρας σχέσεις εὐρίσκειται μὲ τὸν κύκλον αὐτόν, ὅσον περισσότερον σύμφωνος εἶνε μὲ τὰς ἐπιδιώξεις τῆς κοινωνίας, τόσον ὀμαλωτέρα εἶνε ἡ ψυχικὴ του ζωὴ, μεγαλύτερον τὸ θάρρος του, ἰσχυρότερα ἡ δύναμις τῆς θελήσεως καὶ ἡ ἐνεργητικότης του.

Ἡ μητέρα εἶνε ἐκείνη πού θὰ μὴσῃ τὸ παιδί εἰς τὰς σχέσεις του πρὸς τὴν κοινωνίαν. “Αν ἡ ἰδικὴ τῆς στάσις εἶνε ὀρθὴ καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ κοινωνικὸν συναίσθημα τότε τὸ παιδί θὰ ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὴν στάσιν τῆς καὶ θὰ δημιουργήσῃ τὸν ἰδικόν του κόσμον τὴν κοσμοθεωρίαν του, διαπνεόμενον ἀπὸ

κοινωνικὸν συναίσθημα. Τότε τὸ πρόγραμμα τῆς ζωῆς του, ὁ χαρακτήρ του, δὲν θὰ τεῖνῃ πρὸς τὴν ἄρνησιν τῆς ζωῆς καὶ τὴν φυγὴν ἀπὸ τὸν καθημερινόν της ἀγῶνα. Θὰ ἀγαπήσῃ τὰ μεγάλα ἔργα καὶ εἰς αὐτὰ θ’ ἀφιερῶσιν τὴν ζωὴν του χωρὶς νὰ ὀπισθοχωρήῃ ἐμπρὸς εἰς τὰς ἀπογοητεύσεις καὶ τὰ πλήγματα. Θὰ ἀγαπήσῃ ὅτι καλόν καὶ ὕγιες καὶ φωτεινὸν ἔχει ἡ ζωὴ, διότι θὰ ἔχῃ μέσα του ἀρκετὸν θάρρος διὰ νὰ τὸ πλησιάσῃ καὶ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν τελειοποίησιν του.

“Αντιθέτως τὸ παιδί πού δὲν θὰ διαποτισθῇ μὲ ἰσχυρόν κοινωνικὸν συναίσθημα, ἢ μᾶλλον τὸ παιδί πού δὲν θὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν μητέρα του ἀρκετὴν ἐνίσχυσιν διὰ νὰ ἀναπτύξῃ ἐπαρκῶς τὸ ἐμφυτον κοινωνικόν του συναίσθημα, τὸ παιδί αὐτὸ εἶνε καταδικασμένον νὰ χρωκοπήσῃ εἰς τὴν ζωὴν. Οὔτε τὰ σωματικὰ οὔτε τὰ κοινωνικὰ ἐμπόδια πού θὰ συναντήσῃ εἰς τὸν δρόμον του θὰ καταστῇ ἱκανὸν νὰ ὑπερπηδῇ. Μὲ τὴν πρώτῃν δυσκολίαν θὰ τρέπεται εἰς φυγὴν. Θὰ δρᾷ εἰς τὴν ἀνωφελῆ, τὴν σκοτεινὴν πλευρὰν τῆς ζωῆς, καὶ δρέμῃ τὸν πόνον καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ θὰ πυκνώσῃ τὴν φάλαγγα τῶν χρωκόπων : τῶν αὐτοχείρων, τῶν νευρωτικῶν, τῶν ψυχωτικῶν καὶ τῶν ἐγκληματιῶν.

“Όπως λοιπὸν βλέπομεν τὸ παιδί δὲν γεννᾶται. Γίνεται. Γίνεται ὅπως θὰ τὸ βοηθήσωμεν νὰ γίνῃ. Ὁ χαρακτήρ του θὰ διαμορφωθῇ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του. Τὸ ἴδιον τὸ παιδί θὰ τὸν διαμορφώσῃ, μὲ τὴν τεραστίαν του δημιουργικὴν δύναμιν, τόσον ἔντονον ὅσον ἔντονος εἶνε καὶ ἡ ἰδία ἡ ζωὴ. “Αλλ’ αὐτὴ ἡ δημιουργικὴ δύναμις δέχεται ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις. Καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς μητέρας δὲν εἶνε οὔτε ἡ τελευταία οὔτε ἡ ὀλιγώτερον σημαντικὴ. Εἶνε βασική, κεφαλαιώδης, τεραστία. Εἶνε τὸ συμπλήρωμα τοῦ φυσιολογικοῦ της ἔργου, τῆς κυοφορίας καὶ τοῦ θηλασμοῦ. Εἶνε κοινωνικὴ λειτουργία, μὲ τεραστίαν σημασίαν καὶ δι’ αὐτὸ καὶ μὲ τεραστίαν εὐθύνην. Νὰ τὴν ἀντιλαμβάνωνται τάχα ὅλαι αἱ μητέρες;

ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ
ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΦΟΡΕΙΤΕ ΧΡΩΜΑΤΙΣΤΑ ΓΥΑΛΙΑ;

Ναί, ἂν μένετε ἐπὶ πολὺ ἐκτεθειμένους εἰς τὸν ἥλιον. Καὶ τὰ δύο καλύτερα χρώματα εἶνε τὸ γαλάζιον καὶ τὸ κίτρινον, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τὰς ὑπεριώδεις ἀκτῖνας νὰ θλάσῃ τὰ μάτια. Ὑπάρχουν διάφοροι ἀποχρώσεις τῶν δύο χρωμάτων αὐτῶν καὶ ὁ καθεὶς ἡμπορεῖ νὰ ἐκλέξῃ ἐκεῖνο τὸ χρῶμα καὶ ἐκείνην τὴν ἀποχρῶσιν πού τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ βλέπῃ καλύτερα. Ἀλλὰ χωρὶς ἀνάγκην δὲν πρέπει νὰ φορῇτε χρωματιστὰ γυαλιά, ἐπειδὴ κουράζουν εἰς τὸ τέλος τὰ μάτια καὶ πρὸ παντός, προκαλοῦν κάποτε σκοτοδίνια, αἱ ὁποῖα μάλιστα εἰς τοὺς δρόμους μεγάλων πόλεων, ἡμποροῦν καὶ νὰ ἀποδοῦν μοιραία.

Λελογισμένη χρῆσις χρωματιστῶν γυαλίων, ὅταν τὰ μάτια ἐκτίθενται ἐπὶ πολλὴν ὥραν εἰς τὸν ἥλιον ἢ εἰς πολὺ δυνατόν ἢ λεκτρικὸν φῶς, εἶνε πάντως ὠφέλιμος.

ΤΑ ΗΛΙΑΚΑ ΩΡΟΛΟΓΙΑ Πρακτικαὶ ὁδηγίαι πρὸς χάραξιν ἡλιακῶν ὠρολογίων ἐν Ἑλλάδι

(Συνέχεια ἐκ τῆς Σελίδος 561)

τοῦ τόπου.

Δεύτερον χαράττομεν ἐπὶ τῆς ὠρόπλευρας μὲ ἓνα μολύβι τὰς ὠρικές γραμμάς. Ἡ ὠρόπλευρὰς ἄς εἶνε τετογῶνων πλευρὰς 40 ἔκστμ. (Σχ. 4). Χαράττομεν ἐπ’ αὐτῆς τὴν ΑΒ ἀπέχουσαν ἀπὸ τῆς κάτω πλευρὰς 5 ἔκστμ. καὶ σημειῶνομεν τὸ μέσον τῆς Γ, τὸ ὁποῖον ἐνώνομεν δι’ εὐθείας γραμμῆς μὲ τὸ μέσον Δ τῆς ἀπέναντι πλευρὰς τῆς ὠρόπλευρας. Ἐλέγχομεν δὲ μὲ τὸ ὀρθογώνιον ἂν αἱ γωνίαι ΔΓΑ, ΔΓΒ εἶνε ἀκριβῶς ὀρθαί. Ἡ ΓΔ θὰ εἶνε ἡ μεσημβρινὴ γραμμὴ. Ἐκ τοῦ πίνακος 1 λαμβάνομεν τὸ μῆκος ΓΑ’ διὰ τῆς Ἀθήνας (ΓΑ’=12 ἔκστμ. 7) καὶ φέρομεν ἐπὶ τῆς ΓΔ τὴν κάθετον ΕΖΗ. Τότε σημειῶνομεν ἐκατέρωθεν τοῦ Ζ καὶ ἐπὶ τῆς ΕΗ τὰ σημεῖα Θ,Θ’ ἐπειτα 1,1’, κοτόπιν Κ,Κ’ κλπ. κατὰ τὰς ἐνδείξεις τοῦ πίνακος 1, ἥτοι διὰ τὰς Ἀθήνας 7Θ=2,1=2Θ’, Ζ1=4,5=Ζ1’ κλπ. Ἐνώνομεν τὰ σημεῖα ταῦτα μὲ τὸ Γ δι’ εὐθεῖαν αἰτίαν θὰ εἶνε αἱ ὠρικάι: ἡ ΓΘ=XI, ἡ Γ1=X, ἡ ΓΚ=IX... ἐπίσης ἡ ΓΘ’=I, ἡ Γ1’=II, ἡ ΓΚ’=III... Τότε θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ ΓΑ εἶνε ἡ ὠρικὴ τῆς ΥΙ πρωινῆς καὶ ἡ ΓΒ ἡ ὠρικὴ τῆς ΥΙ ἑσπερινῆς. Διὰ τὰς ἡμικύκλιους ὥρας λαμβάνομεν (Σχ. 4) τὰ μέσα τῶν διαστημάτων ΘΙ, ΙΚ... καὶ Θ’Ι’, Ι’Κ’.

“Αμα χαράξωμεν ταύτας διὰ τοῦ λιθοξοῦ καὶ τὰς βάψωμεν στερεῶς μελανὰς (Σχ. 5) τότε ἐσφηνώνομεν τὸν δείκτην εἰς τὴν ρωγμὴν Α (Σχ. 4) μὲ τὸ ἐπιπέδον του ἀκριβῶς κάθετον ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς ὠρόπλευρας (Σχ. 2, 3) καὶ δὲν ἀπομένει ἢ νὰ τοποθετήσωμεν τὸ ὄργανον.

Ἡ τοποθέτησις αὕτη ἀπαιτεῖ δύο τινά: πρῶτον νὰ τεθῇ ἡ πλάξ τελειῶς ὀριζόντια καὶ δεύτερον ἡ μεσημβρινὴ ΓΔ ἥτοι ἡ ὠρικὴ τῆς XII ὥρας νὰ διευθύνεται ἀκριβῶς πρὸς τὸν γεωγραφικὸν ὅρειον Πόλον.

Ἡ ὀριζοντιότης ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ὕδροστάθμης. Πρέπει ἡ φουαλὶς τῆς νὰ εὐρίσκειται εἰς τὸ μέσον τῆς ἀκριβῶς ὅπου δῆποτε τῆς ὠρόπλευρας καὶ ἂν τεθῇ.

Πολὺ περισσότερον λεπτότητα καὶ προσοχὴν ἀπαιτεῖ ὁ ἀκριβὴς προσανατολισμός τοῦ ὁργάνου.

Ἡ διὰ τῆς παρατηρήσεως τοῦ Πολικοῦ ἀστέρος εἶνε δυσχερὴς ὅχι μόνον διότι ἀπαιτεῖ δεξιότητα χειρισμῶν ἀλλὰ καὶ διότι

πρέπει νὰ γίνῃ χρῆσις τῶν πινάκων τῆς Connaissance des Temps ἐπειδὴ ὁ Πολικὸς ἀστὴρ εἶνε μὲν ἐγγύτατα πρὸς τὸν Β. Πόλον τοῦρανοῦ ἀλλ’ ὅχι ἀκριβῶς ἐπὶ τούτου καὶ ἀρὰ διαγράφει περὶ τοῦτον μικρότατον κύκλον, ὥστε δυνατόν τὴν στιγμὴν τῆς παρατηρήσεως νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν μεταυτέραν του ἀπόστασιν δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ τοῦ μεσημβρινοῦ.

Ἡ εὐχερεστέρα μέθοδος ἀπόμενει ἡ διὰ τῆς μαγνητικῆς θελόνης. Θετόμεν ἐπὶ τινος σημείου τῆς μεσημβρινῆς μας γραμμῆς ΓΔ μαγνητικὴν θελόνην ὅσον τὸ δυνατόν ἐπιμηκεστέραν καὶ ὅσον τὸ δυνατόν αἰωρουμένην ἐπὶ βραχυτάτου ποδός. Ἀφήνομεν τὴν θελόνην νὰ ἡρεμήσῃ καὶ μετακινούμεν ἐλαφρῶς τὴν πλάκα ὥστε ἡ θελόνη νὰ σχηματίσῃ μὲ τὴν μεσημβρινὴν μας γωνίαν ἴσην πρὸς τὴν σημειουμένην εἰς τὸν Πίνακα 1 μαγνητικὴν ἀπόκλισιν τῆς πόλεως πού ἐξελέξαμεν. Βέβαια ἡ ἐνέργεια αὕτη ἀπαιτεῖ πολλὴν ὑπομονὴν καὶ λεπτότητα ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὸν γυμνάσμα. (*)

“Απαξ κατορθωθείσης τῆς τοποθετήσεως κολῆς, στερεώνεται ἡ ὠρόπλευρὰ ἐπὶ τοῦ βάθρου τῆς, ἀνένδοτος πλέον.

Δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν ἐπὶ τῆς ὠρόπλευρας καὶ τὸ μῆκος τῆς σκιάς τὴν μεσημβρίαν τῶν ἡλιοστασιῶν καὶ τῶν ἰσημεριῶν. Πρὸς τοῦτο σημειῶμεν τὰ ἄκρα τῆς μεσημβρινῆς ταύτης σκιάς ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς γραμμῆς ΓΔ, μετροῦντες τὰ μῆκα ἀπὸ τοῦ Γ πρὸς τὸ Δ (Σχ. 4) κατὰ τὰς ἐνδείξεις τοῦ πίνακος 1.

Γ. Α. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ

(Ἐπεται τὸ τέλος).

(*) Ἐπειδὴ ἡ μαγνητικὴ ἀπόκλισις δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς τὰ αὐτὰ πλάτη πρέπει νὰ ζητήσωμεν αὐτὴν δι’ ἂν τόπον ἐργαζόμεθα ἀπὸ τὴν Διεύθυνσιν Ὑδρογραφικῆς Ὑπηρεσίας Β. Ναυτικοῦ, ὁδὸς Φειδιῶν 10, Ἀθήναι. Ὁ Διευθυντὴς πλοίαρχος κ. Α. Χρυσάνθης εἶναι ὑποχρεωτικώτατος.

ΠΙΝΑΞΙ

Πόλεις	Πλάτος	Μαγν. ἀπόκ.	ΓΑ'	XI,I	X,II	IX,III	VIII,IV	VII,V	VI	Ίχνος		
										ισμ.	θεο.	χειμ.
Ηράκλειον	35° 19'	0° 35Δ	12.3	1.9	4.1	7.1	12.3	24.4	ΕΙΝΑΒΕΣ	17.3	9.4	17.7
Σάμος	37.440	20Α	13.0	2.1	4.5	7.7	13.4	28.9		16.3	9.5	19.0
Ἀθήναι	37.580	45Δ	12.7	2.1	4.5	7.8	13.5	29.1		16.25	9.5	19.2
Κέρκυρα	39.371	55Δ	13.0	2.2	4.8	8.3	14.3	30.9		15.7	9.6	20.1
Ἀλεξάνδρ.	40.510	10Δ	13.2	2.3	5.0	8.6	15.0	32.2		15.3	9.6	21.2

Ο άποκαλυφθείς τάφος χρονολογείται 200 έτη

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ

Άρθρον του καθηγητού Α. ΠΕΡΣΣΟΝ, του Πανεπιστημίου της Ουψάλας
διευδυντού των Άνασκαφών τας οποίας ενήργησεν εις Δένδρα της
Πελοποννήσου ή Σουηδική Άρχαιολογική Αποστολή

(Τό άρθρον αυτό είναι τό πρώτον περί των ευρημάτων της Σουηδικής Άρχαιολογικής Αποστολής εις Δένδρα της Άργολίδος, εις την θέσιν όπου εύρισκετο ή πόλις Μίδεια, ήτις ήκμασε πρό τριάνοντα και πλέον αιώνων. Ο καθηγητής Πέρσσον, όστις διηύθυνε τας άνασκαφάς, χρονολογεί τά ευρήματα περί τό έτος 1400 π. Χ., ήτοι 200 έτη πρό του Τρωϊκού Πολέμου).

Περί τά τέλη Μαρτίου ένεστώτος έτους, ή μικρά Σουηδική άρχαιολογική άποστο

λή την οποίαν διηύθυνα, έφθασεν εις Σμύρνην. Η πρόθεσίς μας ήτο νά συνεχίσωμεν τας άνασκαφάς μας εις Μύλασσα, εύρισκόμενα εις την νοτιοδυτικήν γωνίαν της Μικράς Ασίας. Τάς άνασκαφάς αυτές ειχεν ανάλαβει πέρσι έπιτροπή με πρόεδρον την Α. Β. Υ. τον Διάδοχον της Σουηδίας. Άλλά διαφοροτρόπως άπεφάσισεν ή τύχη. Λόγοι άνώτεροι της θελήσεώς μας ήμπόδισαν προσωρι-

νώς την συνέχειαν των άνασκαφών και παρά τό γεγονός ότι ή Τουρκική Κυβέρνησις μάς επέτρεψεν εύχαρίστως νά συνεχίσωμεν τας έρεύνας μας εις ολονδήποτε άλλο μέρος της χώρας, άπεφασίσθη τελικώς νά παύσωμεν κατά τό τρέχον έτος τας άνασκαφάς έν Τουρκία. Αργότερα με την έγκρισιν της Α. Β. Υ. του Διαδόχου της Σουηδίας, έξελέξαμεν ώς πεδόν έρεύνης τό χωρίον Δένδρα της Ελλάδος, γνωστόν από τας προηγούμενας άνασκαφάς του 1925, 1927 και 1937.

Εις την θέσιν αυτήν ειχαν γίνει υπό την διεύθυνσιν μου άνασκαφαί τώ 1925, όποτε και άνεκαλύφθη θολωτός τάφος, γνωστός σήμεραν υπό τό όνομα Βασιλικός Τάφος. Ο τάφος αυτός περιείχεν μεταξύ άλλων τό κύπελλον με τον όκτάποδα, όπως λέγεται, από καθαρόν χρυσόν. Η ύπαρξις εις τά περίε πολλών Μυκηναϊκών τάφων μάς ήτο γνωστή από προγενεστέρας άναζητήσεις. Με την πρόθεσιν νά έξετάσωμεν τούς τάφους αυτούς, έζητήσαμεν από τας Έλληνικάς άρχάς νέαν άδειαν άνασκαφών, ή οποία μάς παρεσχέθη μέσως. Επί ένός λόφου, εύρισκόμενου πλησίον εις τό χωρίον, εύρίσκονται τά έρείπια της αρχαίας Μιδείας. Έκάμανε εκεί μερικάς δοκιμαστικάς άνασκαφάς, αι όποίαι μάς έβοήθησαν νά εισέλθωμεν εις τό αρχαϊόν βασιλικόν άνάκτορον. Επί της νεκαλύψαμεν την ύπαρξιν μεγάλου και σχετικώς καλώς διατηρουμένου συν-οικισμού, χρονολογούμενου από της δευτέρας π.Χ. χυλιετηρίδος. Συστηματική άνασκαφή των έρειπίων αυτών θά συνέβα-

λεν άναμφιβόλως εις την αύξησιν των γνώσεών μας, όσον άφορξ τον Μυκηναϊκόν πολιτισμόν.

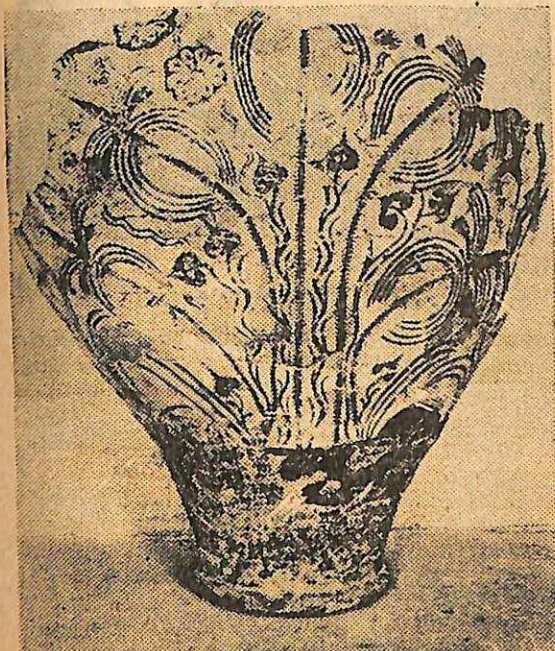
Έξητάσαμεν πέντε έν δλώ τάφους, τρεις έκ των οποίων ήσαν έξαιρετικού μεγέθους και παρούσασαν μέγα ένδιαφέρον.

Εις τον τάφον Α., ό οποίος ήτο σχετικώς νεώτερος, άνεκαλύψαμεν κάτω από τό έδαφος του θαλάμου ένα μικρόν φρέαρ, τό όποιον είχε διαφύγει της λεηλασίας. Τό φρέαρ αυτό περιείχεν ώραιάν συλλογήν χαλκών άντικειμένων, άποτελουμένην από μαχαίρας, ξίφη και κύπελλα. Ο τάφος Β είχε ληστευθή έν μέρει, αλλά άπεδείχθη πολύ ένδιαφέρον, λόγω του σχήματος και του σχεδίου του. Όπως και άλλος τάφος άνασκαφείς από έμέ κατά τό 1937, είχε και αυτός παραπλεύρως θαλάμον. Επί του έδάφους του κυρίως θαλάμου άνεκαλύψαμεν ένα σκελετόν, ό οποίος δεν είχε μετατοπισθή, κατέστη δέ δυνατόν νά θεβαιωθώμεν ότι ό νεκρός είχε ταφή μέσα εις ξύλινον φέρετρον. Διά τον τρόπον τούτον της ταφής ούδέν ήτο πρότερον έξηκριθώμενον, όσον άφορξ την Μυκηναϊκήν έποχήν.

Κάτωθεν του σώματος εύρίσκετο ώραιός σφραγιδόλιθος. Παρά τον άριστερόν ώμον ύπήρχε ξίφος χρυσοκόλλητον και παρά τούς πόδας του σκελετού εύρομεν χαλκούν κράνος, τό πρώτον κράνος τό όποιον γνωρίζομεν από τούς Μυκηναϊκούς χρόνους. Τό σχήμα του άποδεικνύει ότι έχρησίμευσεν ως πρότυπον του Κορινθιακού λεγομένου κράτους της κλασσι-

Μυκηναίας Βασιλίσσης πρό του Τρωϊκού πολέμου ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

κής περιόδου. Ο τάφος αυτός μάς έδω-
σεν επίσης και μερικά άλλα χαλκά άν-
τικείμενα και μίαν ώραιάν σειράν άγ-
γείων, από την όπτην γήν.

Το θαυμάσιον άμφορέας άρίστης τέχνης, έν του τάφου της Βασιλίσσης.

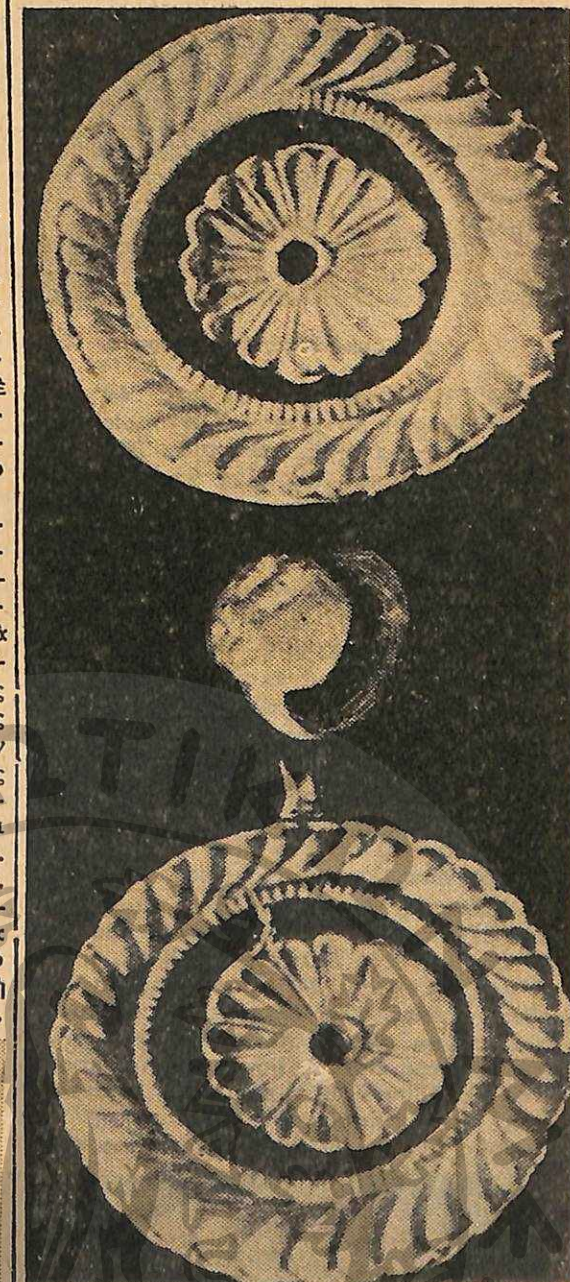
Ο τάφος Γ είχεν έξ ολοκλήρου σχε-
δόν έκκενωθή από τυμβωρύχους, αλλά
και αυτού ή αρχιτεκτονική παρουσίαζεν
ένδιαφέρον. Ο θαλάμος ήτο ως άρνητική
πλάξ οικίας με αύλακωτήν όροφήν, ύδρορ-
ρήν περιέχουσαν και στέγην έλαφρώς θο-
λωτήν. Εις τον άριστερόν τοίχον, εις τον
θρόνον, είχε κατασκευασθή μιá κρηπίς

με θυσιαστήριον τράπεζαν. Ο τάφος Ε
είχε σχετικώς μικρόν μέγεθος, αλλά μάς
έδωσε μίαν ώραιάν συλλογήν κεραμει-
κής της νεωτέρας μυκηναϊκής έποχής.

Μένει ό τάφος Δ. Ο τάφος ούτος, εί-
νε έκ των μεγαλυτέρων τάφων θαλάμων,
οι όποιοι άνεκαλύφθησαν εις Ελλάδα, λό-
γω δέ των περιεχομένων του δικαιού-
μαι νά τον όνομάσω Βασιλικόν Τάφον.
Όπως και οι άλλοι, είχε έκσκαφή εις
την κλιτύν του λόφου. Εις τον θαλάμον
όδηγεί δρόμος, διάδρομος έλαφρώς έ-
πικλινής, μήκους 20 μέτρων, ύψους 5 μ.
και πλάτους 2,5 μ., με τοίχους συγκλί-
νοντας προς την κορυφήν. Μετά την τα-
φήν, ή θύρα του θαλάμου έκτίσθη προ-
σεκτικώς και ό «δρόμος» έγκυμίσθη με
χώρα με τον προφανή σκοπόν νά έμπο-
δίση άφ' ένός τούς κλέπτας νά έμπού-
σουν και άφ' έτέρου νά μην ταραχθί ή
ύπνος του νεκρού.

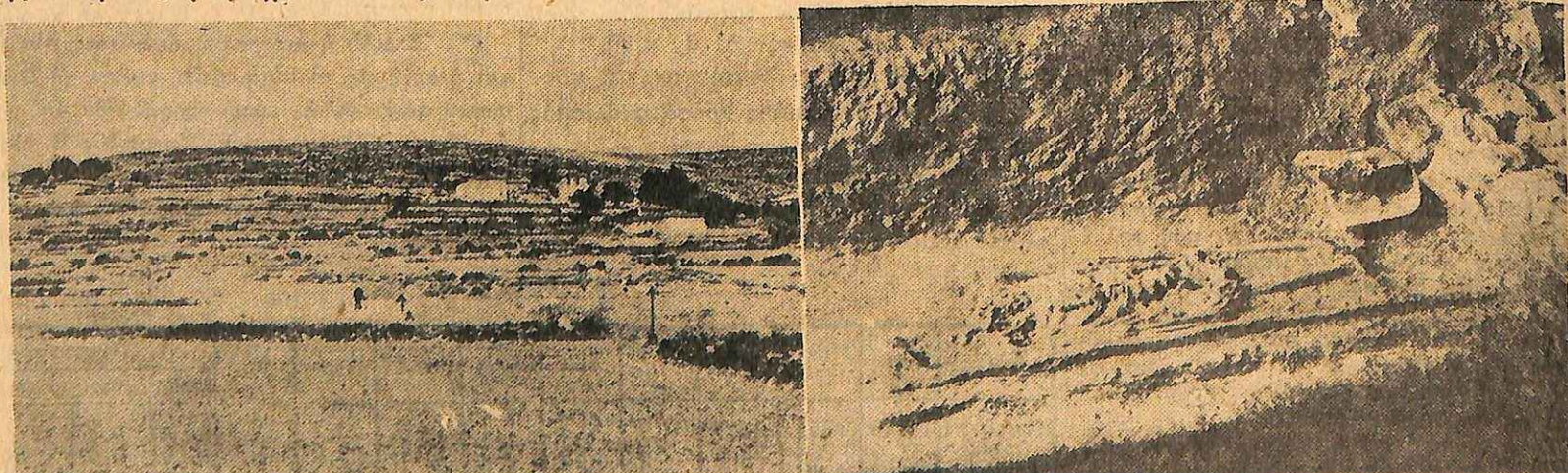
Τό γεγονός ότι τό κτίσιμον της θύρας πα-
ρέμεινεν άνέπαφον, άπέδειξεν ότι ήτο ά-
δύνατον νά εισήλθον εκεί κλέπται του-
λάχιστον από τό μέρος τούτο. Τό άσύ-
νηθες μέγεθος του τάφου μάς έκαμε νά
άναμένωμεν πλούσια ευρήματα, άν πρά-
γματι ό τάφος δεν είχε θιγί. Συνεπώς
ήρχισαμεν μετακινούντες τό κτίσιμον της
θύρας με την μεγαλυτέραν προσδοκίαν
και προσοχήν. Άλλά άφού έφθάσαμεν εις
τον θαλάμον, άνεκαλύψαμεν προς μεγά-
λην μας άπογοήτευσιν ότι είχε καταπέσει
και ήτο γεμάτος με χώρα και πέτρας.
Έκοπιάσαμεν πολύ νά τον καθαρίσωμεν,
διότι έχει έπιφάνειαν 6,5 Χ 6 μέτρα. Τό έ-
δαφος εύρίσκετο 6,50 μέτρα κάτω του πα-
ρόντος έπιπέδου του έδάφους. Έπειδή ή
βράχος ήτο έξαιρετικώς εύθραυστος, ή
ναγκάστημεν διά νά είμεθα έν άσφαλεία,

νά περιβάλωμεν τον τάφον με κορμούς
δένδρων και χονδράς σανίδας. Τό έργον
μας καθυστέρησεν επίσης και από τας
βροχάς, αι όποίαι, παρά την έποχήν, διήρ-
κεσαν άσυνήθως πολύ.

Χρυσά κοσμήματα (πραγματικόν σχήμα) με
κινητόν πλαιδίον έν τφ μέσφ.

Άκριβώς υπέρνω του θαλάμου άνεκα-
λύψαμεν πολλά Μυκηναϊκά θραύσματα.
Κατέστη κατάπιν δυνατόν νά συγκεντρώ-
σωμεν ένα αριθμόν άγγείων, τό ώραιότε-
ρον έκ των οποίων ήτο άμφορεύς, 80 έκ.
ύψους, διεκοσμημένος κατά τον λεγόμε-
νον άνακτορικόν ρυθμόν. Πλησίον του ά-
πισθίου τοίχου του θαλάμου ύπήρχαν δύο
φρέατα και έπεριμέναμε θά άνακαλύ-

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Τό μέρος όπου εύρέθη ή θησαυρός. Τό σημείον Α δεικνύει τον τόπον όπου εύρέθη ή τάφος της Βασιλίσσης, τό δέ
Β τον τόπον, όπου τό 1926 είχεν εύρεθή ή τάφος του Βασιλέως. ΔΕΞΙΑ: Ο τάφος της Βασιλίσσης. Ο νεκρός κείται εις τον κύ-
ριον θαλάμον του τάφου Β', εις Δένδρα, έντός ξυλίνης σοφού, της μόνης ή όποία μέχρι τούδε εύρέθη.

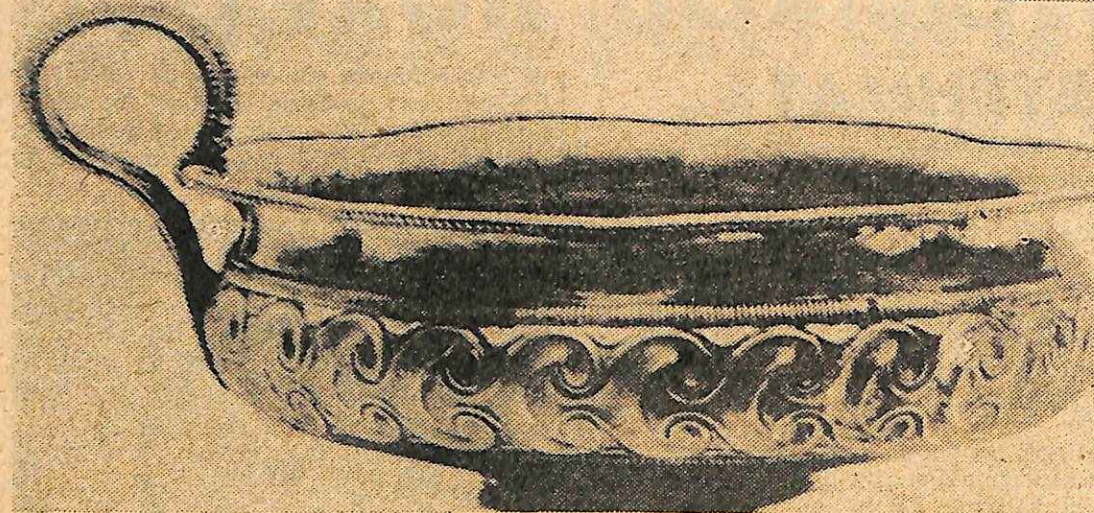

Σφραγιδόλιθος εύρεθείς εις τον τελευταίως άνοιγέτω Βασιλικόν τάφον εις Δένδρα.
Έπί του ένός μέρους παριστάνει δύο αϊγάγρους καθήμενους, επί δέ του έτέρου λέοντα
σπαράσσοντα αϊγάγρον. Οι σφραγιδόλιθοι οι εύρεθέντες εις Δένδρα πρό όλίγων μηνών
θεωρούνται ως οι καλλιτεχνικώτεροι της Μυκηναϊκής έποχής.

ψωμεν, εις αυτά τὰ πλουσιότερα εύρη-
ματα. Τὸ πρῶτὴ τῆς 18 Ιουνίου, ἤρχισα-
με με ἀνυπομονησίαν νὰ ἐκκενώνωμεν τὰ
φρέατα. Πεσμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐσκά-
δαμεν προσηκτικὰ με τὰ ἐργαλεῖα μας,

μ. Ἐκτὸς τοῦ δακτυλίου μία κινητὴ πλάξ
εἰς σχῆμα ρόδακος ἐκρέματο με χρυσοῦν
νῆμα. Προφανῶς τὰ κοσμήματα αὐτὰ ἦ-
σαν πολὺ βαρέα διὰ νὰ φοροῦνται ὡς ἐ-
νώτια. Μᾶλλον ἐκρέμαντο ἀπὸ ζώνην, σκε-

πασμένην με χρυσόν, ἔχει παραστάσεις
καὶ εἰς τὰς δύο πλευράς, ἡ μία ἐξ αὐτῶν

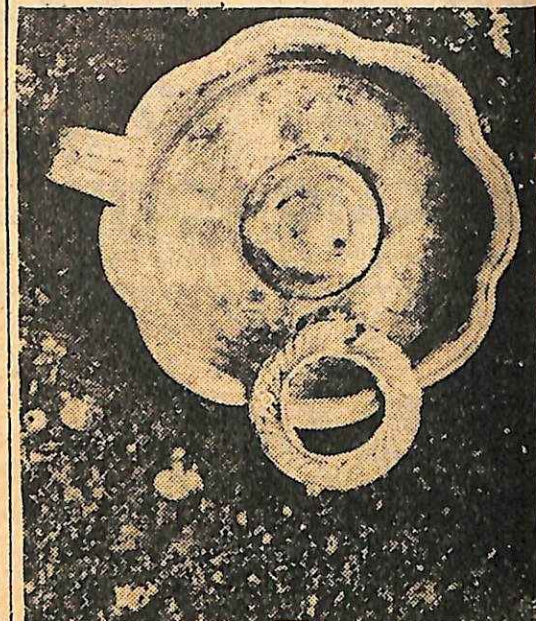
Τὸ σημαντικώτερον εύρημα. Χρυσὸν ἀγγεῖον, εἰς ἀρίστην κατάστασιν

ἐνῶ οἱ Ἕλληνες ἐργάται μας ἐβγάζαν
καὶ μετέφεραν τὸ χῶμα. Συντόμως ἡ ἀν-
ταμοιγή μας ὑπῆρξε πλουσία. Τὸ μικρό-
τερον φρέαρ ποὺ περιεῖχε τὰ κακῶς δι-
ατηρούμενα ὑπολείμματα ἐνὸς σκελετοῦ
ἦτο πλήρες ἕως πᾶν με χῶμα ἀνάμικτον
με ἀνθρακας καὶ στάχτην μέσα εἰς τὰ ὁ-
ποῖα ἤρχισαν νὰ λάμπουν τὰ κοσμήματα
χρυσῶν περιδερσίων. Βαθμῶδὸν ἐφάνη-
σαν μεγαλύτερα χρυσὰ ἀντικείμενα. Πρὸς
ἱκανοποίησιν μας ἀνεκαλύψαμεν ὅτι εἰς
τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὅλα τὰ ἀντικείμενα
τὰ ὁποῖα ἔλαμπαν ἦσαν χρυσὰ. Τὸ μεγα-
λύτερον χρυσοῦν ἀντικείμενον ἦτο ἓνα κύ-
πελλον, διακοσμημένον με λεπτὴν τέχνην.
Ἐξύγιζεν 100 γραμμάρια. Ἐνας σφρα-
γιστὴρ δακτύλιος ἦτο ἀπὸ καθαρὸν χρυ-
σὸν καὶ ἐπάνω του ἦτο σκαλισμένη μία
ἐνδιαφέρουσα ἀναπαράστασις θυσίας. Ὁ
κτῶ μεγάλοι χρυσοὶ ρόδακες, ἕκαστος
τῶν ὁποίων εἶχε διάμετρον 7,5 ἐκ. μ. Ὁ-
λοὶ μαζί ἐξύγιζαν 60 γραμ. Προφανῶς οἱ
ρόδακες ἐστόλιζαν δερματίνην ζώνην, κε-
καλυμμένην με χρυσὰ ποικίλματα. Ἀνε-
καλύφθησαν ἐπίσης δύο μεγάλα κοσμή-
ματα ζυγίζοντα 21 γραμ. καὶ ἀποτελοῦ-
μενα ἀπὸ καθαρὸς διακοσμημένους
χρυσοὺς δακτυλίους, με διάμετρον 6 ἐκ.

πασμένην με χρυσοῦν στῶμα καὶ ἐφο-
ροῦντο ὡς στολισμα, κρεμῶμενον ἀπὸ τὸ
διάδημα τῆς κεφαλῆς. Σχετικῶς ὑπενθυ-
μίζομεν ὠρισμένα γυναικεῖα ἀγάλματα,
Κυπριωτικῆς προελεύσεως.

Πλείονα τῶν διακοσίων χρυσῶν κοσμη-
μάτων περιδερσίων ἀνεκαλύφθησαν ἀνή-
κοντα εἰς τέσσαρα ἕως πέντε περιδερσῖα
διαφόρων τύπων. Εὐρέθησαν ἐπίσης
πλέον τῶν χιλίων ὑαλίνων χανδρῶν καὶ
περὶ τὰ ἑκατὸν κοκία ἡλέκτρον. Τὰ τε-
λευταία ταῦτα παρουσιάζουν ἰδιαίτερον
ἐνδιαφέρον, ἐπειδὴ ἡ ἀνάλυσις ἀπέδειξεν
ὅτι τὸ ἡλεκτρον προέρχεται ἀπὸ τὰς ἀ-
κτὰς τῆς Βαλτικῆς. Ἐπιπροσθέτως, ἀνε-
καλύψαμεν τεμάχια ἀντικειμένων ἀπὸ ἐ-
λεφαντοστοῦν, τὰ ὁποῖα δὲν ἐταξινομήθη-
σαν ἀκόμη.

Ἐνῶ τὰ χρυσὰ ἀντικείμενα ἐξάγονται
ἀπὸ τὴν γῆν λάμποντα καὶ ἀμετάβλητα,
ὅλα τὰ ἄλλα ἀλλοιοῦντο ἢ συντρίβονται.
Ἰδιαίτερος τὰ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν ἀντι-
κείμενα χρειάζονται μεγίστην προσοχὴν
διὰ νὰ διατηρηθοῦν. Εἰς τὸ αὐτὸ φρέαρ
ἀνευρέθησαν ἐπίσης δύο λεπτοεργασμένοι
σφραγιδολίθοι. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν δει-
κνύει ἀγριόχορον, ὁ ἄλλος πρῖσματικοὺς
σχήματος με διάτρησιν κεντρικὴν, σκε-

Κύπελλο ν με τὸ ὁποῖον ἔπινον οἱ βασιλεῖς
τῆς Μιδείας πρὸ τρεῖς αἰώνων.

εἰκονίζει ζευγὸς αἰγάγων ποὺ ἀναπαύ-
νται, ἡ δὲ ἄλλη λέοντα σπαράσσοντα

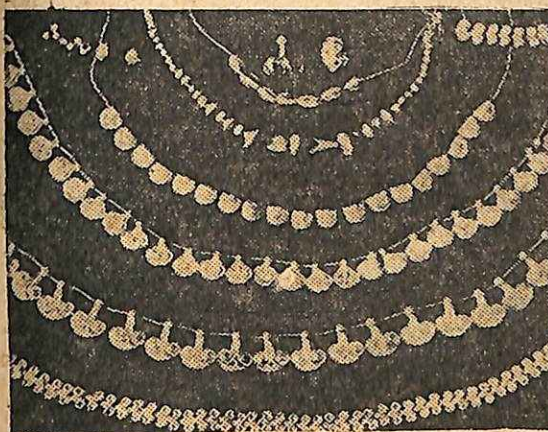

Ἀργυροῦν κύπελλον, εὐρεθὲν εἰς τὸν τάφον
τῆς Βασιλίσσης τῆς Μιδείας.

τίγαγρον. Οἱ σφραγιδολίθοι αὐτοὶ εἶνε
μεταξὺ τῶν λεπτοτέρων ἐργασμένων Μυ-
κηναϊκῶν εύρημάτων ἀπὸ ὅσα ἀνεκαλύ-

φθησαν μέχρι σήμερον.

Ὅπως ἀνεφέρθη προηγουμένως ὅλα τὰ
ἀντικείμενα ταῦτα ἔμεναν μέσα εἰς χῶμα
ποὺ περιεῖχε μεγάλην ποσότητα ἀνθρα-
κος καὶ στάχτην. Προφανῶς, μόνον τὸ
χρυσὸν κύπελλον ἔχει τοποθετηθῇ μέσα
εἰς τὸ φρέαρ, ἐνῶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα ἐρρί-
φθησαν μέσα ἀπὸ πυρᾶν, ἐπὶ τῆς ὁποίας
ἐκάησαν ὅσα πράγματα συνῴδευαν τὸν
νεκρὸν καὶ ὑπέκειντο εἰς φθοράν. Τὸ δεύ-
τερον φρέαρ ἀνορυχθὲν κυρίως διὰ νὰ
περιλάβῃ ἐντάφια δῶρα, περιελάμβανε
πολλὰ ἀγγεῖα ἐξ ὀπτῆς γῆς, πέντε τῶν ὁ-
ποίων ἀργυρᾶ, ἐξ ὧν πάλιν δύο ἦσαν πε-

Περιδερσῖα ἀπὸ κοκία ἡλέκτρον. Ἡ ἀνάλυ-
σις ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἡλεκτρον τοῦτο προέρχε-
ται ἐκ τῆς Βαλτικῆς. Ἀποδεικνύεται οὕτως
ὅτι ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς Μεσογείου
καὶ τῶν λαῶν τῆς Βαλτικῆς σχέσεις ἄμεσοι
ἢ ἔμμεσοι, 1400 ἔτη π. Χ.

ποικιλμένα με χρυσόν, εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ
ἀργυρᾶ ἀγγεῖα ὑπῆρχε κοχλιάριον, τὸ μό-
νον κοχλιάριον μυκηναϊκῆς ἐποχῆς, ποὺ
ἀνεκαλύφθη μέχρι σήμερον. Ἐνα ἄλλον
περιεῖχε μικρὸν ἀργυροῦν κιθώτιον, τὸ
περιεχόμενον τοῦ ὁποίου εἶνε ἀκόμη ἄ-
γνωστον.

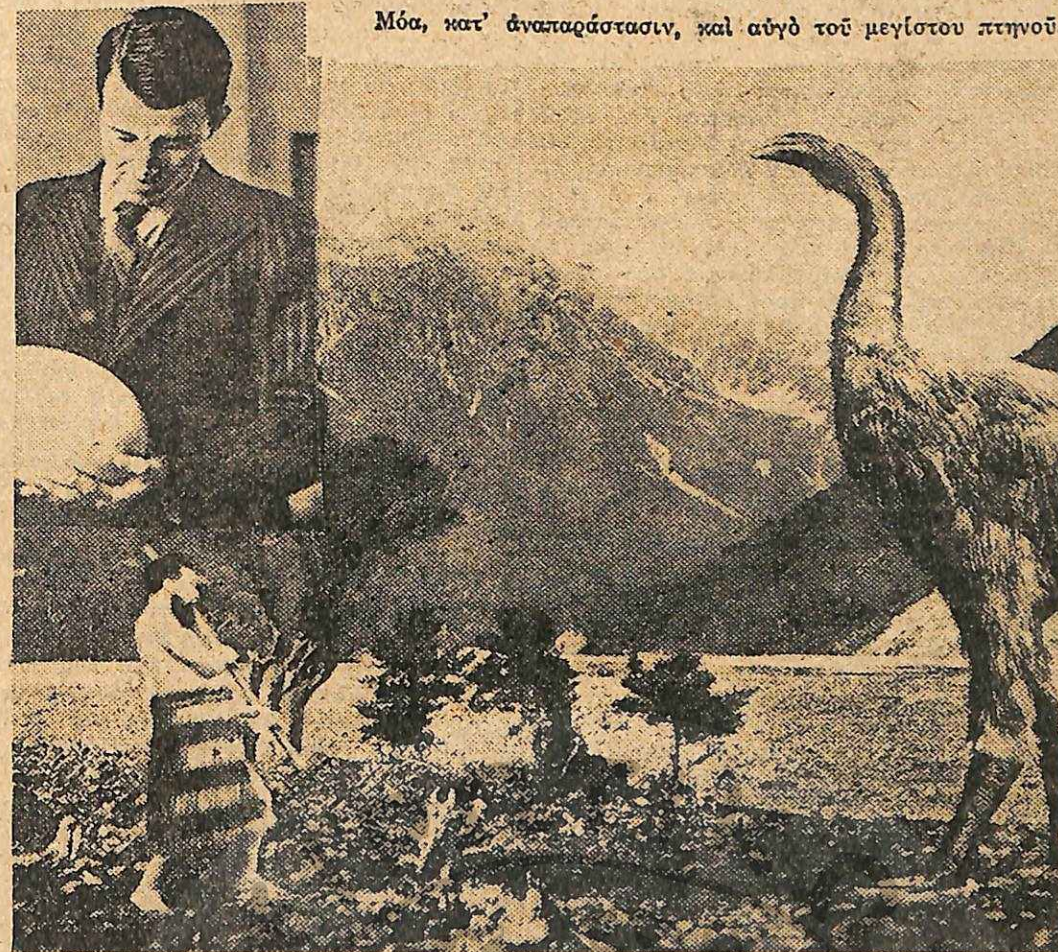
Ὁ ἀργυρὸς ὀξειδώνεται μέσα εἰς τὸ
χῶμα καὶ γίνεται ἐξαιρετικῶς εὐθραυ-
στος καὶ προφανῶς περισσότερον ἐπιστα-
μένη ἔρευνα τοῦ κιθωτίου θὰ καταστή-
δυνατὴ μόνον ἀφοῦ ληφθοῦν εἰδικὰ μέ-
τρα. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὸ ἐλεφάντι-
νον κύπελλον, ποὺ ἔχει εἰς τὸ ἐσωτερικόν
του ἔλασμα χρυσοῦ, ἀνακαλυφθὲν μέσα
εἰς τὸ αὐτὸ φρέαρ.

Καθόσον δύναμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ
κρίνω, τὰ πῆλινα ἀγγεῖα ποὺ ἀνευρέθη-
σαν εἰς τὸν νέον τάφον εἶνε ἐλαφρῶς προ-
γενέστερα τῶν τοῦ Βασιλικοῦ Τάφου, ὁ
ὁποῖος χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1350 π.Χ.
Ὁ τάφος τῆς Βασιλίσσης δύναται νὰ
χρονολογηθῇ ὡς κατασκευασθεὶς τὸ 1460
π.Χ.

ΔΙΑΤΙ ΕΞΗΦΑΝΙΣΘΗ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΝ ΠΤΗΝΟΝ

Πρὸ οκατὸν ἐτῶν ἐφθάνεν εἰς τὴν Εὐρώ-
πην ἡ εἰδησις ὅτι εἰς τὴν Νέαν Ζηλανδίαν
ἀνεκαλύφθη πτηνόν, ποὺ ὁμοίαζε με τὴν
στρουθοκάμηλον, ἀλλὰ ἦτο πολὺ μεγαλύ-
τερον αὐτῆς. Οἱ Ἰθαγενεῖς εἶχον καὶ προη-
γουμένως θεθαίωσαι Εὐρωπαίους ὅτι ὑπῆρ-
εἰς τὴν Νέαν Ζηλανδίαν καὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν,

Μόα, κατ' ἀναπαράστασιν, καὶ αὐτὸ τοῦ μεγίστου πτηνοῦ.

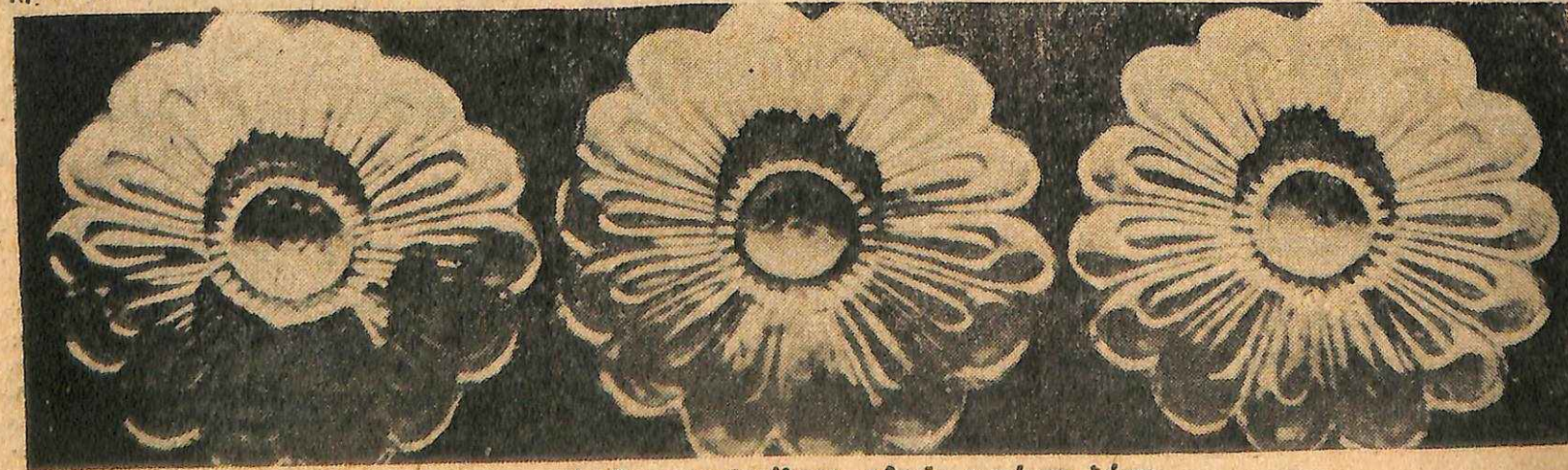
χον εἰς τὰς δύο νήσους, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν
Νέαν Ζηλανδίαν πολὺ μεγάλα πουλιὰ, ἀλ-
λὰ κανεῖς δὲν τοὺς ἐπίστευε. Αἱ πληροφο-
ρίαι, ἐν τούτοις, δὲν ἐθεωροῦντο ἀκριβεῖς
καὶ ἐπίστευετο ὅτι τὰ ἐν λόγῳ πουλιὰ εἶ-
νε ὅμοια με τὰ καζουάρ, εἶδος καὶ αὐτὸ
στρουθοκάμηλου, ἀλλὰ μικρότερα ἀπὸ ὅ-
σον τὰ περιέγραφον οἱ Ἰθαγενεῖς. Τὰ που-
λιὰ αὐτὰ περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλοῦν οἱ Ἰθα-
γενεῖς Μάορι πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους, τὰ
ἀνόμεζον Μόα.

Ἡ πληροφορία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὅσα ἔ-
λεγον οἱ Μάορι ἦσαν ἀληθῆ μετεδόθη ἀ-
πὸ ἱεραποστόλους, οἱ ὁποῖοι εἶδον μερικὰ
ἀπὸ τὰ Μόα. Ἀλλωστε οὗτοι ἦσαν μεταξὺ
τῶν πρώτων οἱ ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν εἰς
τὴν Νέαν Ζηλανδίαν. Οἱ ἄλλοι λευκοὶ ποὺ
ἐπῆγαν εἰς τὰς δύο νήσους ἦσαν περισί-
τεροι καὶ ἔμεναν δι' ὀλίγον καιρὸν εἰς τὰ
παράλια καὶ μόνον πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν οἱ
νήσοι περιήλθον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀ-
πεκρίθησαν. Οἱ ἱεραπόστολοι λοιπὸν με-
τέδιδον ὅτι τὰ πτηνὰ αὐτὰ εἶχον ὕψος τρι-
ῶν μέτρων. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀμφισβῆ-
πὲρὶ τῆς ἀληθείας τῶν μαρτυριῶν τῶν, τὸ
νοσητικῆ.

δοῦ κατῶρθωσαν νὰ συναντήσουν Μόα.
Τόσον ὅμως γρήγορα ἦσαν τὰ πουλιὰ αὐ-
τὰ, ὥστε δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὰ φθάσουν
καὶ νὰ τὰ πυροβολήσουν. Οἱ Μάορι τοὺς
ἐβεβαίωσαν ὅτι τὰ Μόα ἦσαν πολὺ δυνατά.
Ἐκτοτε οὐδεὶς εἶδε τὰ τεράστια πουλιὰ.
Προφανῶς καὶ ὅταν τὰ συνήνησαν οἱ ἱε-
ραπόστολοι καὶ ὅταν τὰ εἶδον οἱ Ἀμερι-
κανοὶ κυνηγοί, τὰ Μόα ἔτειναν πρὸς ἐξάν-
τηλιν καὶ τὰ ὀλίγα ποὺ ἀντιμετώπισαν οἱ
λευκοὶ ἦσαν οἱ τελευταῖοι ἀπόγονοι τοῦ
εἶδους.

Οὐδεμία ἐν τούτοις, ὑπάρχει ἀμφισβῆ-
δις ὅτι καὶ ὑπῆρξαν τὰ Μόα καὶ ὅτι ἦσαν πρέ-
γματι τόσον μεγάλα ὅσον ἐβεβαίωσαν ὅσοι
τὰ εἶδον, ὅτι εὐρέθησαν σκελετοὶ τῶν.
Τὸ ὅτι δὲ ἔζων Μόα ἀκόμη πρὸ τινῶν δε-
κάδων ἐτῶν μαρτυρεῖται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ σκε-
λετοὶ φέρουν ἀκόμη ἀπεξηραμένον δέρμα.
Ἐπίσης εὐρέθησαν αὐτὰ τῶν μεγάλων πτη-
νῶν.

Οἱ ἐπιστήμονες ἀσχολοῦνται με τὴν με-
λέτην τῶν αἰτίων διὰ τὰ ὁποῖα ἐξηφανίσθη-
σαν τὰ Μόα, καμμία ὅμως ἀπὸ τὰς δοθεῖ-
σας ἕως τώρα ἐξηγήσεις δὲν φανερὰ ἱκα-
νοποιητικῆ.

Μεγάλοι χρυσοὶ ρόδακες, πιθανῶς κοσμήματα ζώνης.

Ο ΝΟΤΙΟΣ ΠΟΛΟΣ

Ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὸν Βόρειον Πόλον, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀρκτικής Θαλάσσης, ὁ Νότιος περιβάλλεται ὑπὸ εὐρείας χερσαίας ἐκτάσεως, κεκαλυμμένης μονίμως ὑπὸ πελαγίων πάγων. Ἡ ἕρπ᾽ αὐτῇ εἶνε αἰσθητῶς μεγαλύτερα τῆς Εὐρώπης, καταλαμβάνουσα ἐμβαδὸν 14 ἑκατομμυρίων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, ὀνομάζεται δὲ Ἀνταρκτὶς καὶ θεωρεῖται ὑπὸ τῶν γεωγράφων ὡς ἥπειρος. Ἐννοεῖται ὅτι, παρὰ τὴν μεγάλην ἔκτασίν της, ἡ Ἀνταρκτὶς δὲν παρουσιάζει παρὰ μόνον ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον. Περιβάλλεται γύρω ὑπὸ τῶν τριῶν μεγάλων ὠκεανῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ, ἔχει δὲ σχῆμα σχεδὸν στρογγυλὸν με δύο μεγάλας κοιλώσεις, μίαν πρὸς νότον τῆς Ἀμερικῆς (θάλασσα τοῦ Βέντες) καὶ ἑτέραν πρὸς νότον τοῦ Εἰρηνικοῦ (θάλασσα τοῦ Ρός).

Ἡ πλήρης ἐξερεύνησις εἶνε δυσχερε-
στάτη λόγῳ τῶν καλυπτόντων τὴν χώ-
ραν αἰώνιων πάγων. Τεμάχια-τῶν πάγων
αὐτῶν φθάνοντα μέχρι τῆς θαλάσσης σχη-
ματίζουν τὰ ἐπιπλέοντα ἐγγὺς τῶν ἀκτῶν
πελώρια παγόβουνα τὰ ὅποια εἶνε πολὺ
μεγαλύτερα τῶν παγοβούνων τοῦ βορείου
πόλου, τὰ ὅποια κατέρχονται εἰς τὸν Ἀ-
τλαντικὸν καὶ ἐμποδίζουν συχνὰ κατὰ
τὸν ἔαρινόν τε μῆνα τὴν ναυσιπλοΐαν μετὰ
ξυ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικής. Εἰς τῶν τερα-
στίων τούτων τραπέζοιδων ὀγκοπάνων, ὁ
μεγαλύτερος, ἀποφράσσει μονίμως τὴν θά-
λασσαν τοῦ Ρὸς καὶ ἔχει ἐμβαδὸν 300.000
τετραγωνικῶν χιλιόμετρων, δηλαδὴ ὑπερ-
διπλάσιον τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀνταρκτίδος παρουσιάζει περιέργους μεταπτώσεις ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἔτους εἰς τὸ ἄλλο. Οὕτω ἐνῶ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1902, δηλαδὴ κατὰ τὸν ψυχρότερον μῆνα τοῦ νοτίου ἡμισφαίριου, ἐσημειώθη ἡ μεγίστη θερμοκρασία τοῦ ἔτους ἀνελθούσα εἰς τοὺς 9 βαθμοὺς ὑπὲρ τὸ μηδέν, τὸν ἐπόμενον μῆνα ἐσημειώθη ἐλαχίστη θερμοκρασία 41 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν. Βραδύτερον δ' Ἀμουντσεν, διαχειμάσας εἰς τὰ κράσπεδα τῆς θαλάσσης τοῦ Ρὸς ἐσημείωσε τὴν ἐλαχίστην μέσσην ἐτησίαν θερμοκρασίαν ἐξ ὧσαν παρετηρήθησαν ποτὲ ἐπὶ τῆς Γῆς, ἀνελθούσαν εἰς 21 βαθμοὺς μόνον ὑπὸ τὸ μηδέν.

Κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας τοῦ ἔτους
ἐκείνου, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι
τοῦ Σεπτεμβρίου τὸ θερμόμετρον οὐδέποτε
ὕπερέβη τοὺς 30 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μη-
δέν, τὸν Αὐγουστον δὲ κατῆλθε μέχρι τῶν
59 βαθμῶν, ὑπὸ τὸ μηδὲν φυσικά. Ἐπίσης
ὁ ἐξερευνητὴς Μῶζον, ὁ ὁποῖος ἐμελέτη-
σε τὰς κλιματολογικὰς συνθήκας εἰς τὴν
Γῆν τοῦ Οὐίλκν, πρὸς νότον ἀκριβῶς τῆς
Αὐστραλίας, παρητήρησεν ὅτι καθ' ὅλην
τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἐπικράτει ἐκεῖ
μονίμως σχεδὸν χιονοπτώσας, μὲ δριμύ-
τος καὶ ἰσχυρὸν ἄνεμον.

Λόγω τῶν δυσμενῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν ἢ βλάβεσις εἰς τὴν Ἀνταρκτίδα εἶνε πολὺ πενιχρά, περιλαμβανούσα

δύο μόνον ἀνθοῦντα αὐτοφυῆ φυτὰ φυόμε-
να καὶ αὐτὰ πέραν τοῦ πολιτικοῦ κύκλου
καθὼς καὶ τινὰ εἶδη θρύων καὶ λειχήνων.
Ἀντιθέτως πρὸς τὸν φυτικόν, ὁ ζωϊκὸς
κόσμος τῆς Ἀνταρκτίδος εἶνε πολὺ πλου-
σιώτερος ἀπὸ τὸν ἀπαντῶντα εἰς τὴν Βό-
ρειον πολικὴν περιοχὴν. Ἀφθονοὶ ἰδιώ-
αι φάλαιναί, αἱ φῶκαι καὶ τὰ θαλάσσια
πηγὰ. Ἐκεῖ ζοῦν κατὰ δεκάδας χιλιῶν
οἱ ἰδιότυποι πιγγοῦνοι, οἱ ὅποιοι ἀπὸ μα-
κρὰν ὁμοιάζουν πρὸς δολόκληρον στρατιαν
καλογήρων. Καὶ ἐν τούτοις ἡ Ἀνταρκτίς
κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους πρὶν ἢ
τῇ ἀρχίῃ ταυ ψύχεται ἐκαλύπτετο ἀπὸ
πυκνῆν βλάστησιν, τῆς ὁποίας ἀπολιθώμα-
τα εὐρίσκονται συχνὰ καὶ σήμερον. Οἱ
γεωλόγοι μάλιστα φρονοῦν ὅτι ὑπο τοῖς
πᾶσι τῆς ἀκατοικήτου αὐτῆς ἐκτάσεως
ὑπάρχουν ἀπέραντα γαιανθορακοφόρα κοι-
τάσματα, πιθανὸν δὲ καὶ πλοῦσαι πηγαί
πετρελαίου. Σήμερον ἡ Ἀνταρκτίς λόγῳ
τοῦ ἀφόρητως ψυχροῦ κλίματος τῆς εἶνε
ἐντελὲς ἀκατοίκητος, μόνον δὲ εἰς τινὰ

ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ
ΤΕΥΧΗ ΤΟΥ «ΗΛΙΟΥ»

“Όσοι ἐκ τῶν ἀναγνώστων μας διὰ διαφόρους λόγους δὲν ἐπρομηθεύθησαν τὰ προηγούμενα τεύχη τοῦ «ΗΛΙΟΥ», δύνανται νὰ ἀποκτήσουν ταῦτα γράφοντας ἀπ’ εὐθείας εἰς τὰ γραφεῖα μας (Περιοδικὸν «ΗΛΙΟΣ», Σταδίου 23, Ἀθήνας) καὶ ἐσωκλείοντες εἰς γραμματόσημα τὸ ἀντίτιμον τῶν τευχῶν πού ζητοῦν πρὸς 5 δρχ. κατὰ τεῦχος ἢ ἀπευθυνόμενοι πρὸς τὰ κατὰ τόπους πρακτορεῖα τῆς Ἑταιρίας Ἑλληνικοῦ Τύπου πού πωλεῖται ὁ «ΗΛΙΟΣ» καὶ ἐάν ὅπως-δήποτε δὲν εὐρίσκουν τὰ τεύχη, ἅς μᾶς γράψουν ἀπ’ εὐθείας καὶ ἡμεῖς θὰ τοὺς ἀποστείλωμεν τὰ τεύχη πού ζητοῦν.

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ δύνανται ἐπίσης νὰ ζητήσουν τὰ προηγούμενα τεύχη ἀπὸ τὸν ἐφημεριδοπώλην των, ὥστε νὰ συμπληρώσουν τὴν σειρὰν τῶν τευχῶν των.

Κρατήστε τὰ τεύχη τοῦ «ΗΛΙΟΥ» διὰ νὰ σχηματίσετε σὺν τῷ χρόνῳ τὴν πλὴν χρησίμον καὶ φηνηνὴν βιβλιοθήκην. Κάθε τρεῖς μῆνας θὰ ἔχετε ἓνα τόμον ἀπὸ 900 περίπου σελίδας ποῦ θὰ σὰς στοιχίξῃ μόνον 65 δρχ. Φθνηθόσαντες βιβλίον εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσετε. Τὰ τεύχη τοῦ «ΗΛΙΟΥ» ἀποτελοῦν τὴν πλὴν συγγραφισμένην καὶ ἐκλαίκευμένην Ἑγκυκλοπαιδικὴν βιβλιοθήκην. Σημειώσατε ὅτι ὅλα τὰ ἐπιστημονικὰ θέματα ποῦ περιλαμβάνονται εἰς τὸν «ΗΛΙΟΝ» γράφονται ἐπὶ τῇ θάσει ὧν γὼν νωτέρως τῆς ἀνακαλύψεως καὶ προσδῶν τῆς ἐπιστήμης.

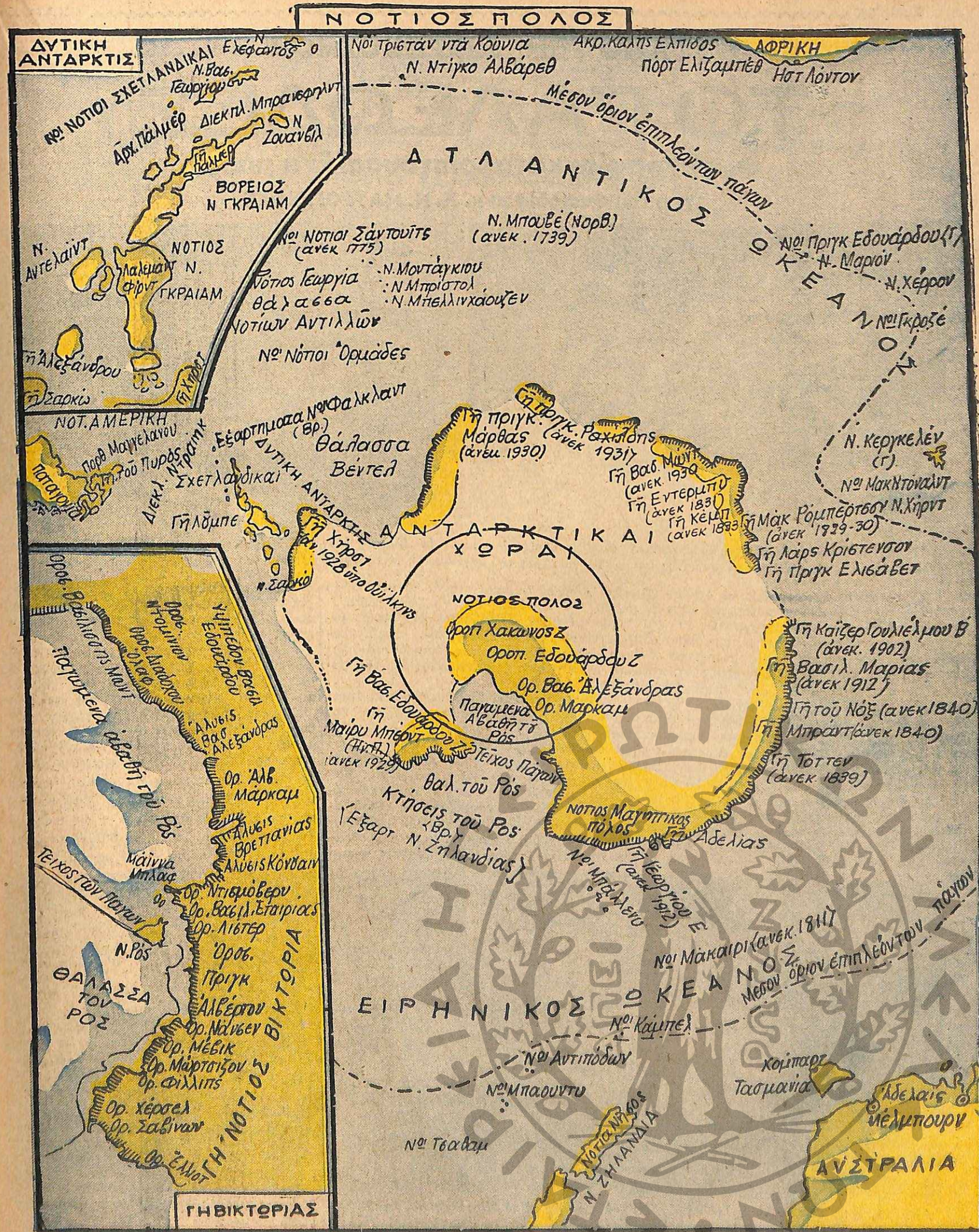
σημεῖα της υπάρχουν ὀλίγοι σταθμοὶ φα-
λαιοθηρῶν συχναζόμενοι μόνον κατὰ τοὺς
θερινούς μῆνας.

Κατά τους πρώτους αιώνας των θαλασσιών ξερευνησεων δηλαδή τον 16ον και τον 17ον οι θαλασσοπόροι έπίστευαν ότι εις τα νότια του 'Ινδικού ώκεανού υπήρχεν έκτεταμένη γήνην ξηρά, εις την όποιαν έδίδετο τὸ όνομα νοτία Γῆ (Τέρρα 'Αουστράλις), καθ' όλον δὲ τὸ χρονικόν τοῦτο διάστημα ἡσχολούντο διὰ τὴν ἀνακάλυψίν της, ἕως οὔτου δ' Ἄγγλος ξερευνητής Τζαίημς Κούκ ἀπέδειξε περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος ὅτι ἡ Γῆ αὕτη δὲν ὑπῆρχε καὶ ὅτι μεταξύ Νέας Ζηλανθίας καὶ Νοτίου Ἀφρικῆς δὲ 'Ινδικὸς ἐπέξετείνεται καὶ ἡνωθὺ τὸ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ἀφ' ἑτέρου.

Μετά τὸν Κούκ, ὁ ὁποῖος ἀνεκάλυψε τὰς νήσους Νοτίους Σάντουιτς καὶ Νότιον Γεωργίαν τῶν 1775 καὶ 1776, αἱ ἐξερευνησεις συνεχίσθησαν καὶ ἀνεκαλύφθησαν διαδοχικῶς ἀπὸ τοὺς Γάλλους Κροζέ καὶ Κεργυελὲν (1773), τὸν Ρώσσον Μπελλινγκάουζεν (1819—21) καὶ τοὺς Ἀγγλοὺς Σμιθ καὶ Μπράνσφελντ (1819) αἱ ἐγγυθὲς τῆς Ἀνταρκτικῆς νήσοι. Τὸ 1823 ὁ Γάλλος φαλαινθηρὰς Βεντέλ εἰσῆλθεν εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Βεντέλ.

Πρώτος δὲ ὁ Ἑγγλὸς Μπίσκωπ προσήγγισε τὸ 1830 τὰς ἡπειρωτικὰς ἀκτῆς τῆς Ἑνταρκτίδος, πρὸς νότον τοῦ Ἰνδικοῦ ἀνακαλύψας τὴν Γῆν τοῦ Ἑντέρμπυ. Τὸ 1838-43 ὁ διάσημος Γάλλος θαλασσοπόρος Ντυμόν ντ' Ὠρθίλ, ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ νοτίου μαγνητικοῦ πόλου προσήγγισεν εἰς διάφορα σημεῖα τῶν ἀκτῶν τῆς Ἑνταρκτίδος. Ἡ πρώτη ὁμολογία ἀπόδοται ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Ἑνταρκτίδος ἐπραγματοποιήθη μόνον τὸ 1895 ἀπὸ τὸν Νορβηγὸν φαλαينوθήραν Μπαρχγκρέβιν. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρέχοντος αἰῶνος ἤρχισαν συστηματικὰ ἐπιστημονικὰ ἀποστολαὶ διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ σημείου τοῦ Πόλου. Οὕτω τὸ 1901-03 ἐξεπέμφθη γεωμαγνητικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὸν Ντριγκάλσκι διὰ τοῦ πλοίου «Γκάουσι». Ὀλίγον θραδύτερον (1901-04) οἱ Ἑγγλοὶ ὑπὸ τὸν Ρός, ἀπέστειλαν ὁμοίαν ἀποστολὴν διὰ τοῦ πλοίου «Ντισκόβερν». Ἀκολουθοῦν κατὰ σειρὰν αἱ ἀποστολαὶ Νόρντενσκιελντ (Νορβηγία) διὰ τοῦ πλοίου «Ἑνταρκτίς» (1902-03), Μπράς (Ἑγγλία) διὰ τοῦ πλοίου «Σκωτία» (1903-04), Σαρκό (Γαλλία) διὰ τοῦ πλοίου «Φρανσίς» (1903-05), Σάκλετον (Ἑγγλία), ὅστις ἀνεκάλυψε τὸ 1909 τὸν Νότιον Μαγνητικὸν πόλον καὶ ἐφθασεν ἐγγύτατα τοῦ σημείου τοῦ πόλου. Τέλος τὴν 16 Δεκεμβρίου 1911 ὁ διάσημος Νορβηγὸς Ἀμουντσεν ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦ πόλου.

Μετά ένα περίπου μήνα, την 18 'Ιανουαρίου 1912 έφθαναν εις τόν πόλον και "Αγγλος Ρ. Σκότ, όστις κατά την επιστροφήν απέθανεν έκ τών κακουχιών, Κοντά την τελευταίαν τριακονταετίαν ή "Ανταρκτις εξηρευνήθη συστηματικώτερον από τούς "Αμερικανούς και ιδίως από τόν ναύαρχον Μπέρντ ό οποίος έχρησιμοποίησε προς τοϋτο έντατικώς τó αεροπλάνο

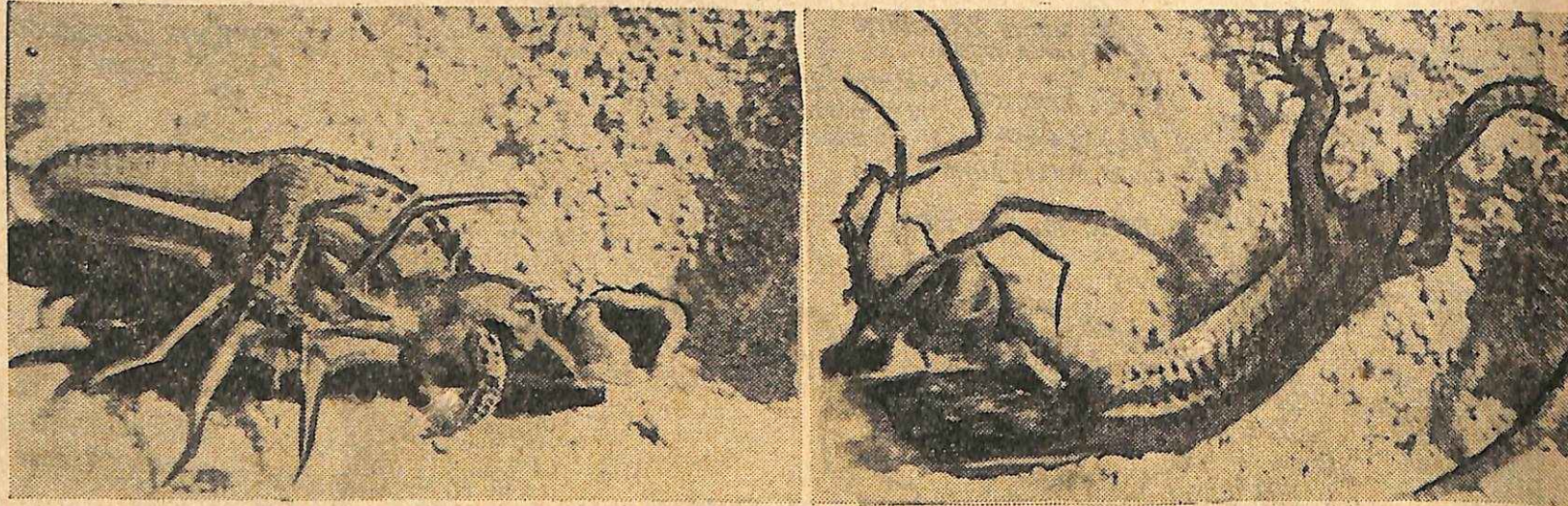

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟΝ

ΤΟ ΓΑΛΕΩΔΕΣ

Φωτογραφία καταρρίπτουσαι ένα μύθον

Υπό τοῦ Φυσιοδίφου κ. Χ. Ν. ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Τὸ γαλεῶδες, ἡ τρομερὰ ἀράχνη ἐπιτίθεται αἰφνιδιαστικῶς δι' ἄλματος ἑναντίον σαύρας καὶ τὴν ἀνατρέπει. ΔΕΞΙΑ: Ματαία ἡ πάλη. Ἡ σαύρα δὲν ἔχει ἀμυντικὰ ὅπλα. Τὸ γαλεῶδες τὴν δαγκάνει μὲ τὰ ὀξύτατα δόντια του καὶ σφίγγει τὸν λαιμόν της.

Τὸ Γαλεῶδες, ἀραχνοειδὲς τὸ ὅποιον ζῇ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶνε ἀπὸ τὰ μαχητικώτερα εἶδη ἀραχνῶν, συγχρόνως δὲ καὶ ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα. Τὸ θῆλυ εἶνε παχύτερον καὶ ἰσχυρότερον τοῦ ἄρρενος, τὸ ὅποιον, ἐξ ἄλλου, εἶνε μακρότερον καὶ μᾶλλον εὐκίνητον. Δι' αὐτὸ κατορθώνει ρον καὶ ἰσχυρότερον τοῦ ἄρρενος, τὸ ὅποιον, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ πλείστα ἀραχνοειδῆ, μετὰ τὴν γονιμοποίησιν φονεύει καὶ κατατρώγει τὸ ἄρρεν. Καὶ κατὰ τὰ λοιπά, ἄλλως τε, τὸ γαλεῶδες ἔχει ἥθη κοινὰ πρὸς τὰ ἄλλα ἀραχνοειδῆ. Τὸ θῆλυ φέρει, ὡς ἡ λυκῶσα καὶ ὁ καρκίνος, τὰ νεογνά ἐπὶ τῆς ράχεώς του καὶ τὰ διδάσκει πῶς νὰ συλλαμβάνουν τὴν λείαν των.

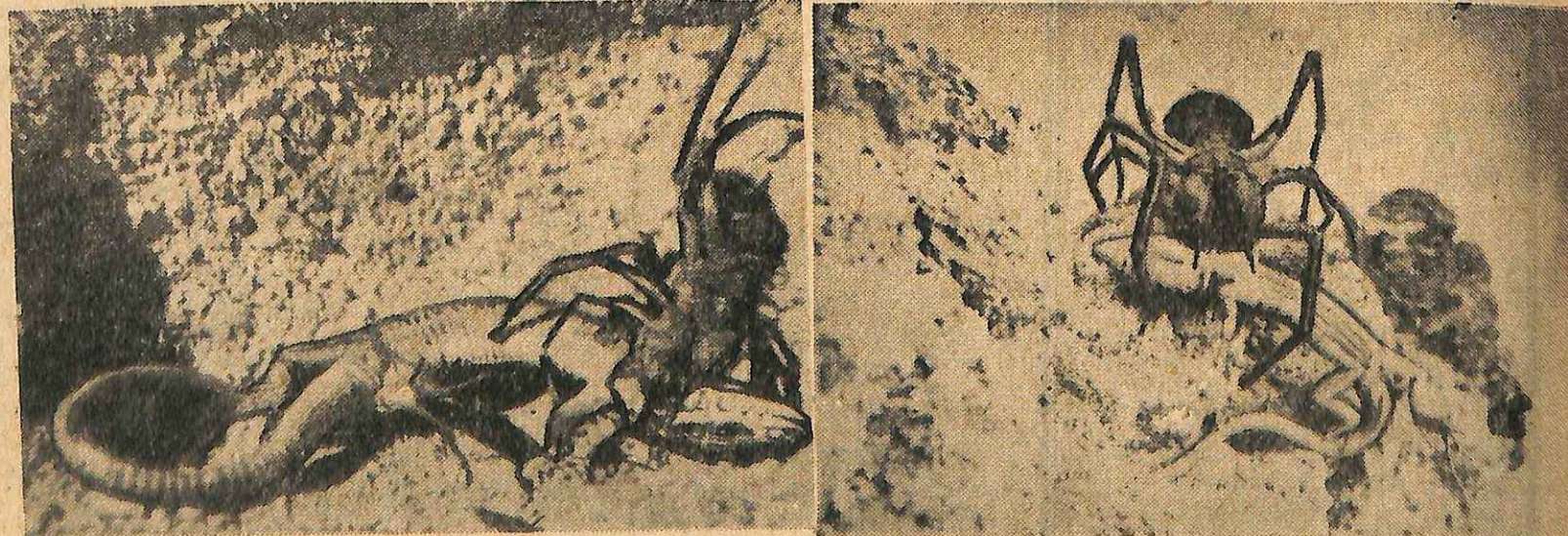
Εἰς τὴν νότιον Ἑλλάδα τὸ γαλεῶδες εἶνε ἀρκετὰ κοινόν, εἰς τὰ περίεξ δὲ

τῶν Ἀθηνῶν δύναται τις νὰ τὸ συναντήσῃ κατὰ τὴν ἑσπέραν, ὅτε τὸ ζῶον τοῦτο ἐξέρχεται πρὸς ἄγραν, ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τέλους Αὐγούστου. Κατὰ τὸ φθινόπωρον, τὸ γαλεῶδες, τὸ ὅποιον δὲν ἀντέχει εἰς τὴν ὑγρασίαν, ἀποσύρεται εἰς τὴν φωλεάν του.

Ὁ λαὸς γνωρίζει ὅτι, ὅπως πολλὰ ἔρπετα τρέφονται ἀπὸ ἔντομα, ὑπάρχουν καὶ ἔντομα, τὰ ὁποῖα τρέφονται ἀπὸ ἔρπετα. Οἱ ἐπιστήμονες ἐθεώρουν τοῦτο ὡς μῦθον καὶ ἐπίστευον μέχρι τοῦδε ὅτι οὐδὲν ἔντομον τρώγει ἔρπετα. Αἱ φωτογραφίαι μου αὐταί, μεγεθύνσεις σκηνῶν ἐκ κινηματογραφικῆς ταινίας, ληφθείσης ὑπ' ἐμοῦ, ἐπαληθεύουν τὴν λαϊκὴν γνώμην καὶ ἀποδεικνύουν μῦθον τὰ πιστευόμενα μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων. Εἰς τὰς φωτο-

γραφίας αὐτάς φαίνεται τὸ γαλεῶδες σπαράσσειν σαύραν, τὴν ὅποιαν διὰ τῶν δόντων του ἀποκεφαλίζει πρὶν τὴν καταφάγη.

Μέχρι τοῦδε τὸ γαλεῶδες, ἡ ἀγριωτάτη ἀράχνη, δὲν ἐμελετήθη ἐπαρκῶς. Εἶνε ὁμῶς ἀρκετὰ διαδεδομένον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὥστε ἡ μελέτη τῶν συνηθειῶν του ἀπὸ Ἑλλήνων ἐπιστημόνων ἢ ἐρασιτέχνων, δὲν ἔπρεπε νὰ εὐρεθῇ ἀναγνώστῃ τοῦ «Ἡλίου» οἱ ὅποιοι θὰ ἐνδιαφερθῶν νὰ συμπληρώσουν, μὲ παρατηρήσεις καὶ φωτογραφίας των, τὰ μέχρι τοῦδε γνωστά περὶ τοῦ ζώου τούτου καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν — ὡς πιστεύω — σημαντικὴν συμβολὴν αἱ δημοσιευόμεναι εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο φωτογραφίαι.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Ἐπειτα τὸ γαλεῶδες ἀρχίζει νὰ πριονίζει μὲ τὰ δόντια του τὸν λαιμόν τοῦ θύματος. ΔΕΞΙΑ: Μὲ χωρισμένην σχεδὸν τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τὸ σῶμα, ἡ σαύρα μεταφέρεται διὰ νὰ φα γωθῇ.

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΝΙΔΟΣ

Ο ΠΟΔΑΛΕΙΡΙΟΣ

Ἡ σπανία χελιδονοειδὲς ψυχὴ

Υπό τοῦ φυσιοδίφου κ. Χ. Ν. ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ

Δὲν ὑπάρχει ἴσως ὠραιότερα πεταλούδα ἀπὸ τὸν Ποδαλεῖριον. Κρίμα μόνον ὅτι εἶνε σπανιωτάτη. Περιῶ ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους εἰς τὴν ζωὴν της, πρὶν γίνῃ τὸ ὄ-

Εἰς τὴν τελείαν μορφήν του, τὸ λεπιδόπτερον εἶνε ἀνυπερβλήτως ὠραῖον. Αἱ πτέρυγές του ἀπολήγουν, ὅπως τοῦ Μαχάωνος, ἄλλου λεπιδόπτερου, τὸ ὅποιον εἶνε

κοινὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς δύο δέξια ἄκρα, ἐνθουμίζοντα τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων τῆς χελιδόνος. Τὸ χρῶμα τῶν πτερύγων εἶνε λευκοκίτρινον, μὲ μαύρας ραβδώσεις, ὁλόγυρα μαύραι, φέρουν δὲ εἰς τὸ κάτω μέρος πέντε στίγματα οὐρανόχροα ἐν σχήματι ἡμισελήνων καὶ ἄλλα ὅμοια στίγματα ἐσωτερικῶς, χρώματος πορτοκαλί. Τὸ λεπιδόπτερον αὐτὸ ἐμφανίζεται ἰδίως τὸ πρωῒ, μὲ τὴν αὖραν, ὡς νὰ μὴ ἀντέχῃ εἰς τὸν καύσωνα. Ὅταν ἡ ἡμέρα εἶνε θερμὴ ἀποσύρεται εἰς τὴν σκιάν καὶ ἡσυχάζει.

Ἡ ψυχὴ ἐξ ἰσοῦσα τῆς κύστεως ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔγινεν ἡ μεταμόρφωσις.

ραῖον περωτὸν ἔντομον ποὺ προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν καὶ ὀλίγοι μόνον φθάνουν εἰς τὴν τελικὴν ἐξέλιξιν. Ἡ Ἑλλάς εἶνε, ὁπωσδήποτε, μίᾳ ἀπὸ τὰς ὀλίγας χώρας ὅπου ὁ Ποδαλεῖριος δὲν σπανίζει μεγάλως. Τὸν Ἰούλιον ἰδίᾳ, κατὰ τὰς πρωϊνάς ὥρας, ἡμπορεῖ νὰ συναντήσῃ κανεὶς πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔντομα αὐτὰ εἰς τοὺς κήπους τοῦ Φαλήρου καὶ τῆς Κηφισιάς καὶ εἰς τοὺς λόφους περὶ τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς, ἐννοεῖται, ὁ Ποδαλεῖριος, συναντᾶται, καίτοι σπανιώτερον.

Ἡ κάμψις ἐκκολάπτεται ἐκ τῶν ὠρίων, τὰ ὁποῖα τὸ θῆλυ ἀποθέτει ἐπὶ τῶν φυλλωμάτων θερυκοκκίας ἢ δαμασκηνίας, ἢ δὲ κάμψις δὲν ὀφείνεται θομβόκιον ἀλλὰ περιδένει ἑαυτὴν ἐπὶ ἑνὸς φύλλου μὲ νῆμα τὸ ὅποιον αὐτὴ παράγει. Ἡ μεταμόρφωσις γίνεται ἐντὸς δεκαοκτῶ ἡμερῶν. Ἡ κάμψις τοῦ Ποδαλεῖριου οὐδεμίαν καταστροφὴν ἐπιφέρει εἰς τὰ δέντρα διότι δὲν εἶνε ἀδηφάγος ὡς αἱ τῶν ἄλλων ἐντόμων. Ἐχει τὸ χρῶμα τῶν φύλλων τοῦ δένδρου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ζῇ. Ὅταν προχωρῇ ἀφήνει νῆμα, ἀπὸ φόβον μὴ καταρριφθῇ ἐκ τοῦ δένδρου ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Ποδαλεῖριος, αἱ σπάνιαι χελιδονοειδὲς ψυχὰς, ποὺ εὐρίσκονται συχνότερον ἐγγὺς τῶν Ἀθηνῶν.

ΤΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΝ ΧΡΗΜΑ

(ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ)

Είς όλα τα προηγουμένα σημειώματά μας ωμίλησαμεν περί του χρήματος και των διαφόρων λειτουργιών του.

Εκτός όμως του χρήματος και των συμβόλων του (τραπεζογραμμάτια, χαρτονομίσματα) είς την αγοράν κυκλοφορεί και άλλου είδους χρήμα. Τὸ πιστωτικόν, δηλαδή αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ τὰ γραμμάτια. Τὸ πιστωτικόν χρήμα ἀσκει καὶ αὐτὸ ὠρισμένης λειτουργίας τοῦ χρήματος, χρησιμοποιούμενον εἰς τὴν ἀγοράν καὶ τὴν πώλησιν ἐμπορευμάτων.

Τὸ πιστωτικόν χρήμα ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἂν δὲν προϋπῆρχεν ἡ λειτουργία τοῦ χρήματος ὡς μέσου πληρωμῆς. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ πιστωτικοῦ χρήματος καὶ τοῦ χρηματός, ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὸ δεύτερον καταβάλλεται ἀμέσως εἰς τὸν δικαιούχον (τὸν πωλητὴν ἐμπορεύματος ἀπὸ τὸν ἀγοραστήν), ἐνῷ τὸ πιστωτικόν χρήμα ἀποτελεῖ μίαν ἀπόδειξιν καὶ θεβαίωσιν περὶ τῆς καταβολῆς εἰς ὠρισμένον χρόνον, τοῦ ἐκ τῆς πωλήσεως ἢ ἀγορᾶς προκύψαντος χρήματος. Ἡ πράξις δηλαδή τῆς ἀγοραπωλησίας καὶ τῆς πληρωμῆς χωρίζεται εἰς δύο στάδια. Ὁ ἄλφα ἔμπορος πωλεῖ εἰς τὸν βῆτα ὠρισμένην ποσότητα ἐμπορευμάτων. Τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν δὲν τὴν εἰσπράττει ἀμέσως ὁ πρῶτος ἔμπορος, ἀλλὰ ἔναντι τῆς ἀξίας τῶν παραδιδόμενων ἐμπορευμάτων ὁ δεύτερος ἔμπορος (ὁ ἀγοραστής) δίδει μίαν συναλλαγματικὴν ἴσου ποσού μετὰ τὴν ἀξίαν, πληρωτέαν εἰς τὴν ὠρισμένην προθεσμίαν τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς.

Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι ἡ οἰκονομικὴ σχέσις ἥτις ἐδημιουργήθη προέρχεται ἀπὸ ἰδιωτικὴν σύμβασιν, ἡ δὲ συναλλαγματικὴ ἀποτελεῖ τὸν ἐπίσημον τίτλον τῆς συμβάσεως αὐτῆς. Παραλλήλως ὅμως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ταύτην σχέσιν, ἐδημιουργήθη καὶ ἐνοχικὴ σχέσις μεταξὺ ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ. Ὑπεύθυνος διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους (τῆς ἀξίας τῶν παραληφθέντων ἐμπορευμάτων) εἶναι ὁ ἀγοραστής προσωπικῶς. Ἄν αὐτὸς κατὰ τὴν τακτὴν προθεσμίαν δὲν πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν ἢ τὸ γραμμάτιον, ἡ συναλλαγματικὴ διαμαρτύρεται καὶ ὁ νόμος καθορίζει τὰς περαιτέρω ποινάς. Πάντως, οἰκονομικῶς ἡ διαμαρτυρία αὕτη δημιουργεῖ τὴν περὶ πτωσίαν καὶ τῆς χρεωκοπίας ἀκρότητα τοῦ πωλητοῦ ἐμπορευμάτων (δηλαδή τοῦ ἀποδέκτου) δεδομένου ὅτι καὶ αὐτὸς ἐξ ἄλλων ἀγοραπωλησιῶν ὀφείλει ποσὰ εἰς τὴν ἀγοράν, τὰ ὅποια μετὰ τὴν διαμαρτυρίαν τοῦ γραμματίου ἢ τῶν γραμμάτων εἶναι ζήτημα ἂν θὰ κατορθώσῃ νὰ πληρώσῃ. Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι τὸ χρήμα, ὡς μέσον πληρωμῆς, πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὸν κάτοχον τοῦ ἐμπορεύματος, ἵνα μὴ ἀκυρωθῶν ἐκ τῶν ὑστέρων ὅλαι αἱ γενόμεναι ἐν τῷ μεταξὺ πωλήσεις καὶ ἀγοραὶ ἐμπορευμάτων. Διότι ἡ ἐπιστροφή τοῦ ἐμπορεύματος εἰς τὰς πλείους περιπτώσεις, εἶναι ἀνέφικτος, δεδομένου ὅτι ὁ ἀγοραστής τὸ ἔχει πωλήσει εἰς τὴν ἀγοράν.

Ποίαν ἀξίαν θὰ ἔχῃ ἡ δοθείσα ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ ὑπόσχεσις (ἡ συναλλαγματικὴ, δηλονότι) θὰ ἀποδειχθῇ μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν

τῆς πληρωμῆς τῆς, δηλαδή τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν αὕτη θὰ μετατραπῇ εἰς πραγματικὸν χρήμα.

Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ μέχρι τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς, αὕτη ἡμπορεῖ νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τρίτα πρόσωπα παρὰ τοῦ κατόχου τῆς, τοῦ πωλητοῦ τῶν ἐμπορευμάτων. Τὰ πρόσωπα ταῦτα τὴν παραδέχονται ὡς ἀσφαλῆ. Τὰ τρίτα αὐτὰ πρόσωπα τὴν λαμβάνουν εἴτε εἰς ἀντίτιμον γενομένης πωλήσεως, εἴτε ὡς ἀπόδειξιν προεξοφλήσεως τῆς. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἡ συναλλαγματικὴ ἀντικαθιστᾷ τὸ πραγματικὸν χρήμα εἰς τὰς δύο λειτουργίας του, τοῦ μέσου πληρωμῆς καὶ μέσου κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων. Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἀνταλλακτικαὶ πράξεις σταματοῦν ὅταν τὸ πιστωτικὸν χρήμα μετατραπῇ διὰ τῆς πληρωμῆς τῶν συναλλαγματικῶν εἰς πραγματικὸν χρήμα. Ὡστε πιστωτικὸν χρήμα ἀποτελοῦν μόνον αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ τὰ γραμμάτια.

Μεταξὺ χαρτονομίσματος καὶ πιστωτικοῦ χρήματος ὑπάρχει ἡ βασικὴ διαφορὰ, ὅτι τὰ χαρτονομίσματα ἔχουν κοινωνικὴν (κρατικὴν) κύρος, ἐνῷ τὸ πιστωτικὸν χρήμα βασίζεται ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἐγγύτην τῶν ἀτόμων, τὰ ὅποια ἐκδίδουν τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ γραμμάτια. Δι' αὐτὸ τὸ πιστωτικὸν χρήμα δέον πάντοτε νὰ εἶναι ἐξαγυρωσίμων, δηλαδή νὰ μετατρέπεται εἰς χρήμα. Ἄν ὑπάρξουν ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ ἐξαγυρωσίμου του, τότε αἱ συναλλαγματικαί, αἱ ὅποια τὸ ἐκπροσωποῦν χάνουν κάθε ἀξίαν.

Ἐκ τῆς ἀναλύσεως αὐτῆς προκύπτει ὅτι τὸ χρήμα εἰς τὴν λειτουργίαν του ὡς μέσον πληρωμῆς δὲν ἀντικαθίσταται ἀπὸ σύμβολα, (ὡς πῶς συμβαίνει μετὰ τὸ μέσον κυκλοφορίας), ἀλλὰ μόνον ἀπὸ ἐντάλματα πληρωμῆς, τὰς συναλλαγματικὰς, αἱ ὅποια πρέπει νὰ ἐξοφλοῦνται τὴν τακτὴν ἡμερομηνίαν, ἐφόσον δὲν συμ-

ψηφίζονται μεταξὺ τῶν. Ὁ συμψηφισμὸς αὐτὸς δύναται νὰ γίνῃ, καὶ πράγματι γίνεται σήμερον. Ἐφ' ὅσον ὁ ἄλφα ἔμπορος ἢ διομήχανος ἔχει νὰ εἰσπράξῃ τὴν ἄλφα συναλλαγματικὴν καὶ ὁ βῆτα ἄλλον, ἀμφότεροι δὲ αὐταὶ προέρχονται ἀπὸ τρίτους, συγχρόνως δὲ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν διομηχάνων ἔχουν ἐκδοθῇ ἄλλαι συναλλαγματικαί, λόγω γενομένων μεταξὺ τῶν ἀγοραπωλησιῶν, λήγουσαι τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, οἱ δύο διομήχανοι θὰ συμψηφίσουν τὰς ἐκατέρωθεν ἀπαιτήσεις τῶν καὶ τὸ μεταξὺ τῶν χρέος θὰ ἐξοφληθῇ, χωρὶς τὴν μεσολάβησιν τοῦ πραγματικοῦ χρήματος.

Τί ποσὸν πιστωτικοῦ χρήματος κυκλοφορεῖ εἰς μίαν ἐθνικὴν ἀγοράν; Τὸ ποσὸν αὐτό, ὅπως καὶ ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία, δὲν εἶναι ὠρισμένον. Πάντως πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι αἱ ἐκαστοὶ κυκλοφοροῦσαι συναλλαγματικαὶ ἐκπροσωποῦν τὰς πραγματικὰς πωλήσεις ἐμπορευμάτων, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἔναντι μῆς ὠρισμένης τιμῆς καὶ συμφωνεῖται ἰδιωτικῶς μεταξὺ ἀγοραστοῦ καὶ πωλητοῦ ὅπως τὸ προκύπτει ἐκ τῆς ἀγοραπωλησίας ποσὸν καταβληθῇ εἰς τακτὴν προθεσμίαν. Φανερόν λοιπὸν εἶναι ὅτι ἡ κυκλοφορία τοῦ πιστωτικοῦ χρήματος θὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ ἐκεῖ ἀκριβῶς ποὺ τελειώνει ἡ μεσολάβησις πραγματικοῦ χρήματος κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ συνεπὶς πέραν τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἄλλοτε ἡ κυκλοφορία τῶν συναλλαγματικῶν ἦτο περιορισμένη, σήμερον ὅμως —καὶ αὐτὸ εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐξελίξεως τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας— αἱ περισσότεραι καὶ σοβαρώτεραι ἀγοραπωλησίαι γίνονται διὰ τοῦ πιστωτικοῦ χρήματος.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ

Εἰς ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ δράσις καὶ ἡ λειτουργία τοῦ πιστωτικοῦ χρήματος.

Δοκιμαὶ διὰ τὴν αὔξησιν τῆς ταχύτητος τῶν ἀεροπλάνων

Τοὺς μηχανικοὺς τῆς ἀεροπορίας ἀπασχολεῖ σήμερον τὸ ζήτημα τοῦ δυνατοῦ τῆς αὐξήσεως τῆς ταχύτητος τῶν ἀεροπλάνων πέραν τῶν σημερινῶν ὁρίων. Πολλοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι ὑπὸ τὸ σημερινόν των σχῆμα τὰ ἀεροπλάνα εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναπτύξουν μεγαλύτεραν ταχύτητα λόγω τῆς ἀντιστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας. Διὰ τοῦτο γίνονται μελέται τείνουσαι εἰς τὴν εὑρεσιν νέων τύπων ἀεροπλάνων, τὰ ὅποια θὰ παρουσιάζουν

μικρότερον ἐπίπεδον ἢ θὰ ἔχουν σχῆμα ἐπιτρέπον τὴν διολίσθησιν τοῦ ἀέρος, ὡς συμβαίνει μετὰ τὰ ἀεροδυναμικὰ αὐτοκίνητα. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν σχετικῶν πειραμάτων κατεσκευάσθη εἰς τὸ Λάνγκλυ πλάντ τῆς Ἀμερικῆς τεραστία σήραξ διαμέτρου 90 ποδῶν (30 μέτρων). Ἐν τῷ τῆς σήραγγος αὐτῆς δοκιμάζονται μικροὶ μακέτται ἀεροπλάνων τὰ ὅποια ἐπιδιώκεται νὰ ἀναπτύξουν ταχύτητα 500 μιλίων (800 περίπου χιλιομέτρων) τὴν ὥραν.

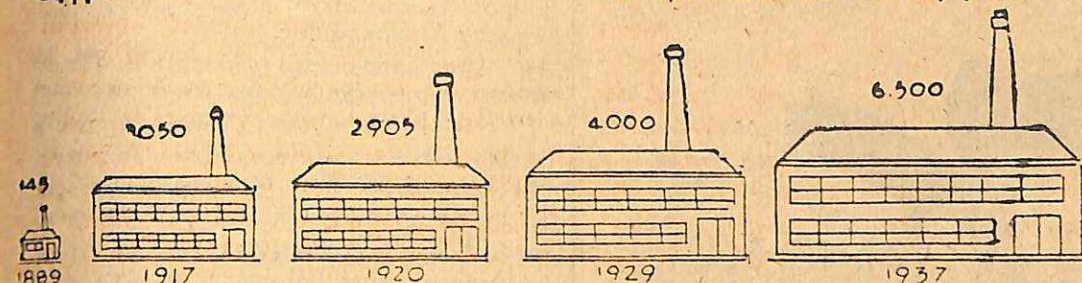
Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας

Ἡ οἰκονομικὴ σημασία τὴν ὅποیان, ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ βιομηχανία διὰ τὴν χώραν οὐδενὸς τῆς ἀντίληψιν διαφεύγει. Μέχρι τῆς στιγμῆς ὅμως δὲν ὑπάρχει μία πλήρης στατιστικὴ ἢ ὅποια νὰ δεικνύῃ τὴν πραγματικῶς ἀξιόλογον ἀνάπτυξιν. Ἐκ διαφύρων στοιχείων τὰ ὅποια κυρίως παραλαμβάνομεν ἀπὸ τὴν Στατιστικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ἡ ἐξέλιξις τῆς βιομηχανίας, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιχειρήσεων ἀπὸ τοῦ 1889 μέχρι τοῦ 1937 ἐξελίχθη ὡς ἑξῆς:

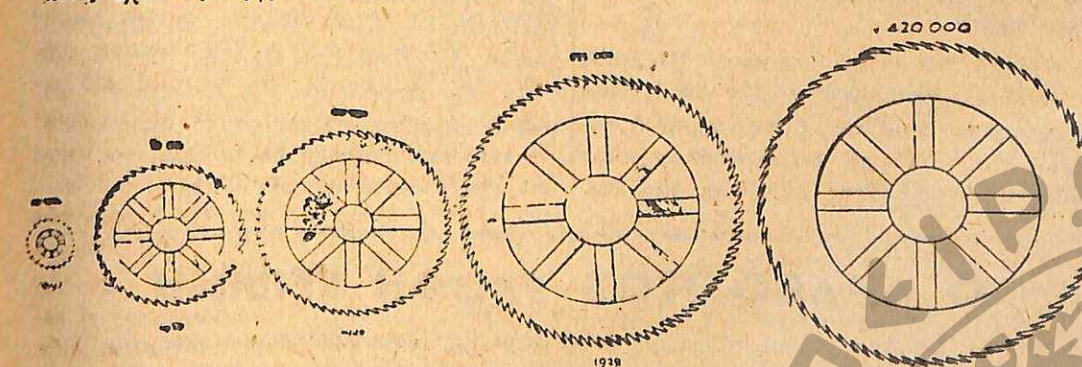
Εἰς τὴν βιομηχανίαν ἀπὸ τοῦ 1879 μέχρι τὸ 1937 εἶχεν ὡς ὁ παραπλεύρως γραφικὸς πῖναξ.

Ἡ μεγαλύτερα ἀξίησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν ἐν σχέσει μετὰ τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς κινητηρίου δυνάμεως ὁφείλεται εἰς τὰς ἐπεκτάσεις τῶν παλαιῶν ἐργοστασίων.

Τέλος ἡ συνολικὴ ἀξία τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων ὑπολογίζεται ὅτι ὁ-

Ἐκ μόνου ὅμως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων δὲν ἀποδεικνύεται ἡ πραγματικὴ ἐξέλιξις τῆς βιομηχανίας. Ἡ κινητήριος δύναμις ἐμφανίζει τὴν πραγματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Ὁὗτω ἐκ τῶν δεδομένων προκύπτει ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς κινητηρίου δυνάμεως εἰς ἵππους ἔχει ὡς ἑξῆς:

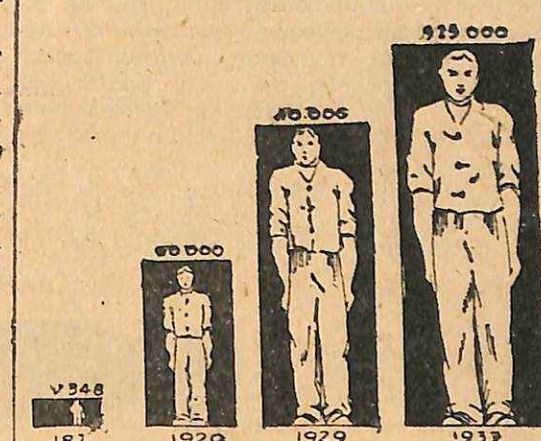
Παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτὴν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργαζομένων ἐργατῶν

περβαίνει σήμερον τὰ 10 καὶ πλέον ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐνῷ τὸ 1892 ἀνῆρχετο μόλις εἰς 50.000.000 καὶ τὸ 1917 εἰς 200 ἑκατομμύρια.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἐτῇ (ἀξία εἰς χιλιάδας δραχμ.)

1925 1.077.103
1926 1.958.416
1927 3.189.866

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω στοιχείων ἀποδεικνύεται ἡ καταπληκτικὴ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας ἐντὸς τῆς τελευταίας 10ετίας, ἀνάπτυξις ἡ ὅποια ἐκτὸς τοῦ ὅτι συνέβαλεν εἰς τὸν συγχρονισμὸν τῆς χώρας, παρέχει καὶ τὴν δυνατότητα ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ ΤΥΧΗ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΥΟΥ ΛΟΓΙΚΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 547)

πθανήν. Ἡ ἀντίληψις περὶ κοινῶν συμφερόντων θραδέως μόνον ἐπιβάλλεται καὶ πρὸ παντὸς ἔχει πολέμιους ἰσχυροὺς.

Ἐὰν ὁ κόσμος ἀποφύγῃ τῶρα τὴν καταστροφὴν, πρέπει νὰ ἐργασθῇ διὰ νὰ τὴν ἀποσοβῇ ὀριστικῶς εἰς τὸ μέλλον. Τοῦτο δὲ θὰ ἐπιτευχθῇ ἐὰν διὰ τῆς καταλλήλου διδασκαλίας δημιουργηθῇ ἡ ἀντίληψις ὅτι τὸ γενικὸν συμφέρον πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τοῦ συμφέροντος τῶν ὀλίγων. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δημιουργηθῇ εἰς ὅλους ἡ ἀντίληψις αὕτη. Καὶ μία ἰσχυρὰ μειονότης ἂν σχηματισθῇ, θὰ εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν γνώμην ὅτι οἱ λαοὶ ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἔχουν δαικατώματα τὰ ὅποια δὲν πρέπει νὰ θυσιάζονται χάριν μῆς μόνον τῶν ἑαυτῶν.

ΤΑ ΜΑΤΙΑ

ΤΩΝ ΝΕΟΓΕΝΝΗΤΩΝ

Πολλοὶ τυφλοὶ, ὀφείλουν τὴν ἀναπηρίαν αὐτὴν εἰς τὸ ὅτι τὰ μάτια τῶν δὲν ἔτυχαν τῆς δεούσης περιποιήσεως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεώς των. Πραγματικῶς τὰ μάτια ἑνὸς νεογεννήτου εἶναι ἐξαιρετικῶς εὐαίσθητα καὶ ἡμπορεῖ εὐκόλως νὰ προσβληθοῦν.

Μόλις τὸ παιδί γεννηθῇ, πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὰ μάτια του ἐνστάλαξις μῆς σταγόνος νιτρικοῦ ἀργύρου. Ἐν ἑλλείψει τοῦτου ἡμπορεῖ νὰ χρησιμοποιοθῇ καὶ ὁ χυμὸς λεμονίου, ὁ ὅποιος ὅμως δὲν εἶναι καὶ τόσο ἀποτελεσματικὸς.

ΣΒΕΣΙΝ ΤΩΝ ΠΥΡΚΑΪΩΝ ΤΩΝ

ΔΑΣΩΝ

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπου ὑπάρχουν πεταμένα δάση, συμβαίνουν συχνὰ μεγάλοι πυρκαϊαί, λαμβάνουσαι τεραστίων ἑκτασιν καὶ προκαλοῦσαι τρομερὰς ζημίας. Διὰ τὸν περιορισμὸν τῶν καταστροφῶν αὐτῶν μελετᾶται ἤδη ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἀεροπλάνου εἰς τὴν κατέσβεσιν τῶν πυρκαϊῶν. Κατὰ τὰς γενομένας δοκιμαίας τὰ ἀεροπλάνα πετοῦν εἰς ἐλάχιστον ὕψος καὶ ρίπτουν δοχεῖα περικλείοντα οὐσίας, αἱ ὁποῖαι ἐμποδίζουν τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ πυρός. Οἱ ἀεροπόροι διὰ νὰ μὴ καταλαμβάνωνται ἀπὸ ἀσφυξίαν φέρουν ειδικὰς προσωπίδας.

Τὸ ἠλεκτρικὸν σιδέρωμα

Ἐξ ὧν τῶν ἐν χρήσει ἠλεκτρικῶν συσκευῶν ἡ μᾶλλον διαδεδομένη εἶναι τὸ σίδερο τοῦ σιδερώματος. Κατανάλισκει περίπου 300 βᾶτ τὴν ὥραν, κατὰ συνέπειαν δέ, μὲ τὴν συνήθη τιμὴν τοῦ φωτιστικοῦ ρεύματος τῶν Ἀθηνῶν, ἡ κατανάλωσις του φθάνει τὰς 3,50 περίπου δραχμὰς τὴν ὥραν.

Τὸ σίδερο τοῦ σιδερώματος ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συσκευῶν ἐκείνων αἱ ὁποῖαι δὲν χρησιμοποιοῦν κινητήρα διὰ νὰ

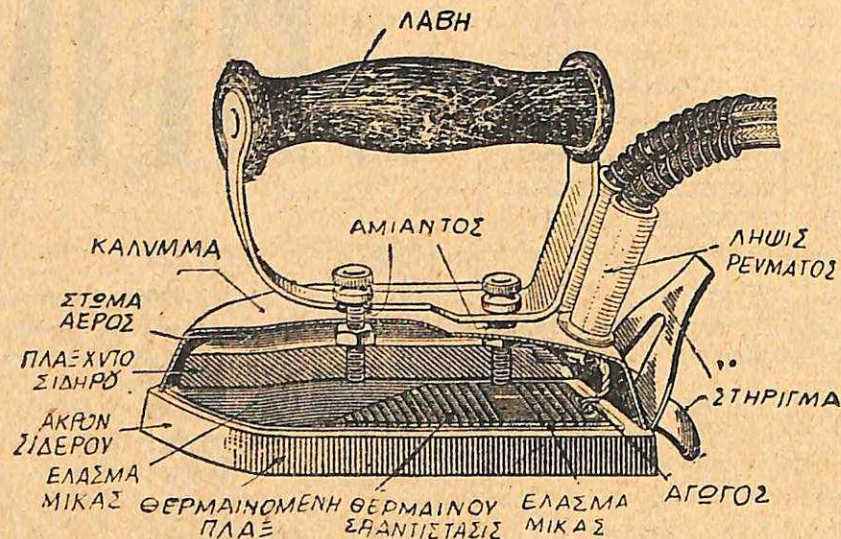
λεκτρικὴν συσκευὴν. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ του παρεμβάλλεται μονωτικὴ οὐσία, συνήθως ἀπὸ μίκαν. Ἐν ὀλίγοις εἰς τὸ σίδερο τοῦ σιδερώματος ἡ συσκευή ἔχει τὴν κατωτέρω σύνθεσιν. Δύο ἐλάσματα ἀπὸ μίκαν χωρίζουν τὴν θερμαινόμενην ἐξωτερικὴν πλάκα ἀπὸ τὴν θερμαίνουσαν ἀντίστασιν. Ἡ θερμαινόμενη πλάξ θερμαίνεται μετὰ 200 καὶ 250 βαθμῶν, ἐπ' οὐδενὶ ὅμως λόγῳ ἡ λαθὴ ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβαῖν τοὺς 50 βαθμούς. Διὰ νὰ θερμανθῇ ἡ πλάξ

τόματον διακόπτειν, ὁ ὁποῖος σταματᾷ τὴν διαβίβασιν ἠλεκτρικοῦ ρεύματος μολὶς παύσωμεν νὰ κρατοῦμεν τὴν λαθὴν ἢ μόλις τὸ σίδερο παύσῃ νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς θερμαινόμενης ἐπιφανείας του. Συνήθως εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ σιδήρου ὑπάρχει εἰδικὴ σιδηροθήκη διὰ τὴν στήριξιν τῆς συσκευῆς ὁρθίως ὅταν δὲν τὴν χρησιμοποιοῦμεν.

Γενικῶς συνιστάται νὰ μὴν ἀφήνωμεν τὸ σίδερο ἐπάνω εἰς τὸ ρούχον ποὺ σιδερώνομε διότι τοῦτο καίεται εὐκόλως, λόγῳ τῆς μεγάλης θερμοκρασίας.

Οἱ χρησιμοποιούντες ἠλεκτρικὸ σίδερο πρέπει νὰ προσέχουν διότι ἂν ἡ συσκευή των πάθῃ βλάβην τινά, ὑπάρχει κίνδυνος ἠλεκτροπληξίας. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν οἱ κατωτέρω κανόνες: Ἄν τὸ σίδερο παύσῃ νὰ λειτουργῇ χωρὶς ἡ ὅλη ἐγκατάστασις νὰ ἔχῃ πάθει βλάβην τινά, τότε θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ἡ ἀντίστασις καὶ συνεπῶς δὲν χωρεῖ πρόχειρος ἐπισκευή.

Ἄν τὸ σιδερό σας καίῃ ὑπερβολικά, αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ σᾶς εὐχαριστῇ, διότι ἀφ' ἑνὸς καταναλίσκει τοῦτο μεγαλύτεραν ποσότητα ἠλεκτρικοῦ ρεύματος καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ὑπερθέρμανσις, ἡ ὁποία δυνατόν νὰ ὀφείλεται εἰς κακὴν ἐπαφήν, εἰς θραυκτικὸν καὶ ἄλλην τινά θλάβην, ἀπειλεῖ νὰ κάψῃ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐγκαταστάσεώς σας ἢ νὰ κάψῃ τὰ ρούχα τὰ ὁποῖα σιδερώετε, θὰ καταλήξῃ δὲ ἐν τέλει νὰ κάψῃ καὶ τὴν ἀντίστασιν τοῦ σιδήρου.

λειτουργήσουν. Ἡ ἀρχὴ τῶν εἶναι ἀπλουστάτη. Ὡς γνωστὸν ὁ ἠλεκτρισμὸς παράγει θερμότητα. Ἄν συνεπῶς διαβιβάσωμεν ἠλεκτρικὸν ρεῦμα εἰς μίαν ἠλεκτρικὴν ἀντίστασιν θὰ θερμανθῇ αὕτη. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς στηρίζονται ὅχι μόνον τὸ σίδερο τοῦ σιδερώματος ἀλλὰ καὶ αἱ κοιναὶ μικραὶ θερμάστραι. Ὅπως ἀνεφέραμεν ἡδη εἰς τὸ περὶ ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων ἄρθρον, τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα δημιουργεῖ ὑψηλὴν θερμοκρασίαν, ἡ ὁποία ὅμως δὲν προκαλεῖ τὴν ἀνάφλεξιν τῶν συρματίων τοῦ λαμπτήρος διότι ἐντὸς αὐτοῦ ὑπάρχει κενὸν αέρος. Εἰς τὰς μικρὰς ἠλεκτρικὰς συσκευὰς καὶ συγκεκριμένως εἰς τὸ σίδερο καὶ τὰς θερμάστρας ἡ ἀντίστασις θερμαίνεται εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀτμοσφαιρικὸν ἄερα καὶ ὅχι εἰς τὸ κενόν, κατὰ συνέπειαν δὲ ἡ θερμοκρασία τῆς δὲν εἶναι τόσο μεγάλη, φθάνουσα συνήθως τὰς ὀλίγας ἐκατοντάδας βαθμῶν. Αἱ ἀντιστάσεις εἰς τὰς συσκευὰς αὐτὰς κατασκευάζονται συνήθως ἀπὸ κράμα μεταλλικὸν καλούμενον νιχρώμιον καὶ ἀποτελούμενον ἀπὸ 60 % νικελίου, ἀπὸ 28 % σιδήρου καὶ ἀπὸ 12 % χρωμίου.

Διὰ νὰ μὴν ἀνέγῃ εἰς ὑψηλοὺς βαθμούς ἡ θερμοκρασία, πρέπει αὕτη νὰ ἐκκενοῦται διαρκῶς. Πρὸς τοῦτο ἡ ἀντίστασις εὐρίσκειται εἰς ἐπαφὴν μὲ μίαν θερμαινόμενην μεταλλικὴν ἐπιφάνειαν, τὴν θερμαινόμενην πλάκα. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ ἀπαφὴ μεταξὺ τῆς ἠλεκτρικῆς ἀντιστάσεως καὶ τῆς θερμαινόμενης πλάκας διότι τότε ὑπάρχει κίνδυνος ἠλεκτροπληξίας διὰ τὸν χρησιμοποιούντα τὴν ἡ-

ἀπαιτοῦνται 10 λεπτά περίπου. Ἡ λαθὴ τοῦ σιδήρου ἀπομονοῦται διὰ στρώματος αέρος καὶ δι' ἀμιάντου, ὥστε νὰ μὴν ὑπερθερμαίνεται εὐκόλως. Μερικαὶ ἠλεκτρικαὶ συσκευαὶ σιδερώματος διαθέτουν καὶ αὐ-

Ο ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ ΤΡΟΦΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκτὸς τῶν ὀρεινῶν πληθυσμῶν, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦν τὸ ἄλευρον ἀραβοσίτου, χρήσις τοῦ δημητριακοῦ τούτου γίνεται ἐλαχίστη. Μόνον ὡς τροφὴ ζώων ὁ ἀραβόσιτος εἶναι γνωστός.

Ἐν τούτοις, εἶναι τροφὴ θρεπτικώτατη ὁ ἀραβόσιτος, σκόπιμον δὲ θὰ ἦτο νὰ διαδοθῇ ἡ χρήσις του. Εἰς πολλὰ γλυκίσματα ἡμπορεῖ τὸ ἄλευρον ἀραβοσίτου ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ τοῦ σίτου, χωρὶς ἡ γεύσις νὰ χάσῃ, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας νὰ κερδίσῃ. Ἰδίως εἰς πουντίγκας ὁ ἀραβόσιτος δίδει γεύσιν εὐχάριστον. Μερικὰ πρόχειρα γλυκίσματα ἐπίσης, ὅπως οἱ λουκουμάδες, γίνονται γευστικώτατοι μὲ τὸν ἀραβόσιτον.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ζωμὸν κρέατος ἡ προσθήκη χονδροῦ ἀλεύρου ἀραβοσίτου δίδει σοῦπαν ἐξαιρετικῶς εὐχαρίστου γεύσεως. Τὸν χειμῶνα, βρασμένον ἄλευρον ἀραβοσίτου μὲ ὀλίγον βούτυρον, τῆς μα-

γειρικῆς, προστιθέμενον κατὰ τὴν βράσιν, μαζὺ μὲ ὀλίγας σταφίδας, δίδει φαγητὸν θερμαντικώτατον. Ἐὰν ἀντὶ βουτύρου τῆς μαγειρικῆς βρασθῇ τὸ ἄλευρον μὲ σταφίδας καὶ προστεθῇ νωπὸν βούτυρον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ σερβιρίσματος, εἰς κάθε πιάτο, τὸ φαγητὸν γίνεταί κατὰλληλον καὶ διὰ λεπτὰ γούστα. Χρειάζεται ἀρκετὸν ἀλάτι καὶ πολὺ ὀλίγον πιπέρι.

Ἡ πολένη, τὸ γνωστὸν Ἰταλικὸν φαγητὸν, εἶναι παραπλήσιον πρὸς τὸ ἀνωτέρω. Μαγειρεύεται ὡς ἑξῆς: Ὅταν βράσῃ τὸ νερὸ ρίπτεται εἰς τὴν χύτραν τὸ ἄλευρον ἀραβοσίτου καὶ ἀνακατεύεται διὰ νὰ μὴ σβωλιάσῃ. Βράζει εἰς σιγανὴν φωτιᾷ ἐπὶ 30 λεπτά μὲ ἀδιάκοπον ἀνακάτεμα. Χρειάζεται προσοχὴ νὰ μὴ δυναμώσῃ ἡ φωτιά. Ἢδη ἔχει σχηματισθῇ χυλὸς πυκνός. Καταβιβάζεται ἀπὸ τὴν φωτιᾷ καὶ προστίθεται βούτυρον. Ἐπει-

Τὸ Νιτρικὸν ὀξύ ΤΙ ΕΙΝΕ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Τὸ νιτρικὸν ὀξύ (καθαρὸν) εἶναι ὑγρὸν ἄχρουν τὸ ὁποῖον ἀναδίδει εἰς τὸν ἀέρα ἀτμοὺς λευκοῦς. Ζεεῖ εἰς 860. Ὅταν ἀποσταῇ ἀποσυνθιέται μερικῶς καὶ λαμβάνει ὑπερυθρὸν χρῶμα ἐκ τῶν ἀτμῶν, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται ἀπὸ τὸ ὑπεροξειδίου τοῦ ἀζώτου. Τὸ φῶς ἀποσυνθέτει τὸ νιτρικὸν ὀξύ, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ δεϋρόνιον.

Τὸ καπνίζον νιτρικὸν ὀξύ ἔχει κιτρινέρυθρον χρῶμα.

Οἱ ἀτμοὶ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος εἶναι ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ἀναπνοήν. Τὸ ὀξύ, ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ δέρματος, προκαλεῖ κιτρίνας κηλίδας καὶ σοβαρὰ ἐγκαύματα.

Εἰς τὴν φύσιν τὸ νιτρικὸν ὀξύ ἀπαντᾷ ἀφθόνως, ὅχι ὅμως ἐλεύθερον, ἀλλὰ ὑπὸ μορφήν νιτρικῶν ἀλάτων καὶ κυρίως τοῦ νιτρικοῦ ἀμμωνίου. Ἐπίσης ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους καὶ εἰς θερμούς τόπους, τοιουτοτρόπως, ὑπὸ μορφήν νιτρικοῦ καλλίου ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας καὶ εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα νίτρον τῶν Ἰνδῶν, εἰς τὴν Χιλὴν ἀπαντᾷ ὡς νιτρικὸν νάτριον καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεσιν ἀζωτούχων ὀργανικῶν οὐσιῶν. Νιτρικὰ ἄλατα σχηματίζονται ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς σταύλους ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεσιν τῆς οὐρίας τῶν οὐρῶν τῶν ζώων εἰς ἀμμωνίαν καὶ δεξιδώσεις τῆς ἀμμωνίας εἰς νιτρικὸν ὀξύ, μεταβαλλόμενον διὰ τῆς ἐνώσεως τοῦ ἀσθέστου τῶν τοίχων εἰς νιτρικὸν ἀσθέσιον.

Τὸ νιτρικὸν ὀξύ ἔχει μεγάλην δεξιδωτικὴν ἐνέργειαν, διότι προσβάλλει ὅλα σχεδὸν τὰ μέταλλα. Ἐὰν τεμάχιον φωσφόρου ριφθῇ εἰς καπνίζον νιτρικὸν ὀξύ, ἀναφλέγεται καὶ κατόπιν ἐκσφενδονίζεται. Ἐὰν ἐπὶ καπνιάς ἐλαφρῶς θερμῆς ριφθῇ νιτρικὸν ὀξύ, παράγονται σπινθήρες λόγῳ τοῦ ὅτι δεξιδωτὰ ἡ καπνιά. Ἐπίσης καὶ πετυρωμένους ἀνθράκας, τὴν προσθήκῃ νιτρικοῦ ὀξέος, καίεται μετὰ λάμψεως παράγων ἀτμοὺς νιτρικοῦ ὀξέος.

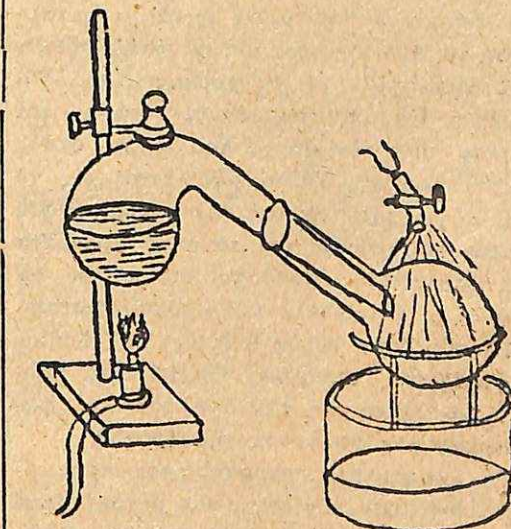
Τὸ νιτρικὸν ὀξύ δεξιδώνει ὅλα τὰ μέταλλα, ἐκτὸς τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ λευκοχρῶσου (πλατίνης).

Τὸ πυκνὸν νιτρικὸν ὀξύ προσβάλλει ἀμέσως τὸ κάλιον καὶ τὸ νάτριον. Ὁ χαλκός, ὁ ψευδάργυρος, ὁ ὑδράργυρος παρέχουν ἄλατα ἐνούμενα μὲ ἀραιὸν νιτρικὸν ὀξύ. Ὁ σίδηρος προσβάλλεται ἀπὸ τὸ ἀραιὸν νιτρικὸν ὀξύ ἐνῷ οὐδόλως προσβάλλεται ἀπὸ τὸ καπνίζον νιτρικὸν ὀξύ. Ὁ κασσίτερος μόνον διὰ προσθήκης ὕδατος προσβάλλεται ὑπὸ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος.

Τὸ νιτρικὸν ὀξύ δεξιδώνει τὰς περισσότερας τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν. Τὸ ἄμυλον, τὸ σάκχαρον καὶ τὸ δαλτικὸν ὀξύ δεξιδονται ἀπὸ τοὺς καπνίζοντας ἀτμοὺς τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος. Τὸ τερεβινθέλιον ἀναφλέγεται τῇ ἐπιδράσει νιτρικοῦ ὀξέος. Ἐπίσης τὸ νιτρικὸν ὀξύ ἀποχρωματίζει τὸ ἰνδικόν (λουλάκι), βάφει κίτρινον τὸ δέρμα, τὰ ἔρια, τὴν μετὰξιν καὶ τὰ περὰ. Ἐπίσης μετατρέπει τὴν θενζόλην εἰς νιτροθενζόλην, ἡ ὁποία καὶ εἶναι ἡ βάση τῶν τεχνη-

τῶν χρωμάτων, γνωστὸν μὲ τὸ ὄνομα χρώματα ἀνιλίνης. Τέλος, τῇ ἐπιδράσει τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος, ἡ γλυκερίνη μεταβάλλεται εἰς ἐκρηκτικὴν οὐσίαν, τὴν νιτρογλυκερίνην καθὼς καὶ τὸν βάμβακα εἰς θαμθακοπυρίτιδα, ἡ ὁποία εἶναι ἐπίσης ἐκρηκτικὴ οὐσία.

Εἰς τὰ χημικὰ ἐργαστήρια παρασκευάζεται τὸ νιτρικὸν ὀξύ δι' ἀποσυνθέσεως τοῦ νιτρικοῦ καλλίου ὑπὸ πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος, ὅποτε ἐλευθερώνεται τὸ νιτρικὸν ὀ-

Συσκευή παρασκευῆς νιτρικοῦ ὀξέος εἰς τὰ χημικὰ ἐργαστήρια.

ξύ καὶ ἀπομένει τὸ ὀξινον θειικὸν κάλιον. Διὰ τὴν παρασκευὴν θερμαίνεται τὸ μίγμα ἐντὸς κέρατος (βλ. παρατιθεμένη εἰκόνα), τοῦ ὁποίου ὁ λαϊκὸς συγκοινωνεῖ μὲ δοχεῖον τὸ ὁποῖον διαρκῶς ψύχεται. Εἰς τὸ δοχεῖον συγκεντρῶνται οἱ παραγόμενοι ἀτμοὶ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος εἰς ὑγρὸν νιτρικὸν ὀξύ, εἰς δὲ τὸ κέρας μένει τὸ ὀξινον θειικὸν κάλιον.

Εἰς τὰ βιομηχανικὰ χημικὰ ἐργοστάσια μέχρι πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἐλαμβάνετο τὸ νιτρικὸν ὀξύ ἀποκλειστικῶς ἀπὸ νίτρον τῆς Χιλῆς (νιτρικὸν νάτριον) διὰ θερμάνσεως ἐντὸς χυτοσιδηρῶν δοχείων, μετὰ πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος καὶ θερμάνσεως εἰς 1300 περίπου καὶ συμπυκνώσεως τῶν ἐκλυομένων ἀτμῶν τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος εἰς εἰδικὸν σύστημα δοχείων ἀπὸ λιθοκεράμους.

Σήμερον σχεδὸν ἔχει ἐγκαταλειφθῇ ἡ μέθοδος αὕτη καὶ τὸ νιτρικὸν ὀξύ παρασκευάζεται δι' ὀξειδώσεως τῆς συνθετικῆς ἀμμωνίας τῇ ἐπιδράσει λευκοχρῶσου (καταλυτικῶς).

Τέλος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρασκευάζεται τὸ νιτρικὸν ὀξύ μόνον εἰς τὴν Νορβηγίαν, διὰ καύσεως τοῦ ἀζώτου τοῦ ἀέρος εἰς ἠλεκτρικὸν τόξον.

Τὸ κοινὸν νιτρικὸν ὀξύ, γνωστὸν εἰς τὸ

ἐμπόριον ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀκ ο υ α φ ὀ ρ ε τ ε , χρησιμεύει διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν νιτρικῶν ἀλάτων, ὅπως τοῦ νιτρικοῦ χαλκοῦ, τοῦ νιτρικοῦ ἄργυρου, τοῦ νιτρικοῦ μολύβδου, τῆς δεξτρίνης, διὰ τὴν δοκιμὴν τῶν χρυσῶν ἀντικειμένων, διὰ τὴν κιτρίνην βαφὴν τῶν ἐρίων, τῆς μετάξης, τῶν πετρῶν κτλ., τὴν παρασκευὴν θειικοῦ ὀξέος, εἰς τὴν χαλκογραφίαν κτλ.

Τὸ καπνίζον νιτρικὸν ὀξύ χρησιμεύει διὰ τὴν παρασκευὴν τῆς νιτροθενζόλης, τοῦ πικρικοῦ ὀξέος, τῆς νιτρογλυκερίνης, τῆς θαμθακοπυρίτιδος καὶ τῶν πυρίτιδων τῶν λαμβανομένων ἀπὸ τὰ πικρικά ἄλατα.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ ΤΩΝ ΙΝΔΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς Σελίδος 564)

βάλλετο ὁρκος. Ἐὰν δὲ αἱ ἀποδείξεις δὲν ἦσαν σαφεῖς καὶ θετικαί, τότε ἐζητεῖτο παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἡ Θεία κρίσις, ἀνάλογος πρὸς τὴν ὁποίαν ὑπέγραψε ἡ θεοκρασία τοῦ Μεσαίωνος.

Κατὰ τῆς ἀπολύτου καὶ ἄνευ ὀρίων θεοκρατικῆς ταύτης ἀρχῆς τοῦ Βραχμανισμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ὠφείλετο ἡ ἐξουθενώσις τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ ἀνισότης τῶν κοινωνικῶν τάξεων, σπουδαιότατος ἐνεφανίσθη μεταρρυθμιστῆς, θρησκευτικὸς καὶ κοινωνικὸς προφήτης, ὁ Βουδδᾶς ὁ Σοφός, καταγόμενος ἐκ βασιλικοῦ γένους.

Οὗτος, μὲ τεραστίαν αἰγλήν, προσφέρων ἐαυτὸν ὡς παράδειγμα, ἐκήρυξε τὸ δόγμα τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἐλεημοσύνης, καθὼς καὶ τὴν ἐγκαρτέησιν. Ὁ Βουδδισμὸς ἐνέχει τι τὸ παραπλήσιον πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν, ἀναγνωρίζων τὸ πέραν τῶν τάξεων καὶ τὴν κοινωνικὴν ἰσότητα. Ἡ ἰδέα τοῦ ἀνθρώπου ἀνεπτύχθη διὰ τούτου συγκλονήσαντος τὰς συνειδήσεις τῆς βραχμανικῆς Ἰνδικῆς διδασκαλίας.

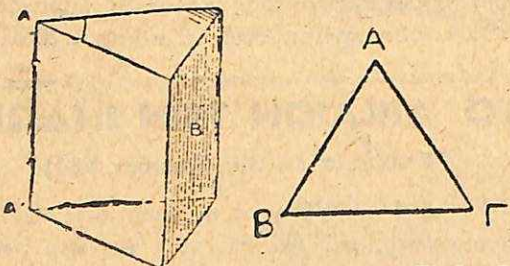
Ἄλλ' ὥς εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὁ Βουδδισμὸς ἐξεδιώχθη ἐξ ἀντιδράσεως ἐκ τῆς κοιτίδος του, μεταφερθεὶς εἰς ἄλλας χώρας, ὅπου εὗρε πιστοὺς καὶ προσηλύτους. Αἱ διδασκαλῆαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Βουδδισμοῦ εἶναι ἀνεγνωρισμένα γενικῶς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐεργετικὴν τὴν ἐπίδρασιν.

Οὕτω δὲ κατίσχυεν ἐν νέῳ ὁ Βραχμανισμὸς μέχρις οὗ ἡ ἀγγλικὴ κατάκτησις ἐπέβαλε καὶ ἐξήπλωσε τὸν πολιτισμὸν τῆς κατὰ τρώων ὥστε σήμερον νὰ μὴ ὑπάρχῃ διαίρεσις τάξεων καὶ νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀνθρωπίνῃ ἰσότητι, ἐν τῷ μέτρῳ πάντοτε, ἐννοεῖται, τῆς νοστορίας καὶ τῆς ψυχροσυνθέσεως τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ.

ΟΠΤΙΚΗ

'Ανάλυσις τοῦ φωτός.-'Ίρις.-'Άλας.-'Αντήλιος.- Φωτειναί στήλαι.-Σταυροί.

Πάν σῶμα διαφανές περιοριζόμενον ὑπὸ δύο ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν ὀνομάζεται εἰς τὴν ὀπτικήν, πρίσμα. Συνήθως τὰ πρίσματα εἶνε ὑάλινα καὶ τριγωνικά. (Εἰκ. 1). "Εστὼ, ὅτι τὸ τρίγωνον (Εἰκ. 2) ΑΒΓ παριστάνει τὴν κάθετον τομὴν τριγωνικοῦ πρίσματος, αἱ πλευραὶ τοῦ ΑΒ καὶ ΓΑ παριστάνουν τὰς δύο ἐπιπέδους ἑδρας τοῦ. Ἡ σχηματιζομένη ὑπὸ τῶν πλευρῶν αὐτῶν γωνία ὀνομάζεται

Εἰκὼν 1

Εἰκὼν 2

γωνία διαθλαστικὴ τοῦ πρίσματος, ἡ ΑΑ' εἶνε ἡ ἀκμὴ τοῦ πρίσματος καὶ ἡ ἐδρα ΒΓ εἶνε ἡ βάσις.

Ἐὰν φωτεινὴ δέσμη ἡλιακῶν ἀκτίνων εἰσέλθῃ διὰ στενῆς σχισμῆς ἐντὸς σκοτεινοῦ χώρου καὶ διέλθῃ διὰ τοῦ πρίσματος (Εἰκ. 3), τὸ ὁποῖον εἶνε οὕτω πως τοποθετημένον ὥστε ἡ ἀκμὴ του νὰ εἶνε πορρόλληλος μετὰ τὴν σχισμὴν, τότε ἡ φωτεινὴ δέσμη, λόγῳ τῆς διαθλάσεως τὴν ὁποῖαν ὑφίσταται κατὰ τὴν διόδον τῆς ἀπὸ τοῦ πρίσματος μεταβάλλει τὴν ἀρχικὴν τῆς διεύθυνσιν καὶ πλησιάζει εἰς τὴν βάσιν, γίνεται πλατυτέρα καὶ πλπτουσα ἐπὶ λευκοῦ παραπετάσματος παρουσιάζεται ὡς ταινία ἔχουσα διάφορα χρώματα. Τὰ χρώματα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὸ φάσμα τοῦ φωτός καὶ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ χρώματα τοῦ οὐρανοῦ τόξου, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐπτά, ἐρυθρὴν, πορτοκαλὸχρουν, κίτρινον, πράσινον, κυανοῦν, βαθύ κυανοῦν καὶ ἰώδες.

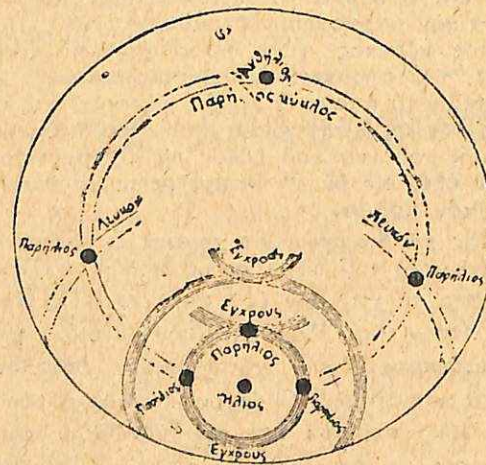
Ἐὰν τὰς ἐγχρώμους αὐτὰς ἀκτίνας συλλέξωμεν εἰς δεῦτερον πρίσμα, ἀντιθέτως τοποθετημένον, ὁπότε αἱ ἀκτίνες θὰ ἀποτελέσουν πάλιν δέσμην παρομοίαν μετὰ τὴν πρώτῃν ἡ ὁποία εἰσῆλθε διὰ τῆς σχισμῆς, τότε θὰ σχηματισθῇ πάλιν μία λευκὴ γραμμὴ. Ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, εἰσερχόμενον διὰ πρίσματος ἀναλύεται εἰς διαφόρους χρωματιστάς ἀκτίνας καὶ αἱ ἐξερχόμεναι χρωματισταὶ ἀκτίνες, ἀφοῦ διέλθουν δι' ἐτέρου πρίσματος συνεννοῦνται πάλιν εἰς λευκὴν δέσμην φωτός, συμπεραίνομεν ὅτι τὸ ἡλιακὸν φῶς εἶνε σύνθετον καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ χρώματα

τοῦ φάσματος. Καθ' ὅμοιον τρόπον συνθετὰ εἶνε καὶ τὰ χρώματα τῶν διαφόρων τεχνητῶν μέσων φωτισμοῦ.

Ὁ Νεύτων πρῶτος ἀνεκάλυψε, ὅτι τὸ ἡλιακὸν φῶς εἶνε σύνθετον. Πρὸς τοῦτο κατεσκεύασε κυκλικὸν δίσκον (Εἰκ. 4), τὸν ὁποῖον διήρσεν εἰς ἑπτὰ μέρη ἑκαστον τὸ ὁποῖον ἐχρωμάτισε κατὰ σειρὰν καὶ ἀναλογίαν μετὰ τὰ χρώματα τοῦ φάσματος. Κατόπιν περιέστρεψε ταχέως τὸν δίσκον περὶ τὸν ἀξονά του, ὁπότε αὐτὸς ἐφάνη λευκός. Τοῦτο ὀφείλεται, εἰς τὸ ὅτι, λόγῳ τῆς ταχείας περιστροφῆς, φαίνονται συγχρόνως καὶ τὰ ἑπτὰ χρώματα τοῦ φάσματος καὶ τοιοῦτοτρόπως δίδουν τὴν ἐντύπωσιν τοῦ λευκοῦ φωτός.

Τὸ οὐράνιον τόξον ἢ ἴρις, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται, συνήθως, ἔπειτα ἀπὸ βροχὴν ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ φωτός ἀπὸ τὰς σταγόνας τῆς βροχῆς.

Τὸ φαινόμενον παρατηρεῖται πρὸς ἀνατολὰς ὅταν εὐρισκώμεθα μεταξὺ βροχῆς καὶ ἡλίου, δηλαδὴ κατὰ τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποῖαν δύει ὁ ἥλιος καὶ ἀκόμη ἐξακολουθεῖ νὰ βρέχῃ. Τὸ οὐράνιον τό-

Ἄλλως

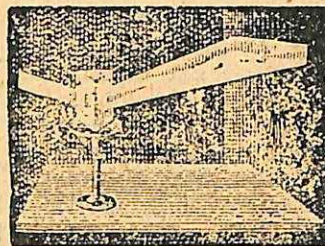
ξον εἶνε ἀπλοῦν ἢ διπλοῦν. "Όταν εἶνε διπλοῦν, τότε εἰς τὸ μεταξὺ τούτων παρεμβλλόμενον κενὸν διάστημα, ὁ οὐρανὸς φαίνεται σκοτεινότερος καὶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ πρώτου τόξου, παρατηροῦνται πολλαὶς φωτειναὶ τινες ταινίαι αἱ ὁποῖαι ἐναλλάξ ἔχουν χρῶμα πράσινον καὶ ἰώδες.

Τὸ φαινόμενον τῆς ἱρίδος προέρχεται καὶ ἀπὸ τεχνητὴν πτώσιν ὑδάτων, ὅπως π.χ. ἀπὸ πίδακα φωτιζόμενον ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ὅταν βλέπωμεν τὸ ὕ-

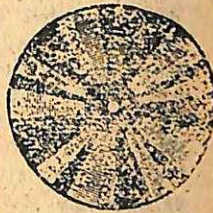
δωρ ἔχοντες τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὸν ἥλιον.

Ἄλλο φαινόμενον ὀπτικὸν τὸ ὁποῖον ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνάκλασιν καὶ διάθλασιν τῶν ἡλιακῶν ἢ τῶν ἀκτίνων τῆς σελήνης εἶνε ἡ ἄλως, ἥτις ἐμφανίζεται ὑπὸ μορφὴν φωτεινῶν δακτυλίων διαφόρου μεγέθους, οἱ ὁποῖοι γίνονται ὁρατοὶ ὅταν ὁ οὐρανὸς καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν.

Αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαὶ συντε-

Εἰκὼν 3

Εἰκὼν 4

λοῦν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἄλως, διότι πάντοτε ἡ ἐμφάνισις αὐτῆς προϋποθέτει τὴν παρουσίαν παγωμένων νερῶν. Εἰς τὰ μεσαῖα πλάτη ἡ ἐμφάνισις τῆς ἄλως εἶνε προάγγελος κακοκαιρίας, ἐνῶ ὅταν ἀναφανίσκται μετὰ θυέλλαν προαγγέλλει καλὸν καιρὸν.

Ἡ σεληνιακὴ ἄλως διακρίνεται περισσότερον τῆς ἡλιακῆς, διότι τὸ ἰσχυρὸν φῶς τοῦ ἡλίου παρεμποδίζει τὴν θέαν τοῦ φαινομένου.

Ἡ ἄλως παράγει πλεῖστα φαινόμενα ἐκ τῶν ὁποῖων σπουδαιότερα εἶνε ἡ ἀντήλιος, αἱ φωτειναὶ στήλαι καὶ οἱ σταυροί.

Ὁ ἀντήλιος εἶνε τὸ φαινόμενον κατὰ τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἀντιθέτως τοῦ ἀληθοῦς ἡλίου φαίνεται τὸ εἶδωλον αὐτοῦ. Πολλὰκις τόση εἶνε ἡ λαμπρότης τοῦ ἀντηλίου, ὥστε νομίζει τις ὅτι πρόκειται περὶ τῆς λάμψεως τοῦ πραγματικοῦ ἡλίου. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρήθη ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ του κατὰ τὸ 1661 εἰς τὸ Δάντσικ καὶ κατὰ τὸ 1919 εἰς τὸ Σιάμ.

Αἱ φωτειναὶ στήλαι εἶνε κάθετοι δέσμαι φωτός αἱ ὁποῖαι διέρχονται διὰ τοῦ ἡλίου Αἱ φωτειναὶ στήλαι εἶνε ὁραταὶ κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.

Τέλος οἱ Σταυροὶ εἶνε φωτειναὶ στήλαι αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζονται ἀνὰ δύο καὶ λαμβάνουν τοιαύτην θέσιν μεταξὺ τῶν ὥστε νὰ σχηματίζουσιν σταυροῦν. Σταυροὶ σχηματίζονται καὶ ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τῆς σελήνης. Σπανιῶτατον εἰς λαμπρότητα φαινόμενον σταυρῶν παρατηρήθη κατὰ τὸ 1927 εἰς τὸν Ἄμβερν τῆς Ἀγγλίας.

ΑΙ ΘΙΝΕΣ

'Αμμόλοφοι τῶν ἀκτῶν καὶ τῶν ἐρήμων

"Όλα τὰ μέρη, ὅπου δὲν ὑπάρχει θάλασσα, διὰ τὰ προστατεύει, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀμεσον ἐπίδρασιν τοῦ ἀνέμου. Ὁ ἀνεμὸς εἶνε ἰσχυρότατος ἰδίως εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, ὅπου τὰ κύματα ἐπισωρεύουν καθ' ἑκάστην σωρὸς λεπτῆς ἄμμου, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ἐρήμους, ὅπου τὸ ἔδαφος ἀλλοιώνεται διὰ ἀρκῶς ἀπὸ τὴν μεγάλῃν ἐρηρσίαν καὶ τὴς διακυμάνσεως τῆς θερμοκρασίας. Ἡ σπουδαιότερα ἐπίδρασις τοῦ ἀνέμου καταφαίνεται εἰς τοὺς ἀμμόδεις λόφους, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται τόσον εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐρημικὰς ἐκτάσεις.

Τὸ ὕψος καὶ ἡ ἑκτασις τῶν ἀμμόδων λόφων ἢ ἄλλως γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα θῖνες, ποικίλλει ἀναλόγως τῶν συσσωρευμένων ἐπ' αὐτῶν ὑλικῶν καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνέμου. Ἰδιον χαρακτηριστικὸν τῶν λόγων τούτων εἶνε ἡ μετατόπισις τῶν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν κυττοκίοντων ἀνέμων. Ἐπίσης οἱ παραθαλάσσιοι ἀμμόδεις λόφοι διευθύνονται ὁλοῦν μακρότερον τῆς ἀκτῆς.

Οἱ παραθαλάσσιοι ἀμμόδεις λόφοι σχηματίζονται διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου μετατόπισεως τῆς λεπτῆς ἄμμου, ἡ ὁποία ἔχει θερμοκρασίαν 100 καὶ τῆς προωθῆσεως αὐτῆς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἀκτῶν ὅπου πάντοτε ἡ θερμοκρασία εἶνε κατὰ πολὺ μεγαλύτερα, εἰς δὲ τὴν Αἰγυπτιακὴν ἐρήμον φθάνει πολλακίς τοὺς 450.

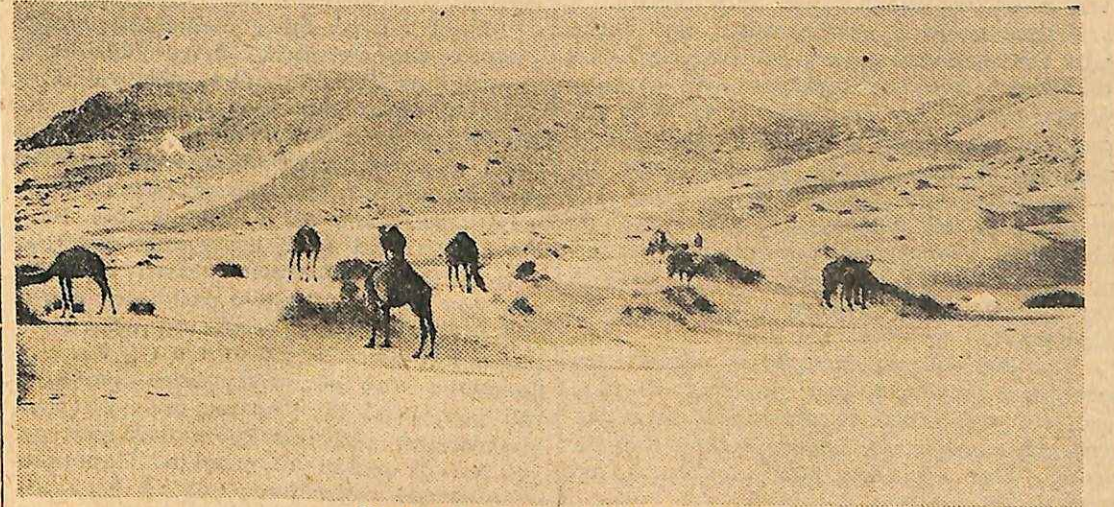
Οἱ ὄγκοι τῆς ἄμμου, ἐφόσον προχωροῦν, στερεοποιοῦνται καὶ περισσότερον, διότι ξηραίνονται ἀπὸ τὴν μεγάλῃν θερμοκρασίαν, ἐπ' αὐτῶν δὲ συσσωρεύονται νέοι ὄγκοι ἄμμου φθάνοντες ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἐνῶ συγχρόνως οἱ ἰσχυροὶ ἀνεμοὶ μετατοπίζουσιν διαρκῶς τοὺς παλαιούς καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τοιοῦτοτρόπως σχηματίζονται ἀλλεπάλληλοι σωροὶ τῶν ἀμμόδων λόφων.

Εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου οἱ ἀμμόδεις λόφοι δὲν ὑπερβαίνουν τὸ ὕψος τῶν 6 ἢ 7 μέτρων. Οἱ ἀμμόδεις λόφοι τῆς Γασκωνίας κατέχουν ἑκτασιν εἰς μίλιος 200 περίπου χιλιομέτρων, εἰς πλάτος 4 — 5 χιλιομέτρων καὶ εἰς ὕψος 80 περίπου μέτρων. Αἱ ὑψηλότεραι θαλάσσιοι θῖνες εἶνε αἱ σχηματιζόμεναι εἰς τὰ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν παράλια τῆς Σαχάρας καὶ τὸ μέσον ὕψος τῶν φθάνει τὰ 150 μέτρα. Ὡραιότεραι θῖνες εἶνε ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ πυριτικὴν ἄμμον, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν κόνιν τῶν κρυστάλλων τῶν θράχων. Αἱ ἀσβεστώδεις θῖνες ξηραίνονται θραδύτερον εἰς τὸν ἥλιον, εὐνοῦν σχετικῶς, τὴν ἐλάττησιν καὶ δὲν εἶνε τόσο ὕψηλαί.

Εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ γνωστότερες θῖνες εἶνε αἱ σχηματιζόμεναι εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ

Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ εἰς τὴν Δουν-κέρκην παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Μάγχης. Γνωστόταται εἶνε αἱ Ὀλλανδικαὶ θῖνες τῆς Σεβενίγκεν καὶ τοῦ Ζανθόρτ. Εἰς τὸ παραλίον, ὅταν ἡ θάλασσα ἀποσύρεται Σῶρφοι τῆς Ἀγγλίας αἱ θῖνες προχω-

αὐτὰς τοῦ ἐδάφους, ὁμοιόμορφοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, αἱ ὁποῖαι συχνὰ καλύπτουν ὁλοκλήρους ἐκτάσεις ἀμμόδων παραλίων, ὅταν ἡ θάλασσα ἀποσύρεται ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Θῖνες ἐρήμου εἰς τὴν Ἀλγερίαν.

ροῦν μετὰ ταχύτητα 80 μέτρων τὸ ἔτος καὶ αἱ θῖνες τοῦ Σαιν - Πὸ - ντε - Λεόν, εἰς τὴν Βόρειον Γαλλίαν, μετὰ ταχύτητα 500 μέτρων τὸ ἔτος.

Αἱ θῖνες αἱ σχηματιζόμεναι εἰς τὰς ἐρήμους πολλακίς καλύπτουν ἀπεράντους ἐκτάσεις. Κυριώτερες τῶν θινῶν εἶνε αἱ τῆς ἐρήμου Σαχάρας, αἱ ὁποῖαι καταλαμβάνουν τὸ 1)3 τῆς ἐκτάσεως τῆς καὶ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου.

Οἱ σωροὶ τῆς ἄμμου, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὰς θῖνας δὲν ἀπαντοῦν μόνον εἰς τὰ πεδινὰ μέρη τῶν ἐρημικῶν ἐκτάσεων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ μακρὰν τῶν ποταμῶν ἢ ἄλλων ὑδάτων. Εἰς μέρη τινὰ ἡ ἀναρπαζομένη καὶ μετακινουμένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἄμμος καλύπτεται ὑπὸ διαφόρων ὁρυκτῶν οὐσιῶν, αἱ ὁποῖαι μεταφέρονται ἐκεῖ ὑπὸ ρευστὴν ἰδίως μορφὴν, ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Δι' αὐτῶν μεταβάλλονται αἱ θῖνες εἰς σωροὺς ἀργίλλου. Τοιαύτην μορφὴν παρουσιάζουσιν αἱ θῖνες τῶν περὶ τὸ Πράσινον Ἀκρωτήριον νήσων, τῶν Βερμούδων νήσων κτλ.

Ὁ ἀνεμὸς, ὁ ὁποῖος ἀνυψώνει τὴν ἄμμον καὶ σχηματίζει τὰς θῖνας, παράγει ἀναλόγους σχηματισμοὺς συμπαράσφρων τὴν χιόνα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καλύπτεται μετὰ χιόνα τὰς κοιλότητες καὶ ρωγμὰς τοῦ ἐδάφους.

Εἰς πολλὰς κορυφὰς τῶν Ἀλπεων ὁ ἀνεμὸς σχηματίζει ἀλθινὰς θῖνας ἐκ χιόνος. Αἱ κορυφαὶ τοῦ Λευκοῦ Ὄρους δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ πελώρια θῖνες ἐκ χιόνος.

Σχηματισμοὶ παρόμοιοι μετὰ τὰς θῖνας γίνονται καὶ εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα εἰς ἀθάθῃ ὑδατα, εἶνε αἱ πολυπληθεῖς πτυ-

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς θῖνας ἐξ ἄμμου καὶ χιόνος, ὁ ἀνεμὸς ἐπισωρεύει πολλακίς εἰς ὁρισμένα μέρη καὶ διάφορα ὁρυκτὰ συντρίμματα. Τὰ ὀνομαστά λ ὁς τῆς Κίνας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσχηματίσθησαν. Εἶνε τὰ γνωστά εἰς τοὺς Κινέζους χ ὁ ν γ - τ ὁ ν (κιτρινὴ γῆ). Ταῦτα κατέχουν σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν παρὰ τὰς δύο ὄχθας Λεκάνην τοῦ Κιτρίνου Ποταμοῦ. Τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα ὑψώματα εἰς πολλὰ μέρη φθάνουσιν καὶ εἰς ὕψος 600 μέτρων. Ὁ φυσιοδίφης Ριχτόφεν διατείνεται ὅτι μεταφέρθησαν ὑπὸ τῶν ἀνέμων τοῦ βορρᾶ ἀπὸ τὰ διάφορα συντρίμματα τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὴν ἐρήμον Γόσσην. Τὰ λὸς ταῦτα σχηματίζουσιν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κιτρίνου ποταμοῦ ἀπόκρημνα ὑψώματα, ἐντὸς τῶν ὁποῖων διεισδύει τὸ ὕδωρ καὶ τὰ κατατέμνει εἰς ὠραϊότατα πρίσματα.

Τοὺς ἰδιορρυθμοὺς τούτους σχηματισμοὺς χρησιμοποιοῦν διττῶς οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων. Καλλιεργοῦν τὴν ἐπιφανείαν τῶν καὶ χρησιμοποιοῦν τὰ θάθη τῶν ὡς κατοικίας. Λόγῳ τῆς διαβρωτικῆς ἐνεργείας τοῦ ὕδατος ἐσχηματίσθησαν εἰς τὰ βάθη τῶν εὐρύχωροι ἢ στενοὶ διάδρομοι διὰ μέσου τῶν ὁποῖων, ὡς δι' ὑπογείων ὁδῶν, κυκλοφοροῦν οἱ τραγλοῦδοι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν.

Ὁγκοὶ κονιορτοῦ, τῶν ὁποῖων πολλακίς τὸ ὕψος φθάνει εἰς 100 μέτρα, ἀπαντοῦν εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Μεξικοῦ. Οἱ ὄγκοι οὗτοι δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ λὸς, ἐπὶ τῶν ὁποῖων ἔχει ἐπιτεθῇ σποδός, προερχομένη ἐκ τῶν γειτονικῶν ἡφαιστείων.

Ὁ ἀνεμὸς, κινῶν καὶ παρασύρων διαρκῶς πυριτικὴν ἄμμον, γίνεται ἡ κυριώτερος ([Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 592])

ΤΑ ΣΤΟΙΧΙΑ ΣΤΙΣ ΛΑΪΚΕΣ ΔΟΞΑΣΙΕΣ ΦΟΒΕΡΑ ΚΑΙ ΤΡΟΜΕΡΑ ΟΝΤΑ

Του κ. ΚΩΣΤΑ ΜΑΡΙΝΗ

Ο άνθρωπος, γιά νά φτάση από την πρωτόγονη κατάσταση στο σημείο που βρίσκεται τώρα, πέρασε από πάμπολλες δυσκολίες και νίκησε άπειρα εμπόδια. Σκαλί - σκαλί και με ασύχαστους αγώνες ανέβαινε ολοένα και παραπάνου.

Στους αγώνες αυτούς όμως, που έκανε γιά νά υπερισχύση και νά υποτάξη τις αντίθετες φυσικές δυνάμεις, δέ νικούσε πάντα με την πρώτη κρούση! Πολλές φορές γιά νά φτάση στο μερικό σκοπό του, πλήρωνε με τη ζωή του. Θυσίαστηκαν δηλαδή αναρίθμητες ανθρώπινες ζωές γιά την άνοδο σε ψηλότερα σκαλοπάτια, σε καλύτερο και ανώτερο σημείο. Ούτε είνε υπερβολή αν είπούμε ότι τη γραμμή της προόδου του ανθρώπου τη δείχνει ένα αίματωμένο ποτάμι...

Εκείνος που νικιέται όμως αίσθάνεται κάποια ταπείνωση, μία μείωση του έγώ του. Κι' αυτό δέν τ' υποφέρει κανένας! Καλύτερα νά μείνη κρυφά εκείνο, που θα πάθη. Όχι νά πάθη και σωματικά, νά ταπεινωθί κιόλας!

Αν είναι νά φανερωθί λοιπόν το πάθημά του πρέπει τουλάχιστο νά θρῆ τέτοια δικαιολογητικά ώστε νά θγαίνη το ολοκάθαρο συμπέρασμα ότι όποιος και αν τύχαινε στη θέση τη δική του θα πέθαινε τά ίδια και χειρότερα δέ θα κατάφερνε νά νικήση!

Ετσι επλάστηκαν οι αρχικοί μύθοι γιά διάφορες υπερφυσικές, μεγαλοδύναμες και άκατάβλητα όντα, έχθρικές επενέργειες, που δρούν αντίθετα και δέ μπορεί κανείς νάν τ' αλλάξη μαζί τους και νάν τ' θγάλη πέρα!

Μ' αυτόν τον τρόπο βέβαια το άτομο έσωσε τον εγωισμό του, σύγκαιρα όμως έχασε και την ήσυχία της ζωής του. Κοντά στα πραγματικά, που άναγκαστικά θα 'ρθή σε σύγκρουση μαζί τους, έπλασε και πληθώρα φανταστικά όντα. Αυτά με τους φόβους και τις άνησυχίες, που σκορπίζουν, κρατούν τον άνθρωπο υποχείριο στη μοίρα. Με την υποταγή όμως στο «μοιραίο» τη ζωή δέν την κατευθύνουν μονάχα οι φυσικοί περιορισμοί και οι πραγματικοί κανόνες, αλλά την όρίζουνε και φανταστικά δεσμά, που προέρχονται από υπερφυσικά όντα.

Και τέτοια υπερφυσικά όντα ή λαϊκή φαντασία τοποθέτησε από ένα σε κάθε φυσικό στοιχείο: σε πηγές, σε δένδρα, σε βράχους, σε βουνά, σε λαγκάδια...

Οι πρώτες δοξασίες λοιπόν γιά τα στοιχεία, είχανε βάση τις έχθρικές ή κι' άγνωστες φυσικές δυνάμεις. Όταν υπάρχουν όμως παραδόσεις και δοξασίες γιά κάποια κατηγορία, τότε χρησιμεύουν σαν πρότυπα καλούπια, ώστε νά δημιουργηθούν και άλλες παρόμοιες και παραπλησίες με τις πρώτες.

Οι καινούριες δοξασίες τοποθετήσανε στοιχιά στα έργα ή στα χτίσματα του ανθρώπου. Ετσι απόχτησε στοιχιά δικό του κάθε σπίτι, δρόμος, γιοφύρι, εκκλησιά, χωράφι, άμπέλι, πηγάδι και θρύση...

Σιγά - σιγά όμως ο άτομικός χαρακτήρας των στοιχιών έγινε ομαδικός. Δέν έχουμε δηλαδή μόνο στοιχιά ένος χτίριου, παρά πλάθουμε και στοιχιά γιά ολόκληρη συνοικία στις πολιτείες ή άλλα κερω χωριό στην ύπαιθρο, που παλέβει προς τα στοιχιά των άλλων συνοικιών και των χωριών που ναι γειτονικά του.

Υπάρχει και τρίτη κατηγορία στοιχιών στις λαϊκές παραδόσεις. Είναι τα στοιχεία που κατεργάζεται ο άνθρωπος έ πι ή δ ε ς και τους ανάθετει μία υπηρεσία ώρισμένη. Τέτοια στοιχίω ση εξαίρουμε από το πασίγνωστο τραγούδι του γιοφυριού της "Άρτας, όπου χτίζουνε ζωντανή τη γυναίκα του πρωτομάστορα γιά νά στεριώσει το γιοφύρι. Παρόμοια στοιχίουνουν άνθρωπους γιά νά θεμελιώσουν όποιο σπουδαίο χτίριο: πύργους, κάστρα κλπ.

Δέν είναν μόνο ή τελευταία κατηγορία έργο του ανθρώπου, έπειδι ή ίδιος συντέινει σ' αυτό και είνε το στοιχιά άποκλειστικό δημιουργήμα του. Και οι άλλες δυό πηγές ή κατηγορίες στοιχιών δικά του δημιουργήματα είναν.

Η διαφορά παρουσιάζεται γιατί το ένα είναν πραχτικό δημιουργήμα του, ενώ τα άλλα είναν πνευματικά μονάχα.

Πάντως όλα τα έχει πλάσει «κατ' εικόνα και όμοιωσιν» δική τους ή γνωστών του ζωικών όντων. Όλα τα στοιχιά έχουνε μορφή παρμένη από ανθρώπινο περιεάλλον. Τα στοιχιά της στεριάς μ'ας τα παρουσιάζουν, οι λαϊκές παραδόσεις με μορφή άράπη, παπᾶ, καλόγερου, γριάς ή γέρου, μαυροφορεμένης γυναίκας κλπ. Όλο μαύρο χρώμα, γιά νά ταιριαζή με τα νυχτιάτικα παρουσιασματά τους.

Πλουσιώτερος είνε ο κατάλογος των στοιχιών, που οι λαϊκές δοξασίες μ'ας τα παρασταίνουν με τη μορφή διαφόρων ζώων. Ετσι άκούμε γιά σκυλιά, γάτες, πουλερικά, γουρούνια, θόδια, γαϊδούρια κι' άλλα — κοντολογής γιά όλων των ειδών τ'α ζώα και σε κάθε ηλικιακή κατάσταση τους. Μόνο που όση ποικιλία κι' αν παρουσιάζουν στη μορφή τους στο χρώμα έχουν άπελπιστική μονοτονία. Όλα τους είνε μαύρα σαν του κοράκου το φτερό ή σαν της κόλασης την πίσσα! Σπάνια νά παρουσιάζεται στοιχιά με άλλο — πάντα παρδαλό — χρώμα.

Κοντά σ' αυτά οι παραδόσεις αναφέρουν και γιά διαδοχικές με τ α μ ο ρ φ ω σ ε ι ς διαφόρων στοιχιών. Παρουσιάζονται πρώτα σά γάτες, ύστερα χί-

νουνται σά σκυλιά, έπειτα σά θόδια, γαϊδούρια, άλλα και γουρούνια! Με τις άλλεπάληλες αυτές αλλαγές δείχνουνε τις υπερφυσικές τους ιδιότητες. Φανερώνεται φυσικά και ή ψυχική κατάσταση αυτών που λένε πώς είδανε τα στοιχιά σε τόσες πρωτείκες μεταμορφώσεις!

Διαφορετικά μ'ας παρουσιάζουνε τα στοιχιά της θάλασσας οι σχετικές παραδόσεις. Το βασικό τους γνώρισμα είνε ή μιχτή μορφή τους: το σώμα τους άποτελείται και από άνθρωπο κι' από ψάρι! Και οι πολύ γνωστές και φημισμένες γοργόνες μ'α και οι άγνωστες στούς πολλούς φώκιες από τη μέση κι' άπάνου έχουν ανθρώπινο σώμα κι' πό κεϊ και κάτου είνε ψάρι. Το ψαρένιο μέρος τους δέν πολυαλλάζει, μ'α το ανθρώπινο γίνεται μαύρο και άσκημο σαν είνε δυσχερестημένο και άστραφτερό, έλκυστικό και άσπρο σαν έχουνε τις χαρούμενες στιγμές τους...

Η νύχτα με τα σκοτάδια της και με τους ήσκιους που σαλεύουν κι' αλλάζουνε τόπο και μορφή και σχήμα με το παραμικρό φύσημα τ' αέρα, είνε το εύνοϊκό περιβάλλον γιά τη γένεση και γιά τον πολλαπλασιασμό των στοιχιών του κάθε τόπου. Το σκοτάδι δέν έπιτρέπει νά βλέπουμε καθαρά. Κι' όταν δέν βλέπει καθαρά κανείς νομίζει ότι βλέπει διάφορα σχήματα.

Ένας ίσκιος κλαριού που κινιέται γίνεται θεώρατο στοιχείο, έτοιμο νά σ' άρπάξη. Κάποιος θόρυβος, που τον πολλαπλασιάζει της νύχτας ή σιγαλιά, γίνεται φοβέρα κι' ασύχαστος βρόντος.

Το αποτέλεσμα είνε ότι αν ή φόβος ήταν μεγάλος κι' ή καρδιά δέ βαστούσε, βρίσκανε τον άνθρωπο πεθαμένο κι' άποδίνανε σε κάποιο στοιχείο τον άπροσδόκητο θάνατό του. "Αν πάλι βαστούσε ή καρδιά του και τ'α κατάφερνε νά βγῆ από την περιοχή του στοιχειού, που του προέξησε το φόβο, τότε με το φῶς της ημέρας «έρχόταν ή ψυχή του στον τόπο της» κι' έλεγε κείνα που άντελήφθη. Και στίς δυό περιπτώσεις όμως δημιουργιόταν ή θρύλος γιά κάποια υπερφυσικά όντα που «κρατούν» στο στοιχειωμένο τόπο!

Τώρα βέβαια, που δέν πολυπιστεύει κανείς τα παραμύθια γιά τα στοιχιά και τούς μπαμπούλες, μ'ας φαίνεται άστείο. Παληότερα όμως, που ήσανε πιδ άμόρφωτοι — άρα πιδ φοβιστάρηδες και μυθολάστες — πίστευαν στίς δοξασίες που ύπήρχαν και νέες δημιουργούσαν. Και οι θεοί τους άκόμα, με τις υπερκόσμιες έμφανίσεις, ίδια στοιχιά μοιάζουν. Στη Γραφή (γέν. λγ' 24) άναφέρεται ότι ή Ιακώβ άναγκάστηκε νά παλέψη ολόκληρη νύχτα.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕ: Το τέλος.

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣΤΩΝ ΑΤΣΙΓΓΑΝΩΝ

ΤΟΥ Κ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΡΟΝ

Πλείστοι υποθέσεις έγινοντο κατά καιρούς περί της καταγωγής του πλάνητος έθνους των Ατσιγγάνων, το όποϊον έμφανισθεν εις την Εύρώπην τον 15ον αιώνα ουδέποτε κατώρθωσε νά άποκτήσῃ μόνιμον έστίαν και παρέμεινε περιφρονημένον από τούς ευρωπαϊκούς λαούς και καταδικασμένον νά άσκη τὰ πλέον προσβλητικά έπαγγέλματα. Δέν πρόκειται νά έκταθώ μιν επί των υποθέσεων αυτών, αλλά θά περιορισθώ μιν απλῶς νά έκθέσω μιν την κρατούσαν σήμερα γνώμην περί της καταγωγής και της προελεύσεως των Ατσιγγάνων. Το περιεργον τουτο έθνος, το όποϊον είνε έπίσης γνωστόν με τας όνομασίας Γύφτοι, Βοημοί, Τουρκόγυφτοι κλπ., κατάγεται από τας Ινδίας, έπαθεν έξετοπίσθη από τας όρδας του Ταμερλάνου, όταν ή μέγας αυτός Μογγόλος κατακτητής διέπλευσεν ολόκληρον την Ασίαν και έφθασε μέχρι των Μικρασιατικών παραλίων. Οι Ατσιγγανοί έμφανισθέντες τότε εις την Εύρώπην, άπετέλουν διαφόρους ομάδας (φυλάς), υπό ίδιους άρχηγούς εις τούς όποίους ή χρονικογράφος της έποχής άποδίδουν τούς πομπώδεις τίτλους των δουκών και των κομήτων.

Οι πλάνητες αυτοί Ιππότες ένεφανισθόντων προ των πυλών των γερμανικών, των έλβετικών και των γαλλικών πόλεων, με πολυάριθμον άκολουθίαν υπηρετών και σκύλων, φέροντες μεγάλους κρίκους χρυσού και άργυρούς εις τὰ ότα και καλυπτόμενοι από πολυχρώμους μανδύας, κατασκευασμένους διά της συρραφής χιλιάδων μικρών τεμαχίων ύφασματος. Διερχόμενοι από την Ούγγραν ειχον επί τυχί παρὰ του τότε βασιλέως Σιγισμούνδου άδειαν έλευθέρας κυκλοφορίας, την όποιαν ειχεν προσυπογράψει και ή Πάπας της Ρώμης. Τα διαβατήρια αυτά της πας της Ρώμης. Τα διαβατήρια αυτά της κοσμικής και της πνευματικής άρχης, άπεδείχθησαν θαυματουργά. Οι κάτοικοι των διαφόρων ευρωπαϊκών πόλεων δέν ήθελαν νά πληροφρηθόν περισσότερα περί της προελεύσεως και της καταγωγής των Ατσιγγάνων. Οι ίδιοι άφηναν νά νοηθῇ ότι ήσαν πρόσφυγες χριστιανοί έκ της Κάτω Αιγύπτου, έξ ου και ή όνομασία Γύφτοι (Αιγύπτιοι), έκδιωχθέντες έκείθεν υπό των άπίστων Σαρακηνών.

Τους πρόσφυγας αυτούς, συμφώνως προς τας τότε δοξασίας ειχεν έξομολογήσει ή Πάπας, κατόπιν δέ τουτου, τούς ειχεν επιβάλει την τιμωρίαν νά πλανώνται επί έπτά συνεχή έτη χωρίς νά κοιμηθόν καθ' όλον τουτο το διάστημα υπό στέγην. Εκτός αυτού όμως οι Ατσιγγανοί διέδιδον ότι ειχον υποβληθῇ εις την ποινήν νά κλέπτουν καθ' όλον το διάστημα του έπταετούς άληθινοῦ έξαγνισμού των.

Οι άφελείς των διαφόρων ευρωπαϊκών πόλεων έπίστευαν εις τας διαδόσεις αυτές, μάλιστα δέ και έθασμαζόν τούς ίδιους αυτούς προσκυνητάς. Οι πρώτοι αυτοί Ατσιγγανοί, έμφανισθέντες περί το 1422, διημύνοντο από δύο άρχηγούς ή-

νομαζομένους Άνδρέαν και Μιχαήλ, και άυτοαυτολοφορούμενος δούκας της Μικρᾶς Αιγύπτου. Ουτοι έβεβαίον ότι όταν άνεχώρησαν έκ της πατρίδος των άνήρχοντο εις 1000 ή 1200 άλλ' ότι οι πλείστοι άπέθανον έκ των κακουχιών, καθώς και ή βασιλεύς και ή βασίλισσά των. Άλλαι ομάδες περιεπλανώντο υπό την ήγεσίαν κομήτων. Τα βασιλικά διατάγματα, τὰ όποια άνεφέροντο εις τούς Ατσιγγάνους διά νά παράσχουν εις αυτούς έλευθερίαν διόδου ή άλλας εύκολίας μνημονεύουν μιν τούς τίτλους ευγενείας των άρχηγών, άλλα με σχετικήν επιφύλαξιν, διότι προτάσσουν την λέξιν «αυτοαυτολοφορούμενος». Όπωςδήποτε με τον καιρόν ή κόσμος έσυνήθισεν εις τούς τίτλους αυτούς. Βαθυδόν μάλιχτα οι περιπλανώμενοι αυτοί δούκες και κομήτες των Ατσιγγάνων άυτοπροήχθησαν, λαθόντες τίτλους βασιλέων.

Έννοείται ότι ή καλωσύνη και ή συμπάθεια με την όποιαν οι λαοί της Εύρώπης υπεδέχθησαν την πρώτην εμφάνισιν των Ατσιγγάνων, μετεβλήθη ταχέως εις άποστροφήν και φόβον, διότι ή περιπλανώμενη αυτή φυλή απέβη λόγω της τάσεως της προς την κλοπήν άληθής δημόσιος κίνδυνος. Παρ' όλους όμως τούς διωγμούς, τούς όποιους υπέστησαν οι Ατσιγγανοί κατά τὰ έπακολουθήσαντα έτη, δέν άπώλεσαν έν τούτοις την όργάνωσιν των και δέν έδειξαν διαθέσεις νά μεταβάλουν συνηθείας και νά προσαρμοσθόν εις τὰ έθιμα των λαών μετά των όποίων συνέζων.

Κάθε φυλή απέκτησε βαθμηδόν τον βασιλέα της. Οι Ατσιγγανοί της Ούγγρας ειχον άρχηγόν όριζόμενον από τον ήγεμόνα των Ούγγρων, έφερε δέ ούτος τον τίτλον του «βοεβόδου». Εις τας γαλλικάς πόλεις οι Ατσιγγανοί, τούς όποιους αι άρχαι ειχον έγκαταστήσει εις τας πλέον άποκεντρους συνοικίας, έγγυς των πυλών των φρουρίων, εξέλεγον έπίσης ήγεμόνας, άποζώντας από μίαν έλαφράν φορολογίαν την όποιαν επέβαλον επί των υπηκόων των. Οι βασιλείς των Ατσιγγάνων της Ούγγρας ειχον και οίκόσημον επί του όποιου εικονίζετο εις άκανθόχοιρος. Από όλον όμως αυτό το πλήθος των βασιλέων έλάχιστοι μόνον έγνωσαν την άθανασία της Ιστορίας. Διά πρώτην φοράν το 1845 εις ήγεμόν των Ατσιγγάνων της Αγγλίας, άποθανόν, έτάφη με σχετικήν πομπήν και μεγαλοπρέπειαν. Τον βασιλέα αυτόν διεδέχθη εις τον θρόνον ή θυγάτηρ του, ή τότε δέ βασίλισσα της Αγγλίας Βικτωρία δέν άπηξίωσε νά δεχθῇ την τίτλω τουλάχιστον συνάδελφόν της αυτήν.

Βροδύτερον όλοι οι Ατσιγγανοί της Εύρώπης ήνώθησαν υπό το σκήπτρον του ίδιου βασιλέως. Η οίκογένεια των Κβιέκ της όποιας τὰ μέλη ειχον προ δύο αιώνων έγκαταλείψει τον νομαδικόν βίον και ειχον έγκατασταθῇ ως γαιοκτήμονες εις την Πολωνίαν, παρέσχε πολλούς βασιλείς

εις το έθνος των Ατσιγγάνων. Ο Μιχαήλο Α', τιτολοφορούμενος βασιλεύς των Βοημών και των Ατσιγγάνων διετήρησε επί μακρόν το ήγεμονικόν στέμμα. Ωμίλει πέντε γλώσσας, έταξίδευε συνοδευόμενος από γραμματείς και σωματοφύλακας και κατέλυεν δοάκις έταξίδευεν εις τὰ μεγαλύτερα και πολυτελέστερα ξενοδοχεία. Μετά τον Μιχαήλο ή βασιλεύς Βενέδικτος δέν ειχε τον καιρόν νά βασιλεύση επί μακρόν, διότι άρνηθεις εις μίαν δεκαπενταετή άνηψιάν του την άδειαν νά υπανδρευθῇ, έδολοφονήθη ύπ' αύτης.

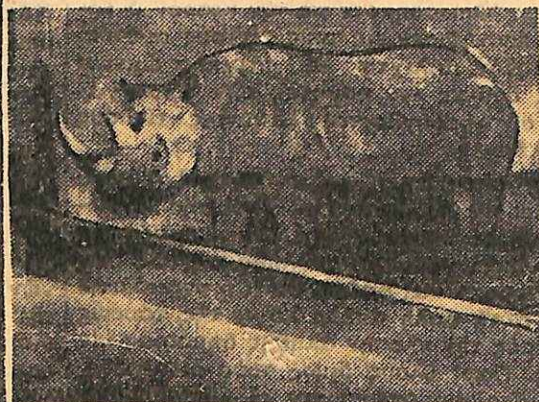
Τουτον διεδέχθη ή Ιωάννης ή Γιάννης Κβιέκ, όστις βασιλεύει σήμεραν θεωρούμενος ως ήγεμόν όλων των Ατσιγγάνων της Γης, μολοντί εις το Βέλγιον κάποιος Ιωσήφ Η', άκούστων, διότι άρνηθεις των Ατσιγγάνων του Λουξεμβούργου, του Βελγίου και της Ολλανδίας. Ο τελευταίος ούτος είνε έγκατεστημένος εις ένα καφενειον των Βρυξελλών. Ο Γιάννης έστέφη προ δύο περίπου έτών εις την Βαρσοβίαν επί παρουσίᾳ πολλών έπιφανών προσκεκλημένων και αντιπροσώπων της πολωνικής Κυβερνήσεως. Η τελευταία ύπήρξε θεατρικωτάτη. Καταστήματα έξ εκείνων τὰ όποια ένοικιάζουν στολάς εις τούς έπαρχιακούς θιάσους έπρομήθευσαν στολάς, τάπητας, σημαίας και χρυσοποίκιλτα καθίσματα. Ο όρθόδοξος άρχιεπίσκοπος της Βαρσοβίας ηύλόγησε το έκ χαλκούν στέμμα του νέου βασιλέως, του παρέδωσε το ήγεμονικόν σκήπτρον και τον περιέβαλε με κυανούν μανδύαν κεντημένον με έρμινά και χρυσά κρία. Τη λευγραφήματα άπεστάλησαν προς τούς κόσμους διά νά άναγγείλουν εις αυτούς άρχηγούς των κρατών ολόκληρου του το γεγονός της έκλογής. Η άνακήρυξις όμως του νέου βασιλέως προεκάλεσε ταραχώδεις έκδηλώσεις μεριδίων των υπηκόων του. Ο πρωθυπουργός του Ροδόλφος καταγόμενος από την ίδίαν με αυτόν οίκογένειαν των Κβιέκ, έτέθη επί κεφαλής της άνταρσίας και οίκονομικῶς δήλων ότι κατά την ψηφοφορίαν της έκλογής έγινοντο λαθροχειρίαι.

Όπωςδήποτε ή τάξις άποκατεστάθη τελικῶς και ή βασιλεύς Γιάννης, ή όποιος είνε λεθτοποιός, κατέχει σήμεραν άπολύτως το σκήπτρον του. Αι προσπάθειαι του άποθλέπουν εις την εύρεσιν μόνιμου έστίας διά τούς Ατσιγγάνους, γίνεται δέ λόγος περί παραχώρησεως εις αυτούς έδαφικής έκτάσεως εις την Αθιοουσίαν. Επίσης ή βασιλεύς Γιάννης μεριμᾶ διά νά έφοδιασθόν όλοι του οι υπήκοοι με βελτία ταυτότητας και φροντίζει διά την ίδρυσιν σχολείων εις τὰ όποια νά είναν άποχρεωτική ή φοίτησις.

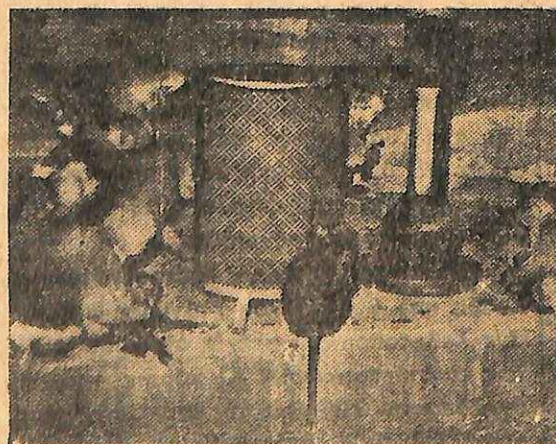
Michel Caron

ΠΩΣ ΠΕΡΝΟΥΝ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ ΤΑ ΖΩΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ

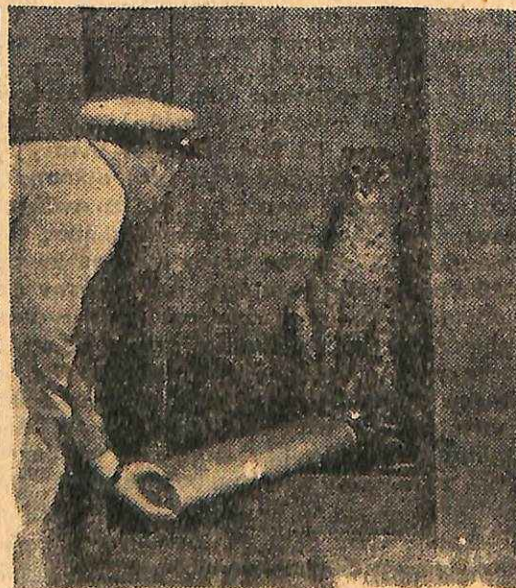
Ένῳ υπάρχουν ἄνθρωποι πού ἀπό τῶρα σκέπτονται πῶς δά περάσουν τόν χειμῶνα, χωρίς δέρμασιν, τὰ ζῶα τῶν τροπικῶν πού εὐρίσκονται εἰς Ζωολογικοὺς Κήπους δὲν ἔχουν τίποτε νὰ φοβηθοῦν. Δὲν δά αἰσθάνονται τὸ κρύο. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι, συνειδημένα εἰς τὸ θερμὸν κλίμα, τὰ ζῶα δὲν δά ἠμποροῦσαν ν' ἀνδῆξουν. Αἱ διευθύνσεις τῶν Ζωολογικῶν Κήπων ἔχουν φροντίσει διὰ νὰ τὰ προστατεύουν ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος

Ἀπὸ ὅλα τὰ ζῶα τροπικῶν χωρῶν, οἱ πίθηκοι ὑποφέρουν περισσότερο ἀπὸ τὸ ψύχος. Χωρὶς προστασίες, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀντέξουν ἐπὶ πολὺ. Κρυολογοῦν πολὺ εὐκολά. Εἰς τοὺς διαφόρους Ζωολογικοὺς Κήπους τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς λαμβάνεται ἰδιαίτερα μέριμνα διὰ τοὺς πιθήκους. Ὅλον τὸν χειμῶνα μένουν περιορισμένοι εἰς κλειστὸν χώρον καὶ συχνὰ πίνουν θερμὰ ποτὰ. Εἰς μερικοὺς κήπους τὰ σπιτάκια τῶν πιθήκων εἶναι ἐφοδιασμένα μὲ καλοριφέρ. Εἰς ἄλλα, τοποθετοῦνται θερμάστρες. Αἱ δύο εἰκόνες δεῖχνουν, ἡ πρώτη πίθηκον πίνοντα θερμὸν γάλα καὶ καθήμενον κοντὰ εἰς τοὺς σωλήνας τοῦ καλοριφέρ, ἡ δευτέρα οἰκονόμειαν πιθήκων ἢ ὅποια ἐξαρτῶνται καθισμένη γύρω ἀπὸ θερμάστραν πετρελαίου. Μόνον μὲ τὴν καλοπέρασιν ἀντέχουν οἱ πίθηκοι εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα.

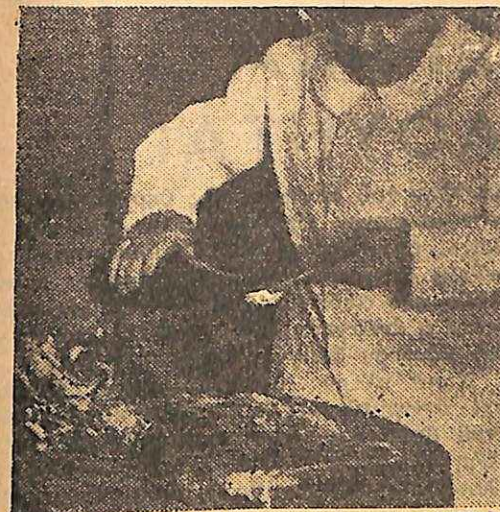
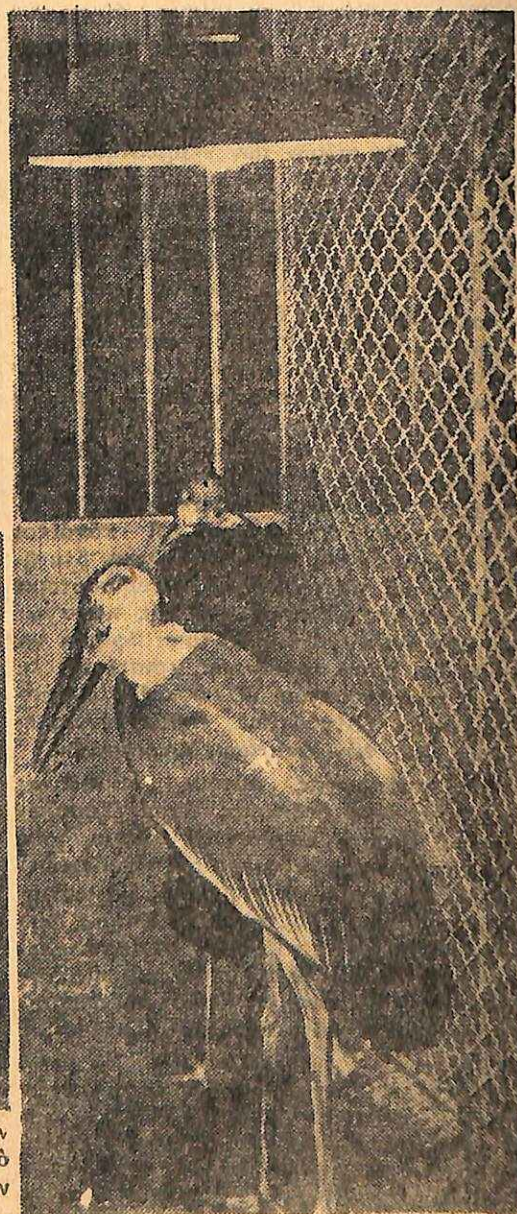

Ὁ ρινόκερος ἐπίσης, ὅσον παχύδερμος καὶ ἂν εἶναι, ὑποφέρει ἀπὸ τὸ ψύχος. Πρὸ παντός, τοῦ εἶναι ἀπαραίτητον τὸ λουτρόν, ψυχρὸν δὲ λουτρόν ἐν καιρῷ χειμῶνος θά ἦτο καταστρεπτικὸν διὰ τὴν υγείαν του. Ὁ ρινόκερος αὐτὸς τοῦ Ζωολογικοῦ Κήπου τοῦ Λονδίνου περιμένει νὰ γεμίσῃ μὲ χλιαρὸ νερὸ ἢ δεξαμενὴ εἰς τὴν ὁποίαν λούεται.

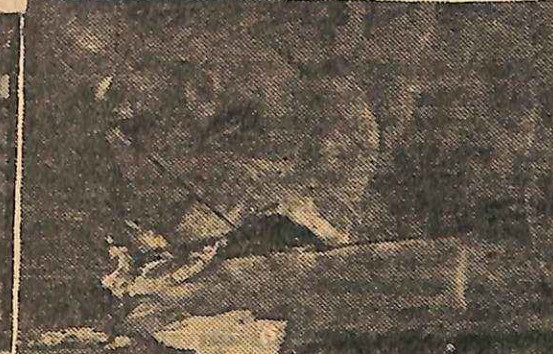
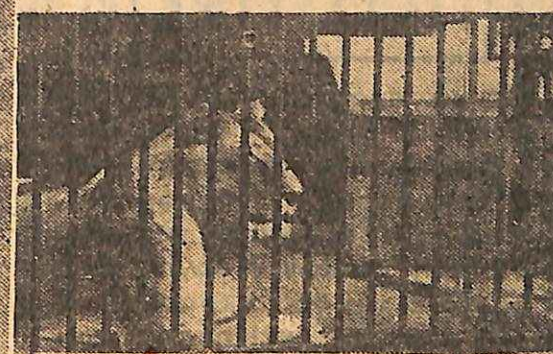

Ὁ κυνῆλινος δὲν ἠμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ διὰ τὸ κρύον. Κάθε βράδυ, ὁ φύλαξ φέρει εἰς τὸ σπιτάκι τοῦ κυνῆλινου κύλινδρον γεμάτον ἀπὸ ζεστὸ νερὸ.

Οἱ λεπτόπτεροι, πελαργοειδῆ πτηνὰ τῆς Ἀφρικῆς, περνοῦν τὸν χειμῶνα θερμαινόμενοι ἀπὸ τεχνητὸν ἥλιακὸν φῶς. Χωρὶς αὐτὸ δὲν θά ἀντεῖχον οὔτε ὀλίγας ἡμέρας. Κάτοικοι τοῦ νοτίου Μαρόκου, εἶναι συνηθισμένοι νὰ περνῶν τὸν καιρὸν τῶν μέσων εἰς τὸν ἥλιον, τὸν θερμὸν, πού δὲν ἀντέχει εἰς αὐτὸν ὁ λευκὸς ἄνθρωπος.

Οἱ λέοντες, ἐξ ἄλλου, ζεσταίνονται τὸν χειμῶνα λαμβάνοντες ἀφθονωτέρας θερμίδας εἰς τροφήν. Πρὸ ἐκάστου γεύματός των, τὸ κρέας πού θὰ τοὺς δοθῇ, περιχύνεται μὲ μερικὰς κουταλιὰς μουρουνόλαδου. Ἐξ ἄλλου, εἰς κάθε κλωδὸν λεόντων ὑπάρχει θερμαγωγὸς σωλήν, καλυπτόμενος ἀπὸ χονδρὸν ἐπίχρισμα τιμιέντου.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ο ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς Σελίδος 568)
ληνας ρήτορας ὡς πρότυπα, ὁ Χριστιανισμός, δὲν θά ἐγνώριζε ποτὲ τοὺς μελιρρύνους κήρυκας του. Ὅμως, ἡ τρισεμίστη τοῦ Πρωταγόρα, ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἀπεκάλυψε τὴν ὑποκειμενικότητα καὶ τὸ σχετικὸν κύρος τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως. Ὡς πρακτικὸν ἀποτέλεσμα εἶπε ὅτι, δίχως τὴν Πρωταγόρειον αὐτὴν ἀρχήν, πρὸ πολλοῦ θά εἶχε ἀποκαρδιωθῇ ἡ ἐπιστήμη, τῆς ὁποίας ὁ τραχὺς Γολγοθᾶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ καταρρίπτῃ σήμερον θεωρίας τὰς ὁποίας ἐθεώρει ἀκλονήτους χθές, καὶ νὰ στηρίξῃ δοξασίας τὰς ὁποίας θά καταρρίψῃ μὲν τῆς αὔριου. Καὶ ὅμως αὐτὴ ἡ φαινομενικὴ ἀντίφασξις ἀπέτελεσε τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν διαφόρων ἐποχῶν. Δίχως τὸν Πρωταγόραν, ἡ ἐπιστημονικὴ ἀντίληψις δὲν θά διέφερε διόλου τῆς χονδροειδοῦς ἀντιλήψεως τῶν ἀξέστων, οἱ ὁποῖοι διατείνονται ὅτι «δὲν ἀξίζει» ἡ ἐπιστήμη, διότι τὴν μίαν ἡμέραν λέγει οὕτως καὶ τὴν ἄλλην ἄλλως.

Τέλος, ἀντίρρῃσιν ἀκαταμάχητον τῆς Πρωταγορείου θεωρίας τῆς σχετικότητος καὶ τῆς ὑποκειμενικότητος τῆς γνώσεως, ἀπέτελεσαν ἐπὶ αἰῶνας τὰ μαθηματικά, ὡς ἐπιστῆμη ἀναλλοιώτος, ἂν ὅχι ἀνεξέλικτος. Καὶ ἰδοὺ σήμερον, μὲ τὰς καταπληκτικὰς του θεωρίας, ὁ πολὺς Ἀἰνστάιν ἐρχεται νὰ θεβαιώσῃ ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου τὰ «ἀναλλοιώτα» μαθηματικά ἐπιβεβαιοῦν τὰς μεγάλας ἀρχάς, τοῦ μεγάλου προδρόμου τοῦ Πρωταγόρα. Διότι, ὅτε πολὺ οὔτε ὀλίγον, δι' ὅσους ἐγνώρισαν τὸ περιεχόμενον τῶν νεωτέρων θεωριῶν, ὁ Ἀἰνστάιν, δὲν εἶναι παρὰ ἓνας μεγάλος κληρονόμος καὶ συνεχιστὴς τῶν Ἑλλήνων μεγάλων σοφιστῶν, δίχως τοὺς ὁποίους ἀσφαλῶς δὲν θά ἀνεδεικνύετο. ΠΡΟΣΕΧΩΣ: «Ἄλλοι μεγάλοι Σοφισταί»

Ἐξημεροῦνται οἱ κροκόδειλοι;

Ἐξ ὅλων τῶν ἀγρίων ζῴων ὁ κροκόδειλος θεωρεῖται ὡς ὁ προκαλὼν περισσότερο θύματα ἀπὸ τὸν λέοντα, τὴν τίγριν ἀκόμη δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς τρομεροὺς καρχαρία, τῶν ὁποίων ἡ ἀνθρωποφάγος μανία εἶναι γνωστὴ εἰς ὅλους. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἰδίως διὰ τὸν φονεὺν μεγαλόσωμον κροκόδειλον εὐρίσκουν συνήθως ἐντὸς τοῦ στομάχου του βραχιόλια, δακτυλίδια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα στολισμοῦ πού δὲν ἀφήνουν καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς φύσεως τῶν γευμάτων τοῦ φοβεροῦ ζῴου. Τὰ θύματα τοῦ κροκόδειλου εἶναι κατὰ τὴν πλείστον γυναῖκες καὶ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα τὸ θηρίον συλλαμβάνει μὲ ἀλάνθαστον μέθοδον πλησίον τῶν ὀχθῶν τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν. Ὡς γνωστὸν, ὁ κροκόδειλος ἔχει τὴν κεφαλὴν διαμορφωμένην εἰς τρόπον ὥστε δύναται νὰ εὐρυσκεταί ἐν πλήρει καταδύσει καὶ νὰ ἔξη ὑπεράνω τοῦ ὕδατος μόνον τοὺς ὀφθαλμούς του, ἐν εἰδει περισκοπίου. Μὲ τὴν μέθοδον αὐτὴν ἠμπορεῖ ἀθέατος νὰ παρακολουθῇ τί συμβαίνει πλησίον τῆς ὀχθῆς. Συγχρόνως τὸ θηρίον ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ κολυμβᾷ ἀθόρυβος καὶ χωρὶς νὰ ταράσσῃ τὸ ὕδωρ. Οὕτω προσεγγίζει τὸ θῆμα του εἰς ἐλάχιστην ἀπόστασιν, διὰ τὸ τελευταῖον δὲν ἔχει πλέον τὸν καιρὸν νὰ διαφύγῃ, ἐπιτίθεται καὶ τὸ κατασπαράσσει.

Παρὰ τὴν ἀγριότητά του ὁ κροκόδειλος, διατηρούμενος εἰς τοὺς ζωολογικοὺς κήπους, εὐδέποτε σχεδὸν ἐπέτεθη ἐναντίον τοῦ φύλακός του. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ὁ τελευταῖος λαμβάνει πάντοτε τὰ μέτρα του. Ὅποσδήποτε ὁ κροκόδειλος εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος διὰν εὐρίσκειται ἐπὶ τῆς ξηρᾶς παρὰ διὰν εὐρίσκειται εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ διὰν ἀκόμη εὐρίσκειται εἰς ἀγρίαν κατάστασιν ἀποφεύγει τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἐξ ἄλλου εἰς τοὺς ζωολογικοὺς κήπους γνωρίζει τὸν φύλακά του ὁ ὁποῖος τοῦ δίδει τροφήν, εἶναι δὲ συγχρόνως τόσο ὀλίγον νοήμων ὥστε τρέπεται εἰς φυγὴν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς σκούρας μὲ τὴν ὁποίαν ὁ φύλαξ σκουπίζει τὴν φωλεάν του.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΣΙΧ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 548)

Αὕτη εἶνε ἡ περιβάλλουσα περὶοχή, ἣν διεκδικεῖ σήμερον ἡ Γερμανία, ἥτις περὶοχή, μετὰ ἐτέρων ζητημάτων διεθνούς φύσεως, κρατεῖ τὴν Ὑφήλιον ἐν προκαταρκτικῇ πολεμικῇ καταστάσει. Ἡ σημερινὴ αὕτη κατάστασις εἶνε ἀπότοκος τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιών.

Ἡ Γερμανία ζητεῖ σήμερον νὰ προσαρτήσῃ τὸ κράτος τοῦ Δάντσιχ, καὶ συγχρόνως νὰ κατασκευάσῃ αὐτοκινητόδρομον, διήκοντα καθέτως διὰ τοῦ Πολωνικοῦ Διαδρόμου, δηλαδὴ ἀπὸ Δυσίων πρὸς Ἀνατολάς, χωρὶς νὰ ὑπόκειται ὁ δρόμος οὗτος ὑπὸ τὸν ἑλεγχον τῆς Πολωνίας, διερχόμενον δὲ διὰ τοῦ κράτους τοῦ Δάντσιχ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἐπικοινωνία μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσσίας, ὅχι μόνον μὲσφ θαλάσσιων καὶ ἐναερίων συγκοινωνιῶν, ἀλλὰ καὶ τοιαύτη διὰ ξηρᾶς.

Ἄλλ' ἐνῷ τὸ τοιοῦτον θά τῇ ἐπετρέπετο ἴσως, μόλα ταῦτα ἐπειδὴ ἡ Γερμανία ἀζήτησεν αὐτοκινητόδρομον πλάτους 100 περίπου χιλιομέτρων, μὴ δικαιολογούμενον ἀπὸ οὐδεμιᾶς ἀπόψεως, δι' αὐτὸ ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συζητήσεις ἐκκρεμεῖ.

Εἰς τὸ ζήτημα τῆς προσαρτήσεως τοῦ Δάντσιχ ἡ Γερμανία ἐπιμένει ἀνεκδοτῶς, τόσο μᾶλλον διότι ἡ Πολωνία, καθ' ὃ κυρία τοῦ ἐν λόγῳ Διαδρόμου, δύναται νὰ τελειοποιήσῃ τὸν ἡμιτελὴ λιμένα τῆς Γδύνια (Γκνίνιγκεν), τῆς εὐρισκομένης παρὰ τὴν ἀνατολικὴν παρυφάν τοῦ Διαδρόμου, καὶ τοιοῦτοτρόπως ν' ἀποκτήσῃ ἡ Πολωνία λιμένα ἐν τῇ Βαλτικῇ ἰσάξιον τοῦ τῆς Δάντσιχ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΛΑΔΑΣ

Ἀντισπράτης ἐν ἀποστρατεῖᾳ

Η ΦΘΟΡΟΠΟΙΟΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

τὰ αἷτια καὶ ἡ θεραπεία της

Ο θεῖος Ἱπποκράτης ἐπρέσβευεν ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἀπαιτεῖ πρὸ παντός ἄλλου καθαρὴν ψυχὴν, διὰ τὴν θεραπείαν ἀκαθαρσίας τοῦ σώματος. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν πρεσβεύει ἡ νεωτέρα ἱατρικὴ, ὅτι ἐχθρὸς εἶνε ἡ ἀγνοία, τῆς ὁποίας ἐν τῷ προκειμένῳ φρουρὸς εἶνε ἡ κακὴ νοομένη σεμνοτυφία.

Εἶνε τοῦλάχιστον ἀνόητον, ἔλεγεν ὁ Κλῶντ Μπέρ, ἂν ὄχι θαυμάσια ἀνήθικον, τὸ νὰ ἀποφεύγῃ τις τὰ ὀμιλήθη εἰς τὸν ἀσθενὴ διὰ τὸ νόσημά του, διὰ λόγους αἰδοῦς. Καὶ εἶνε διττῶς κακόηθες, τὸ νὰ μὴ ὀμιλῇ τις περὶ ὀρισμένων νοσημάτων εἰς ἐκείνους πού δὲν ἔπαθον ἀκόμη καὶ ἐνδέχεται νὰ πάθουν, λόγῳ ἀγνοίας των.

Κατόπιν ὧν αὐτῶν ἀντιμετωπίζομεν σήμερον μίαν ἐξαιρετικὴν λεπτότητος σελίδα τῆς ἱατρικῆς, ἀναφερομένην εἰς πάθησιν πού κυρίως καταστρέφει τὴν νεολαίαν. Πρόκειται περὶ τῆς ὀνείρωξως.

Διὰ τῆς ὀνομασίας αὐτῆς καλεῖται ἡ καθ' ὕπνου ἐπερχομένη γενετήσιος διέγερσις καὶ ἱκανοποιήσις αὐτῆς δι' ἐκσπερματίσεως.

Τὰ αἷτια τῆς ἀνωμαλίας αὐτῆς δύνανται νὰ εἶνε πολλὰ καὶ διάφορα, ἀναγράφεται δὲ μακρὸς καὶ ποικίλος ὁ κατάλογος των. Ἐπὶ τὸ ἀπλοῦστερον ὅμως δυνάμεθα νὰ τὰ συνοψίσωμεν εἰς μίαν καθὲ ἄλλο παρὰ παθογόνον αἷτιαν — εἰς τὸν σφριγῶντα νεανικὸν ὀργανισμόν.

Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει διόλου, ὅτι ἡ πάθησις εἶνε δηλωτικὴ τοῦ σφρίγους καὶ ὅτι προάγει τὴν ἀλκὴν. Ἐάν εἶχε οὕτω τὸ πρῶγμα, δὲν θὰ ἦτο πάθησις. Πρόκειται ὅμως περὶ πραγματικῆς ἀνωμαλίας, αὐτόσημα δὲ περὶ παθήσεως μὲ τὰς χειροτέρας τῶν συνεπειῶν.

Ἡ ἀνωμαλία αὕτη προκαλεῖ ἐξάντλησιν τοῦ ὀργανισμοῦ, δημιουργεῖ δὲ διὰ τὸ προσεχὲς μέλλον κακὴν κληρονομίαν καὶ στερεῖ σὺν τῷ χρόνῳ τὸν ἄνθρωπον τῶν κυριωτέρων του ἱκανονημάτων. Ἐάν πάλιν, αἱ περιπτώσεις ὀνείρων ἐπαναλαμβάνονται παρὰ πολὺ συχνά, τότε οὐδεὶς δύναται νὰ προβικάζῃ μέχρι τίνος σημείου δύνανται νὰ φθάσουν τὰ ἐλλεινὰ των ἀποτελέσματα. Αἱ νευρικαὶ καὶ ψυχικαὶ διαταραχαί, ἡ φυματίσις καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ψυχοπάθεια, ἂν ὄχι ὁ ἐκφυλισμός, δύνανται νὰ προκύψουν δίχως νὰ μαντεύῃ τις τὴν προέλευσιν των.

Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ σημείου αὐτοῦ συμβαίνει νὰ συμφωνοῦν ὅπαντες ἀνεξαίρετως οἱ κλινικοὶ, οἱ παθολόγοι, οἱ ὑγιεινολόγοι κτλ. Ἐκεῖ ὅμως ὅπου προκύπτουν διαφοραὶ κάποτε ριζικαί, εἶνε εἰς τοὺς τρόπους τῆς ἀποφυγῆς ἢ θεραπείας τοῦ κακοῦ.

Ὅπως παντοῦ, οὕτω καὶ ἐδῶ, ὑπάρχει ἡ ὁδὸς τῆς ἐλάσσονος ἀντιστάσεως, ἡ εὐκολωτέρα ὁδὸς, ἀλλὰ ὄχι καὶ ἡ πλέον συμφέρουσα, ἡ πλέον ἀσφαλής. Πρόκειται

περὶ τῶν διδομένων εἰς τοὺς νέους «συμβουλῶν», ὅπως προσφύγουν εἰς γενετήσιους πράξεις διὰ τὰ ἀποφύγουν τὴν ὀνείρωξιν. Κατ' ἀρχὴν, ἡ συμβουλὴ εἶνε κακὴ, συχνὰ ἀσύμφορος καὶ πάντοτε ἐπικίνδυνος. Ἀμεσοὶ συνέπειαί τῆς εἶνε αἱ πάσης φύσεως καταχρήσεις, καταλήγουσαι κατὰ κανόνα εἰς τὴν ἀπώκτισιν παθήσεως πολὺ δεινότερας ἐκείνης πού ἠθέλεν τις νὰ θεραπεύσῃ.

Διαπράττει αὐτόχρημα ἐγκληματικὴν πράξιν ὁ συμβουλευόμενος νέος νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐκλύσεως, καὶ τῆς διαφθορᾶς δίχως νὰ προβλέπῃ ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ σταματήσῃ τὸ κακόν, τὸ ὑποδεικνυόμενον ὑπὸ μορφῇ «φαρμάκου». Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν εἶνε τὸσον ἀπλά. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείπῃ τις τοὺς νέους ἔρμαια τῆς ἀγνοίας καὶ τῶν ὁρῶν των, εἶνε διπλὰ ἀσύμφορος ἡ ἐκ μέρους τῶν οἰκείων των ἀδιαφορία.

Γεγονὸς παραμένει ὅτι μία τῶν σοβαρώτερων αἰτιῶν τῶν ὀνείρωξεων εἶνε ἡ ὑπερβολικὴ ἐγκράτεια, λόγῳ τῆς ὁποίας παρᾶγεται ἄθροισις ἐνεργείας εἰς τοὺς γεννητικὸς ἀδένες, οἵτινες ζητοῦν νὰ ἀπελευθερωθῶν διὰ παντός τρόπον. Ἀτυχῶς, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ διατυπωθῶσιν «καλούπια» συμβουλῶν, ἀπόκειται δὲ εἰς τὴν ὀνείρωξιν καὶ τὴν λεπτότητα τοῦ κάθε ἐνδιαφερομένου οἰκείου ἢ γονέως, ἡ ἐξεύρεσις καλύτερου τρόπου ἀποφυγῆς τῆς ὑπερβολικῆς ἐγκρατείας καὶ ἡ ἐμμεσὸς ἐπιτήρησις καὶ ἐξασφάλισις τοῦ νέου ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἐπιβολὴ μέτρου.

Πέραν τούτου ὅμως ὑφίστανται γενικοὶ κανόνες, τοὺς ὁποίους δύνανται νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ μόνος τοῦ ἑκάστος νέος ἡ ἀκόμη δύναται ὁ κάθε ἐνδιαφερόμενος γονεὺς νὰ δημιουργήσῃ προϋποθέσεις πραγματοποιήσεως τῶν κανόνων αὐτῶν. Τὰ δύο βασικά ἐπ' αὐτοῦ σημεία εἶνε τὸ ζήτημα τῆς διαίτης, ἀλλὰ καὶ τῆς καθόλου διαδιδάσεως.

Τὸ εἶδος τῆς τροφῆς, ὡς τὰ κρέατα, τὰ λιπαρά, τὰ καρυκεύματα πρὸ πάντων, προδιαθέτουν τὸν ὀργανισμόν εἰς τὴν ὀνείρωξιν. Ὁμοίως καὶ τὸ ποσὸν τῆς τροφῆς, ἀνεξαρτήτως τοῦ ποιοῦ. Ἡ πολυφαγία, ἐπίσης καὶ ἡ ἀδηφαγία, προδιαθέτει πρὸς τὴν ἀνωμαλίαν αὕτην. Ἀκόμη ὀξυτέρως καταντᾷ ἡ προδιάθεσις ὅταν ἡ διαίτα εἶνε ὑπεράγαν ὕγρα, κυρίως δὲ ὅταν γίνεται χρήσις οἰνοπνευματωδῶν, καπνοῦ κτλ. καὶ ἀκόμη χειρότερον ὅταν γίνεται κατάχρησις.

Ὁ νέος πού ἔχει ὑπ' ὄψιν του ὅτι θὰ πληρώσῃ μίαν ἡμέραν ἰσῶς ἀκριβὰ ὁ ὀργανισμός του τὴν ἀνωμαλίαν αὕτην ἔχει καθὲ συμφέρον νὰ διακόψῃ ἐπὶ τινα καιρὸν, ἔστω καὶ τὴν μεμετρημένην χρῆσιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, καπνοῦ κτλ. Τέλος, σημασίαν ἔχει, πλὴν τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ ποσοῦ καὶ ὁ τρόπος τῆς διατροφῆς. Ἡ εὐθύς μετὰ τὸ γεῦμα κατάκλισις, εἶναι προδιάθεσις ὀνείρωξεως.

Πολὺ σημαντικώτερα ἀποτελέσματα ἐπιφέρει ἡ ὑγιεινὴ τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος ἐν γένει. Τὰ σπὸρ, λόγῳ χάριν, αἱ πάσης φύσεως συστηματικαὶ ἀσκήσεις, τὰ ψυχρὰ λουτρά, οἱ καταιωνισμοὶ (ντὺς) κτλ. κτλ., ὡς καὶ ἡ πεζοδρομία, ἔχουν ἄμεσα εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα.

Ἀξιόλογος εἶνε ἐπὶ τοῦ προκειμένου μία περιφημὸς στατιστικὴ τῶν ἀγγλικῶν κολλεγίων, Ὁξφόρδης. Καϊμπριτζ καὶ Ἡτον. Παρὰ τὴν συστηματικὴν καὶ πολὺμνηνον ἀποχὴν τῶν νέων ἀπὸ φυλετικὰς σχέσεις, διεπιστώθη καὶ ἐξηκριβώθη, ὅτι αἱ περιπτώσεις τῶν ὀνείρωξεων, μέσα εἰς τὸν «ἀνδρῶνα» ἐκείνον εἶνε σπάνιαι. Αὐτὸ ἀποδίδεται πλὴν ἄλλων, εἰς τὰ συστηματικὰ σπὸρ, εἰς τὰ ὁποῖα ὑποβάλλονται οἱ νέοι, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὰ καθημερινὰ «ντὺς». Ἡ ὑγιεινὴ κόπωση, κατόπιν τῆς ἐξοδούσεως τῆς σωματικῆς ἐνεργείας, κάμνει τὸ μυϊκὸν σύστημα νὰ κυριαρχῇ τῆς νευρικῆς καὶ ἀδενικῆς διαπαράσχης καὶ μεταβάλλει τὸν νέον εἰς ἀγνὸν παιδίον.

Πλὴν τούτου, τὰ σπὸρ, ἔχουν καὶ ἄλλην ὠφέλειαν. Συντελοῦν εἰς τὴν ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν ὑγείαν. Ὁ κατάκοπος νέος, πού κατακλίνεται ἔπειτα ἀπὸ μίαν πλήρη ἡμέραν σπὸρ, ἀναζητεῖ τὸν ὕπνον ἀνευ κόπου καὶ δίχως τὴν ἀνάγκη νὰ καταφύγῃ εἰς ἀσελγείς εἰκόνας, ἡ διεγερτικὰ ἀναγνώσματα. Ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν ἔχῃ τις τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιδοθῇ εἰς σπὸρ, πάλιν δύνανται νὰ ἀποφύγῃ τὰς φθοροποιούς ὀνείρωξεις διὰ τῆς ἐπιβολῆς εἰς τὸν ἑαυτὸν του.

Ἐν τέλει, ἔχει σημασίαν, ἡ ἐν γένει κατάστασις τῆς κλίνης, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ τρόπος τῆς κατακλίσεως. Μία ὑπερθερμὸς κλίνη, μολθακὴ κτλ., συντελεῖ ἀμέσως εἰς τὴν ὀνείρωξιν. Ἐπίσης καὶ τὸ κατακλίνεσθαι ὑπτιῶς ἀποτελεῖ αἷτιαν ὀνείρωξεως.

Εἰς τὸ προσεχές: Ἡ μηνιγγίτις.

ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΠΕΡΑΣΕΝ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΕΧΡΙΣ ΟΤΟΥ ΑΝΕΚΑΛΥΨΕ ΤΑΣ ΒΙΤΑΜΙΝΑΣ

Ἡ ἀγνοία τῆς ὑπάρξεως τῶν βιταμινῶν εἶχεν ἐπὶ αἰῶνας τραγικὰ ἀποτελέσματα. ἐνέβαλλεν δὲ εἰς τεραστίαν πλάναν τοὺς τότε ἱατροὺς, καὶ ἐστοίχισε τὴν ζωὴν εἰς μυριάδας ἀνθρώπων.

Μεγάλῃ νίκῃ τῆς Ἐπιστήμης εἶχε θεωρηθῇ — ὄντως δὲ ἦτο σπουδαῖος σταθμὸς προόδου — ὅταν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν σκοτεινὸν Μεσαίωνα, ἡ θρέψις τοῦ ὀργανισμοῦ ἐγένεν ἀντικείμενον μελετῶν καὶ ἐρευνῆς. Ἐπιστεῦθη λοιπὸν ὅτι ἐλύθη ὀριστικῶς τὸ «μυστήριον» τῆς θρέψεως, ἀφ' ἧς ἐξηκριβώθη ὁ μηχανισμὸς τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς ὕλης. Διεπιστώθη ὅτι τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκη ὀρισμένων συστατικῶν καὶ συγκεκριμένως λευκώματων, λιπῶν καὶ ὀξέων κτλ. Κάποτε ὅμως διεπιστώθη ὅτι χρειάζεται ἀκόμη ὁ ὀργανισμὸς μας καὶ ὕδωρ διὰ τὴν συμπληρώσιν τῆς θρεπτικᾶς στοιχείᾳ καὶ νὰ χρησιμοποίησῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἰσθμῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου πρὸς παροχὴν τῆς ἀπαραίτητου ἐνεργείας, θερμότητος δηλαδή, κινήσεως κτλ. Ὅλα αὐτὰ ἦσαν θεσθεῖως ἀλήθη, ἀλλὰ ἐλλειπῇ.

Νέαι πάλιν ἐρευνᾶι ἔφερον εἰς φῶς στοιχεῖα πολὺτιμα, τὰ ὁποῖα δέον νὰ κατέχῃ πᾶς τρεφόμενος ἄνθρωπος, θέλων νὰ κανονίσῃ συστηματικῶς τὰ τῆς θρέψεως του. Ἀπεδείχθη δηλαδὴ ὅτι τὰ σιτία παράγουν ὀρισμένον ἀριθμὸν θερμίδων — θερμαντικῶν μονάδων — δυναμένων νὰ ἀνψώσουν κατὰ ἓνα βαθμὸν ἓνα κυβικὸν ἑκατοστόμετρον ὕδατος — καὶ ἐξηκριβώθη ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀπαραίτητως ἀνάγκη 3.000 θερμαντικῶν μονάδων ἂν πᾶν εἰκοσιτετράωρον, ἐνῶ ἡ γυνὴ δύναται νὰ ἀρκεσθῇ εἰς 2.100 τοῦλάχιστον.

Μὲ τὰς ἀξιόμνημονεύτους ἐρεῦνας του, ὁ πολὺς Ρομπινερ ὑπελόγησε σχεδὸν μαθηματικῶς τὸ ποσὸν τῶν θερμίδων, πού παρέχουν εἰς τὸν ὀργανισμόν μας τὰ συστατικὰ τῶν τροφῶν. Ἀπέδειξε δηλαδὴ ὅτι 1 γραμμάριον λευκώματος καίμενον, παρέχει 4 περίπου θερμίδας, ὅπως ἐπίσης τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν παρέχει καὶ ἓνα γραμμάριον ὕδαταινθράκων. Τὸ λίπος ὅμως αὐτὸ καὶ μόνον παρέχει ὑπὲρ τὰς 9 θερμίδας κατὰ καίμενον γραμμάριον. Ἐκ τούτων κατεφάνη ὁ σπουδαῖος ὅλος τοῦ λίπους. Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἀλήθεια ὀδήγησεν ἐν τούτοις εἰς ἐπίσης μεγάλην πλάνην. Οἱ θέλοντες νὰ τραφῶσιν ἐπιστημονικῶς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον ἔεπασαν μὲ τὰς «μοῦτρας» εἰς τὰ λίπη καὶ φυσικὰ ὑπέφεραν ὁ ὀργανισμὸς των ἀπὸ τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ἄλλοτε θὰ γνωρίσωμεν, προκειμένου περὶ λιποφγίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ πλάνη αὕτη ἐβοήθησε διότι ἀπεδείχθη κατόπιν νεωτέρων πάλιν ἐρευνῶν ὅτι ὁ ἀνωτέρω ὑπολογισθεὶς ἀριθμὸς τῶν θερμίδων λαμβάνεται ὡς μέσος μόνον ὅρος ἐξαρτᾶται δὲ ἡ ἀνάγκη τῆς αὐτοῦ ὡσεὺς του, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας ἐκάστου ἀτόμου, τῆς ὑγείας του κτλ.

Καὶ τὴν νέαν αὕτην μεγάλην κατάκτη-

σιν ἐπακολοθεῖ καὶ ἄλλη πλάνη. Ἐπικρατεῖ δηλαδὴ ἡ γνώμη ὅτι, ἐφ' ὅσον αἱ θερμίδες παίζουν τὸν σημαντικὸν αὐτὸν ρόλον ἀρκεῖ νὰ παρέχονται αὐταὶ ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν εἰς τὸν ὀργανισμόν. Ἐπιστεῦθη δηλαδὴ ὅτι ἀρκεῖ νὰ τρέφεται τις ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μὲ χόρτα ἢ μὲ κρέας ἢ μὲ λίπη ἢ ἀκόμη καὶ... νερό, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπαραίτητων θερμίδων.

Τὴν πλάνην αὕτην διαδέχεται νέα ἀνακάλυψις. Ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν παρέχει θερμίδας ἀλλὰ ἀφήνεται σκοτεινὸς ὁ ρόλος του. Τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἐπιβιώσεις ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ σήμερον. Πολλοί, στηριζόμενοι εἰς τὸ γεγονός ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν παρέχει θερμίδας καὶ συνεπῶς δὲν αὐξάνει ὁ τὸ θάρος τοῦ ὀργανισμοῦ, συμπεραίνουν εἰς περιπτώσεις διαίτης, πρὸς διατήρησιν τῆς σιλουέτας, τὴν ἐλευθέραν χρῆσιν ὕδατος, εἰς οἰανδήποτε ποσότητα. Ἀντιστροφὸς ὅψις τῆς πλάνης αὐτῆς εἶνε ἡ σήμερον ἀκόμη διδομένη συμβουλὴ πλήρους ἀποφυγῆς τοῦ ὕδατος. Θὰ ἦτο παρέκβασις ἐάν ἐξητάζομεν — ὡς θὰ γίνῃ ἀργότερον — τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς μῆρας ὅσον καὶ τῆς ἄλλης παρεκκλίσεως.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, σπουδαῖον σταθμὸν ἀποτελοῦν αἱ ἐρευνᾶι τοῦ Λίμπικ, κατὰ τὰς ὁποίας ἀποδεικνύεται ὅτι, καὶ μὲν ἡ σχεδὸν μαθηματικὴ ἐξακρίβωσις τῶν παραγομένων θερμίδων εἶνε ὀρθή, ἀλλὰ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ γίνῃ ἀντικατάστασις ἀποκλειστικὴ ἑνὸς εἶδους σιτίων δι' ἄλλων καὶ ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἔχει ἀνάγκην ποικιλίας τροφῶν.

Ὅταν διεπιστώθη καὶ ἀπεδείχθη καὶ αὐτό, ἐπηκολούθησεν ἡ μέριμνα ὅπως διαπιστωθῇ τὸ ἀπαραίτητον ἐξ ἐκάστου εἶδους τῶν συστατικῶν ποσὸν διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ θρέψις καὶ τόνωσις τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐγέννηθη ταυτοχρόνως μὲ κολοσσίαν πλάνην. Ἐπιστεῦθη δηλαδὴ ὅτι ἡ καλὴ διαίτα συνίσταται ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὸ νὰ ἀπορροφήσῃ ὁ ὀργανισμὸς τὸσον ποσὸν λευκώματων, τὸσον ποσὸν ὕδαταινθράκων καὶ λίπους, ἐν συνδυασμῷ θεσθεῖως.

Παρὰ τὸ γεγονός τῆς μετὰ μαθηματικῆς σχεδὸν ἀκριβεῖς παρεχομένης, εἰς ἀσθενεῖς κυρίως, ποσότητος τῶν συστατικῶν αὐτῶν, οἱ ἀσθενεῖς ἐκείνοι ὄχι μόνον δὲν ἀνελάμβανον ἀλλὰ ἐπλήρωνον μὲ τὴν ζωὴν των ἡ τοῦλάχιστον μὲ τὴν ὕγιαν των τὴν πλάνην. Διότι, δι' ἀκόμη μίαν φοράν, ἐ-

πρόκειτο ταυτοχρόνως περὶ σπουδαίας διαπιστώσεως, ὁμοῦ δὲ καὶ περὶ πλάνης τραγικῆς.

Να μὲν εἶνε ἀπαραίτητα τὰ ποσὰ αὐτὰ, καὶ μὲν ἡ κατανομή των ἀποτελεῖ σπουδαῖον βοθητικὸν τῆς θρέψεως ἀπὸ μέρους τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀρκετὰ.

Τί λείπει; Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐμελετήθη καὶ ἐξηκριβώθη, ὅτι λείπουν τὰ ἄλλα. Οὕτω ἐγένεν γνωστὴ ἡ σημασία τοῦ ἀσθεσίου εἰς τὸν ὀργανισμόν, τοῦ φωσφόρου κτλ., τοῦ καλίου, τοῦ νατρίου, τοῦ χλωρίου κτλ. ἀνεῖ τῶν ὁποίων δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἀναπτύχθῃ ὁ πυρὴν τῶν κυττάρων.

Καὶ... «ἔπεσεν» πάλιν ὁ κόσμος «μὲ τὰς μοῦτρας» εἰς τὰ ἄλλα, ὁπότε προέκυψαν αἱ τραγικαὶ καταχρήσεις, περὶ τῶν ὁποίων ἐπίσης θὰ ὀμιλήσωμεν. Τραγικώτερα ὅμως ὧν ἦτο ἡ ἀκόλουθος. Παρατηρήθη ὅτι ζωντανοὶ ὀργανισμοί, ἄνθρωποι δηλαδή, καὶ ζῶα μαστοφόρα τρέφονται καὶ ἀναπτύσσονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἀπὸ γάλα. Ἡρενήθη τὸ γάλα καὶ ἀπεδείχθη περιέχον ὅλα τὰ θρεπτικὰ συστατικά, ἀκόμη δὲ ἄλλα. Καὶ τότε πάλιν οἱ ἀσθενεῖς νοσηλευόμενοι, ἐπλήρωναν τὴν νέαν τραγικὴν πλάνην πού προέκυψεν ἀπὸ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἀλήθειαν. Ἐπιβιώσεις μάλιστα τῆς πλάνης αὐτῆς ἐφ' ὅσον εἶνε πολὺ νωπὴ ἀκόμη, ὑπάρχουν μέχρι σήμερον, ἐφ' ὅσον συνεχίζεται τὸ θλασθὲρ σύστημα τῆς λεγομένης «γαλακτοτροφίας» ἢ «γαλακτοθεραπείας». Ἀλλὰ τότε τοῦλάχιστον ἦτο ἀδύνατον ἀκόμη νὰ κατανοηθῇ ὁποία διαφορά ὑπάρχει μετὰ τοῦ ἀπευθείας παρεχομένου μητρικοῦ γάλακτος καὶ τοῦ ἰδίου γάλακτος πού τὸ παίρνουμεν ἀπὸ τὰς μητέρας τῶν ζώων καὶ τὸ θράζομεν διὰ νὰ τὸ καταστήσωμεν διπλᾶ καὶ τριπλᾶ ἐλαθερόν. Ἐπὶ τούτου ὅμως θὰ ὀμιλήσωμεν ἐν καιρῷ διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὰς ἰδιότητας τοῦ γάλακτος, τὰς ὠφελείας καὶ τοὺς κινδύνους ἐξ αὐτοῦ.

Οὕτω εἶχον, ὅπωςδήποτε, τὰ πράγματα ὅταν πρὸ εἰκοσιπενταετίας περίπου, ὧς ἀφηνιδίως ἀντελήφθη ἡ ἐπιστήμη ὅτι αἱ μέγισται στιγμῆς ἐκείνης κατακτήσεως ἦσαν μεγάλης σημασίας, ὅτι ὅμως, παρ' ὅλα αὐτὰ, εἶνε ἀδύνατον νὰ τραφῇ καὶ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ τονωθῇ ὁ ὀργανισμὸς, ἐάν λείψουν οἱ βιταμίναι.

Πολλὰ δύνανται νὰ λείψουν ἀπὸ τὸν ὀργανισμόν, ἀλλὰ αἱ βιταμίναι ὄχι.

Εἰς τὸ προσεχές: Πῶς ἀνεκαλύφθησαν καὶ τί ἀκριβῶς εἶνε αἱ βιταμίναι.

‘Η σηψαιμία ΠΟΙΑ ΜΙΚΡΟΒΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ

Δέν είνε μικρός ό κίνδυνος από την σηψαιμία. Προκαλείται από πολλούς λόγους και ιδιαίτέρως από τά μικρόδια διαφόρων άσθενειών. ‘Ο κίνδυνος μάλιστα προκλήσεως σηψαιμίας είνε μέγας μετά την ίασην έκ της νόσου.

‘Η έτυμολογία και μόνη της λέξεως «σηψαιμία» καθιστά πρόδηλον ότι πρόκειται περί σήψεως του αίματος. Έως εδώ είνε έπλά τά πράγματα. ‘Αλλά, αρχίζουν νά λαμβάνουν περίεργον τροπήν, άφ’ ης αρχίζομεν νά εξετάζωμεν ποίαν γνώμην είχε κατά καιρούς ή έπιστήμη περί σηψαιμίας.

Πρίν προοδεύση ή μικροβιολογία, ή σηψαιμία διεκρίνετο από τά καθαρώς κλινικά της συμπτώματα και έθεωρείτο ως μία γενική δηλητηρίασις. ‘Επειτα, απέδόθη έξ ολοκλήρου εις τά μικρόδια και τούς μικροοργανισμούς έν γένει και εξητήθησαν τά ειδικά μικρόδια που την προκαλούν. Και έπειδή δέν εύρίσκοντο, έπιστεύθη ότι... τά μικρόδια δέν έχουν καμμία σχέση με την σηψαιμία. Τέλος, κατά τας νεωτέρας και πλέον ένδιαφερούσας μελέτας, προκύπτουν τά εξής :

Τό νά διαγράψη τις με μίαν μονοκονδυλιάν την όπωσδήποτε άμεσον ή έμμεσον έπίδρασιν των μικροβίων επί της γενέσεως και ανάπτυξεως της σηψαιμίας δέν είνε πλέον ύποστηρίξιμον σήμεραν. Γεγονός όμως παραμένει ότι πλείστοι περιπτώσεις σηψαιμίας εξακολουθούν νά φαίνονται άσχετοι πρός τά μικρόδια. Αυτό αποτελεί άκόμη ένα σκοτεινόν μέχρι στιγμής σημείον. ‘Αλλά έκείνο που είνε γνωστόν, είνε ότι πλείστοι άλλαι περιπτώσεις σηψαιμίας προέρχονται έκ μικροβίων. ‘Ενδιαφέρει τό σημείον αυτό την έν γένει μικροβιολογία, διότι αποκαλύπτεται ούτω ένας άλλος, δεύτερος τρόπος τινά ρόλος, των μικροβίων.

Τά μικρόδια δρούν επί του οργανισμού μας πρώτον ως μικρόδια και ως είδομεν, άποσυνθέτουν τας οργανικές ούσιαι, αλλά δρούν άκόμη άσχετως αυτού, χάρις εις πάς τοξίναις και τά δηλητήρια τά όποια περιέχουν.

Λόγου χάριν, τό μικρόβιον του έξαιθηματικού, του τυφοειδούς πυρετού κλπ. μετάδιδουν και καλλιεργούν εις τόν οργανισμόν μας την μίαν ή άλλην νόσον. ‘Εκ παραλλήλου όμως διά των δηλητηρίων των έπηρεάζουν, άποσυνθέτουν και σπίζουν τό αίμα.

Κατά τά σήμεραν κρατούντα, ή σηψαιμία είνε γενική λοίμωξις του όλου οργανισμού, άνευ ειδικών αλλοιώσεων των οργάνων. ‘Η λοίμωξις αυτή προέρχεται έκ της συνεχούς έξωθήσεως μικροβίων έντός του αίματος, έκ πρωτοπαθούς φλεγμονώδους εστίας, έκ νοσογόνων σπερμάτων, ή από πάς τοξίναις ως είπομεν των έν γένει μικροβίων.

Συνεπώς σηψαιμία δέν είνε ούτε ή πνευμονία ούτε ή φυματίωσις, ό τύφος κλπ. και τούτο διότι, κατά τας περιπτώσεις αυ-

τάς τά μικρόδια προκαλούν αλλοιώσεις των ειδικών οργάνων. Πλήν τούτου όμως, τά ίδια αυτά μικρόδια, δυνατόν νά παρουσιάσουν θαρέα γενικά φαινόμενα, άνευ αλλοιώσεων των οργάνων ή και μετά την βεβαίαν αυτών και νά προκαλέσουν τόν θάνατον.

‘Εκείνο που πρό πάντων ένδιαφέρει από όλα αυτά είνε τούτο τό βασικόν. ‘Οσάκις παθαίνομεν μίαν λοιμώδη νόσον, ό όλος κίνδυνος δέν περιορίζεται εις την φθοράν που προκαλεί ή νόσος αυτή. Δυνατόν νά επιτύχωμεν την θεραπείαν της, δυνατόν άκόμη νά διαγράψη την περιόδον της και νά έξαφανισθί μετά τόν έκφυλισμόν του μικροβίου. ‘Αλλά και όταν άκόμη έκφυλισθί μέσα μας τό μικρόβιον και όταν παύση νά έπενεργή αυτό τό ίδιον, παραμένουν αι τοξίναι και τά δηλητήριά του τά όποια προσβάλλουν και σπίζουν τό αίμα. ‘Εάν ή μικροβιακή, λόγου χάριν, νόσος ή καλουμένη «γρίπη» είνε επικίνδυνος, ό μέγιστος κίνδυνός της δέν παρουσιάζεται κατά την περίοδον της οξύτητος, όσον κατά την περίοδον της αναρώσεως. Μεταξύ των πολλών και διαφόρων έπιπλοκών, που δύναται νά έπιφέρει, είνε και ή σήψις του αίματος. Δι’ αυτό γενικώς άνοησίαν διαπράττουν οι κομμάχοντες ότι περνούν την «γριπούλα» στό πόδι». Αυτό δέ που ίσχύει διά την γρίππην άληθεύει και διά την κάθε μολυσματικήν νόσον.

Μεταξύ των νοσημάτων τά όποια συνηθέστατα δίδουν άφορμήν εις σηψαιμία, είνε τά νοσήματα του δέρματος, εις τά όποια πολλές φορές δέν άνευρίσκεται άρχικόν αίτιον. ‘Επίσης σηψαιμία δύναται νά προκαλέσουν και διάφορα τραύματα, καθώς άκόμη και παθήσεις του ούροποιητικού συστήματος του πεπτικού σωλήνος κλπ. ‘Η συνηθετέρα όλων είνε ή έπιλόχειος σηψαιμία, ή όποια άποτελεί την τεραστίην άναλογία των 75% του όλου αριθμού των παρουσιαζομένων σηψαιμιών.

‘Από τούς γνωστούς μικροοργανισμούς, έκείνοι που προκαλούν συνηθέστερον την σηψαιμία είνε ό σταφυλόκοκκος, ό στρεπτόκοκκος, ό πνευμονόκοκκος, τό κολοβακτηρίδιον, ό πνευμονοβάκιλλος, ό τετραγώνος μικρόκοκκος, τά τυφικά και παρατυφικά βακτηρίδια, ό γονόκοκκος, ό μηνιγγιτιδόκοκκος, τό βακτηρίδιον του κυανού πύου, τά αλκαλαγόνονα βακτηρίδιον, των κοπράνων, τά άερογόνονα βακτηρίδιον του γάλακτος, τά βακτηρίδια της αίμορραχικής σηψαιμίας, τό βακτηρίδιον του κα-

κήθους οιδήματος, ό παχύς διπλόκοκκος, ό ξανθος μικρόκοκκος, τό διφθερικόν βακτηρίδιον, τό γριππικόν βακτηρίδιον, ό μελιταίος μικρόκοκκος, τό βακτηρίδιον της φυματίωσεως, της λέπρας, του σπληνάνθρακος, της χολέρας καθώς και διάφοροι άλλοι μύκητες.

‘Επί του συνολικού αριθμού των έν γένει άσθενών, υπολογίζεται ότι έκ σηψαιμίας πάσχουν εις επί τοις διακοσίοις. ‘Εκ του συνολικού αριθμού των θανάτων, υπολογίζονται ως 1%, προερχόμενοι έκ σηψαιμίας. ‘Εν τούτοις κατά 97% δύναται νά θεραπευθί ή σηψαιμία, όταν εγκαίρως την προλάβη τις. ‘Οταν όμως ή σηψαιμία προχωρήσῃ, τίποτε δέν δύναται νά σώσῃ τάν άσθενή.

‘Η πρόγνωση είνε πάντοτε σοβαρά. Περί τά 2)3 των περιπτώσεων έχουν κακήν εξέλιξιν, έξαρτάται δέ ή άπόληξις έκ της άμύνης του οργανισμού, όσον και έκ της έοτίας ή όποια προέκάλεσε την νόσον.

Εις τούς πάσχοντας έκ σηψαιμίας έπιβάλλεται ή άπόλυτος ήσυχία, ή ή κατάκλισις, ή άυστηρά καθαριότης του σώματος, και ό έπαρκής σιτισμός. ‘Αναλόγως των άποδόσεων των τροφών έπιβάλλεται ή χορήγησις εις τόν οργανισμόν 40 περίπου θερμίδων κατά χιλιόγραμμον θάρους του σώματος του πάσχοντος. ‘Επίσης συνιστάται και ή χορήγησις οίνοπνεύματος, εις μικράν ποσότητα. Πρός καταπολέμησιν του πυρετού, συνιστώνται έπίσης θερμά λουτρά με θραδείαν ψύξιν ή ψυχρά περιτυλίξεις. Φαρμακευτικώς χορηγούνται ένδοφλέβιοι ένέσεις κολλοειδών διαλυμάτων άργύρου, και παράγωγα της κινίνης. ‘Εν πάση περιπτώσει, χρονογραφικώς και μόνον άναγράφομεν αυτά, διότι εύθυσ ως άντιληφθί τις συμπτώματα σηψαιμίας, πρέπει νά άπειθυνθί εις τόν θεράποντα Ιατρόν του, ό όποιος και μένος είνε ό υπεύθυνος κριτής της καταστάσεως και των μέσων θεραπείας.

‘Ας έχωμεν άκόμη ύπ’ όψιν μας ότι σηψαιμία δύναται νά πάθουν και τά διάφορα κατοικίδια ζώα μας.

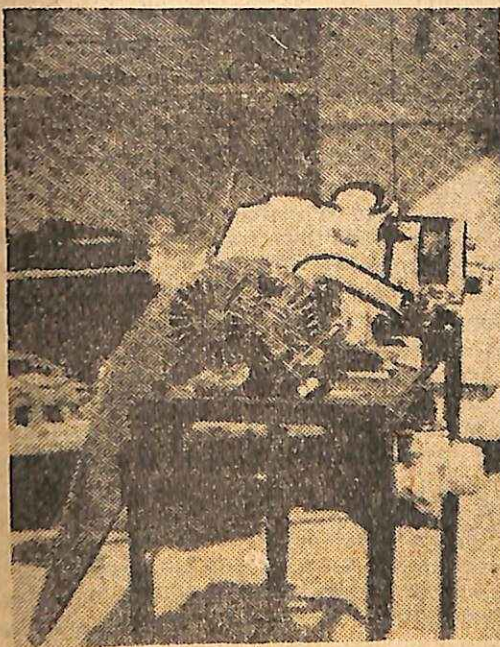
ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : ‘Ο στρεπτόκοκκος και τά νοσήματα που προκαλεί

ΝΕΑΙ ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ

ΚΙΝΗΤΗΡ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΥ

‘Ο έκ Κούβας κ. Μαρτινέθ κατεσκεύασεν ένα κινητήρα άεροπλάνου, χαρακτηριστικόν του όποιου είνε ότι δέν έχει τας μηχανικάς ιδιότητας των άλλων κινητή-

ρων. Π.χ. τά διάφορα τεμάχια του κινητήρος δέν άποτελούνται από σφυρήλατον χάλυβα. ‘Ο νέος αυτός κινητήρ είνε μία άπλουστατή έπινόησις και δέν δύναται νά χρησιμοποιηθί παρά ύποβοηθητικώς υπό του πληρώματος του άεροπλάνου.

ΝΕΟΣ ΤΥΠΟΣ ΓΥΑΛΙΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Εις την ‘Ελβετίαν έτέθη εις κυκλοφορίαν νέος τύπος γυαλιών, διά του όποιου κατορθούται ή προστασία των ματιών από την λάμψιν του ήλιου και από την ακτινοβολία της χιόνος. Οι δύο ύάλινοι

κύκλοι δέν είνε έξ ολοκλήρου χρωματισμένοι, όπως εις τά συνήθη γυαλιά, αλλά μερικώς, τό δέ έγχρωμον τμήμα του δύναται νά περιστρέφεται πρός διαφόρους κατευθύνσεις. Ούτω τά μάτια προστατεύονται από την λάμψιν του ήλιου και την ακτινοβολία της χιόνος.

ΤΟ ΠΟΤΙΣΜΑ ΤΩΝ ΦΥΤΩΡΙΩΝ

Τό πότισμα των φυτωρίων παρουσιάζει πάντοτε δυσκολίας. ‘Υπάρχουν πολλοί πε-

ριπτώσεις, κατά τας όποιαις τά φυτώρια δέν εύρίσκονται πλησίον των φρεάτων και ως έκ τούτου τό πότισμά των άπαιτεί κόπον. ‘Ενας ‘Αμερικανός έλυσε έν μέρος τό πρόβλημα. ‘Αντί νά μεταφέρη εις τό ποτιστήρι μίαν μικράν ποσότητα ύδατος, ή όποία θά εξηντλείτο άμέσως και θά ήτο ούτω όποχρεωμένος νά μεταφέρη και πάλιν ύδωρ διά νά συνεχίσῃ την έργασίαν του, προσέδεσε εις την πλάτην του μικρόν θαρελάκι πλήρες ύδατος. Εξ αυτού τό ύδωρ μεταγγίζεται εις τό ποτιστήρι και ούτω ή έκτασις του ποτίσματος με ένα κόπον αν’έξάνει. ‘Η έπινόησις ούτή του ‘Αμερικανού γεωργού είνε χρησιμοποιήσιμος εις την ‘Ελλάδα. Κυρίως κατά τό πότισμα των φυτωρίων του καπνού.

ΝΕΟΝ ΕΙΔΟΣ ΤΑΚΟΥΝΙΩΝ

Εις την ‘Ελβετίαν ένεφανίσθησαν τά εικονιζόμενα ύποδήματα, τά όποια έχουν τακούνια με έλικοειδή έσώματα. ‘Η παρεχομένη έξήγησις είνε ότι ή χρησιμο-

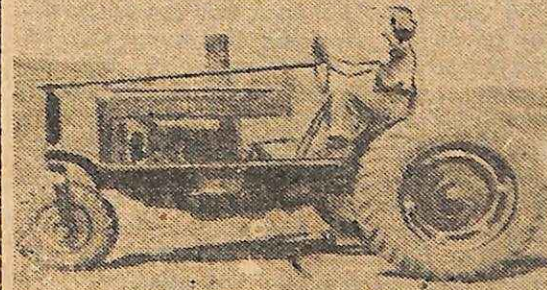

ποίησις των τακουνιών αυτόν διευκολύνει τας κινήσεις των ποδιών και πρό παντός τούς μύς, οίτινες με την χρήσιν των άλλων κοινών τακουνιών, ύφίστανται περιπτώσεις τραυματισμού.

ΝΕΟΝ

ΕΙΔΟΣ ΤΡΑΚΤΕΡ

‘Ο ‘Αμερικανός μηχανικός ‘Ερρίκος Πλουκερ έλαβε δίπλωμα εύρεσιτεχνίας, διά τρακτέρ, τόν ύποϊον κατεσκεύασε με μίαν κοινήν μηχανήν αυτοκινήτου. ‘Ο τρακτέρ ούτος έχει τρεις τροχούς, δύο όπισθεν και ένα έμπροσθεν. Οι τροχοί δέν φέρουν άλύσεις, αλλά τά έλαστικά των είνε κατασκευασμένα με βαθείας πτυχώ-

σεις, ούτως ώστε νά δύνανται εύχερώς νά προχωρούν τόσον επί μαλακού, όσον και επί άνωμάλου εδάφους. ‘Η κίνησις δίδεται εις τούς όπισθίους δύο τροχούς έκ της μηχανής. ‘Εν συνόλω ό τρακτέρ έχει έξ ταχυτάτας κινήσεις, έξ άν αι δύο άποτελούν τας έφεδρικές. ‘Οπως ίσχυρίζεται ό έφευρέτης, ό τρακτέρ του δύναται νά διανύσῃ 70 μίλια την ώραν. ‘Ο χειρισμός του τρακτέρ είνε τόσο εύκολος, ώστε δύναται και μιά άκόμη δεσποινίς νά τόν διευθύνη.

ΝΕΟΝ ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΘΥΡΟΥ

Εις την ‘Αγγλίαν ένας αρχιτέκτων έσοχεδίασε και κατεσκεύασε ένα παράθυρον, τό τζαμιλίκι του όποιου δέν άνοί-

γει και κλείνει, όπως τά συνήθη παράθυρα, αλλά άνοίγει και κλείει συρόμενον. Τό παράθυρον είνε στρογγύλου σχήματος. ‘Ο θέλων νά τό άνοίξῃ ή νά τό κλείσῃ, σύρει τό ήμισυ του τζαμιλικιού πρός τά άνω ή πρός τά κάτω. ‘Εννοείται ότι μόνον τό ήμισυ του τζαμιλικιού δύναται νά κινήθῃ, ενώ τό ύπόλοιπον παραμένει ακίνητον.

‘Ο ‘Αγγλος αρχιτέκτων έσοχεδίασε τό άνωτέρω παράθυρον και τό θεωρεί ως έξαιρετικώς κατάλληλον διά χώλ, διά τό δωμάτιον τουαλέττας κλπ.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Δυνατότητες τής 'Αεροπορίας

ΤΩΝ Κ. Κ. ΕΡΝΕΣΤ ΝΤΥΠΟΥΪ ΚΑΙ ΦΗΛΑΝΤΙΝΓΚ ΕΛΙΟΥΤ άνωτέρων άξιωματικών του άμερικανικού στρατού

Β'.

Ο παγκόσμιος πόλεμος είδεν έμφανιζόμενα δύο νέα πολεμικά όργανα, τὰ όποια και τὰ δύο έδημιούργησαν έξαιρετικά τακτικά δυσχερείας δι' εκείνους, οι όποιοι ήθελαν νά άμυνθούν από αυτά. Πρό του 1914 ο πόλεμος δέν έγνώριζε παρά μόνον έπιχειρήσεις διεξαγομένας επί τής έπιφανείας του έδάφους και τής θαλάσσης, συνεπώς δέ δύναται νά λεχθί ότι περιόριζε το ελς τās δύο μόνον διαστάσεις του χώρου. Έκτοτε το άεροπλάνον και το ύποβρύχιον — αυτά είνε τὰ δύο νέα πολεμικά όργανα — μετέφεραν τās έπιχειρήσεις και ελς τήν τρίτην διάστασιν, συνεπώς δέ προεκάλεσαν άληθί έπανάστασιν ελς τήν τεχνικήν του πολέμου.

Ειδικώς προκειμένου περί του άεροπλάνου πρέπει νά τονισθί ότι αι τεχνικαι του δυνατότητες ήρχισαν νά διαφαίνωνται μόνον περί τὰ τέλη του πολέμου. Έκτοτε τὸ όπλον του άέρος ύπέστη συνεχώς τελειοποιήσεις, οι θερμότεροι δέ θιασώται του έφθασαν μέχρι του σημείου νά ύποστηρίξουν ότι τοϋτο θα ύποκαταστήσῃ και θα καταργήσῃ όλα τὰ μέχρι τοϋδε γνωστά μέσα πολέμου και ότι ή σύγκρουσις του μέλλοντος θα διεξαχθί άποκλειστικώς ελς τόν άέρα. Οι θιασώται τών θεωριών αυτών πιστεύουν ότι οι στρατοί τής εηράς και οι στόλοι, άνίσχυροι νά άντιταχθόν εναντι του άεροπλάνου θα περιουριοθόν ελς άμυντικόν άπλως ρόλον. Διαικηρύσσουν άκόμη ότι δέν ύπάρχει μέσον άντιμετωπίσεως μιάς ισχυράς άεροπορικῆς δυνάμεως και ότι ή χώρα ή όποια θα διαθέσῃ όλα τής τὰ μέσα διά τήν άνάπτυξιν του όπλου του άέρος δύναται νά είνε θεσάδια διά τήν νίκην. Μεταξύ τών όπαδών τών θεωριών αυτών, αι όποια φυσικά έφόσον δέν έδοκιμάσθησαν άκόμη έν τῇ πράξει, άριθμοϋν πολλούς ο παδοϋς, όλως έξέχουσιν θείιν κατέχει ο άποθανών πρό τινος 'Ιταλός στρατηγός Ντουέ. Έν όλίγοις ή θεωρία του Ντουέ συνοψίζεται ως κατωτέρω. «Τήρησις άμυντικής στάσεως επί του έδάφους διά νά διατεθῇ τὸ μεγαλύτερον δυνατόν μέρος τής έπιθετικής δυνάμεως ελς τόν άέρα. Μόνον τὸ έναέριον όπλον δύναται νά έπιτεθί συμφώνως πρὸς τās άπαιτήσεις του συγχρόνου πολέμου, μόνη δέ ή έπίθεσις είνε δυνατόν νά δώσῃ τήν νίκην.»

Κατά τόν Ντουέ πρέπει νά ύπάρχῃ ισχυρά έναέριος στρατιά, ή όποια διά συνεχών έπιθέσεων νά δύναται νά έξασφαλίσῃ τήν κυριαρχίαν τοϋ άέρος, όταν δέ έπιτευχθί ή τοιαύτη κυριαρχία πρέπει νά έκτελεσθί νέα σειρά έπιθέσεων εναντίον τών ζωτικῶν κέντρων του έχθρου, ώστε νά έξαναγκασθί οϋτος ελς τήν όμολογίαν ής ήττης του.

Έν τούτοις ή 'Αχάλλιος πτέρνα τών θα

ωριών του Ντουέ, όπως και όλων τών άλλων αναλόγων προφητειών συνίσταται ελς τὸ ότι δέν είνε δυνατόν νά ύπάρξῃ κυριαρχία ελς τὸ άέρα. Ελς άπόδειξιν τούτου άναφέρομεν τήν περίπτωσιν τών γερμανικῶν ύποβρυχίων κατά τόν παγκόσμιον πόλεμον. Τὰ σκάφη αυτά χρησιμοποιοϋν τήν τρίτην διάστασιν εντός του ύδατος, έδρων έλευθέρως, μολοντί ο άγγλικός στόλος έκυριάρχει τῆς θαλάσσης. Τὸ ίδιον προβλέπεται ότι θα συμβῇ και ελς τὸν άέρα όπου ή ύπεροχή του ένδὸς αντίπαλου δέν θα άποκλείσῃ από τόν άλλον τήν δυνατότητα νά ένεργῇ έπιδρομὰς ελς τὸ έδαφός του. Κατά συνέπειαν ελς τόν άέρα δέν δύναται νά γίνῃ λόγος περί «κυριαρχίας», αλλά άπλως περί «ύπεροχής».

Έξ άλλου πρέπει νά λεχθί ότι και ή ύπεροχή δέν είνε κατάστασις άπολύτως σταθερά άν λάθωμεν ύπ' όψιν μας τὰ συμπεράσματα του παγκοσμίου πολέμου. Οϋτω κατά τὰ δύο τελευταία έτη τών έπιχειρήσεων, κατά τὰ όποια τὸ άεροπλάνον είχεν άρχίσει νά θεωρηται αξιόλογος πολεμικός παράγων, ή ύπεροχή ελς τόν άέρα περιήλθε πολλάκις διαδοχικώς πότε ελς τόν ένα και πότε ελς τόν άλλον αντίπαλιν. Οϋτω τόν 'Ιούλιον του 1916 ελς τὸ Σόμ οι 'Αγγλοι ύπερείχον ελς θά θμόν ώστε ο Γερμανός στρατηγός Μπέλοδ, διοικητής τῆς πρώτης στρατιάς, όμολογεί ότι είχεν αϋτή πλήρη έλευθερίαν δράσεως, ενώ ή γερμανική «δέν κατάρθωνε παρά μόνον εκάκτως νά εκτελέσῃ μακρυνὰς άναγνωρίσεις, τὰ δέ άεροπλάνα του πυροβολικοϋ έξηναγκάζοντο ελς άποχώρησιν, πριν προφθάσουν νά διενεργήσουν τās παρατηρήσεις των». Από τοϋ Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους οι Γερμανοί εισαγαγόντες ελς τήν μάχην τὰ άεροπλάνα τύπου «'Αλμπατρος» και «'Χάλμπερστον» άπέκτησαν και πάλιν άρκετήν ύπεροχήν.

Έπί τῇ θάσει τών άνωτέρω και δεδομένου ότι σήμερα αι δυνατότητες τής κατασκευῆς και τής τεχνικής τελειοποιήσεως τών άεροπλάνων έχουν σημαντικῶς αύξηθί, πρέπει νά δεχθώμεν ότι ή εύχέρεια τής μετατοπίσεως του κέντρου του θάρους ελς τόν άέρα, άντι νά μειωθί, αύξάνει. Ελς τόν άνωτέρω παράγοντα πρέπει νά προστεθόν αι ένισχύσεις και αι ζημίαι του ήθικοϋ τών άνδρῶν, τὰ πολιτικῆς σημασίας γεγονότα, ή άπώλεια ένεός διαπρεπούς άρχηγού και τέλος ή κατ' έξοχην Ιδιαίξουσα ελς τήν άεροπορίαν δυνατότης τής ταχείας μετατοπίσεως ισχυρῶν έναερίων δυνάμεων από μετώπου ελς μετώπον.

Πρέπει τέλος νά τονισθί ότι αναμφιβόλως τὰ πρώτα κτυπήματα θα έχουν μεγάλην σημασίαν και ότι ως προβλέπεται κατά τήν έκρηξιν του πολέμου αι πρώται έπιχειρήσεις θα γίνον δι' έναερίων

έπιθέσεων μεγάλης προοπτικής. Ο στρατηγός Ντουέ ισχυρίζεται ότι εκείνος εκ τών αντίπαλων όστις θα έχη τήν ύπεροχήν ελς τήν άεροπορίαν θα είνε δυνατόν νά κάμῃ τοιαύτην χρήσιν του όπλου αϋτοϋ, ώστε νά παρεμποδίσῃ τόν έχθρόν του νά αναλάβῃ. Η τοιαύτη έν τούτοις άπομὶς δέν φαίνεται πιθανή άφ' ένός μὲν λόγω του τρόπου τής στρατιωτικῆς και βιομηχανικῆς οργανώσεως μιάς συγχρόνου μεγάλης δυνάμεως και άφ' έτέρου λόγω τών περιωρισμένων δυνατοτήτων τής άεροπορίας. Έπί του δευτέρου ζητήματος πρέπει νά τονισθί ότι ο άνθρωπος δέν είνε εκ φύσεως Ιπτάμενον ζῶον. Πετὰ τῇ βοηθεία μηχανῆς τήν όποίαν άνεκάλυψε, τοϋ άεροπλάνου δηλαδή και δέν δύναται νά παραμείνῃ πέραν ώρισμένων ώρῶν ελς τόν άέρα, αλλά είνε ύποχρεώμενος νά κατέλῃ μόλις έξαντληθί ή καύσιμος ύλη και τὸ φορτίον βομβῶν τὸ όποιον φέρει. Ο περιορισμός του χρόνου πτήσεως άποτελεῖ σοδαρόν μειονέκτημα τής άεροπορίας. Οϋτω ελς μίαν χερσαίαν έπιχειρήσιν τὸ άεροπλάνον δέν δύναται νά ύποστηρίξῃ συνεχώς μίαν έπίθεσιν όπως συμβαίνει π.χ. προκειμένου περί του πυροβολικοϋ.

Αι θεωρία του ολοκληρωτικοϋ πολέμου ελς τόν άέρα παρουσιάζουν μίαν άκόμη σοδαράν άτέλειαν, ότι ελς τήν περίπτωσιν καθ' ήν αι έπιδρομαί άποτύχουν, τότε καταλήγουν ελς θάρος εκείνου, ο όποιος θα προθί ελς αϋτάς. Διά τήν άποτυχίαν μιάς άεροπορικῆς έπιδρομῆς μακράς άκτίνος, ύπάρχουν πολλὰι πιθανότητες. Πρώτον είνε δυνατόν νά μὴ άναγνωρισθί ο στόχος. Χαρακτηριστικῶς αναφέρεται ή περίπτωση ενένεα γερμανικῶν πηδαλιούχοϋμένων, τὰ όποια τήν 31ην 'Ιανουαρίου 1916 έπέταξαν υπεράνω τής 'Αγγλίας με σκοπόν νά βομβαρδίσουν τὸ Λίβερπουλ, πόλιν άναγνωριζομένην εύκολώτατα, διότι κείται παρά τās έκβολὰς του ποταμοϋ Μέρσεϋ. Έκ τών 9 αϋτῶν πηδαλιούχοϋμένων δύο μόνον έπέστρεψαν ελς τās βάσεις των, οι κυβερνήται δέ ύπέβαλαν λεπτομερῇ έκθεσιν Ισχυριζόμενοι ότι έδομ θάρδισαν τās άποθήκας, τās δεξαμενάς και τόν λιμένα του Λίβερπουλ. Και όμως οϋδέ έν τών γερμανικῶν πηδαλιούχοϋμένων κατάρθωσε νά προσεγγίσῃ κατὰ τήν έπιδρομήν αϋτήν τὸ Λίβερπουλ, προφανῶς δέ τὰ πηδαλιούχοϋμενα είχαν πλανηθί και είχαν ρίψει τās θόμβας των ελς τās έκβολὰς άλλου τινὸς ποταμοϋ.

Γενικῶς τονίζεται ότι τὰ βομβαρδιστικά δέν έχουν τόν καιρὸν νά αναζητοϋν τόν στόχον άν δέν τὸν εύρουν εύθως μετά τήν πρώτην στιγμήν, διότι δέν θα διαθέτουν έπαρκή ποσότητα βενζίνης, διά νά έχουν περιθώριον παραμονῆς ελς τόν άέρα επί μακρόν χρόνον. Και είνε μὲν άληθές ότι τὰ σημερινὰ μηχανήματα πλεσσεως είνε άσυγκρίτως ακριβέστερα τών

χρησιμοπιηθέντων από τὰ πηδαλιούχοϋμενα, αλλά όπωσδήποτε ύπάρχουν περιπτώσεις, καθ' ής ο στόχος δέν θα εύρεθί έγκαιρως. Άν πλὴν του άνωτέρω παράγοντος παρεμβληθόν και άλλοι πολλοί πιθανοί, όπως τὸ νά άναγκασθόν τὰ βομβαρδιστικά νά άερομαχήσουν πριν προσεγγίσουν τόν στόχον, νά καθυστερήσουν από τήν όμίχλην ή από εναντίον άνεμον, νά άναγκασθόν νά αλλάξουν πορείαν διά νά άποφύγουν ζώνην πυρός καλως όργανωμένην, τότε αι πιθανότητες έπιτυχίας τής έπιδρομῆς μειοϋνται έτι μάλλον. Δέον τέλος νά τονισθί ότι έν καιρῷ πολέμου δά διενεργοϋνται έπιδρομήν άεροπλάνων δέν θα είνε θέσιν νά γνωρίζουν τās μετεωλογικὰς συνθήκας, αι όποια θα έπικρατοϋν υπεράνω του έχθρικοϋ έδάφους, όσον δέ ο στόχος θα εύρίσκειται μακράν τών θάσεων τής έπιδρομῆς, τόσον αι πιθανότητες τής έπιτυχίας τής θα μειοϋνται.

Ελς όλα τὰ άνωτέρω πρέπει νά προστεθί και ο παράγων τής κοπώσεως τών πληρωμάτων, τὰ όποια όπως διεπιστώθη, δέν είνε δυνατόν νά χρησιμοπιηθόν ελς πολλές διαδοχικὰς έπιδρομάς, διότι τότε κουράζονται και άποθαρρύνονται εύ κόλως.

Οι Γάλλοι είδικοί παραδέχονται μὲν δλα τὰ άνωτέρω, φοβόνται όμως τήν πιθανότητα του άκηρύκτου πολέμου. Πιστεύουν δηλαδή ότι μία δύναμις, άποφασισμένη νά έμπλακῇ ελς πόλεμον πρὸς μίαν άλλην θα προτιμήσῃ νά προπαρασκευασθί έν πάσῃ μυστικότητι, ελς τήν εύθετον δέ στιγμήν και χωρίς ο πόλεμος νά έχη κηρυχθί έπίσημῶς θα έξαπολύσῃ τήν άεροπορίαν τῆς, διά νά έπιτύχῃ δέ τήν τρομοκράτησιν του αντίπαλου δέν θα στραφί εναντίον τών στρατιωτικῶν του κέντρων, αλλά εναντίον τών πόλεμων. Τήν περίπτωσιν ενός τοιούτου πολέμου, ο όποιος παρουσιάζει πολλές δυνατότητας έπιτυχίας, διότι τὰ μεγάλα κέντρα παρουσιάζουν στόχον περισσότερο ευδίακριτον. Αι εύπρόσβλητον έν συγκρίσει πρὸς τὰ στρατιωτικά, έχουν τονίσει έπιφανεις ύπεύθυνοι προσωπικότητες.

Οϋτω ο λόρδος Θόμσον διατελέσας δις ύπουργός τής 'Αεροπορίας τής 'Αγγλίας, γράφει ότι ελς ένα μέλλοντα πόλεμον, «ή νίκη θα έπιδιωχθί διά του άσπλάγχχνου βομβαρδισμοϋ πόλεων με πυκνὸν πληθυσμόν». Έπίσης ο Γερμανός στρατηγός φόν 'Αλτροκ, γράφει: «Ολόκληροι περριοχαί κατοικούμενοι από εληρηνικούς πληθυσμούς θα είνε άνά πάσαν στιγμήν ύπό τήν άπειλήν τής καταστροφῆς. Ο πόλεμος θα λάθῃ συχνὰ τὸν χαρακτήρα όμωδικῆς καταστροφῆς τών άμάχων».

Τέλος ο στρατηγός Ντουέ διερωτάται άν κανείς εκ τών αντίπαλων θα έδίσταζε προκειμένου νά κερδίσῃ τήν νίκην «νά χρησιμοπιήσῃ τὰ όλιγώτερον Ιπποτικά, αλλά μάλλον καταστρεπτικά και άποτλεσματικά όπλα ελς θάρος τών άμάχων γυναικοπαίδων». «'Ασφαλῶς, όχι», τονίζει έν συμπεράσματι. «Πρὸ παντός θα έπιδιώξωμεν τήν νίκην και άκολουθῶς θα άποθλέψωμεν ελς τόν ανθρωπισμόν.»

Και όμως αι θεωρία αι όποια άποβλέπουν ελς τήν κάμψιν του ήθικοϋ τών άμάχων είνε άντίθετοι πρὸς τὰ καθαρῶς

στρατιωτικά δόγματα. Ο ολοκληρωτικός πόλεμος, τόν όποιον καθιστὰ σήμερα δυνατόν ή τεραστία άνάπτυξις τής άεροπορίας παρουσιάζει τὰ τέσσαρα κατωτέρω μειονεκτήματα:

Πρώτον αι έπιθέσεις εναντίον τών άμάχων άποτελοϋν προσφυγήν ελς τήν τύχην. Διότι, είνε μὲν δυνατόν νά έπιτύχῃ ή τρομοκράτησις, άλλ' είνε πολύ πιθανώτερον ο πληθυσμός ο όποιος θα ύποστῇ τήν έπίθεσιν, άντι νά τρομοκρατηθί, νά ένισχυθί τούαντίον ελς τήν άπόφασιν του όπως συνεχίσῃ τόν πόλεμον μέχρις έσχάτων. Έξ άλλου δέν πρέπει νά λησμονῆται ότι τὰ κυριώτερα συνήματα τών συγχρόνων πολέμων είνε πολιτικά, κατὰ συνέπειαν δέ ελς τās έμπολέμους χώρας θα ύπάρχῃ πάντοτε ποσοστὸν πληθυσμοϋ, τὸ όποιον θα συμπαθί πρὸς τās πολιτικὰς ιδέας τής αντίπαλου παρατάξεως. Όταν όμως οι συμπαθοϋντες αϋτοί, οι όποιοι άποτελοϋν ύπολογίσιμον παράγοντα δι' εκείνον πρὸς τόν όποιον συμπαθοϋν, ίδουν τὰ τέκνα και τās γυναίκας των νά γίνωνται θύματα τών έναερίων έπιδρομῶν, τότε ασφαλῶς θα μεταβάλλουν άμέσως στάσιν. Τέλος τὸ παράδειγμα τής 'Ισπανίας όπου έφηρμόσθησαν οι ένάεριοι έπιδρομαί εναντίον τών άμάχων, πείθει περί τοϋ ότι ο ολοκληρωτικός πόλεμος έχει έλαχίστας πιθανότητας νά έπιτύχῃ τόν σκοπόν του, άφού ο θράνκο δέν κατάρθωσε νά έπιβληθί παρά μόνον άφού ένίκησε τήν στρατιωτικὴν δύναμιν τών κυβερνητικῶν.

Δεύτερον, ο ολοκληρωτικός πόλεμος θα προκαλέσῃ φοβερὰν εντύπωσιν επί τής κοι νῆς γνώμης τών οϋδετέρων και πιθανώτατα θα ένισχύσῃ ήθικῶς και όλικῶς τὸ στρατόπεδον εκείνου ο όποιος θα δεχθί τήν έπίθεσιν. Έπί του προκειμένου δέν πρέπει νά λησμονῆται ή περίπτωσης του παγκοσμίου πολέμου, όπότε οι ψευδεῖς ή άληθεῖς κατηγορίαι περί τών άγριότητων τών Γερμανῶν έξώθησαν τήν κοινήν γνώμην τῆς 'Αμερικῆς νά άνάμειχῃ τελικῶς ελς τόν πόλεμο. Δέν πρέπει άλλως τε νά λησμονῆται ότι ελς κάθε μεγάλην πόλιν εύρίσκονται πολιταί τών οϋδετέρων, οι όποιοι θα πέσουν έπίσης θύματα τής έπιδρομῆς.

Τρίτον, άν ή έπίθεσις άποτύχῃ τότε θα έχῃ δαπανηθί άσκόπως χάριν αϋτῆς μία τεραστία προσπάθεια, ή όποια καταγενομένη εναντίον στρατιωτικῶν σκοπῶν, θα απέδιδε πολύ περισσότερα. Κατὰ συνέπειαν φρονοϋμεν ότι μία κυβέρνησις δυσκόλως θα προτιμήσῃ νά διαθέσῃ τās δυνάμεις τῆς ελς σκοπούς μὴ στρατιωτικούς κατὰ τήν άρχήν του πολέμου.

Τοϋτο δύναται νά γίνῃ θραυτέρων κατὰ τήν άποφασιστικὴν τροπήν του άγώνος, όταν ή δύναμις, ή όποια θα έχῃ πλέον χάσει τόν πόλεμον, θα διοθῇ έπαρκή άεροπορικὴν δύναμιν. Τότε είνε πολύ πιθανόν ότι έν τῇ άεπιτυχίᾳ του τὸ ήττημένον έθνος θα καταφύγῃ ελς πράξεις άσκόπου θίας και καταστροφῆς, χρησιμοποιοϋν τήν άεροπορίαν τῆς ως τὸ τελευταίον της «άτοϋ».

Τέταρτον και τελευταίον έπιχείρημα είνε τὸ ύπαγορευόμενον από τόν φόβον τών αντιπλόνων. Όπως έτονίσθη ήδη άπόλυτος ύπεροχή ελς τόν άέρα δέν δύναται νά

ύπάρξῃ και συνεπώς ο δεχόμενος τήν έπίθεσιν θα προσφύγῃ ελς τὰ ίδια μέσα. Τὸν παράγοντα τοϋτον δύναται νά παρίδουν ώρισμένοι μόνον δυνάμεις, τών όποίων τὰ άστικά κέντρα εύρίσκονται μακράν τῆς άκτίνος δράσεως τών άεροπλάνων. Τὸ πλεονέκτημα όμως αϋτὸ δέν τὸ έχῃ έξ όλων τών εύρωπαϊκῶν κρατῶν παρά μόνον ή Ρωσία.

Έπί τῇ θάσει όλων τών άνωτέρω παρατηρήσεων δυνάμεθα νά καταλήξωμεν ελς τὰ κατωτέρω γενικά συμπεράσματα διά τήν δράσιν τής άεροπορίας ελς ένα προσεχί πόλεμον.

Κατὰ πρώτον λόγον ή άεροπορικὴ δύναμις θα άποτελέσῃ άσφαλῶς σπουδαίον έπιθετικόν παράγοντα. Δεύτερον ή άεροπορικὴ δύναμις θα διατεθί διά τήν προσβολήν στρατιωτικῶν κέντρων και όχι πλέον κατοικουμένων από άμάχους. Τρίτον ή άεροπορία μόνη τῆς δέν δύναται νά φέρῃ τελικὸν άποτέλεσμα, και τοϋτο διότι ή έπιθετική τῆς δράσις είνε περιωρισμένη.

Υπό τās άνωτέρω συνθήκας πρέπει νά μελετηθί ελς τὸ προσεχές άρθρον ή πολεμική Ικανότης κάθε είδους φεροπλάνου και ή άποτελεσματικότης του έν καιρῷ πολέμου.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Γ' Τὰ πολεμικά άεροπλάνα.

Ο ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ

(Συνέχεια εκ τῆς Σελίδος 593)

σχισμή, ή όποια ονομάζεται «έγκαρσα σχισμή του έγκεφάλου».

Έκαστον ήμισφαίριον παρουσιάζει μίαν κοιλότητα, ονομαζομένην «πλαγία κοιλία». Αϋτή παρουσιάζει τοίχωμα τὸ όποιον ελς μὲν τὸ έπιφανειακόν μέρος άποτελείται από μίαν ουσίαν φαίου χρώματος, τήν λεγομένην «φαίαν ουσίαν», έσωτερικῶς δέ από ουσίαν λευκῆς χρώματος, ή όποια δύναται κατ' ελευκὴ ουσίαν καλεῖται. Η φαία ουσία είνε, ως γνωστόν, πυχρόδης, και άποτελεῖ τὸν λεγόμενον «φαίον». Έντός αϋτῆς τῆς λευκῆς ουσίας εύρίσκονται μεγάλοι πυρήνες ή γάγγλια, τὰ όποια ήδη ένωρίσμεν.

Ας έχωμεν άκόμη ύπ' όψιν μας, ότι και τὸ τοίχωμα έκαστου ήμισφαίριου, χωρίζεται ελς τρεῖς έπιφανείας — τήν έξω, τήν έσω και τήν κάτω ή «βασικήν» έπιφάνειαν — ελς τρία χείλη, τὸ άνω, τὸ κάτω και τὸ έξω, ελς τρεῖς πόλους, — τόν μετωπιαίον, τόν Ινιακόν και τόν κροταφικόν, αντιστοιχοϋντας ελς τās αναλόγους χώρας του κρανίου. Τέλος, έκαστον ήμισφαίριον παρουσιάζει και μίαν βαθείαν αύλακα, τήν λεγομένην «πλαγίαν σχισμήν, ελς τὸ βάθος τῆς όποίας κρύπτεται καλυπτόμενος ο «καλύπτρας, ο κεντρικός λοβός, ο φέρων τὸ όνομα «ήσος του έγκεφάλου».

Ακόμη, έκαστον ήμισφαίριον, κατόπιν τών χωρισμῶν αϋτῶν, άπάρτίζεται από τέσσαρας λοβούς: α) τόν μετωπιαίον, β) τόν θρογματικόν, γ) τόν Ινιακόν και δ) τόν κροταφικόν.

Ας συγκρίψωμεν τās ονομασίας αϋτάς, διότι θα μας χρησιμεϋσουν διά τήν άπλουτέραν κατανόησιν τῆς λειτουργίας του θαυμασίου και θαυματουργοϋ αϋτοϋ όργάνου.

‘Η γάτα

Τό ώραϊον αϊλουροειδές πού ἐξημέρωσαν οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι καί τό ἐδεοποίησαν.- Τά προτερήματα καί τὰ ἐλαττώματά του

‘Η γάτα —η γαλή— εἶναι ὁ γνωστότερος τύπος τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν αἰλουροειδῶν. Τό ζῖον αὐτό εἶναι ἐκ τῶν πρώτων μετά τοῦ ἵππου καί τοῦ κυνός ἐξημερωθέντων ὑπό τοῦ ἀνθρώπου, πιθανῶς ὑπό τῶν Αἰγυπτίων, τό πρώτον. Αὐτό τοῦλάχιστον ἀποδεικνύεται ἀπό τὰς ἀπείρους ἀπεικονίσεις τοῦ ζώου ἐπὶ πολλῶν Αἰγυπτιακῶν μνημείων. Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς χώρας τῶν Φαραῶ ἐδείκνυν ἰδιαιτέραν ἀγάπην πρὸς τὴν γαλήν τὴν ὁποίαν καί ἐθεοποίησαν. ‘Οποῖος ἐφόρευε γάταν ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου καί ὅταν ἐγένετο πυρκαϊὰ εἰς ἕνα κτίριον τό μόνον πρᾶγμα τό ὁποῖον ἐφρόντιζον νά σώσουν πρῶτον ἦτο ἡ γάτα, ἂν δὲ ἐτύχαινε νά καί τὸ ζῖον, οἱ κύριοι τῆς ἔκδοσης σύρριζα τὰ μαλλιά τῶν εἰς ἐνδείξιν πένθους καί ἀταρίχευον τό σῶμα τοῦ ζώου, τό ὁποῖον ἐθάπτετο εἰς μεγαλοπρεπεῖς τάφους με ἀναμνηστικὰς ἐπιτυμβίους πλάκας. ‘Η θεοποίησις τοῦ ζώου πρέπει ν’ ἀποδοθῇ εἰς τὴν πρὸς αὐτό εὐγνωμοσύνην τῶν κατοίκων διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ποντικῶν, οἱ ὁποῖοι ἐλυμαίνοντο τὴν χώραν τοῦ Νείλου.

Βραδύτερον ἡ γάτα διεδόθη ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καί τὴν Ρώμην.

Σήμερον δ’ εὐρίσκεται παντοῦ ὅπου ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν χωρῶν, καί ἀποτελεῖ τὸν ἀπαραίτητον σύντροφον τῆς οἰκογενείας.

Παρὰ τὴν ἐξημέρωσίν τῆς ἡ γάτα δὲν ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἄνθρωπον παρὰ μέχρις ἐνὸς μόνον σημείου καί, ἀντιθέτως πρὸς τὸν σκύλον καί τὸν ἵππον, ἔρχεται στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν δεικνύει τὰ ἄγρια ἐνστικτὰ τῆς. ‘Αφ’ οὐσιώνεται εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐφ’ ὅσον τὴν περιποιεῖται καί τὴν καλομεταχειρίζεται, ἀλλὰ δὲν διστάζει νά τοῦ ἐπιτεθῇ διὰ τῶν ὀνύχων τῆς ὅταν τὴν κακομεταχειρίζεται ἡ θελήσει διὰ τῆς βίας νά τῆς ἐπιβάλλῃ τὰς θελήσεις του.

Τὰ πολλὰ προτερήματα τῆς γάτας, ἐν τούτοις, κάνουν τὸν ἄνθρωπον νά παραβλέπῃ τὰ ἐλαττώματά τῆς, καί νά τὴν διατηρῇ εἰς τὴν οἰκίαν του ὡς ἀπαραίτητον σύντροφον αὐτοῦ καί τῆς οἰκογενείας του. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη τῆς ἀξίζει γιὰτὶ ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ἀπὸ τὰ κομψότερα ζῶα, λόγῳ τῆς ἁρμονικῆς διασπλάσεως τοῦ σώματός τῆς, εἶναι συγχρόνως ἑξυπνον, ἐκνικητον, καθαρὸν καί ἁσπιδος διώκτης τῶν ποντικῶν.

‘Απὸ ὅλας τὰς αἰσθήσεις τῆς περισσότερον ἀνεπτυγμένα εἶναι ἡ ὄρασις, ἡ ἀφή καί ἡ ἀκοή. ‘Ατελεστάτη φαίνεται διὲ εἶναι ἡ ὁσφησις. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς τῆς ἐπιτρέπουν νά βλέπῃ τῶσον καλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ὅσον καί κατὰ τὴν νύκτα. Εἶναι τὸ μοναδικὸν ζῖον τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἱκανότητα νά μεγαλύνῃ καί νά μικραίνῃ τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τοῦ φωτός. ‘Η κόρη τῆς γάτας κατὰ τὴν ἡμέραν εἶναι ὡς μίαν σχισμὴν, φανὴ κατὰ τὴν νύκτα εἶναι ἀπεστρογγυλωμένη

καί καταλαμβάνει ὁλόκληρον τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ.

‘Η εὐκινησία καί ἡ ἐλαστικότης τοῦ σώματος τῆς εἶναι ἀφάνταστος. Δύναται νά περᾷ καί ἀπὸ τὴν μικροτέραν ὀπὴν καί νά πέρῃ ἀπὸ τὸ ὑψηλότερον μέρος χωρὶς νά πάθῃ ἀπολύτως τίποτε, διότι ὅταν πλησιάζῃ πρὸς τὸ ἔδαφος, δι’ ἀποτόμου καί ἐπιδεξίας κινήσεως, κατορ-

θώνει νά στρέψῃ τό σῶμα τῆς ὥστε νά σταθῇ ἐπὶ τῶν ποδῶν τῆς καί νά μὴ κτυπήσῃ εἰς τὴν γῆν ἢ εἰς τὴν ὁδόν τῆς, ὅποτε τό ζῖον θά ἀπέθνησκον.

‘Η καθαριότης τῆς εἶναι παραδειγματική. Τό πρωί ἀσχολεῖται ἐπὶ πολλὴν ὥραν εἰς τὸ νά πλύνῃ τὸ πρόσωπό τῆς βρέχουσα με τὸ σιελόν τῆς τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς. ‘Επειτα κτενίζει με τὴν σκληρὰ γλῶσσαν τῆς τὰς τρίχας τοῦ σώματός τῆς. ‘Επίσης μετὰ τὸ φαγητόν τῆς πλύνεται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Τὴν ἰδίαν περιποίησιν κάνουν εἰς τὰ μικρὰ τῆς. ‘Οταν ἀναγκασθῇ νά περάσῃ ἀπὸ ἀκάθαρτον μέρος ἢ λάσπης κατ’ ἀρχὰς τινάσσει τὰ πόδια τῆς καὶ ὕστερα τὰ πλύνει με τὴν γλῶσσαν τῆς. Σκεπάζει πάντοτε με χῶμα τό μέρος ὅπου ἀφωδεύσῃ.

Γνωρίζει μόλις καί ἀπὸ μακριὰ ἀντικρύσῃ τὸν κύριόν τῆς καί ἔχει τόσο καλὴν μνήμην, ὥστε ὅσο μακριὰ καί ἂν μεταφερθῇ καί κλεισμένη ἐντὸς σάκου διὰ νά μὴ ἀναγνωρίσῃ τό μέρος ὅπου ἐπέρσεν, μόλις ἀφελθῇ ἐλευθέρῳ, ἐπιστρέφει καί μετὰ πάροδον μνητῶν ἀκόμῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἔμενε πρὶν.

‘Οσον καί ἂν εἶναι ἥμερος, ὅταν θηλάξῃ τὰ νεογνά τῆς γίνεται ἀγριωτάτη καί δὲν διστάζει νά ἐπιτεθῇ καί κατὰ τῶν μεγαλυτέρων σκύλων ἀκόμῃ ἂν πλησιάσιν πρὸς τὰ γατάνια τῆς. ‘Η γάτα εἶναι ζῖον ἐκδικητικόν. ‘Ο φασιδίφης Λέντς μεταξὺ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων ἐκδικήσεως, ἀναφέρει τὴν γαλήν ἐνὸς ἀββά, ὁ ὁποῖος συνηθίσε νά τρώγῃ ἔχοντας δίπλα του τοποθετημένην εἰς τὸ τραπέζι του καί τὴν γάτα του τὴν ὁποίαν ὑπερηγάτα.

Κάποτε ἔτυχε νά φιλοξενήσῃ ἕνα φίλον του καί ἐθεώρησε καλὸν νά θγάλῃ τό πιάτο τῆς γάτας ἀπὸ τὸ τραπέζι. Εἰς τὴν συνηθισμένην ὥραν ἦλθε ἡ γάτα καί ὅταν εἶδε ὅτι ἔλειπε τό πιάτο τῆς, ἔφυγε καί ἔγινε ἄφαντος ὅλη τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸ σπίτι. Τὴν νύκτα, ἐνῷ ἐκοιμᾶτο ὁ ἀββάς, ἡ γάτα τὸν ἐπλησίασε σιγά, ἐνέπληξε τὰ νύχια τῆς εἰς τὸν λαιμόν του καί τὸν ἐτνιξεν. Εἶχεν ἐκδικηθῇ διὰ τὴν προσβολὴν ποῦ τῆς εἶχε κάνει.

‘Αντιθέτως, ἡ γάτα, ὅταν δείχνουν πρὸς αὐτὴν μεγάλην ἀγάπην καί περιποίησιν, γίνεται τόσο ἥρεμῃ ὥστε νά παίξῃ με τὰ σκυλιὰ καί νά θηλάξῃ ἀκόμῃ καί νεογνά σκύλων, ἀλεπούδων, κουνελίων καί λαγῶν ἀναγκαζομένη εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ κυρίου τῆς.

‘Υπάρχουν παραδείγματα γαλῶν αἱ ὁποῖαι τόσο ἐλυπήθησαν διὰ τὸν θάνατον τοῦ κυρίου τῶν, ὥστε ἔμειναν ἀκίνητοι καί νηστικοὶ ἐπὶ ἡμέρας.

Οἱ ἔρωτες τῶν γάτων εἶναι ρωμαντικοὶ καί ταραχώδεις συγχρόνως. ‘Αντιθέτως με τὰ ἄλλα ζῶα, τὰ ὁποῖα προσπαθοῦν νά κρύψουν τὸν ἔρωτά των ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ κόσμου, οἱ γάτοι τὸν διαλαλοῦν. ‘Ο ἐρωτικὸς οἱστρὸς τοῦ καταλαμβάνει δύο φορές τὸν χρόνον, τὸν Φεβρουάριον με Μάρτιον καί τὸν Ἰούνιον με Ἰούλιον. Κατὰ τὰς αὐτὰς ἐποχὰς ὅπου ὑπάρχουν γάτες ἀναστατώνουν τοὺς περιοίκους με τὰς χαρακτηριστικὰς ἐρωτικὰς φωνὰς των, ποὺ φανερόνουν συγχρόνως παρὰ τὴν ἡμέραν, πόνον, προσταγὴν, ἐκβιασμόν. Διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ θήλεος συχνὰ μαλώνουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἑρασταί. ‘Αλλὰ καί τό θῆλυ ἔχει τὰς προτιμήσεις του, ἐφ’ ὅσον δέδωκε δὲν ὑπεριοχθεῖ ἡ βία τοῦ ἰσχυροῦ φύλου. ‘Αλλοτε ἡ θῆλεια πλησιάζει πὸν ἄρρενα καί κυλιέται φιλαρέσκως πρὸς αὐτοῦ καί ἄλλοτε πάλιν προσπαθεῖ νά κρυφθῇ, ὅπου δῆποτε διὰ νά τὸν ἀποφύγῃ.

Τὸ ἄρρεν ὅχι μόνον δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ παιδιὰ του, ἀλλὰ καί ὅταν εὖρῃ τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν δὲν διστάζει καί νά τὰ πνίξῃ. Κατὰ κανόνα πνίγει μόνον τὰ ἄρρενα, πιθανῶς διὰ νά μὴ ἔχῃ εἰς τὸ μέλλον πολλοὺς ἀνταρστές.

‘Η ἐγκυμοσύνη τῆς γάτας διαρκεῖ 55 περίπου ἡμέρας. Τὰ γατάνια, δύο ἢ τρεῖς καί κάποτε πέντε ἢ ἕξι, γεννῶνται τυφλὰ καί μόνον κατὰ τὴν ἐνάτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των ἀνοίγουν τὰ μάτια των. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἀφοσίωσις τὴν ὁποίαν δεικνύει ἡ γάτα διὰ τὰ νεογνά τῆς, τὰ ὁποῖα ὑπερασπίζεται με θάρρος καί κίνδυνον τῆς ζωῆς τῆς κατὰ παντὸς ἐχθροῦ.

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΤΑ ΚΟΛΥΒΡΙΑ

Πουλάρια σὰν τὰ ώραϊότερα λουλούδια, τρυφερώτατοι ἑρασταὶ καὶ μοναδικοὶ σύζυγοι

‘Ολα τὰ μικρὰ, πολύχρωμα ἐξωτικά πτηνὰ τὰ ὁποῖα βλέπετε εἰς τὰ κλουβιά τοῦ Ἑθνικοῦ κήπου ἢ τὰς προθήκας εἰδικῶν πτηνοπωλείων, θεωροῦνται ὑπὸ πολλῶν ὡς κολίβρια. ‘Η ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι τὰ μικρὰ αὐτὰ χαριτωμένα διακοσμητικὰ πτηνὰ προέρχονται ἀπὸ διάφορες τροπικὰς χώρας τῆς γῆς καί κυ-

Φωλεὰ κολιβρίου μετὰ τῶν νεοσσῶν.

ρίως ἀπὸ τὴν Μαδαγασκάρην ζοῦν εἰς τὸ κλουβί καί πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ἀναπαύονται, ἐνῷ τὰ πραγματικὰ κολίβρια ἢ τρόχιλοι ἢ πτηνὰ - μυῖγες, ζοῦν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Ἀμερικὴν, πολλὰ ἀπ’ αὐτὰ δὲν ἔχουν μεγαλύτερο μέγεθος ἀπὸ μιὰ χρυσόμυγα καί δὲν ζοῦν εἰς τὸ κλουβί γιὰτὶ τρέφονται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἔντομα, αὐγὰ ἐντόμων καί μέλι τῶν ἀνθέων.

‘Ολα αὐτὰ τὰ Ἀμερικανικὰ κολίβρια ὑπάγονται εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῶν τροχιλιδῶν, ἡ ὁποῖα περιλαμβάνει περισσότερα ἀπὸ πεντακόσια εἶδη καί ποικιλίες. Τὰ κολίβρια, ζωντανὰ λουλούδια τῶν ἀπεράντων νοτιοαμερικανικῶν δασῶν, εἶνε περιζήτητα ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν κυρίως, διότι δι’ αὐτῶν αἱ γυναῖκες τῶν στολίζουσιν τὰ αὐτὰ τους, ἐν εἰδεί σκουλαρικίων, ἢ τὸν λαιμό τους κάνουν τὰς περιδέραια ἢ τὰ μαλλιά τους ἐν εἰδεί λαμπροῦ, πολυχρώμου καί στρόγγυλον διαδμήματος, ὅταν κάμνουν τὴν ἐμφάνισιν των εἰς τὰς ἐπίσημους συγκέντρώσεις ἢ ἀκόμῃ καί εἰς τὰ κοσμικὰ κέντρα τῶν μερῶν ἐκείνων.

Τὰ θαυμάσια αὐτὰ πτηνὰ ποῦ ἡ φύσις ἐπροίκισε με ὅλα τὰ χρώματα τῆς

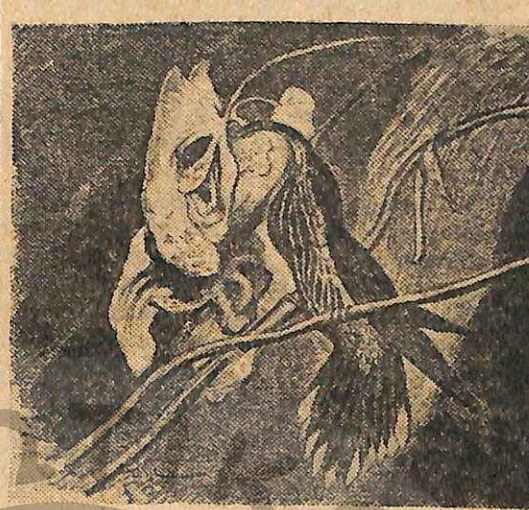
ἱρίδος καί ἀπειρες ἀποχρώσεις αὐτῶν ἔχουν σῶμα μικρότατον, ράμφος λεπτότατον καί μακρὸν διὰ νά μποροῦν νά μαζεύουσιν τό μέλι καί ἀπὸ τὰ μικρότερα ἄνθη, πόδια λεπτά καί κομψά, νύχια μεγάλα καί ἰσχυρὰ καί πολλές φορές μεγαλύτερα καί ἀπὸ αὐτὸ τὸ πτηνόν, περὰ μακριὰ καί στενά, οὐρὰν διαφόρου μεγέθους καί σχήματος καί χρώματα ἀποστίλβοντα. Τὸ σχῆμα καί ἡ διεύθυνσις τῆς οὐρᾶς των περιέρχεται ὅρῳ ἄλλοτε εἶνε στενὴ καί μακροτάτη, ἄλλοτε ἀνοικτὴ ὡς βεντάλια, ἄλλοτε σχηματίζει λῶσαν, ἄλλοτε χωρίζεται εἰς δύο μέρη καί ἄλλοτε διευθύνεται πρὸς τὰ ἄνω, σχηματίζουσα ὀρθὴν γωνίαν μετὰ τοῦ σώματος.

Τὰ περισσότερα εἶδη ζοῦν ἀποκλειστικῶς μέσα εἰς βαθύσκιαν δάση, ὅπου οὐδεμία σχεδὸν ἡλιακὴ ἀκτίς εἰσχωρεῖ, ἀλλὰ πάλιν ζοῦν εἰς τὰς πεδιάδας, ἄλλα παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καί τῶν λιμνῶν καί τέλος ἄλλα καί εἰς τὰ ὄρεϊνὰ μέρη καί μέχρις ὕψους 5.000 μέτρων. Εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἡ γονιμοποίησις τῶν φυτῶν γίνεται ἀποκλειστικῶς καί μόνον ἀπὸ τὰ κολίβρια, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν ἀναζητήσιν τῆς τροφῆς των ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν διαφόρων ἀνθέων διὰ νά μαζεύουσιν τὸ νέκταρ, ἐνῷ συγχρόνως ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν πετρῶν των ἢ γύρις, δηλαδὴ ἡ γονιμοποίησις κόνις τῶν φυτῶν, τὴν ὁποίαν πάλιν διὰ τῶν πετρῶν των μεταφέρουν εἰς ἄλλα φυτὰ.

‘Ο τρόπος τῆς ζωῆς των καί τὰ ἐθιμὰ των ἔχουν μελετηθῇ ὑπὸ διαφόρων φυσιολογῶν. Συνήθως ζοῦν κατὰ πολυπληθεῖς ὁμάδας ἀποτελουμένας ἀπὸ ἕνα καί τὸ αὐτὸ εἶδος, ἀλλὰ κάθε ζεύγος, ἄρρεν καί θῆλυ, εἶνε χωρισμένο ἀπὸ τὰ ἄλλα.

‘Οπως εἶνε λουλουδένια ἡ ἐμφάνισις των καὶ ὅπως εἶνε κομψὸ τὸ σῶμα των παρόμοιον εἶνε λουλουδένια καί λεπτοὶ ὁ ἔρως των. Τὸν Ἰούλιο ποῦ συμπίπτει ἡ ἐποχὴ τῶν ἐρώτων των, τὰ ζωντανὰ λουλούδια παρουσιάζονται με τὰ λαμπρότερα χρώματά των. Ἐπάνω σ’ ἕνα κλαδί ἕνα μικροσκοπικὸ κολίβριον ἀρχίζει τὰ τετερίσματα καί ἀπὸ ἕνα κλαδί κάποιον ἄλλο κολίβριον ἀπαντᾷ. Εἶνε ἡ πρώτη ἐρωτικὴ συνεννόησις. Κατὰ κανόν, τὸ θῆλυ πετᾷ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἄρρενος, ἐνῷ ἀντιθέτως τὸ ἄρρεν προκαλεῖ καί διὰ νά ἐκδηλώσῃ τὴν χαρὰ του, ἀρχίζει νά πετᾷ καί νά διαγράφῃ κύκλους γύρω του καί τέλος ἔρχεται καί κάθεται κοντὰ στὸ θῆλυ. ‘Η πρώτη

ἐπαφή. Τὰ ράμφη των ἐνώνονται, τὸ θῆλυ ἀκίνητο δέχεται εὐχαρίστως τὴς θωπείας τοῦ ἄρρενικοῦ ποῦ τώρα με τὸ ράμφος του τοῦ χαϊδεύει ὁλόκληρον τὸ σῶμα. ‘Ο ἔρως θριαμβεῖ. Τώρα τὸ θῆλυ, κουρασμένο, γοητευμένο, νικημένο ἀπὸ τὰ χάδια τοῦ περιποιητικοῦ ἑαυτοῦ του, χαμηλώνει τὸ σῶμα του καί στρέ-

Τὸ κολίβριον τοξότης συλλέγει τὸ νέκταρ τῶν ἀνθέων.

φει χαριτωμένα τὸ κεφάλι ποῦ πρὸς τὰ ἑπάνω διὰ νά κυττᾷ κατὰματα τὸ ἄλλο στὴς ἐρωτικῆς του διασχύσεις. ‘Ο ἔρως τελείωσε, ἡ γονιμοποίησις συνετελέσθη. Τώρα τὸ ζευγαράκι πετᾷ δεξιὰ καί ἀριστερά, κοντὰ ἢ μακριὰ γιὰ νά βρῇ τὸ κατάλληλο μέρος νά κτίσῃ τὴ φωλιά. ‘Αμα βρεθῇ τὸ μέρος τότε ὁ ἄνδρας πετᾷ καί κουβαλᾷ ἐκείνο κλαδάκι δένδρων τὰ ὁποῖα ἀφήνει εἰς ὄρισμα μένος ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὰ παραλαμβάνει ἡ γυναῖκα καί ἀρχίζει νά κτίσῃ με θαυμαστὴ καλαισθησία καί ρυθμὸ τὴ φωλιά. ‘Οταν τελειώσῃ τὸ κτίσιμο τὸ ἄρρενικὸ κουβαλᾷ ἐκεῖ τὰ ώραϊότερα πέτολα λουλουδιῶν καί ἐπιστρέφει ἔστω ρυθμῶς τὴ φωλιά στήν ὁποίαν τὸ ταῖρι του θά ἀναγκασθῇ νά κλισθῇ ἐπὶ 15 ἢ 20 μέρες, ὅσον χρόνος χρειάζεται γιὰ νά ἐκκολαφθοῦν οἱ νεοσσοί. Σ’ ὅλο τὸ διάστημα καλεῖται, κάμει ἐπιδεικτικὰς πτήσεις γύρω του γιὰ νά διασκεδάσῃ καί προσέχει μήπως ἐνοχλήσῃ κανένας καὶ κὸς γείτονας τὴν γυναῖκα του.

ΚΑΤΑΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ

Τὰ φυτά παρουσιάζουν μεταξύ των μικρὰς ἢ μεγάλας διαφορὰς.

Ἐάν παραβάλλωμεν ἓνα φυτόν, τὸν φασόλιον, π. χ., μετ' ἄλλο φυτόν, τὴν πτέρίδα, παρατηροῦμεν ὅτι καὶ τὰ δύο αὐτὰ φυτὰ φέρουν ῥίζας, κορμόν, φύλλα, κ.λ.π., δηλαδή τὰ τρία κυριώτερα ὄργανα διὰ τῶν ὁποίων τρέφεται τὸ φυτόν. Παρὰ ταῦτα τὰ φυτὰ αὐτὰ εἶναι διάφορα, διότι ὁ μὲν φασόλιος φέρει ἄνθη ἢ δὲ πτέρις στερεῖται ἀνθέων καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν καρποφορεῖ.

Ἡ πτέρις καὶ τὰ ἄλλα ὅμοια μετ' αὐτὴν φυτὰ πολλαπλασιάζονται μετ' σπέρμα, τὰ ὅποια περικυλίζονται εἰς μικροὺς σάκκους, τὰ σ π ο ρ ι ὀ γ γ ε ι α. Τὰ σποριόγγωνα δὲν εἶναι φανερά διότι εὐρίσκονται εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τῶν φύλλων καὶ εἶναι μικρότατα κηλίδες.

Ὁ φασόλιος καὶ τὰ ἄλλα ὅμοια μετ' αὐτὸν φυτὰ πολλαπλασιάζονται μετ' σπέρμα, τὰ ὅποια εἶναι φανερά. Κατὰ ταῦτα, τὰ φυτὰ διηγεθήσαν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, τὰ σ π ο ρ ι ὀ γ γ ε ι α καὶ τὰ σ π ε ρ μ α τ ὀ γ γ ε ι α ἢ φ α ν ε ρ ὀ γ γ ε ι α.

Τὴν ἀνωτέρω κατάταξιν ἔκαμε ὁ Λινναῖος, ὁ ὁποῖος καὶ περιέλαβεν εἰς τὰ φανερόγραμμα 23 τάξεις φυτῶν καὶ εἰς τὰ κρυπτόγραμμα μίαν καὶ μόνην. «Ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ ἐντὸς τῶν ὑδάτων γλυκέων, ὑφάλμυρων καὶ ἀλμυρῶν ζῶντα καὶ γνωστὰ μέχρι σήμερον φυτὰ ὑπάγονται εἰς τὰς ἀνωτέρω 24 τάξεις. Κατατάξεις φυτῶν ἔκαμαν ἐπίσης πολλοὶ ἄλλοι.

Κάθε φυτὸν φέρει δύο λατινικά ὀνομασία, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη φανερώνει τὸ γένος, ἢ δὲ δεύτερα τὸ εἶδος, ὅπως π.χ. vitis vinifera — ἄμπελος ἢ οἰνοφόρος.

Κυριώτεροι ὑποδιαίρεσεις τοῦ φυτικού βασιλείου εἶναι ἡ συνομοταξία, ἡ ὁμοταξία, ἡ τάξις, ἡ ὑποτάξις, ἡ οἰκογένεια, τὸ γένος, τὸ εἶδος καὶ ἡ ποικιλία.

Ι.—ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΦΑΝΕΡΟΓΑΜΩΝ ΦΥΤΩΝ.

Τὰ φανερόγγωμα φυτὰ ὁμοιάζουν μεταξύ των κατὰ τὴν ῥίζαν τὸν κορμόν, τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη καὶ ἡ μόνη διαφορὰ ἢ ὁποία παρατηρεῖται εἶναι ἡ μορφὴ τῶν ἀνθέων των, διὰ τοῦτο δὲ διαίρουσιν καὶ εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, τὰ γ υ ν ὀ γ γ ε ι α καὶ τὰ ἄ γ γ ε ι ὀ γ γ ε ι α.

α) Γ υ ν ὀ γ γ ε ι α.—Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν μετ' ἀνθέων φυτῶν ἢ φανερόγγωμα, ἢ μὲν ὑποδιαίρεσις τῶν γυμνοσπέρμων, διακρίνεται ἐκ τῆς παρουσίας γυμνῶν σπερμάτων, δηλαδή ἐκ σπερμάτων τὰ ὅποια δὲν περιέχονται εἰς τὴν ὠθήκην καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς ἀπουσίας στιγμάτων.

Γενικῶς γυμνόσπερμα φυτὰ ἔχουν τὰ ἀνθηροειδή ἢ ἄρρενα ὄργανα μετ' κινητικὰς βλεφαρίδας, ὅπως ἀκριβῶς καὶ αἱ πτέριδες καὶ τὰ θρύα.

β) Ἀ γ γ ε ι ὀ γ γ ε ι α.—Τὰ ἀγγειόσπερμα φανερόγγωμα φυτὰ διακρίνονται ἀπὸ γυμνοσπέρμων, διότι παρουσιάζουν κλειστήν ὠθήκην, ἢ ὁποία εἶναι ἡνωμένη μετ' στυλίσκον

ΤΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ

Ἡ δρεπτική ἀξία τοῦ φρούτου τῆς ἐποχῆς

Τὸ σταφύλι, καρπὸς τοῦ φυτοῦ ἄμπελος, εἶναι βότρυς, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς ῥάγες διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους, οἱ ὁποῖοι ἐνώνονται μεταξύ των μετ' μικρὸν μίσχον στὴν ἀκρὴ ἢ τὸν κύριον ἄξονα. Ὁ κύριος ἄξων μετ' τοὺς μίσχους καὶ τὴς ῥάγες ἀποτελεῖ τὸ κοτσάνι.

Τὸ χρῶμα τῶν σταφυλῶν εἶναι διάφορον, ἀναλόγως τῶν ποικιλιῶν. Ὑπάρχουν σταφύλια κίτρινα, πράσινα, κόκκινα, κοκκινωπά, μαύρα κ.λ.π. Ἀλλὰ σταφύλια χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴν κατασκευὴν κρασιοῦ καὶ ἄλλα τρώγονται ξηρὰ ἢ νωπὰ.

Ἡ σάρκα τοῦ σταφυλίου περιέχει τὰ ἑξῆς συστατικά:

Νερὸ 70—80 %, σάκχαρον, (τὸ ὁποῖον ὑπόκειται πρὸς ζύμωσιν) 1 1/2—2 %, ἐλευθερὰ ὀξεῖα 0,3—0,45 %, διατρυγνὴ πόντωση 0,5—0,7 %.

Ἐκτὸς τούτων, περιέχει καὶ μικρὰς ποσότητας ἀζωτοῦ καὶ μεταλλικῶν οὐσιῶν, αἰθέρια ἔλαια καὶ λιπαρὰ οὐσία.

Οἱ κυριώτερες Ἑλληνικαὶ ποικιλίαι σταφυλῶν εἶναι:

α) Κατὰλλης γιὰ κρασί: Πολὺ πρώιμες: λιάντικο, μοσχάτο (ἄσπρο καὶ μαύρο). Πρώιμες: ἀθήνι (ἄσπρο, μαύρο), γλυκερόθρα, μαλαγουζιά, μοσχοφίλερο, τουρκοπούλα, φιλέρι. Ὀψιμες: ἀθήρι, ἀκομινάτο, θηδιανό, μαυροδάφνη, ροδίτης, σαβατιανό.

β) Κατὰλλης γιὰ τραπέζιν: Πολὺ πρώιμες: καραμουνέτι (ἄσπρο), μονεμβασία. Πρώιμες: μυρδάκι, σουλτανίνα. Ὀψιμες: αὐγουλάτα, ἀχλάδι, καρυδάτο, κορίθι (ἄσπρο κόκκινο),

ἐπὶ τοῦ στίγματος. Τὰ ἀγγειόσπερμα ὑποδιαίρουσιν εἰς μ ο ν ο κ ο τ υ λ ἢ δ ο ν α, τῶν ὁποίων τὸ ἐμβρυον περιυλίζει εἰς τὸ σπέρμα μίαν κοτυλῆδον καὶ εἰς δ ι κ τ υ λ ἢ δ ο ν α τῶν ὁποίων τὸ ἐμβρυον περιυλίζει εἰς τὸ σπέρμα δύο κοτυλῆδον.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ ὁποίου ἀρχίζομεν σήμερον τὴν δημοσίευσιν, ἔργον τοῦ μεγάλου συγγραφέως Οὐέλλς, ἀφθάστου εἰς τὰ φανταστικά μυθιστορήματα, εἶναι μοναδικὸν εἰς σύλληψιν.

Η ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΜΟΡΩ

εἶναι εἰς ἐργαστήριον ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ὁ παράδοξος ἱατρός καταγίνεται νὰ διαπλάσῃ μίαν νέαν κοινωνίαν. Τὰ βιολογικά του πειράματα ἀποβλέπουν νὰ μεταμορφώσουν τὰ ζῷα εἰς ἀνθρώπους.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου εἶναι καταπληκτική, ἀκόμη ὅμως καταπληκτικώτερος εἶναι ὁ τρόπος μετ' ὁποῖον τὴν ἐχειρίσθη ὁ Οὐέλλς.

Οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἡλίου» ἀπὸ τῆς σήμερον θὰ ἔχουν ἓν ἀκόμη ἀνάγνωσμα ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος, συναρπαστικόν, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του καὶ μοναδικὸν εἰς τὸν τρέπον τῆς φαντασίας.

κροστάλι, νυχάτο (μαύρο), πετεινός, ραζακί (ἄσπρο, κόκκινο), συρίκι καὶ φρούλα.

Τὰ σταφύλια εἰς τὸν τόπον μας καθὼς καὶ εἰς τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἀνατολῆς ὠριμάζουν κατὰ τὸν Αὐγουστον. Τελειῶς γινόμενον εἶναι τὸ σταφύλι ὅταν τὸ πῶσον τοῦ σακχαροῦ παύῃ ν' αὐξάνῃ. Τὸ ὠριμο σταφύλι φαίνεται ἀπὸ τὸ γενικὸν χρῶμα τοῦ βότρυος, τοῦ χρώματος τῶν κοκκινωπῶν, τῆς ἐνδομίας μετ' τὴν ὁποίαν ἐκκολλᾷ ὁ μίσχος ἀπὸ τὴν ῥάγα καὶ τέλος ἀπὸ τὴν γεύσιν του.

Τὰ σταφύλια εἶναι ἀπὸ τὰ νοστιμώτερα φρούτα καὶ ὁ ὁπὸς του χρησιμοποιεῖται γιὰ θεραπευτικὰ σκοποῦς. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν τὸ ζυμὸν τῶν σταφυλῶν ὡς δροσιστικὸν καὶ δυναμωτικὸν πωλεῖται, τῆς γεύσεως τῶν δρόμων καὶ τῶν πλατειῶν. Ὁ ὁπὸς ἀποτελεῖ καὶ τὸ γλυκὺ τὸ ὁποῖον μετ' τὴν ζύμωσιν μεταβάλλεται εἰς κρασί.

Μετ' τὴν ἀπόσταξιν λαμβάνεται τὸ οἶνόν πνευμα καὶ μετ' τὴν ζύμωσιν τὸ ξύδι. Ἡ ὑποστάθμη ἢ ὁποία μένει χρησιμοποιεῖται διαφοροτρόπως εἰς τὴν φαρμακευτικὴν. Ἀπὸ τὸ γλυκὺ (μοῦστος) λαμβάνεται τὸ πετιμέζι, ἀπὸ τὸ ὁποῖον παρασκευάζονται διάφορα ρετσήλα.

Τὰ στέμφυλα (ταίπουρα) χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν Θεσσαλίαν διὰ τὴν παρασκευὴν ποτοῦ γνωστοῦ μετ' τὸ ὄνομα ταίπουρον, τὰ δὲ μὴ ἀποσταζόμενα στέμφυλα χρησιμοποιοῦνται διὰ τροφήν τῶν προβάτων καὶ τῶν χοίρων.

Εἰς τὸν τόπον μας παράγονται περὶ τὰ 40.000.000 χιλιόγραμμα φρέσκων σταφυλῶν, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ὡς φρούτα εἰς τὰ τραπέζια.

Τὰ ἀμέλια κατέχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἑκτασιν ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον στρεμμάτων. Κυριώτερα σταφυλοπαραγωγὰ μέρη εἶναι ἡ Κρήτη, ἡ Ἀχαΐα, ἡ Ἀττικὴ, ἡ Λάρισα καὶ ἡ Εὐβοία.

Τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης ἐξάγει κατ' ἔτος εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀγγλίαν περὶ τὰ 10.000.000 χιλιόγραμμα φρέσκων σταφυλῶν καὶ ἰδίως τῶν ποικιλιῶν ραζακί καὶ ταχτά.

Οἱ νομοὶ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος, καὶ ἰδίως αἱ Πάτρας, τὸ Αἴγιον καὶ ἡ Ἀμυλῖα, παράγουν περὶ τὰ 8.500.000 χιλιόγραμμα, τὰ ὁποῖα καταναλίσκονται εἰς τὰς ἰδίας πόλεις καὶ τὴν πρωτεύουσάν καὶ ὀλίγα ἐξάγονται εἰς τὸ ἔξωτον.

Ἡ Ἀττικοβοιωτὶα παράγει 2.000.000 χιλιόγραμμα περὶπου, ἡ Εὐβοία 2.500.000 καὶ ἡ Λάρισα περὶ τὰ 3.500.000 χιλιόγραμμα.

Ἡ ἐξαγωγή Ἑλληνικῶν νωπῶν σταφυλῶν γίνεται εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Αὐστρίαν, εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον.

Διὰ νὰ γίνωνται μεγάλας αἱ ῥάγες πρέπει νὰ ἀραιώνωνται οἱ βότρυες ὀλίγον μετὰ τὴν γονιμοποίησιν τοῦ ἀνθους. Κατόπιν καθαρίζονται οἱ βότρυες ἀπὸ τῆς χαλασμένης ῥάγης. Τὸ σταφύλι εἶναι κατὰλληλον διὰ μάζευμα, ὅταν εἶναι ἀρκετὰ ὠριμὸν, ἀλλὰ ὅχι καὶ πολὺ, διότι τότε σαπίζει κατὰ τὴν μεταφοράν.

ΟΙ ΤΡΩΓΛΟΔΥΤΑΙ ΠΡΟΓΟΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΑΠΙΣΤΕΥΤΟΣ ΜΕΓΑΣ... ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ

Τὰ σύνεργα, ὅπλα καὶ ἐργαλεῖα τοῦ Μουστεριανοῦ πολιτισμοῦ, ἀποτελοῦν καταφανὴ πρόδον ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνα τῶν δύο παλαιότερων πολιτισμῶν, τοῦ Χελλαιῶν καὶ τοῦ Ἀχελαιῶν.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν Μουστεριανὴν περίοδον, μόνον μέσα εἰς σπήλαια εὐρέθησαν μέχρι τοῦδε μνημεῖα τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου. Αὐτὸ καὶ μόνον χαρακτηρίζει τὴν κατάστασιν τοῦ μακρυνοῦ μας προγόνου, ὁ ὁποῖος, ἀνῆλθε μερικὴ βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ δὲν διατίθεται τῶρα πλέον ὅπως τὰ ζῶα, λίγο ἢ πολὺ ὅπου λάχει καὶ ἀναλόγως τῶν καιρικῶν συνθηκῶν.

Ὅπως δὲν νοεῖται σήμερον ἄνθρωπος πολιτισμένος δίχως στέγην, ἄλλο τόσο δὲν ἐνόει ὁ ἄνθρωπος τῆς Μουστεριανῆς ἐποχῆς τὴν διάβωσιν εἰς τὸ ὑπαίθριον. Καὶ ἂν σήμερον, λόγοι οἰκονομικοὶ δυνατόν νὰ δημιουργήσουν ἀστέγους ἢ ἀλήτας, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῶν τόσον διαφορετικῶν οἰκονομικῶν ὄρων, ἀποκλείεται τὸ ἐνδεχόμενον τῶν «ἀστέγων», ἐκτὸς πλέον ἔξω αὐτοὶ εὐρίσκονται εἰς ἀνάστησιν «στέγων» καλυπόμενοι ἐκείνης τὴν ὁποίαν οἰκιοθελῶς ἢ κατόπιν κινδύνων ἀπὸ μέρους ζῶων ἐγκατέλειπον.

Ἡ συστηματικὴ αὐτὴ στέγασιν εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιότερων σταθμῶν τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Τὰ σπήλαια ἐκεῖνα ὑπῆρξαν αἱ πρώται κοιτίδες τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

Προφανέστατα, ὁ ἄνθρωπος, εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐμφανιστέως του, ἔδειξεν ὅτι εἶναι κατ' ἐξοχὴν «ζῶον πολιτικόν» — κοινωνικὸν διπλοδὴ — ὡς τονίζει ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ πολλὰ πείθουν ὅτι κατὰ τὰς δύο πρώτας περιόδους τοῦ πολιτισμοῦ του, ἡ κοινωνία ἐκείνη ἦτα χαλαρωτὴ ἐἰς τοὺς δεσμούς της. Οἱ πλείστοι ἄνθρωποι, ἔξω μεμονωμένως ἢ τὸ πολὺ κατ' ἀγέλας, συναθροίζομεν ἀναλόγως τῶν καιρικῶν κινδύνων ἢ τῶν κινδύνων τοῦ περιβάλλοντος καὶ διασκορπιζόμεναι, ὡς παρήρχοντο οἱ λόγοι πρὸς τὰς προεκάλουν.

Τώρα, ὅμως, ὅλα ἔχουν ἀλλάξει. Ἡ ἐξίς τῆς στέγης, ἔστω καὶ ἐντὸς σπηλαίου, συνδέει τοὺς ἀνθρώπους μεταξύ των. Ἀκόμη ὁ θεσμός τῆς οἰκογενείας εἶναι τελειῶς ἀγνωστός. Κἀν οὔτε ἔχει ἐμφανισθῇ προανῶς ἡ μητριαρχία, διὰ λόγους οἱ ὁποῖοι ἐξετάσθησαν εἰς τὰς περὶ τῆς Κοινωνιολογίας. Ἐν τούτοις, ἡ πρώτη ἀνθρωπίνη κοινωνία ὑπάρχει.

Δὲν κατέχομεν θετικὰς καὶ ἀκριβεῖς λεπτομερείας, διὰ τὴν κοινωνίαν ἐκείνην τῶν τραυλοδυτῶν, ἀπὸ διαφόρων ὅμως ἀναπαραστάσεων προκύπτει, ὅτι τὸ συναίσθημα τῆς κοινῆς ἀσφαλείας, ἡ πείσις τῆς ἀνάγκης, ἡ ἐντύπωσις τοῦ κοινῶ συμφέροντος, ὅλα αὐτὰ συνδέουν τοὺς συγκατοίκους τοῦ αὐτοῦ σπηλαίου, ὅπου κρατεῖ ἤδη μὴ ἐσωτερικὴ «οἰκονομία» ἐν τῇ κυριολεξίᾳ τῆς. Ἐστὼ καὶ ὁποῦνδήποτε δηλαδὴ ἐνὸς βεβαίως ἀγροφί, διέπουν τὸ σύνολον τὸ στεγασμένον ὑπὸ κοινὴν στέγην. Ἡ γενικὴ ἀρχὴ ἢ διέπουσα τὰς σχέσεις ταύτας ἦτο προφανέστατα ἡ ἀρχὴ τῆς ἀ-

μειβαίας ἀσφαλείας, πρῶτον, τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν πρὸς ζωὴν, δεύτερον, ἡ κοινὴ ἀμυνα κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ. Ἀπ' ὅλα αὐτὰ, ἐνδιαφέρουν περισσότερο, αἱ οἰκονομικαὶ σχέσεις τῆς πρωτογενούς κοινωνίας τῶν τραυλοδυτῶν. Αἱ σχέσεις καταναλώσεως, πρέπει νὰ ἦσαν προγενέστεραι τῶν σχέσεων παραγωγῆς, διότι αἱ τελευταῖαι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ρυθμισθοῦν παρὰ μόνον κατόπιν συνεννοήσεως, ἐνῶ αἱ πρώται ἐξεδηλοῦντο ἐξ ὁρμεμύτου. Ἀς φαντασθῶμεν, ὅτι μέσα εἰς ἓνα σπήλαιον, εὐρέθησαν πρωτόγονοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι, ἂν μὴ τί ἄλλο, ἔχουν τοῦλάχιστον τὴν ἰδέαν τῆς συγκατοικίσεως, ἔστω καὶ κατὰ περιόδους. Φυσικὰ, ὁ καθεὶς ἔχει τὰ πρὸς συντήρησιν του, τὰ ὅποια ἔφερον εἰς τὸ σπήλαιον, προερχόμενα ἀπὸ τὸ κυνήγιόν του, ἀπὸ τὴν ἀλίαν ἢ ἀπὸ τὰ δάση. Ἀς υποθέσωμεν τώρα, ὅτι εἰς τοῦλάχιστον, μεταξύ τῶν «συγκατοίκων», δὲν ἐπέτυχεν εἰς τὸ κυνήγιον ἢ εἰς τὴν ἀλίαν ἢ εἰς τὴν συγκατοικίαν καρπῶν. Δὲν ἔμεινε θεοδωρὸς μετ' αἰσθῆς ἐσταυρωμένος διὰ ν' ἀποθάνῃ ἐξ ἀστίας. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη διάφοροι λόγοι τὸν ἔκαμαν νὰ ὑποστή μοιρολατρικῶς τὴν τύχην του, πάλιν τὸ αἶσθημα τῆς πείνης θὰ ἐξήγειρεν ἐντὸς του τὸ ἐνστικτὸν τῆς συντηρήσεως, ὅποτε ὁ ἄνθρωπος αὐτός, διακυβεύων τὰ πάντα, ἢ ἐπρεπε νὰ θυσίῃ ἢ ἄλλους ἀνθρώπους μεταξὺ τῶν «συγκατοίκων» του ἢ νὰ θυσιασθῇ αὐτός ἀπὸ μέρους τῶν ἀμυνομένων.

Δὲν ἀποκλείεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦλάχιστον νὰ συνέβαινον αὐτὸ καὶ νὰ μὴ ἦσαν μάλιστα περισσότεροι οἱ περναλέοι, ὅποτε ὁ ὅλος συνοικισμὸς θὰ εὐρίσκετο ὑπὸ διαρκὴ ἐμφύλιον σφαγισμόν. Κάποτε, τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ανταγωνισμοῦ, θὰ ἐκέντρισαν τὸ ἐνστικτὸν τῆς αὐτοσυντηρήσεως, ὅποτε αὐτομάτως ἐπῆλθεν ἡ κατανόησις τοῦ συμφέροντος πρὸς κοινὸν καταμερισμὸν τῶν ἀγαθῶν. Θὰ ἐγένετο λοιπὸν «μοιρασιά», διὰ νὰ λείψουν οἱ περναλέοι.

Ἀλλὰ, εἴτε διότι τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας δὲν θὰ ἦσαν πάντοτε ἀφθονα, εἴτε διότι ἡ ἔννοια τῆς οἰκονομίας ἔκαμε τοὺς συνοίκους νὰ σκεφθοῦν περὶ τῶν κακῶν ἡμερῶν, μοιραῖως ἐπεστήθη ἡ προσοχὴ τῶν ἐργαζομένων ἐπὶ τῶν τυχόν ἀνθρώπων εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ἐπέβαλον οἱ πρώτοι καὶ περισσότεροι, τὸ καθῆκον τῆς ἐργασίας.

Ἀπὸ αὐτοῦ εἶναι εὐεξήγητος ὁ πρῶτος ὑποτυπώδης καταμερισμὸς ἐργασίας, συνιστάμενος ὅχι εἰς τὸν κατ' ἄτομον καταμερισμὸν, ἀλλὰ εἰς τὸν καταμερισμὸν τῶν ἐργαλειῶν. Δηλαδή, εἶναι πλέον ἢ πιθανόν, ὅτι εἰς τοὺς συνοικισμούς ἐκείνους, δὲν ὑπῆρχον ἐπαγγέλματα, ὡς τὰ ἐννοούμεν σήμερον καὶ ὅτι ὅλοι ἐργάζοντο εἰς ὅλας τὰς ἐργασίας. Εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι ἡ καθὲ κατηγορία ἐργασιῶν εἶχε τὰ εἰδικὰ της ἐργαλεῖα. Περί τῶν ἐργαλειῶν αὐτῶν μὲς πληροφοροῦν τὰ εὐρήματα, μέσα εἰς σπήλαια τῆς Μουστεριανῆς περιόδου. Κα-

τα κανόνα, εὐρίσκομεν ὅλα τὰ ἐργαλεῖα περὶ ὧν προηγουμένως ἀμιλλήσαμεν, ἀλλὰ περισσότερον κατεργασμένα. Εὐρέθησαν ὅμως δύο εἰδῶν διάφορα δείγματα, τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν τόσον ἐνωρὶς ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν ὅπῳ τὰ μνημεῖα αὐτὰ ἀνωτέρου πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς εἶναι ἓνα εἶδος «ἐξύστρα». Δὲν εἶναι δὲ μία ἢ «ἐξύστρα», ἀλλὰ πολλὰ καὶ εὐρέθησαν ὀλίγον ἢ πολὺ παντοῦ ὅπου ἤλθον εἰς φῶς ἐργαλεῖα τῆς Μουστεριανῆς περιόδου. Ἡ ἐξύστρα αὕτη εἶναι λεῖα ἀπὸ τὴν μίαν ὀψιν, καμπωλὴ τῆς δὲ, καὶ λεπτοκατεργασμένη ἀπὸ τὴν ἄλλην. Καὶ ἐγεννήθη τὸ πρόβλημα, περὶ τοῦ τί ἀρὰ γένηται... ἔξωθεν οἱ μακρονοὶ ἐκείνοι πρῶτοι τοῦ πολιτισμοῦ μετὰ τὰς ἐξύστρας αὐτάς. Μετὰ πολλὰς ἐρεῦνας, εὐρέθη ἡ κλεῖς τοῦ μυστηρίου. Ἐξέον ἀπλούστατα δέσματα ζῶων.

Μετχειρίζοντο λοιπὸν τὰ δέρματα πρὸς διαφόρους χρήσεις καὶ πρὸ παντὸς πρὸς ἐνδυμασίαν των. Τώρα ἐξηγοῦνται σὺν ἄλλοις εἰδῶς σύνεργα, αἰχμηρὰ, μετ' ὅλην ἀνὰ τὴν μίαν των ἄκρην. Ἐχομεν εὐτὼ τὰς πρώτας λιθινὰς βελόνας, χονδροειδῆς, ἀλλὰ βελόναι. Ὡστε ὁ πρόγονος, τώρα ἐνδύεται καὶ διὰ νὰ ἐνδυθῇ, ῥάπτει τὰ ἐνδύματά του.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐταὶ αἱ κατακτήσεις του. Ἐξημερώνει ἀγρία θηρία, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται ὡς ὑπηρετὰς του. Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ, ὁ πολιτισμὸς τοῦ Ταραντοῦ.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ

(Συνεῖα ἐκ τῆς σελ. 570)

τῶν ἀποτελούν τὸ λαμπρὸν Πάνθεον τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς ἀκμῆς. Τότε ὁ Περικλῆς μετ' αὐτῶν ἐργάσθη καὶ σὺμβουλον τὸν Φειδιαν προέβη εἰς τὴν δημόσιον τῶν ἀγαθῶν ἐργῶν τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Παρθενῶνος, τῶν Προπυλαίων, τοῦ Ὁδείου τοῦ Μητροῦ, τοῦ ναοῦ τῆς Δήμητρας εἰς τὴν Ἐλευσίαν, τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος εἰς τὸ Σούνιον καὶ ἄλλων μνημείων καὶ ἱερῶν, ποὺ ἔμειναν εἰς τοὺς αἰῶνας διὰ νὰ ὁμιλοῦν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τὸ ἑλληνικὸν θάμα.

Μετ' αὐτοῦ τὴν Ἀσπασίαν τὴν Μηλισίαν, τῆς ὁποίας ὁ οἶκος εἶχε καταστῆ πνευματικὸν κέντρον, ὅπου συντηρῶντο καὶ ἀντιλάσσαν τὰς γνώμας καὶ τὴν σοφίαν των οἱ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης, ἐγνώρισε τὴν εὐτυχίαν. Ἡ συκοφαντία καὶ ἡ κακολογία δὲν ἔλειπε, ἀλλὰ ὁ Περικλῆς ἔχων συνειδησὴν τοῦ μεγάλου ἔργου του, τὴν ἀντιμετώπιζε μετ' ὀλίγῃ ὑπὸν γολήν, ποὺ ἀποτελοῦσε μίαν ἐκ τῶν λαμπρῶν ἀρετῶν του. Ἀπέθανε τὸ 429 π. Χ. εἰς ἡλικίαν 62 ἐτῶν, ὅταν ἦτο χρῆσιμος ἀκόμη διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ συνεχιζομένου πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ἐτάφη εἰς τὸν ἕξω Κεραμεικόν, πλησίον τῶν τάφων τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων Ἀθηναίων. ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ.

Η ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ

Μυθιστόρημα του μεγάλου αγγλου

* Ημουν ξαπλωμένος πάνω στον πάγκο των κωπηλατών της μικρής θάρκας ούτε κι' εγώ ξέρω για πόσον καιρό. Σκεφτόμουν πώς αν είχα τη δύναμη θα έπιναν το νερό της θάλασσας για να γίνω τρελλός και να πεθάνω πιο γρήγορα. Καθώς ήμουν έτοιμο, ξαπλωμένος είδα να έρχεται προς το μέρος μου, από την άκρη του ορίζοντα ένα πλοίο, χωρίς όμως και να του δώσω ιδιαίτερη σημασία. Χωρίς άλλο, ο νούς μου ανάζητοσε την περιπέτεια, γὰ θυμούμαι πολύ καθαρά όλα όσα συνέβησαν. Θυμώμαι το λίκνισμα των κυμάτων που μου έφερνε ζάλη και τον αδιάκοπο χορό του καραβιού στον ορίζοντα. Είχα ακόμα την απόλυτη πεποίθηση πως είχα κι' άλλες πεθάνει και σκεφτόμουν με πικρήν ειρωνεία πόσο άνωφελα έθθανε, πόσο άργα και πόσο ελάχιστά η βοήθεια κείνη, για να με βρῆ ακόμα ζωντανό.

Για κάμποσο καιρό που μου φάνηκε ατελείωτος έμεινα πάνω σε κείνο το πάγκο με το κεφάλι ακουμπισμένο στην άκρη του σκαριού και έβλεπα να πλησιάζει κουνιστή και λυγιστή η γολέττα. Ήταν ένα μικρό καραβάκι με πανιά λατινικής έποχης, που έτρεχε με δύναμη κόντρα στον άνεμο. Ούτε μια στιγμή δεν μου ήλθε η ιδέα να προσπαθήσω να τραβήξω την προσοχήν του και από τη στιγμή που ξεχώρισα καθαρά τα πλευρά του και το μέρος όπου ξαναβρήκα τον έαυτό μου, μέσα σε μια όπισσα καμπίνα οι αναμνήσεις μου είνε συγχυμένες. Έχω ακόμα την άοριστη έντοπωσι πως μ' ανασήκωσαν έως το πέραςμα ανάμεσα στην πρύμνη και την πλώρη και πως είδα ένα κοκκινωπό μούτρο, γεμάτο φακίδες, με κόκκινα μαλλιά και κόκκινα χείλια, που με κύταζε από ψηλά την γέφυρα. Έχω ακόμα την έντοπωσι πως είδα κι' ένα άλλο πρόσωπο, πολύ μελαχρινό, με παράξενα μάτια πολύ κοντά στο δικό μου. Μά ως που να τα ξαναδω, μου φάνηκε πως ήταν εφιάλτης. Μου φάνηκε πως θα έχυσαν έπειτ' από λίγο μέσα από τα σφιγμένα μου δόντια κάποιο υγρό κι' αυτό ήταν όλο.

Για πολλόν καιρό έμεινα αναίσθητος. Ή καμπίνα όπου ξύπνησα στο τέλος ήταν στενή και μάλλον θρόνικη. Ένας άνθρωπος αρκετά νέος, με ξανθά μαλλιά, με κίτρινο πυκνό μουστάκι και το κάτω χέλος γεμμένο προς τα κάτω, ήταν καθισμένος κοντά μου και κρατούσε το χέρι μου. Για μια στιγμή κυτταχτήκαμε χωρίς να μιλήσουμε. Τα μάτια του ήταν γκριζα, υγρά και χωρίς έκφραση.

Τότε πάνω ακριβώς από το κεφάλι μου, άκουσα ένα θόρυβο, σαν τον θόρυβο σιδερένιου κρεββατιού που το μετακινούν και το υπόκωφο και θυμωμένο μουγκρητό κάποιου μεγάλου ζώου. Ταυτόχρονας ο άνθρωπος μίλησε και επανέλαβε την έρωτησή του!

—Πώς νοιώθετε τώρα;

Πιστεύω πως αποκρίθηκα ότι ήμουν καλύτερα. Δε μπορούσα να καταλάβω πως

"Όσοι παρηκολούθησαν το μυθιστόρημά μας ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ του Ουέλλας δεν χρειάζονται παρότρυνσιν διά να παρακολουθήσουν το νέον μυθιστόρημα του «Ηλίου»

Η ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΜΟΡΩ

του αυτού συγγραφέως

Διά τους άλλους έχομεν να κάμωμεν την σύστασιν να δηλώσουν να διαβάσουν το πρώτον μέρος εις το τεύχος αυτό. "Επειτα δεν θα χρειασθούν παρακινήσιν. Θα παρακολουθήσουν με αγωνίαν το μοναδικής συλλήψεως και μοναδικής δυνάμεως έργον

είχα θρεθί εκεί πέρα και ο άνθρωπος θα διάβαζε στα μάτια μου το έρώτημα που δε μπορούσα να προφέρω.

—Σας θρήκαμε μέσα σε μια θάρκα, πεθαμένο της πείνας.

Το πλοίο λεγόταν «Περήφανη κυρία» και είχε πάνω στο κατάστρωμα παράξενους λεκέδες.

Εκείνη τη στιγμή έφερα τα βλέμματά μου στα χέρια μου. Ήταν τόσο αδυνατισμένα που μοιάζανε με δερμάτινα σακκούλια γεμάτα κόκκαλα. Καθώς τα είδα ξαναθυμήθηκα.

—Πάρετε λιγάκι από τουτό δω, είπε και μου έτεινε κάτι σαν δηλητήριο, κόκκινο και παγωμένο. Είσατε τυχερός που σ'ας περισυνέλλεξε πλοίο που είχε γιατρό.

Μιλούσε άρθρώνοντας κάπως έλαττωματικά, σὰ να ψεύδιζε.

—Ποιό είνε το πλοίο αυτό; πρόφερα άργά, με φωνή που είχε γίνει πια θραχνή έπειτα από τη μακρόχρονη σιωπή μου.

—Είνε ένα μικρό πλοίο που έρχεται από το Άρικό και το Γκαλάο. Το λένε Κόκκινη Τύχη. Δεν ρώτησα από ποιό τόπο προέρχεται. Χωρίς άλλο από τη χώρα των τρελλών. Έγώ είμαι ταξιδιώτης. Μπαρκάρια στο Άρικό.

Ο θόρυβος ξανάρχισε πάνω από το κεφάλι μου. Ήταν ένα μίγμα από φοβερά μουγκρητά και ανθρώπινες φωνές. Ύστερα μια φωνή έδωσε την έντολή της σιωπής.

—Είσατε σχεδόν πεθαμένος, φώναξε ο συνομιλητής μου. Φτηνά την γλυτώσατε. Άλλά τώρα σ'ας μετάγγισα στις φλέβες λίγο αίμα. Νοιώθετε πόνο στα χέρια; Είνε οι έννοιες. Μείνατε αναίσθητος επί τριάντα ώρες.

Σκεφτόμουν άργά, άργά. Ξαφνικά με

άπέσπασαν από την όνειροπόλησί μου γαυγίσματα σκυλιών.

Μπορώ να πάρω λίγη στερά τροφή; ρώτησα.

—Χάρis σε μένα! άπάντησε αυτός. Σας ψήσανε άρνι.

—Άλλά, συνέχισε αυτός με μικρό διαταγμό, πεθαίνω από την έπιθυμία να μάθω πώς θρεθήκατε μονάχος σε κείνη τη θάρκα.

Μου φαίνεται πως διέκρινα στα μάτια του κάποιον έκφραση ύποψιας.

—Στο διάβολο, αυτά τα ούρλιασματα. Και βγήκε θιαστικά από την καμπίνα.

Τόν άκουσα που συζητούσε πολύ δυνατά με κάποιον που μου φάνηκε πως του άποκρινότανε σ' άκατανόητη γλώσσα. Νόμισα πως η συζήτησις τελείωσε με έζλο, μά όσο γι' αυτό έλεγαν πως λαθεύανε τ' αυτά μου. Ύστερα ο γιατρός άρχισε να φωνάζει στα σκυλιά και ξαναγύρισε στην καμπίνα.

—Ε, λοιπόν, είπε μόλις πάτησε στο κατώφλι, άρχισετε να μου πητε την ιστορία σας.

Του είπα στην αρχή πως με λέγανε "Εντουαρντ Πρέντικ και πως ενδιαφερόμουν πολύ για τη φυσική ιστορία και πως μ' αυτην έσκότωναν την άνια που μου έδιναν η περιουσία μου και η ανεξάρτητη θέσις μου. Αυτό φάνηκε πως τον ενδιέφερε.

—Κι' εγώ σπούδασα, ώμολόγησε. Σπούδασα βιολογία στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Πάνε δέκα χρόνια τώρα. Άλλά συνεχίστε... συνεχίστε. Πάστε μου γιατί θρισκόσατε σε κείνο το καράδι;

Του διηγήθηκα το ναυάγιο της «Περήφανης κυρίας» τον τρόπο που γλύτωσα μαζί με τον Κόνσταντ και τον Χέλμερ στη θάρκα, τη φιλονικία που έγινε για τη μοιρασιά και το πως οι δυο σύντροφοί μου, καθώς πιαστήκανε πέσανε μέσα στη θάλασσα.

Η ειλικρίνεια με την όποιαν του διηγήθηκα την ιστορία μου φάνηκε πως τον ικανοποιούσε. "Ενοιωθα φοβερή αδυναμία κι' είχα μιλήσει με σύντομες, συγκεκριμένες φράσεις. "Όταν τελείωσα, άρχισε να μιλάει για τη φυσική ιστορία και για τις βιολογικές του σπουδές. "Όπως φαινόταν, ήταν πολύ συνηθισμένος σπουδαστής της Ιατρικής και σε λίγο άρχισε να μιλάει για το Λονδίνο και την ευχαρίστησι που μπορεί να εύρη κανείς ζώντας εκεί. Μου διηγήθηκε μάλιστα μερικά ανέκδοτα.

—Όλα αυτά τα άφησα, έδω και δέκα χρόνια. Ήμουν τότε νέος και διεσκέδαζα! Άλλά ήμουν πολύ θλάκας! Σαν έγινε είκοσιένος έτους τα είχα φάει όλα. Μπορώ να πω πως η ταρινή μου ζωή είνε πολύ διαφορετική. Άλλά πρέπει να πάω να δω τί κάνει με το άρνι σας αυτός ο θλάκας ο μάγερας!

Το μούγκρισμα πάνω από το κεφάλι μου ξανάρχισε ξαφνικά με τέτοιο τρόπο και τέτοιο τρομερό θυμό, ώστε ρίγησα.

—Τί τρέχει λοιπόν; φώναξα. Μά η πόρτα ήταν κλεισμένη.

Εκείνος γύρισε σε λίγο με το θρασμα-

ΙΑΤΡΟΥ ΜΟΡΩ

συγγραφέως ΟΥΕΛΛΙΣ

νο άρνι και η όρεκτική μυρωδιά του με έκανε να λησμονήσω να τον ρωτήσω για τις φωνές του ζώου που είχα άκούσει.

Όλη την ημέρα έφαγα πολλές φορές σε διαφορετική κάθε φορά ποσότητα και άνεκτησα λίγο από τις δυνάμεις που είχα χάσει κατά τις όκτώ εκείνες ημέρες, της πείνας και του πυρετού και μπόρεσα να πάω από την κοκέτα μου έως το παραθυράκι για να δω τα πράσινα κύματα που έσπασαν με όρμη έπάνω μας. Άντελήφθηκα πως η γολέττα έτρεχε αντίθετα στον άνεμο. Ο Μονγκόμερυ, έτοι τον έλεγαν τον ξανθό γιατρό, μπήκε καθώς στεκόμουν εκεί θόριος και του ζήτησα τα ρούχα μου. Τα ρούχα με τα όποια είχα σωθῆ από το ναυάγιο, μου είπε, τα πέταξαν. Μου δάνεισε δικά του ρούχα της δουλειάς, αλλά έπειδή ήταν πολύ ψηλός και αρκετά παχύς, μου άρχόντουσαν πολύ μεγάλα.

Άρχισα να μιλά τότε για διαφορετικά πράγματα και έμαθα ότι ο πλοίαρχος ήταν μέσα στην καμπίνα του μισομεθυμένου. Καθώς ιτυνόμευα, τον ρώτησα που πήγαινε το καράδι. Άπάντησε ότι πήγαινε στη Χαβάι άλλ' ότι αυτός θα ξεμπαρκάρζε πρωτίτερα.

—Πού; ρώτησα.

—Σ, ένα νησί... όπου κατοικώ. Άπό όσα ξέρω δεν έχει όνομα.

Με κύταξε με το κάτω χέλος κρεμασμένο, με ύφος τόσο σατισμένο, ώστε άντελήφθηκα ότι η έρώτησίς μου τον ένοχλούσε.

—Είμαι έτοιμος είπα και αυτός βγήκε πρώτος από την καμπίνα.

Στη σκάλα ένας άνθρωπος μ'ας έφραζε το δρόμο. Στεκόταν όρθιος στα πάνω σκαλοπάτια. Ήταν άσχημος, κοντός, χοντρός και άδέλιος, καμπουριασμένος, με τριχωτό και το κεφάλι χωμένο στους ώμους. Φορούσε ένα κοστούμι από οκούρο μπλέ σέρζ. Άκουσα τους σκύλους που γαύγισαν μανιασμένα και άμέσως ο άνθρωπος κατέθηκε όπισθοχωρώντας. Τον έσπρωξα για να μην ανατραπώ κι' αυτός γύρισε προς έμένα με ζωώδη ενεργητικότητα.

Το μαύρο του πρόσωπο που έβλεπα για πρώτη φορά μ' έκανε ν' ανατριχιάσω. "Ετσι καθώς επρόβαλλε προς τα έμπρός έκανε την έντοπωσι ρύγχους και το μισάνοχο, τεράστιο στόμα του έδειχνε δυο σειρές άσπρα δόντια πιο μεγάλα από όσα είδα ποτέ σ' άνθρωπινο στόμα. Τα μάτια του ήταν κοκκινισμένα από το αίμα και μονάχα γύρω, γύρω στα κόκκινα τσίνουρα έπληρχε ένας κύκλος λευκός έξαιρετικά στενός. Σ' όλο εκείνο το πρόσωπο ήταν άπλησμένη μια έκφρασις άνησυχίας και ύπερδιεγέρσεως.

—Ο διάβολος να τον πάρη! Πάντα βρίσκεται στο δρόμο μου, είπε ο Μονγκόμερυ.

Ο άνθρωπος παραμέρισε χωρίς να πῆ λέξη. Άνέθηκε ίσαμε πάνω τη σκάλα, παρακολουθώντας χωρίς να θέλω το παράξενο πρόσωπο. Ο Μονγκόμερυ έμεινε μια στιγμή κάτω.

—Έδω δεν έχεις καμιά δουλειά. Ή θέσι σου είνε στην πλώρη, είπε με έπιτακτικό τόνο.

—Εί!.. Εί!.. Αυτοί... δεν με θέλουνε στην πλώρη, ψιθύρισε ο άνθρωπος με το μαύρο πρόσωπο, τρέμοντας με έξαιρετική έγγ, με κάποια θραχνάδα στη φωνή.

—Δεν σε θέλουνε στην πλώρη! Μά εγώ σε διατάζω να πς! φώναξε άπειλητικά ο Μονγκόμερυ.

Ήταν έτοιμος να προσθέσει κάτι, όταν βλέποντάς με, με άκολουθήσε στη σκάλα. Έγώ είχα σταματήσει, με το μισό κορμί έξω και το μισό μέσα, κυττάζοντας και παρατηρώντας ακόμα με έξαιρετική έκπληξι, την άλλόκοτη άσκήμια αυτού του ανθρώπου. Ποτέ δεν είχα ιδῆ πρόσωπο τόσο ύπερβολικά άποκρουστικό και όστοςο—αν επιτρέπεται η αντίφασις αυτή—είχα ταυτόχρονας την παράξενη έντοπωσι ότι κάπου είχα ιδῆ, ούτε και εγώ δεν ήξερα ποῦ, τα ίδια χαρακτηριστικά και τις ίδιες χειρονομίες που τώρα με κατέπλησαν. Άργότερα σκέφθηκα πως θα τον είχα ιδῆ καθώς με άνέβαζαν στο κατάστρωμα άλλ' και αυτό δεν ικανοποίησε την ύποψία μου ότι τον είχα συναντήσει προηγουένως. Μά ποιός λοιπόν μπορεί να ξεχάσει ένα τόσο παράξενο πρόσωπο, που το είδε μια φορά, μέσα σε όποιεσδήποτε συνθήκες;

Η κίνησι που έκανε ο Μονγκόμερυ για να με άκολουθήσει άπέσυρε την προσοχή μου από τον παράξενο άνθρωπο και έστρεψα το βλέμμα πάνω στο κατάστρωμα της μικρής γολέττας. Οι θόρυβοι που είχα άκούσει προηγουένως με είχαν προετοιμάσει κατά το ήμισυ γι' αυτό που έβλεπα. Άσφαλώς, ποτέ πριν δεν είχα ιδῆ κατάστρωμα τόσο άπειριποίητο. Ήταν σχεδόν έξ. όλοκλήρου γεμάτο άκαθαρόεσκαί βρωμίες άπερίγραπτες. Η άγέλη των σκυλιών που όυλιάζαν ήτανε δεμένη στο μεγάλο κατάρτι με άλυσιδες. Μόλις με είδαν άρχισαν να γαυγίζουν και να πηδούν κατά το μέρος μου. Κοντά στο μπροστινό κατάρτι ένα μεγάλο ποδια ήτανε ξαπλωμένο μέσα σ' ένα σιδερένιο κλουβί, πολύ μικρό, ώστε να μπορεί να στριφογυρίζη με την άνεσί του. Άκόμη πιο πέρα, άκουμπισμένες στο τοίχωμα της δεξιάς μεριάς του πλοίου, πελώριες καγκελωτές κάσες περιείχανε λαγούς και έμπρός μια περούθια νη προβατοκάμηλος ήτανε στριμωγμένη μέσα στα τοίχωματα ενός στενού κλωθού. Τα σκυλιά φορούσανε πέτσινα φλιώτρα. Ο μόνος άνθρωπος που θρισκότανε πάνω στο κατάστρωμα ήταν ένας αδύνατος και σιωπηλός ναύτης που κρατούσε το τιμόνι.

Τα πανιά, θρόνικα και μπαλωμένα φούσκωναν στον άνεμο. Φαίνεται πως το καράδι είχε άνοιξει όλα του τα πανιά. Ο ούθη και προχωρούσε στην πλώρη κλονιζόμενος. Άρπάχτηκε από τα κάγκελλα και κύταζε τους σκύλους γυρίζοντας το κεφάλι πάνω από τον ώμο του. Ο κοκκινωμάλης γελοός δυνατά, ευχαριστημένος.

—Καπετάνιε, έμένα δεν μ' άρέσουν αυτά

κοντά από τον τιμονιέρη, γύρισαμε πίσω, άκουμπήσαμε στα κάγκελλα και κυττάσαμε για μια στιγμή πλάι, πλάι τα νερά που σπούσαν άφρίζοντας πάνω στη γολέττα και τις πελώριες φουσκάλιδες που χορεύανε και χάνονταν στο άσπρο αλάκι που άνοιγε περνώντας το καράδι. Γύρισα κατά το κατάστρωμα που ήτανε γεμάτο ζώα και άκαθαρόεσκα.

—Θηριοτροφείο του Ώκεανού; ρώτησα.

—Ετσι μοιάζει, άποκρίθηκε.

—Και τ θα τα κάνουν αυτά τα ζώα; Μη τυχόν ο καπετάνιος νομίζει πως θα μπορέσει να τα πουλήσει στους Ιθαγενείς του Ειρηνικού;

—Ετσι θα νόμιζε κανείς, δεν είν' έτσι; είπε πάλι ο Μονγκόμερυ και ξανακύτταξε το άφρισμένο αλάκι.

Ξαφνικά άκούσαμε δυνατό γαύγισμα και ύστερα θρισές που προέρχονταν από το μέρος της σκάλας και ο έσχημος άνθρωπος με το μαύρο πρόσωπο βγήκε θιαστικά έξω στη γέφυρα. Βλέποντάς τον οι σκύλοι, που είχανε σωπάσει, άφου θάρεθηκαν να γαυγίζουν έμένα. Ξανάρχισαν να ούρλιάζουν και να μουγκρίζουν κουνώντας δυνατά τις άλυσσιδες τους. Ο μαύρος έδίστασε μια στιγμή μπροστά τους και αυτό έπέτρεψε στον άνθρωπο με τα κόκκινα μαλλιά που τον κυνηγούσε να του κατεβάσει μια τρομερή γροθιά ανάμεσα στους ώμους. Ο κοκκινωμάλης που φορούσε ένα θρόνικο κοστούμι από σέρζ, έβαλε τότε ένα μουγκρητό χαράς και στάθηκε εκεί κλονιζόμενος και κινδυνεύοντας να πέση πίσω στη σκάλα ή να πέση έμπρός πάνω από το θύμα του.

Τη στιγμή που είχε φανῆ ο δεύτερος άνθρωπος ο Μονγκόμερυ ανατρίχιασε δυνατά.

—Εί εκεί πέρα! φώναξε ξηρά.

Δυό ναύτες παρουσιάσθηκαν.

Ο μαύρος που έβγαζε παράξενες κραυγές σαν ούρλιασματα, μαζευτόταν για να σωθῆ από τα νύχια των σκυλιών χωρίς να πηγαίνει κανείς να τον βοηθήσει. Τα μανιασμένα ζώα έκαναν ό,τι μπορούσαν για να μπορέσουν να τον δαγκώσουν μέσα από τα λουριά των φλιώτρων τους. Τά γκριζα και εύλύγιστα σώματά τους χτυπιόντανε καθώς τσακόνονταν πειδ να πρoσπώση πάνω στο μαύρο, που κυλιότανε προς έλας τις κατευθύνσεις. Οι δυό ναύτες κυττάζανε τη σκηνή σὰ να θρισκόντανε μπροστά σε άπαραμίλλη διασκέδασι. Ο Μονγκόμερυ άφησε να τον διαφύγη ένα έπιφώνημα θυμού και προχώρησε κατά την άγέλη.

Εκείνη τη στιγμή ο μαύρος είχε σηκωθεί και προχωρούσε στην πλώρη κλονιζόμενος. Άρπάχτηκε από τα κάγκελλα και κύταζε τους σκύλους γυρίζοντας το κεφάλι πάνω από τον ώμο του. Ο κοκκινωμάλης γελοός δυνατά, ευχαριστημένος.

—Καπετάνιε, έμένα δεν μ' άρέσουν αυτά

τά πράματα, είπε ο Μονγκόμερυ, κουνώντας το από το χέρι.

«Εγώ θρυσκόμουν πίσω από το γιατρό. Ο καπετάνιος γύρισε και κύτταξε το συν-ομιλήτη του με τα άπλανη μάτια του μεθυσμένου.»

—Τί;.. Ποιος θα... Δεν σ'ας άρέσουν; ρώτησε... Βρωμογιατρέ! Κοκκαλοπριονιστή! πρόσθεσε, κυττάζοντας το Μονγκόμερυ με κοιμισμένο ύφος.

Προσπάθησε ν' απελευθερώσει το χέρι του, άλλ' έπειτα από δυό ανώφελες προσπάθειες θύβισε τις μεγάλες κόκκινες χειροϋλκες του στις τσέπες της μπλούζας του.

—Ο άνθρωπος αυτό είνε επιβάνης, συνέχισε ο Μονγκόμερυ, και σ'ας συμβουλεύω να μη ξανασηκώσετε πάνω του το χέρι σας.

—Άμε στο διάβολο! ούρλιασε ο καπετάνιος. Κάνω εκείνο που θέλω πάνω στο καράβι μου.

Έκανε στροφή για να φύγει.

«Εγώ έλεγα πως ο Μονγκόμερυ βλέποντας τον μεθυσμένο θα τον άφηνε. Μ' αυτός μόνο που έχλώμισε πιο πολύ και άκολουθησε τον πλοίαρχο.»

—Ακούστε καλά, καπετάνιε. Δεν θέλω να κακομεταχειρίζονται αυτό τον άνθρωπο. Από τη στιγμή που πάτησε το πόδι του στο καράβι δεν έπαψαν να τον πειράζουν.

Οι άτμοι του ολονπνεύματος έμπόδισαν για μία στιγμή τον πλοίαρχο ν' απαντήσει. —Βρωμογιατρέ! ήταν το μόνο που θεώρησε άπαραίτητο ν' απαντήσει.

Είδα καλά πως ο Μονγκόμερυ είχε πολύ άσχημο χαρακτήρα και πως το τσάκωμά εκείνο έπρεπε να είχε τελειώσει πρό πολλού.

—Είνε μεθυσμένος, δεν θα καταφέρετε τίποτα, είπα εγώ, κάπως ύποχρεωτικά.

Ο Μονγκόμερυ έσώπασε άπαίσιος το κρεμασμένο του χεῖλος.

—Πάντα είνε μεθυσμένος. Πιστεύετε πως αυτό είνε δικαιολογία για να χτυπάει τους άπιβάτες;

—Το καράβι μου, άρχισε ο πλοίαρχος βελχίζοντας με άστοχείς χειρονομίες τα κλουδιά, το καράβι μου ήταν καθαρό καράβι... Κυττάχτε το ήσαν. (Άσφαλώς θα ήταν περισσότερο καθαρό). Το πλήρωμά μου ήταν καθαρό και έντιμο..

—Δεχθήκατε να πάρει τα ζώα.

—Θά ήθελα να μην έβλεπα ποτέ το καραμαμένο σας μούτρο. Τί διάβολο τά χρειάζεστε.. τά ζώα σ' ένα τέτοιο νησί! Και ύστερα, ο υπηρέτης σας;.. Θαρρούσα πως ήταν άνθρωπος.. μά αυτός είνε τρελλός. Δεν έχει καμιά δουλειά στην πρύμνη. Θαρρείτε πως όλο το καταραμένο καράβι είνε δικό σας;

—Από την πρώτη μέρα οι ναύτες σας δεν έπαψαν να πειράζουν τον κακομοίρη τον διάβολάκο.

—Ναί. Τέτοιος είνε. Διάβολος, άπαίσιος διάβολος. Οι άνθρωποι μου δε μπορούν να πόν ύποφέρουνε. Έγώ δεν θέλω να τον βλέπω. Κανείς δεν μπορεί να τον ύποφέρει. Ούτε κι' εσείς.

Ο Μονγκόμερυ τόν διέκοψε.

—Αδιάφορο. Έσείς πρέπει να τον αφήσετε ήσυχο.

Έτόνιζε τά λόγια του με ένεργητικά κουνήματα του κεφαλιού. Άλλά ο πλοίαρχος φαινότανε πως πώς ήθελε να συν-

χίση την λογομαχία. Ύψωσε τη φωνή.

—Αν ξαναπεράση από δω θα τόν άνοίξω το κεφάλι. Ναί, θα τόν άνοίξω το καταραμένο του το κεφάλι. Ποιός εισάστε σείς, εσείς, για να μου δώσετε έντολές έμένα; Έγώ είμαι ο καπετάνιος και το καράβι είνε δικό μου. Έγώ είμαι ο νόμος εδώ, σ'ας το λέγω, ο νόμος και οι προφήτες. Συμφώνησα να πάρω έναν άνθρωπο και τόν ύπνρήτη του στο Άρίκα και να τούς μεταφέρω, καθώς και μερικά ζώα. Μά δεν συμφώνησα να μεταφέρω έναν καταραμένο τρελλό και έναν κοκκαλοπριονιστή, ένα βρωμογιατρό, ένα...

Άλλά δεν έχουνε και μεγάλη σημασία οι θρυσίες που άπνύθουνε στον Μονγκόμερυ. Είδα τον τελευταίο να κάμη ένα όμμα προς τά έμπρός και πήλκα στη μέση.

—Είνε μεθυσμένος, είπα.

Ο καπετάνιος έπρόφερε διαρκώς και πιδ θαρείς ύβρεις.

—Άρκετά, ε; είπα στρεφόμενος ζωηρά προς το μέρος του, γιατί είχα ίδη κίνδυνο μέσα στα μάτια και στο χλωμό πρόσωπο τού Μονγκόμερυ. Άλλά καλύτερα σ'αυτό τόν τρόπο να άποσπάσω και να στρέψω τις θρυσίες εναντίον μου.

Αισθάνθηκα εύτυχια πού άπεσόδθησα τόν κίνδυνο μιας ρήξης. Δεν μου φαίνεται να άκουσα ποτέ μου να θγαίνουν από ανθρώπινα χείλη τόσες χαμηλές θρυσίες, σαν κύμα, σ' όλα τά ταξίδια και τις περιπλανήσεις μου, κατά τις όποιες έγνώρισα παράξενους ανθρώπους. Μερικές στιγμές μιλούσε τόσο προσβλητικά, ώστε μεθυσμένου να μείνω ήσυχος άν και έχω ήρεμο χαρακτήρα. Άλλά θέβαια, τη στιγμή που είπα στον καπετάνιο να σωπάσει είχα λησμονήσει πως ήμουν άνθρωπο σύντημο, χωρίς κανένα πόρο ζωής, πως δεν είχα πληρώσει το εισιτήριό μου, πως εξαρτώμουν άποκλειστικά από τη γενναίοδωρία ή το κερδοσκοπικό πνεύμα τού πλοίαρχου. Μοι τό ύπενθύμισε με χαρακτηριστική ένεργητικότητα.

Άλλά έν πάση περιπτώσει άπεσόδθησα την ρήξη.

Ο ΜΟΝΓΚΟΜΕΡΥ ΟΜΙΛΕΙ

Κατά τη δύση του ήλιου, είδαμε από μακριά εκείνο το θράδυ τη στεριά και ή γολέττα έτοιμαζότανε ν' άράξει. Ο Μονγκόμερυ μου άνήγγειλε ότι τό νησι εκείνο πού δεν είχε όνομα ήταν ο τόπος τού προορισμού του. Βρισκόμαστε άκόμη πολύ μακριά για να ξεχωρίσουμε τις άκτές. Διέκρινα μόνο μια χαμηλή λουρίδα σκούρα μπλε μέσα στο άσέβαιο γκρι μπλε της θάλασσας. Μιά στήλη καπνού, σχεδόν κάθετος, ανέβαινε στον ούρανό.

Ο πλοίαρχος δεν ήτανε στο κατάστρωμα όταν ο μούτσος άνήγγειλε : Στεριά! Ο καπετάνιος άφού άφησε και έξάπασε ο θυμός του ξανακατέβηκε ταλαντευόμενος, πήγε στην καμπίνα του και άποκοιμήθηκε. Τη διεύθυνσι ανέλαβε ο δεύτερος πλοίαρχος. Ήταν ο σιωπηλός και άδύνατος άνθρωπος πού είχαμε δει στο τιμάνι και φαινότανε πως είχε κι' αυτός πολύ κακές σχέσεις με τόν Μονγκόμερυ. Δεν μας έδινε ποτέ την παραμικρή προσοχή. Φάγαμε μαζί του, σε μία κακόκεφη σιωπή, άφού έκαμα μάταιες προσπάθειες για ν' άνοίξω τη συζήτηση. Έπρόσεξα επίσης ότι οι άνθρωποι τού πληρώματος έκτύαζαν το σύντροφό μου και τά ζώα του με παράξενα έχθρικό

τρόπο. Όταν ρωτούσα τόν Μονγκόμερυ για τό σκοπό τού ταξιδιού του και τά ζώα του, ήτανε γεμάτος έπιφυλακτικότητα. Άλλ' άν και ή περιέργειά μου μεγάλωνα δεν επέμεινα.

Μείναμε κουδεντιάζοντας στη γέφυρα ως που ο ούρανος γέμισε άστρα. Η νύχτα ήτανε πολύ ήσυχη. Την τάραιζε μονάχα κάθε τόσο κάποιος θόρυβος πού έκαναν στην πλώρη τά ζώα. Τό πούμα, μαζωμένο στο θάθος τού κλουβιού του μας κύτταξε με μάτια πού έλαμπαν. Τά σκυλιά είχανε κοιμηθή. Άνάψαμε τσιγάρο.

Ο Μονγκόμερυ άρχισε να μου κουδεντιάξη για τό Λονδίνο, με κάποια θλίψη και να με ρωτά χίλια δυό πράγματα για τις μεταβολές πού είχαν επέλθει τελευταίως εκεί. Μιλούσε σαν άνθρωπος πού είχε άγαπήσει τη ζωή πού είχε κάνει και την όποια άναγκάστηκε να έγκαταλείψη ξαφνικά και άνέκκλητα. Τού άπαντούσα όσο καλύτερα ήθελα. Καθώς τού μιλούσα, έξήταζα τό κατάχλωμο και παράξενο πρόσωπό του κάτω από την άδύνατη άνταύγεια της λαμπήσας πού φώτιζε την πυξίδα και τό χάρτη τού δρομολογίου.

Μοι φαινότανε πως ο άνθρωπος εκείνος είχε βγή από μία άπεραντώσυνη, άπλωσ για να μου σώση τη ζωή. Αύριο θα άφηνε το καράβι και θα χανόταν από τη ζωή μου. Άκόμα και σε πιδ συνηθισμένες συνθήκες, αυτό θα μ' έβαζε κάπως σε σκέψεις, Άλλά εδώ υπήρχε πρωτ' άπ' όλα τό παράξενο γεγονός ότι ένας άνθρωπος μορφομένος ζωόνε μέσα σε κείνο τό άγνωστο νησι και άκόμη ή περίεργη φύσις τών ζώων πού μετέφερε. Έπανέλαβα τό έρώτημα τού πλοίαρχου: Τί τά ήθελε τά ζώα εκείνα; Και γιατί, όταν τού πρωτοπαρετήρησα τί ήτανε τά ζώα εκείνα γιατί προσποιήθηκε πως δεν ήταν δικά του; Έπειτα ήτανε και ή παράξενη ύμη τού υπνρήτη του με κείνη την άλλόκοτη έκφρασι πού μοι έκανε ζωηρή έντύπωσι. Όλες αυτές οι λεπτομέρειες τόν έκάλυπταν μ' ένα πέπλο μυστηρίου. Έκεντούσαν τη φαντασία μου και με έκαναν να τόν ρωτήσω.

Κατά τά μεσάνυχτα ή συζήτησή μας για τό Λονδίνο έξηντήληθη. Μείναμε κοντά, κοντά, σκυμένοι πάνω από τά κάγκελα, κυττάζοντας με μάτια όνειροπόδα την άστροφώτιστη και σιωπηλή θάλασσα, ο καθένας με τις σκέψεις του. Ήταν μία εξαίρετη είκαιρία για άισθηματολογίες και άρχισα να τού έκφράζω την εύγνωμοσύνη μου.

—Πρέπει να μου έπιτρέψετε να σ'ας πώ ότι μου έσώσατε τη ζωή.

—Η τύχη, άπάντησε, μονάχα ή τύχη.

—Προτιμώ ωστόσο να έκφράσω τις εύχαριστίες μου σ' αυτόν πού ύπνρησε τό δργάνό της.

—Μην εύχαριστήτε κανένα. Είχατε άνάγκη από βοήθεια. Έγώ και ήξερα και μπορούσα να σ'ας τη δώσω. Σ'ας περίθαλψα και σ'ας περιποιήθηκα όπως θα περιμάζευα ένα σπάνιο είδος. Έπληττα φοδερά και ένοκωθα την άνάγκη να κάνω κάτι. Άν θει σκέμουνα σε καμμιάν από τις ήμέρες της άδρανείας μου ή άν ή μορφή σας δεν μου άρεσε, ε; λοιπόν! Έκείτομαι πού θα θρυσώσατε τούτα.

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ: Η συνέχεια

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Α. Χ., Διοικητική και κώδικες. Μετάσπουσις — Άποδημία— Διαβατήρια. Άθήναι 1939. Σελ. 136 σχ. 8ον. Δρχ. 100.

ΒΑΛΛΩΡΑ Β. Γ., Η λαογραφία τού χωριού μας. Περίστα Ναυπακτίας. Έν Θεσσαλονίκη 1939. Σελ. 49 σχ. 8ον. Δρχ. 40 (Παράρτημα Περιοδικού «Λαογραφία»).

ΒΕΗ Ν., Μικρά συμβολή εις την λογοτεχνικήν βιβλιογραφίαν της Σμύρνης κατά τόν 18' αῖωνα. Άθήναι 1939. Σελ. 12 σχ. 8ον. (Άνάτυπον εκ τών «Μικρασιατικών Χρονικών», τόμ. Β').

ΒΕΗ Ν., Έπιστολαί Κωνσταντίνου Κούμα και Άδαμαντίου Κοραή σχετικαί προς την Σμύρνην. Άθήναι 1939. Σελ. 37 σχ. 8ον. (Άνάτυπον εκ τών «Μικρασιατικών Χρονικών», τόμ. Β').

ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΝΗ Ε. Ν., Έρωσ και μανγεία. Άθήναι 1939. Σελ. 72 σχ. 8ον.

Starr J., The Jews in the Byzantine Empire 641—1204, Athen 1939. Σελ. 266 σχ. 8ον. (Παράρτημα τών «Βυζαντινών και Νεοελληνικών Χρονικών» άρ. 30).

DRAYTON THOMAS C., Τά νοησιακά φαινόμενα τού πνευματισμού. Μετάφρασις Γ. Δ. Χριστοδουλάκη. Έν Άθήναις 1939. Σελ. 69 σχ. 8ον. Δρχ. 15.

BAUD BOVY S., Τραγούδια τών Δωδεκανήσων. Τόμ. Β'. Άθήναι 1938. Σελ. 437 σχ. 8ον. (Έκδόσεις Μουσικού Λαογραφικού Άρχείου.).

DALLAS H. A., Παρεπόμενα της επιθώσεως. Μετάφρασις Γ. Δ. Χριστοδουλάκη. Έν Άθήναις 1939. Σελ. 51 σχ. 8ον. Δρχ. 15.

DAVID, J.,— Διακογιάννη Ε. Ν., Πώς θα καλλιτερεύσετε την ζωήν σας. Άθήναι 1939. Σελ. 52 σχ. 8ον.

ΠΟΔΟΤΑ Κ., Οι εκ τών αεροπλάνων κίνδυνοι τού αμάχου πληθυσμού. Παθητική Άεράμυνα. Άθήναι 1939. Σελ. 94 σχ. 8ον. Δρχ. 50.

ΜΩΡΑΪΤΟΥ ΔΗΜ. Ν., Η λειτουργία Ιακώβου τού Άδελφοθέου. Άθήναι 1939. Σελ. 19 σχ. 8ον. Δρχ. 15.

ΜΟΥΔΡΕΑ Ι. Η., Οργανισμός έσωτερικής υπηρεσίας. Έθνικής Οργανώσεως Νεολαίας. Άθήναι 1939. Σελ. 216 σχ. 8ον.

ΜΟΛΙΕΡΟΥ, Σχολείο συζύγων. Μεταφραστής Σ. Φωτιάδης. Άθήναι 1939. Σελ. 95 σχ. 8ον. Δρχ. 25.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ν. Δ., Φροντιστηριακά μαθηματικά θέματα μετ' αντιστοιχών έφαρμογών και άσκήσεων. Τεύχος Α': Άλγεβρικά θέματα. Άθήναι 1939. Σελ. 127 σχ. 8ον.

ΣΟΛΟΥΝΙΑ Γ. ΑΡ., Η πλάνη τού Νεύτωνος. Άθήναι 1939. Σελ. 16 σχ. 8ον.

ΚΑΣΤΡΙΤΗ Γ. Κ., Κινητήρες Διζελ μεγάλης ταχύτητος. Άθήναι 1939. Σελ. 152 σχ. 8ον.

ΚΑΛΦΑΡΕΝΤΖΟΥ ΕΥΑΓΓ. Γ., Τό πένταθλον παρά τοίς αρχαίοις. Άθήναι 1939,

Σελ. 18 σχ. 8ον. Δρχ. 15.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ Δ. Α., Κουρσάροι και πειραταί εις τας Έλληνικάς θαλάσσας επί Τουρκοκρατίας (γαλλιστί). — ΒΑΓΕ-ΝΑ Θ., Θανάσης Καράμπελας.

Α'

Η πειρατεία εις τας Έλληνικάς θαλάσσας κατά τούς χρόνους της Τουρκοκρατίας δεν έτυχε μέχρι τούδε συστηματικής διαπραγματεύσεως. Έχομεν βεβαίως έργασίας τινάς, άλλ' αυτές ή έχουν τοπικόν ένδιαφέρον ή, όσάκις έξέρχονται τού τοπικού τούτου ένδιαφέροντος, εις γενικότητας μόνον έκτεινόνται. Ο συγγραφέας της παρούσης έργασίας συγκεντρώνει διά πρώτην φοράν τας πηγάς και την περί τού θέματος βιβλιογραφίαν και δίδει διαυγή, άκριβή και έμπεριστάτον εικόνα τού σπουδαίου τούτου κεφαλαίου της Ιστορίας τών Έλληνικών θαλασσών επί Τουρκοκρατίας, και κατάλληγει εις συμπεράσματα άκρως ένδιαφέροντα. Άν έξετάσωμεν επί παραδειγματι τό ζήτημα της πειρατείας από δημογραφικής έπόψεως, θα παρατηρήσωμεν ότι οι πειραταί τού Αιγαίου δεν περιωρίζοντο εις τό να λεηλατούν και να έρημώνουν τά παράλια, άλλα πολύ συχνά συναπεκόμιζον και άλλην πλουσίαν λείαν, — τούς ανθρώπους. Οι δε συγγραφείς και ταξιδιώται τών χρόνων εκείνων από συμφώνου βεβαιώνουν ότι πολλά νήσοι τού Αιγαίου περισσότερας της μιας φοράς είχαν έξανδραποδισθή και έρημωθή ολοσχερώς. Κατά τας έρεύνas τού Χάσλουν, ειδικώς έξετάσαντος τό ζήτημα, αί Έλληνικαί νήσοι πρό της πλήρους κατακτήσεως αυτών υπό τών Τούρκων κατακούντο άραιότατα ή πρίν. Τούτο έξηγεῖται εύκόλως, εάν έχωμεν ύπ' όψιν ότι ή άμέσως πρό της κατακτήσεως περίοδος ήτο έκτάκτως άνήσυχος: ο πόλεμος εις τόν Μορέαν, ή άλωσις της Εύβοίας, ή περιώνυμος ναυμαχία της Ναυπάκτου, ο πόλεμος της Κύπρου,— Ιδού τά αίτια της άνησυχίας και ταραχής. ΈΕ άλλου φαίνεται ότι την Τουρκικήν κυβέρνησιν άπασχόλησεν εύρώς τό ζήτημα της έποικίσεως: και έμπρακτος τούτου άπόδειξις ή μετανάστευσις τών Άλβανών εις τινας τών νήσων τού Αιγαίου. Η πειρατεία λοιπόν είχε ως άμεσον άποτέλεσμα την έρημωσιν τών νήσων και τών Έλληνικών παραλίων.

ΈΕ άπόψεως οικονομικής ή πειρατεία είχε καταστρεπτικά έπακόλουθα. Εάν έξαυτής έπλουτίσαν τολμηροί τινες τυχοεργή την διεξαγωγήν τού έμπορίου και άνέκοψε την οικονομικήν ανάπτυξιν τών νήσων. Μη δυναμένων τών κατοίκων να διαθέτουν εύκόλως τά προϊόντα των και άποκοινομαμένων ούτως ελπίν, διευροφύτο ή οικονομία των εις «κλειστήν». Τό διαμετακομιστικόν έμπόριον όπέφερεν έξ. Ι. σου. Μόνον μετά την συνθήκην τού Κιουτσούκ-Καϊναρτζή (1774) τό Έλληνικόν ναυτικόν, υπό την ξένην προστασίαν, ήρχισε να προοδεύη. Τά δε μεγάλα γεγονότα τών άρχόν τού 19ου αῖωνος έπέτρεψαν την πλήρη ανάπτυξιν της δυνάμεώς του,

την όποιαν συναντώμεν όλίγα έτη πρό τού 1821. Κατά την διάρκειαν τού Άγώνος αί Έλληνικαί κυβερνήσεις έχρησιμοποίησαν εις εύρείαν κλίμακα τούς τολμηρούς και άπειθαρχήτους ναύτας τού Αιγαίου. Η Έλλάς δεν θα λησμονήση ποτέ ότι πολλάς και ένδόξους σελίδας της Έθνικής Έποποιίας τού 21 έγραψαν τά καταδρομικά τού στόλου, ο όποιος από έμπορικού μετετράπη άφνης εις πολεμικόν. Άλλ' ή πειρατεία ήρχισεν εκ νέου να λυμαίνεται τας Έλληνικάς θαλάσσας και ή κατάστασις είχε φθάσει εις τό άπροχώρητον. «Δέν εύρίσκομεν — γράφει ο Γάλλος ναύαρχος Δεριγνύ — εις άλλας εποχάς και εις άλλα μέρη παράδειγμα τοιαύτης άχαλινώτου ληστείας».

Ταύτα και άλλα είναι τά συμπεράσματα εις τά όποια καταλήγει ο συγγραφέας της ώραιάς μονογραφίας. Και εύχόμεθα να ίδωμεν αυτών τό ταχύτερον έπανερχόμενον εις τό σπουδαιότατον τούτο θέμα επί τη βάσει τού νέου και άφθόνου υλικού τού άποκειμένου εις τά υπό την δεξιάν και ρηζικέλευθον διεύθυνσιν του τελούντα Γενικά Άρχεία τού Κράτους.

Β'

Η γνώσις της στρατιωτικής Ιστορίας τού Τουρκοκρατούμένου Μορέως προήχθη τά τελευταία έτη κατ' έξοχήν. Πολλοί έρευνηταί, έν οίς ο καθηγητής Βέης, ο Κόκκινος και άλλοι πολλοί συνέβαλαν εις την διεκρίνισιν και την συμπλήρωσιν διαφόρων σημείων. Τό δε βιβλίον περί τού Άρματωλισμού της Πελοποννήσου τού μακαριτου Τάκη Κανδηλάρου, συγγραφέως της καλής πραγματείας περί της Φιλικής Έταιρείας, έδωσεν άφορμήν εις τόν Γιάννην Βλαχογιάννην, άριστον γνώστην της Τουρκοκρατίας και της Έπαναστάσεως, να γράψη τούς «Κλέφτες τού Μοριά», έργον σοφόν, βαρυσήμαντον και θεμελιώδες, άλλα και άκρως υπερκριτικόν. Η ύπερκριτική δε αυτή διάθεσις έδωσεν άφορμήν εις έριστικήν άλλα και γόνιμον συζήτησιν, ή όποία πολλά επίμαχα διεφώτισεν.

Εις την αναγγελλομένην μελέτην ο συγγραφέας, γνωστός και έξ άλλων εύσυνειδήτων έργων άνάφερομένων εις την Κυνουρίαν, προσπαθεί επί τη βάσει τών πηγών και της άντιβολής αυτών να άναστήση λησμονημένην φυσιογνωμίαν της στρατιωτικής Πελοποννησιακής και ειδικότερον της Κυνουριακής Ιστορίας,— τόν Θανάσην Καράμπελαν. Η πραγματεία αίτη, διακρινόμενη διά τό φιλόπατρι και τό επιστημονικόν, ούδεν θα είχε να χάση άν ήτο όλιγώτερον λυρική και έπομένως πυκνότερα.

Ε. Π. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Σ η μ. Εις προηγούμενον τεύχος (σελ. 471) να διορθωθούν: Εις την άνογραφην τού τίτλου από Θεσσαλονίκης γρ. Θεσσαλονίκης. Στήλ. 2, στίχ. 45 «επίδωκιν και άποτέλεσμα κακής...» Στήλ. 3, στίχ. 9 «έδωσε τό έν...».

'Αντιμέτωπος με τὰ θηρία τῆς Βραζιλιανῆς ζούγκλας

(ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. — 'Ο συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου, μαζί με τὸν ἑμπειρὸν κυνηγὸν Τζάκ Μέρλοπ ξεκινοῦν ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς τοῦ 'Αμαζονίου διὰ νὰ ἐξερευνήσουν τὴν παρθένον περιοχὴν ποὺ ἐκτείνεται ἐκατέρωθεν τοῦ παραποτάμου Κακούτο. Ταξιδεύουν με πλοῖον, με ἓνα ἀπὸ τὰ ἐλαφρὰ πλοίαρχα ποὺ κατασκευάζουν οἱ ἰθαγενεῖς ἀπὸ κορμούς δένδρων. συνοδεύονται δὲ ἀπὸ ἐρυθροδέρμους τῆς περιοχῆς, ποὺ πρόκειται νὰ τοὺς χρησιμεύουν ὡς βοηθοὶ εἰς τὰ κυνήγια τῶν καὶ ὡς ὁδηγοὶ εἰς τὴν ζούγκλαν.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ ταξιδίου τῶν οἱ δύο ἐξερευνηταὶ ξεκινοῦν... μόνοι. Οἱ 'Ινδοὶ ὁδηγοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχουν προσληθῶσι τὴν ἀμοιβὴν τῶν, τοὺς ἐγκαταλείπουν ἀφοῦ τοὺς πλέθουν καὶ ἀρκετὰς προμηθείας τῶν. Οἱ δύο ἄνδρες μένουν λοιπὸν μόνοι, ἀνεβαίνον σιγὰ σιγὰ τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ, σταθεύουσιν τὰς νύκτας καὶ ἐπιβιβάζονται εἰς κινήγια. Τέλος ἀποφασίζουν νὰ ἐξερευνήσουν τὸν παραποτάμον Γιασοῦμι, ἀφοῦ πείθουν πέντε νέους 'Ινδοὺς ἀπὸ τὸ χωρίον Νεορίο νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν εἰς τὴν καράτολμον αὐτὴν ἐπιστρατείας τῶν. Διότι ὁ Γιασοῦμι εἶναι παρθένος, οἱ δὲ ἰθαγενεῖς διηγοῦνται ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ, κατοικεῖ μὴ φυλὴ ἀγρίων πολὺ ἐπικίνδυνη. Οἱ πέντε ὁδηγοὶ τοὺς ἐγκαταλείπουν καὶ αὐτοί, ἀφοῦ τοὺς πλέθουν ἀρκετὰ πράγματα, καὶ οἱ δύο ἐξερευνηταὶ μένουν μόνοι εἰς τὴν πλέον ἄξεον καὶ κινδυνώδη περιοχὴν τοῦ 'Αμαζονίου. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν νέων αὐτῶν περιπλανήσεων τῶν, ἀφοῦ χάνουν τὰ πράγματα τῶν καὶ μένουν ἄοπλοι, εὐρίσκουν ἔπειτα ἀπὸ πορείαν καὶ ταιλαιπωρίας πολλῶν ἡμερῶν ἓνα μυστηριώδη δρόμον μέσα εἰς τὸ παρθένον δάσος.)

8ον

Χωρὶς νὰ φροντίζωμεν πλέον διὰ τοὺς πόνους ποὺ μᾶς προκαλοῦσαν αἱ ἀνοικταὶ πληγαὶ τῶν ποδιῶν μας καὶ τὰ τρομερὰ ἀγκάθια ποὺ ἐξέσχίζαν σὲ κάθε βῆμα τὸ σῶμα μας, ἐφθάσαμεν εἰς ἓνα ἐξωτικὸν δρόμον πνιγμένον μέσα στὴν καρδιά τοῦ δάσους. Ἦταν ἓνα εἰδος σήραγγος. Τὰ δέντρα ἦσαν κομμένα εἰς πρόπον ὥστε νὰ ἀφήνουν ἓνα διάστημα κενόν. Ἡ «σήραγγ» αὕτη εἶχε πλάτος πέντε μέτρων καὶ μήκος τοῦλάχιστον ἑνὸς μιλίου. Ἦτο εὐθεία καὶ κατασκευασμένη με φροντίδα ἐφελκύνουσαν ἀμέσως τὴν προσοχήν.

Ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ φύσις τῆς σήραγγος αὐτῆς, ἡ θέα τῆς ἤρκεσε διὰ νὰ μᾶς δώσῃ νέας δυνάμεις. Εἴμεθα ἱκανοὶ τώρα νὰ κάμωμεν ὅχι ἕν ἄλλὰ ἐκατὸ μίλια, διότι εἴμεθα βέβαιοι ὅτι κάτι θὰ ὑπῆρχε εἰς τὴν ἄκρην τοῦ μυστηριώδους δρόμου.

Ἀναρίθμητα ἴχνη βημάτων ἀνδρικών, γυναικείων καὶ παιδικῶν ὑπῆρχον εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ δρόμου. Τὸ πρῶτον πράγμα ποὺ ἔπρεπε νὰ μάθωμεν ἦτο τοῦτο:

Τοῦ βέλγου ἐξερευνητοῦ μαρκησίου ΝΤΕ ΒΑΒΡΕΝ

ἐπεβάλλετο νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ ἴχνη τῶν ἀγρίων αὐτῶν, διότι προφανῶς περὶ ἀγρίων ἐπρόκειτο ἢ νὰ τοὺς ἀποφύγωμεν; Δεδομένου ὅτι τὰ περισσότερα ἴχνη διηυθύνοντο ἀντιθέτως πρὸς τὸν ποταμόν, ἐθεωρήσαμεν προτιμότερον νὰ δοκιμάσωμεν τὴν τύχην μας ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, διότι ἂν ἐπέφταμε εἰς τὰ χέρια τῶν ἀγρίων εἴμεθα κυριολεκτικῶς χαμένοι. Ἐστρέψαμεν λοιπὸν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπεσπεύσαμεν τὸ βῆμα μὴ σκεπτόμενοι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ φαγητὸν καὶ τὸ ἄμπρι ποὺ θὰ εὐρίσκαμε.

Ἀφοῦ διηνύσαμε 400 ἢ 500 μέτρα διεκρίναμεν ἀπὸ μακριὰ τὴν φωτεινὴν ἀνταύγειαν ἑνὸς ἀδένδρου μέρους. Μετὰ τινα λεπτὰ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀκάλυπτον αὐτὸ μέρος. Μία λαμπρὰ παρτάξις ἀπὸ μπανανιῆς καὶ ἄλλα ὀπωροφόρα δένδρα ἐξετείνετο ἐνώπιόν μας—ὅλα τὰ καλά πράγματα ποὺ ἡμποροῦσε νὰ ἐπιθυμήσῃ ἓνα πεινασμένον στομάχι.

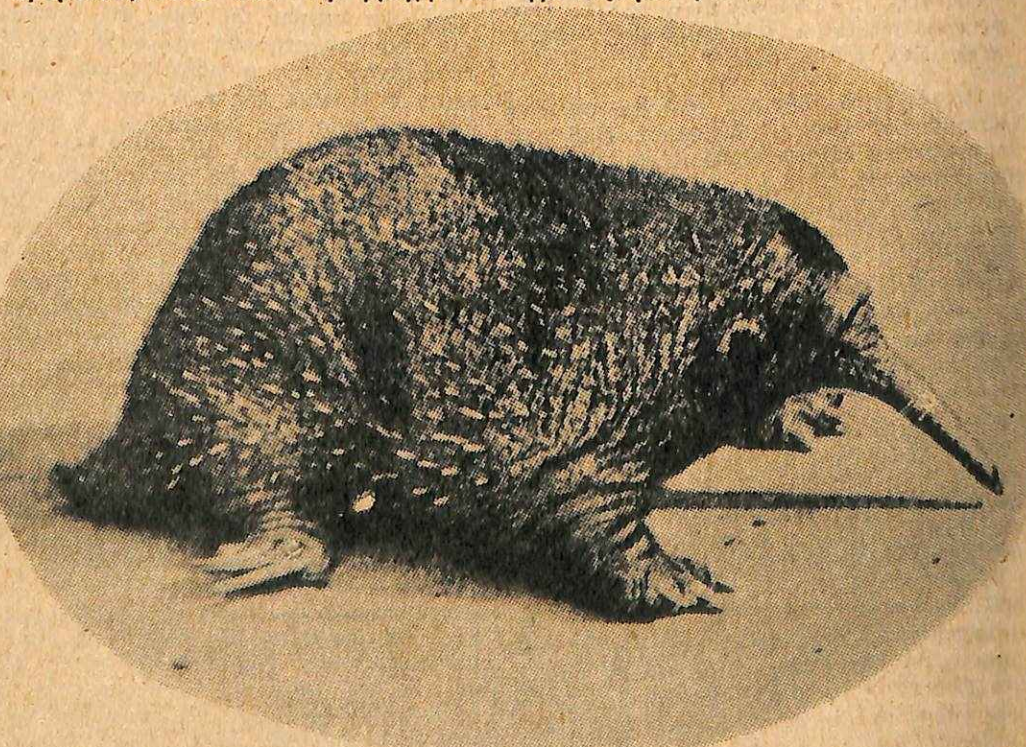
Εἰς τὸ βάθος ὑπῆρχε μία καλύβη. Δὲν τὴν εἶδαμε παρὰ ἀφοῦ ἐκάναμε τὸν γύρο τῆς φυτείας. Ὅταν πλέον ἀντικρύσαμεν ἔργον ἀνθρωπίνων χειρῶν, ἐστάθημεν καὶ συνσεκρέθημεν ἐπὶ τοῦ περαιτέρω.

Τρέμοντες κάτω ἀπὸ τὴν βροχὴν δὲν

θὰ παρήχαμεν ὠρισμένως θέαμα ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ φοβηθῇ. Ὁ Τζῶν ἔκαμε σχετικῶς μίαν πολλὴν ὀρθὴν παρατήρησιν καὶ ἐπρότεινε νὰ μποῦμε τόσον εἰς τὴν καλύβην, ὅσο καὶ εἰς χωρίον, ποὺ θὰ ἦτο ἀσφαλῶς ἐκεῖ πλησίον, σὰν κάποιος ποὺ δὲν εἶχε φόβον ἀπὸ τίποτε καὶ κατόπιν νὰ πείσωμε τοὺς ἰθαγενεῖς νὰ μᾶς δώσῃ τροφήν. Ἡ ἰδική μου γνώμη, ἀντιθέτως ἦταν ὅτι ἔπρεπε πρῶτα νὰ ἀρχίσωμε νὰ ξεφωνίσωμεν καὶ κατόπιν νὰ ὁρμήσωμεν πρὸς τὴν καλύβην διὰ νὰ καταπλήξωμε τοὺς ἀγρίους.

Ὁ Τζῶν ὅμως ἐπέμενε, καὶ ἀναγκάσθηκα νὰ τὸν ἀκολουθήσω. Ἡ καλύβη εἶχε ἀντὶ θύρας μερικὰ φύλλα φοίνικος. Τὰ παρεμέρισα καὶ ἐμπήκα πρῶτος. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς καλύβης ἦτο σκοτεινόν. Ἐπὶ τέλους ὁ Τζῶν ἤνοιξε μίαν τρύπα με τὸ τσεκούρι τοῦ καὶ ἔτσι μπορέσαμε καὶ ἐξχωρίσαμε τί ὑπῆρχε γύρω μας.

Ἡ κατοικία ἦταν ἄδεια. Ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἓνα μόνον «δωμάτιον» πλάτους 15 περίπου καὶ μήκους 7 μέτρων. Εἰς τὰς δοκοὺς τῆς ὀροφῆς ἦσαν κρεμασμένα μεγὰλα «τσαμπιά» ἀπὸ μπανάνες καὶ καλάθια με ἄγρια φρούτα. Διὰ νὰ μποροῦμεν νὰ ἐπισκοπῶμεν ἐλευθέρως τὰ περὶ καθάρισαμε τὰ ἀνοίγματα τῆς καλύβης ἀπὸ τὰ φύλλα τοῦ φοίνικος καὶ προφυλαγμένοι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ πάσης ἐκπλήξεως, ἀρχίσαμε νὰ φροντίζωμεν γιὰ φωτισμόν.

Τὸ «μιοῖνον» ἓνα περιεργὸν ζῶον τοῦ 'Αμαζονίου ποὺ εἶναι φοβερὸς ἐχθρὸς τῶν φιδῶν. Τὸ σῶμα του καλύπτεται με ἀγκάθια καὶ τὸ γύγχος του εἶναι ἰσχυρότατον.

Ἡ σκιὰ ἑνὸς ἀεροπλάνου ἐπάνω εἰς τὸν πᾶρα πᾶσι γινώσκοντες τοῦ 'Αμαζονίου Γιασοῦμι. Διακρίνονται εἰς τὰ νεφὰ τὰ αἰλάνια ποὺ σχηματίζουν πλέοντες οἱ κροκοδείλοι. Ἡ φωτογραφία ἐλήφθη ἀπὸ τὸ ἀεροπλάνον ποὺ ἀνεξήγησε καὶ ἐπανεῦρε τοὺς ἀπολεσθέντας ἐξευρε νητάς.

Ὁ Τζῶν ἀνέλαβε νὰ ἀνάψῃ φωτιά με τὸν πασιγνώστον τρόπον τῶν ἀγρίων διὰ τῆς τριβῆς δύο ξηρῶν ξύλων μέχρι πυρακτώσεως. Ἐγὼ ἐπρότεινα νὰ ἐξερευνήσω καλλίτερα τὴν καλύβην.

Λέγουν ὅτι ἡ ἀληθινὴ διάθεσις δὲν εἶνε καὶ τόσον ἀεισίστατος. Δὲν ἀντιλέγω, οὔτε ἐπίσης ἀρνούμαι ὅτι ἔχω κάποιαν κλίσιν πρὸς αὐτήν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πρακτικώτατον Τζῶν. Ὅπωςδήποτε ὅμως, τὴν φορὰν αὐτὴν τὸ ἐξερευνητικόν μου δαιμόνιον ὑπῆρξε γόνιμον. Εὐρήκα ἓνα ὑπόλειμμα φωτιάς, ἀνημμένης ἀπὸ τοὺς ἀγρίους — μερικὰ κάρβουνα σκεπασμένα με χόβολη Συγχρότως εὐρήκα καὶ τὶς κοπιωμένους πέτρες ποὺ ἐχρησίμευαν γιὰ πρόχειρο τζάκι.

Ἡ φωτιά μᾶς ἦτο ἀπαραίτητος διὰ δύο λόγους: Ἀφ' ἑνὸς διότι εἴμεθα μωροὶ καὶ εἴχαμεν ἀνάγκην ἀπὸ θερμάνσιν, ἀφ' ὁτέρου διότι τὸ στομάχι μας ἦτο ἀδύνατον νὰ δεχθῇ τροφήν ὡμὴν καὶ ψυχρὰν. Τοῦ ἐχρειάζετο κῆτι ζεστό.

Ἐφυσήκαμε τὰ κάρβουνα, τὰ ἐξωγόνησαμε, ἀνάψαμε φωτιά. Ἐψήσαμε μερικὰς μπανάνες καὶ μανιόκ, συγχρότως δὲ ἀπελαμβάναμεν τὴν θερμότητα διὰ

τῶν μας τῶν πόρων. Δὲν περιγράφεται ἡ χαρὰ τοῦ δείπνου ἐκείνου. Ὑπῆρξε γιὰ μᾶς ἀληθινὴ ἑορτή.

Ἀφοῦ συνήλασε κάπως, ἐκάμαμε μίαν λεπτομερῆ ἐπιθεώρησιν τῆς καλύβης μας. Σὲ μίαν γωνίαν εὐρήκαμε σκεπασμένα με φύλλα, ἀκόντια κατασκευασμένα με πολλὴν τέχνην καὶ στολισμένα με πτερὰ. Ὑπῆρχεν ἐπίσης σιγὰ ὀλόκληρος πληθὺν δοχείων, μερικὰ τσεκούρια λίθινα, τελειῶς πρωτόγονα καὶ ἓνας σωρὸς ξύλων, προοριζομένων προφανῶς διὰ τὴν φωτιά. Οὐδὲν ἴχνος ἐπὶ πλου ἢ ὑφάσματος. Ἡ ἐν γένει κατάστασις τῆς καλύβης ἦτο ἀρκετὰ καλὴ, ἦτο δὲ φανερόν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς τῆς εἶχαν ἐγκαταλείψει μόλις κατὰ τὸ τελευταῖον τεσσαρακονταετησίαν.

Τὸ τοιοῦτον ἦτο ἄλλως τε φανερόν καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εὐρήκαμε ἀναμμένην φωτιά.

Χωρὶς ἀμφιβολίαν, οἱ ἀγριοὶ θὰ εἶχαν ἀκούσει τοὺς πυροβολισμούς μας ἐπὶ τοῦ Γιασοῦμι καὶ ἀγνοοῦντες ὅλα τὰ συναφῆ με τὸν πολιτισμὸν μας πράγματα θὰ ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν ὅταν μᾶς εἶδαν νὰ πλησιάζωμεν.

Τὸ ζήτημα ἐτίθετο τώρα ἀπὸ μίαν ἄλλην πλευράν. Θὰ ἐπανήρχοντο οἱ ἀγριοὶ καὶ πότε. Τὸ πιθανώτερον εἶνε ὅτι θὰ ἐπανήρχοντο διὰ νὰ ἴδωσιν τί ἀπέγιναν τὰ πράγματά των, αἱ φυτεῖαι των κτλ.

Ὅσο γιὰ μᾶς, μὴ γνωρίζοντες ἀπολύτως τίποτε διὰ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀγρίων αὐτῶν, ἐσκεψάμεν ὅτι ἐπεβάλλετο νὰ λάβωμεν ὅλας τὰς δυνατάς προφυλάξεις ἐναντίον ἐνδεχομένης δυσἀρεστοῦ ἐπισκέψεως τῶν νομίμων κυρίων τῆς καλύβης. Δι' αὐτὸ ἐκοιμήθηκαμε μετὰ ὅπλα κοντὰ μας. Ὁ Τζῶν ἐπλάγιασε δίπλα στὴν φωτιά μετὰ τὸ τσεκούρι τοῦ καὶ ἓνα ἀκόντιον κοντὰ τοῦ, ἐγὼ σ' ἓνα αὐτοσχέδιον κρεβάτι κατασκευασμένον ἀπὸ ἀκόντια στηριζόμενα κατὰ τὰ ἄκρα τῶν εἰς δύο μεγάλας πέτρες, ὥστε τὸ μέσον τῶν νὰ μένῃ ἐλεύθερον καὶ νὰ παρυσιάζωμεν οὕτω κάποιαν ἐλαστικότητά. Διὰ νὰ προφυλαχθῶ ἀπὸ τὴν κόψιν τῶν ἀκοντιῶν αὐτῶν, ἡ ὁποία ἐξικνεῖτο μέχρι τοῦ τρίτου τοῦ μήκους τῶν, τὰ ἐσκέπασα με φύλλα φοίνικος, τὰ ὁποῖα καὶ μόνον κάνουν δυνατὴν τὴν ζωὴν εἰς τὸν ἀνθρώπον, ὅταν ζῇ εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ 'Αμαζονίου.

Οὕτω ἤρχισε ἡ τρίτη περίοδος τῶν περιπετειῶν μας.

Ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας, ἐξήσαμεν εἰς τὴν νέαν μας κατοικίαν, καὶ καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα, δὲν τὴν ἀφήσαμεν, δὲν τὴν ἐχάσαμεν ἀπὸ τὰ μάτια μας οὐδ' ἐπὶ στιγμήν. Δὲν ἐβγαίναμε παρὰ διὰ νὰ ἀνανεώσωμεν τὰς προμηθείας μας συνιστωμένους εἰς ρίζας καὶ καρποὺς καὶ διὰ νὰ συλλέξωμεν ξύλα. Ἡ κατάστασις μας ἐξ ἄλλου ἦτο ἀξιοθρήνητος. Αἱ πληγαὶ ποὺ ἐκάλυπτον τὸ σῶμα μας ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, μᾶς ἐτρέλλουν στὴν φαγούρα, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη ἐντοτικώτατα, εὐθύς ὡς ἤρχισε νὰ κυκλοφορῇ ἐκ νέου τὸ αἷμα μας.

Ἐκτὸς αὐτοῦ τὰ πόδια μας ἤρχισαν νὰ μολύνωνται ἀπὸ τ' ἀγκάθια, ποὺ εἶχαν μείνει μέσα στὸ δέρμα μας. Τὸν περισσότερον καιρὸν τὸν ἐπερνούσαμε ἀποσπώντας αὐτὰ καὶ σιγὰ-σιγὰ καταρρθώσαμε νὰ ἀπαλλαγῶμε ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις τῶν. Ἡ ἐμπύσις ὅμως ὀδηγήσῃ πολλὸν περισσότερον χρόνον διὰ νὰ περάσῃ. Τὰ νύχια μας ἐσεκολλοῦσαν καὶ ἐπεφταν καὶ ἀπὸ τὰς πληγὰς αὐτὰς, ὅπως καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας πληγὰς, ἔτρεχε πᾶσα πολλὰ δύσσομον. Ἡ μόνη βοήθεια ποὺ ἡμποροῦσαμε νὰ περιμένωμε ἦτο ἀπὸ τὸν καιρὸν.

Ὅλα μας ὅμως αὐτὰ τὰ θάσανα ἦσαν τίποτε ἐμπρὸς εἰς τὴν τρομερὴν φαγούρα, διὰ τὴν ὁποίαν ἔπρεπε ὀπωσδήποτε νὰ εὐρωμεν ἓνα δραστηκώτατον φάρμακον, ἄλλως ἐκοντεύαμε νὰ παραφρονήσωμεν, μετὰ τὴν κυριολεξίαν τοῦ δρου. Ἐσκέφθημεν τότε, ὅτι ἐπειδὴ τίποτε δὲν ἡμπορεῖ νὰ ζῇ περὶ ὠρισμένης θερμοκρασίας, τὸ μόνον ποὺ εἶχαμε νὰ κάνωμε ἐναντίον τῶν μικροβίων ποὺ ἐπροκαλοῦσαν τὴν φαγούρα, ἦτο νὰ τὰ υποβάλωμεν εἰς ὑψηλὴν θερμοκρασίαν. Δεδομένου ὅτι τὰ μικροβία αὐτὰ εὐρίσκοντο μόνον εἰς τὸ δέρμα μας ἢ μεθόδός μου ἦτο πραγματοποιήσιμος.

Μετὰ τὴν σειράν τοῦ ὁ καθένας ἐθερμαίνουμε φλοῦδες ἀπὸ μπανάνες στὴν φω-

τιὰ καὶ τὰς ἐτοποθετούσαμε ἐπάνω εἰς τὰς πληγὰς μας. Ἀφήναμε τὶς φλοῦδες ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερον ἕως ὅτου ἐσχηματίζετο μία φλύκταινα. Ὁλὴ αὐτὴ ἡ μέθοδος ἦτο ἀρκετὰ ὀδυνηρά, ἀλλὰ ἐπρωτιμώσαμε τὰ καψήματα, ἀπὸ τὴν ἀπαίσιαν φαγοῦραν. Τὸ μόνον πρᾶγμα, ποὺ ἐπρίεπε νὰ προσέχωμεν ἦτο νὰ μὴ σπάσῃ ἡ φλύκταινα, διότι τότε μία μόλυνσις πολὺ σοβαρωτέρα θὰ ἐπαίρνε τὴν θέσιν ἐκείνης ποὺ ἐπρόκειτο νὰ καταπολεμήσωμεν.

Ἄν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἤρχοντο οἱ ἄγριοι νὰ μᾶς ἐπισκεφθοῦν, θὰ εὕρισκαν τὸν ἕνα ἀπὸ ἡμᾶς ἐπάνω εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἐτέρου καὶ ἐπιβάλλοντα εἰς αὐτὸν τὸ μαρτύριον τῆς πυρᾶς. Πρέπει πάντως νὰ τονισθῇ ὅτι χάρις εἰς τὴν θαυμασίαν ἱκανότητα προσαρμογῆς τοῦ ἀνθρωπίνου οργανισμοῦ, ἐσυνήθισαμε τόσο γρήγορα εἰς τὴν βάρβαρον αὐτὴν θερμοκρασίαν, ὥστε δὲν ἠσθανόμεθα πλέον κανένα πόνον καὶ καθέννας μας ἐπέδωκε νὰ ἔλθῃ ὅσον τὸ δυνατόν γρηγορώτερα ἡ σειρά του νὰ ὑποστῇ τὴν θεραπείαν πού.

Κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, τὰ πόδια μας ἤρχισαν νὰ γιατρεύωνται χάρις εἰς τὰ ἐκπαινημένα ζεστά λουτρά ποὺ ἐκάναμε.

Εἴμεθα φυσικὰ σχεδὸν γυμνοί, διότι τὰ τελευταῖα ράκη τῶν ἐνδυμάτων μας τὰ ἐχρησιμοποίησαμε δι' ἐπιδέσμους. Γύρω ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ τὴν μέση ἐκρέμαντο ἀκόμη μερικὰ ὑπολείμματα ἀπὸ ὅ,τι εἰς καλλιτέλους καιροὺς ἦτο ἕνα πουκάμισο καὶ ἕνα παντελόνι.

Μολονότι καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα, δὲν εἴχαμε ἀντιληφθῇ τὸ παραμικρότερον σημεῖον παρουσίας τῶν ἄγριων, εἴμεθα ἐν τούτοις βέβαιοι ὅτι μᾶς παρακολουθοῦσαν. Ἀργότερα, ὅταν ἔμαθα τὰς συνηθείας αὐτῶν τῶν φυλῶν, εὐρήκα τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον μᾶς ἀφῆκαν ἀνενοχλήτους.

Οἱ ἄγριοι αὐτοὶ εὕρισκονταί εἰς κατάστασιν ἐντελῶς πρωτόγονον, ζοῦν δὲ πλὴς τῶν ποταμῶν. Δὲν ἔχουν πύργους, οὐτε σχεδία, πιθανώτατα δὲ δὲν γνωρίζουν τὸν τρόπον νὰ πιάνουν τὰ ψάρια. Δὲν κατεργάζονται τὸ ξύλον, περιοριζόμενοι ἀπλῶς νὰ κόβουν κομμάτια, ἀνάλογα μὲ τὰς ἀνάγκας τῶν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ σπῆτια πᾶν, ὅπου ὑπάρχει στερεοτύπως μία ξυλῖνη δοκὸς, οὐδαμῶς παρετήρησα ἴχνη κατεργασίας τοῦ ξύλου.

Αἱ κατοικίαι εἶνε ὅλαι κατεσκευασμέναι μὲ τὴν πρόσφιν πρὸς ἀνατολὰς. Τοῦτο θὰ ὀφείλεται εἰς κάποιαν πρόληψιν. Τὰ «ἀνοίγματα» ποὺ παίζουν ρόλον παρθύρων εἶνε πάντα κλειστά.

Οἱ ἄγριοι αὐτοὶ δὲν φοροῦν κανένα ἔνδυμα. Τοῦλάχιστον αὐτὸ ἐξηκριβώσαμεν ὡς φορὴς εὐτυχήσαμε νὰ ἀντικρύσωμεν κανένα ἀπ' αὐτοὺς. Καὶ λέγομεν «εὐτυχήσαμεν», διότι πάντοτε ἐτρέποντο εἰς φυγὴν ὅταν τοὺς ἐπλησιάζαμεν.

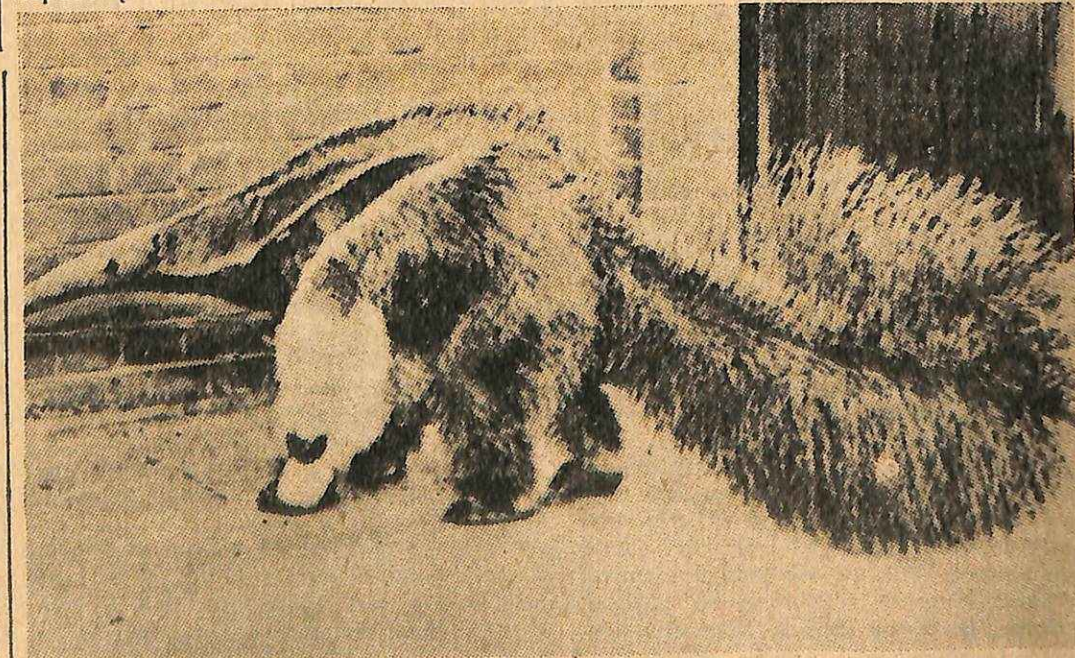
Δὲν εὐρήκαμε ποτὲ ἴχνη ὕψατος. Οἱ ἄγριοι αὐτοὶ ζοῦν ἀκόμη εἰς τὴν λιθινὴν ἐποχὴν μὴ γνωρίζοντες τὴν χρῆσιν τοῦ μετάλλου, οὐδὲ καὶ τοῦ χρυσοῦ, πρᾶγμα ποὺ ἔκαμε τὸν Τζάκ νὰ χάσῃ κάθε ὑπόληψιν γι' αὐτοὺς. Ὡς ὅπλα μεταχειρίζονται τὰ ἀκόντιον. Ἐπιπλὺ δὲν ὁ-

πάρχουν. Οἱ ἄγριοι κοιμοῦνται κατὰ γῆς, ὁ ἕνας δίπλα στὸν ἄλλον. Οὐδέποτε εἶδα εἰς τὰ μέρη αὐτὰ μουσικὰ ὄργανα, οὔτε καν ἕνα τὰμ - τὰμ, κοινότατον εἰς ἄλλα μέρη.

Μὲ τὸν καιρὸν κατάρθωσα νὰ ἀνακαλύψω μερικὰς ἐνδείξεις σχετικὰς μὲ τὴν θρησκείαν των. Θάπτον τοὺς νεκροὺς τῶν εἰς στάσιν καθημένων, ὅπως οἱ ἄρχαιοί μας καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου κατασκευάζουν ἕνα μικρὸν κεινότηριον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ τοποθετοῦν ἕνα δοχεῖον μὲ «μασάτα». Μίαν ἡμέραν μοῦ ἐδόθη ἡ ἀπόδειξις ὅτι φοβοῦνται καὶ σέβονται τοὺς νεκροὺς. Αὐτὸ ἔγινε μερικοὺς μῆνας μετὰ τὴν ἀφίξιν μας. Εἴχαμε ἀποφασίσει νὰ ἐγκαταστήσωμεν ἕνα «στρατόπεδον» πλησίον τοῦ ποταμοῦ καὶ εἰς τὸ μέρος ποὺ ἐδιαλέξαμε, ἀνεκαλύψαμεν ἕνα τάφον. Περιέργως νὰ ἰδῶ μὲ τοίους ἀνθρώπους εἴχαμε τέλος πάντων νὰ κάμωμεν, ἀνέσκαψα τὸν τάφον καὶ ἐξέβαψα τὸν νεκρόν. Ἡ κεφαλὴ ἔφερε ἀκόμη μακρὰν μελανὴν κόμην. Ἐκοψα τὴν κεφαλὴν αὐτὴν καὶ τὴν ἐκρέμασα μέσα εἰς τὸ ἀμπρί μας γιὰ νὰ τὴν διατηρήσω. Εἴκοσι τέσσαρας ὥρας κατόπιν οἱ ἄγριοι, ἐπὶ φελλοῦ τῆς ἀπουσίας μας, ἤλθαν εἰς τὸ ἀμπρί μας, ἐπῆραν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν μέσα εἰς τὸν τάφον τῆς. Εἶναι ἡ μοναδικὴ φορὰ ποὺ οἱ ἄγριοί μας εὐρήκαν τὸ θάρρος νὰ εἰσχωρήσων μέρη τῆς κατοικίας μας καὶ ἀσφαλῶς τὸ θάρρος των αὐτὸ θὰ τὸ ἤντησαν ἀπὸ κάποιο ἰσχυρότατο συναισθημα.

Ἄν εἴμεθα ἐξ ἴσου μὲ αὐτοὺς ἐξησκημένοι εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς διαβιώσεως ἐντὸς τοῦ δάσους, θὰ ἠμπορούσαμε νὰ συλλάβωμεν ἕνα ἐξ αὐτῶν καὶ νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν ἐσχέσιν μαζί μὲ δόκληρον τὴν φυλὴν ποὺ ἐπέμενε νὰ ζῇ ἀόρατος γύρω μας. Δὲν τὸ κατωρθώσαμεν ὁμως καὶ ἔτσι ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸν τόπον τους δίχως νὰ ἀνταλλάξωμεν μὲ αὐτοὺς οὔτε ἕνα νόημα.

Παρέμειναν γιὰ μᾶς ἕνας λαὸς ἀφαντος, ἕνας λαὸς - φάντασμα, τοῦ ὁποῦ τὴν παρουσίαν μόνον νὰ μαντεύσωμεν ἠμπορούσαμεν ἐνίοτε. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον

Μηρυμνοφάγος τοῦ Ἀμαζονίου εἰς τὸ ν Ζωολογικὸν κήπον τοῦ Λονδίνου.

ἡ περιγραφή μου περὶ τῆς φυλῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία μαζί μὲ πολλὰς ἄλλας διαβίωσας εἰς τὴν ἀπεραντωσύνῃ τῶν δασῶν, ποὺ ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς Κολομβίας μέχρι τῆς Ἀργεντινῆς, θὰ μείνῃ πάντοτε ἀτελής.

Διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς περιπετειὰς μας, ἔπειτα ἀπὸ τριῶν ἐβδομάδων φυτοφαγίαν καὶ ἐπισταμένους φροντίδας, εἴχαμε θεραπεύσει ὅλας τὰς κακὰς συνεπειὰς τῆς πενθημέρου νηστείας καὶ τῆς πορείας ἐντὸς τοῦ δάσους.

Ἀρχίσαμε τότε τὴν περιοδείαν μας εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος εἰς τὸ ἄλλο, ὅπου καὶ ἂν ἐπηγάναμε, εὐρίσκαμε πάντοτε ἐρήμους τὰς κατοικίας τῶν Ἰνδῶν (πρᾶγμα ἀρκετὰ εὐχάριστον ἐν πάσῃ περιπτώσει), διότι οἱ Ἰνδοὶ δὲν ἐννοοῦσαν νὰ σταθοῦν νὰ τοὺς πλησιάσωμε. Ἐμέναμε εἰς τὰς κατοικίας αὐτὰς ὅσον καιρὸ θέλαμε ἀνενόχλητοι καὶ ἐτρεφόμεθα ἀπὸ τὰ χόρτα καὶ τοὺς καρποὺς ποὺ ἐακκλιεργοῦσαν οἱ πτωχοὶ αὐτοὶ διὰ ὅλοι.

Σύμφωνα μὲ μεταγενεστέρους ὑπολογισμοὺς μου, εἰμέναμε εἰς τὸν Γιασοῦμι ἀπὸ τὸν Ἰούνιον ἕως τὸν Ὀκτώβριον. Καθ' ὅλον τὸν καιρὸν ποὺ ἐζήσαμε θαμμένοι μέσα εἰς τὸ δάσος, δὲν ἐκρατήσαμε φυσικὰ ἡμερολόγιον, καὶ ἔτσι οἱ ἡμέραι, αἱ ἐβδομάδες καὶ οἱ μῆνες, ἐπέρασαν δίχως νὰ τὸ καταλάβωμε. Ἡ διακοπὴ αὐτὴ κάθε δεσμοῦ μὲ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον παράδοξα πράγματα ἐξ ὧν μοῦ συνέβησαν. Ὁ χρόνος εἶνε ἕνα πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον, ὅσοι ζοῦν ἐξω ἀπὸ τὸν κόσμον, ἀποδίδουν τόση σημασίαν εἰς αὐτό, ὅσον καὶ οἱ νεκροί.

Ὅπωςδήποτε, μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν μας, ἀνεκαλύψαμεν μετὰ τὸν Γιασοῦμι καὶ τῆς καλύβης, ἡ ὁποία μᾶς ἐδέχθη πρώτη, ἕνα μονοπάτι. Τὸ ἐχρησιμοποίησαμεν διὰ τὰς μεταβάσεις μας εἰς τὸν ποταμόν, ἐπὶ τῆς ὁχθῆς τοῦ ὁποῦ κατεσκευάσαμεν μίαν ἐντελὴς πρωτόγονον πύργον.

Εἰς τὸ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ συνέχεια.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΙΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΩΜΡΦΙΑ Συμβουλές πολυτίμες

γιὰ τὴν ἐργαζομένη γυναῖκα

Ἐργάζεσθε ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὸ βράδυ χρειάζεται νὰ ἀναπαυθῆτε, μὰ εἰσθε κουρασμένη καὶ δὲν ἔχετε καμμιὰ διάθεσιν νὰ πάτε ποιθενά. Θέλετε νὰ ξεκουρασθῆτε, νὰ ἀποκτήσετε νέες δυνάμεις καὶ νὰ φρεσκάρετε τὴν ὁμορφίαν σας; Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ ἀκολουθήσετε τὶς παρακάτω συμβουλές:

— Πρῶτα ἀπ' ὅλα μόνις τελειώσετε ἀπὸ τὶς δουλειὰς σας ἢ τὴν ἐξωτερικὴν ἐργασίαν τοῦ γραφείου σας, τοῦ καταστήματός σας κτλ., γδυθῆτε. Αὐτὸ θὰ σᾶς ἀνακουφίσῃ. Ἐπειτα βγάλτε μὲ ἕνα μπαμπάκι τὸ θάψιμο ἀπὸ τὰ μάτια σας, τὰ μάγουλα σας, τὰ χεῖλη σας. Ὑστερα μὲ τὶς παλάμες σας κάνετε ἕνα μασάζ στὸ πρόσωπό σας ἀπὸ τὰ κάτω πρὸς τὰ ἐπάνω γιὰ νὰ ἐπαναφέρετε τὴν κανονικὴ λειτουργίαν τοῦ αἵματος. Τέλος ἀλείψετε μὲ μιὰ δροσιστικὴν κρέμα τὸ πρόσωπό σας καὶ ἰδίως τὸν γύρο τῶν ματιῶν σας.

— Κτενῆστε καλὰ τὰ μαλλιά σας, ξεσκονῆστε τα μὲ τὴ βούρτσαν καὶ διωθῶτε τὴν μὴ ἂν πλῖ σας. Φορέστε στὸ κεφάλι σας ἕνα δίχτυ (βουαλέττα) γιὰ νὰ μὴ χαλάσουν τὰ μαλλιά σας ἀπὸ τοὺς ἀτμοὺς τοῦ λουτροῦ σας.

— Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ ἐτοιμάστε τὸ λουτρό σας, ἀρκετὰ ζεστό, μὰ ὅχι καὶ παραπολύ καὶ ρίχτε μέσα λίγο ἀλάτι καὶ τσαΐ ποὺ εἶναι τονωτικά καὶ καταπραυντικά τοῦ νευρικοῦ συστήματός.

— Ἀντὶ ἀλάτι καὶ τσαΐ μπορεῖτε νὰ τρίψετε σὲ μιὰ λεκανὴν ἕνα κομμάτι σαποῦνι τύπου Μασσαλίας καὶ ἀφοῦ τὸ ἀνακατέψετε γιὰ νὰ ἀφρίσῃ, τὸ ρίχνετε μέσα στὸ μπάνιο σας. Ὑστερα μπαίνετε μέσα καὶ μένετε ἀκίνητη στὴν σαπουνάδα καμμιὰ ἑκατοντὰ λεπτὰ τῆς ὥρας, χωρὶς νὰ κινήθῃτε. Ἐτσι θὰ αἰσθανθῆτε τοὺς μύς σας νὰ τεντώνωνται, νὰ ξεκουράζονται καὶ τὰ νεῦρα σας νὰ ἡσυχάζουν.

— Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα μπορεῖτε νὰ καθορίσετε τὰ νύχια σας μὲ τὸ βουρτσάκι. Ἐπειτα σηκωθῆτε ὀρθὴ στὸ μπάνιο καὶ μὲ ἕνα σφουγγάρι βουτηγμένο σὲ κρύον νερὸ, ξεβγάζετε τὸ σῶμα σας, ἔπειτα τὸ τρίβετε μὲ λίγη κολώνια, τὸ σκουπίζετε καὶ τ' ἀλείψετε τάλκ.

— Μετὰ τὸ λουτρό θὰ αἰσθανθῆτε μεγάλη ἀνακούφισιν.

— Κατόπιν βγάλτε τὴν κρέμα ἀπὸ τὸ πρόσωπό σας σκουπίζοντάς τιν μὲ ἕνα καθαρὸ πανί καὶ ἀλείψετε τὸ πρόσωπό σας μὲ τριανταφυλλόνηρο.

— Ντυθῆτε καὶ πρὶν φορέσετε τὸ φόρεμά σας μακιγιαρισθῆτε μὲ τὴν ἡσυχίαν σας.

— Σκιᾶστε τὰ βλέφαρά σας μὲ πρᾶσινο κραγιὸν ἂν εἰσθε ξανθοὶ καὶ μὲ μπλε ἂν εἰσθε μελαγχροινές.

— Κοκκινῆστε λίγο περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι τὴν ἡμέραν, τὰ μάγουλά σας, γιὰτὶ τὸ ἡλεκτρικὸ φῶς πάντα χλωμαίνει τὸ πρόσωπο.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΑΣ ΑΝΘΟΚΟΜΟΥΣ Τὰ φυτὰ ποὺ καλλιεργεῖτε στὸ σπίτι σας

Ἡ καλλιέργεια τῶν διαφόρων φυτῶν στὰ διάφορα διαμερίσματα τοῦ σπιτιοῦ σας εἶναι δύσκολη ὅταν θέλετε νὰ διατηρήσετε πολλὰ φυτὰ ἐπὶ πολὺ χρονικὸ διάστημα σ' αὐτὸ τὸν κλειστὸ χώρ.

Μὲ καλὴ καὶ μεθοδικὴ περιποίησιν μπορεῖ κανεὶς νὰ διατηρήσῃ μέσα στὸ σπίτι του ἀρκετὰ χρόνια, ὠριμένα φυτὰ, μὰ τὰ περισσότερα διακοσμητικὰ φυτὰ δὲν μποροῦν νὰ διατηρηθοῦν ἐπὶ πολὺ καιρὸ γιὰ διάφορες αἰτίες, κυριώτερες τῶν ὁποίων εἶναι:

1) Τὰ φυτὰ ποὺ καλλιεργοῦνται σὲ γλάστρες ἢ κασόνια δὲν μποροῦν νὰ θροῦν σ' αὐτὸ τὸν περιορισμένον χώρὸ παρὰ λίγες μόνον θρεπτικὰς οὐσίες ποὺ καὶ αὐτὲς σύντομα τελειώνουν ἂν δὲν προσθέτετε συχνὰ διάφορα χημικὰ λιπάσματα.

2) Ἡ ἀπουσία τοῦ φωτός ἢ τὸ λίγο φῶς παραλύνει ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς κατεργασίας τῶν χυμῶν καὶ προκαλεῖ τὸ κιτρίνισμα τῶν φύλλων.

3) Ἡ ξηρασία τῆς ἀτμοσφαιρᾶς προκαλεῖ ἀφθονὴν διαπνοὴν ποὺ δὲν ἰσοφαρίζεται πάντοτε μὲ τὸ νερὸ ποὺ ποτίζονται τὰ φυτὰ καὶ ἔτσι μαραζινοῦνται.

Σὲ ὅλες αὐτὰς τὰς αἰτίας, ποὺ ἀναφέραμε παραπάνω, πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας.

Ἐτσι πολλὰ διαμερίσματα τοῦ σπιτιοῦ εἶναι πολὺ ζεστὰ τὴν ἡμέραν καὶ πολὺ κρύα τὴν νύκτα, ἄλλα πάλι ἄλλοτε εἶναι ζεστὰ καὶ ἄλλοτε κρύα. Ἐπειτα ὁ ἀέρας ὅχι μόνον δὲν ἀνανεώνεται ἀρκετὰ, ἀλλὰ καὶ μολύνεται ἀπὸ τὴν ἐξάτμισιν τῶν θερμαστῶν, καὶ τῶν διαφόρων μέσων φωτισμοῦ, πετρελαίου, γκαζ, βενζίνης κτλ. Ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν διαμερισμάτων εἶναι γεμάτη σκόνην ποὺ κλείνει τὰ στόματα (πόρους) τῶν φύλλων καὶ ἔτσι ἐμποδίζει καὶ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν διαπνοήν. Τέλος τὰ ρεύματα εἶναι κατὰστρεπτικά γιὰ τὰ φυτὰ.

Ἐπιτυγχάνεται καλύτερα ἡ καλλιέργεια στὰ σπῆτια ποὺ ἔχουν σκεπασμένες βεράντες ἢ προφυλαγμένους ἐξώστες, ποὺ συγκοινωνοῦν μὲ τὰ δωμάτια. Βέβαια

καλύτερα ἐπιτυγχάνεται ἡ καλλιέργεια σὲ σέρρες ποὺ συγκοινωνοῦν μὲ διάφορα διαμερίσματα τοῦ σπιτιοῦ ἢ ἐπάνω σὲ ταράτσες ἢ σὲ μιὰ γωνίαν τοῦ περιβολοῦ.

★

Εἶναι πλάνη νὰ νομίζετε πὼς ὅλα τὰ ἐξωτικά φυτὰ, ποὺ προέρχονται ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς γῆς εἶναι δυνατόν νὰ καλλιεργηθοῦν καὶ νὰ εὐδοκηθῶσιν ὅλα στὶς ἴδιες συνθήκες θερμοκρασίας καὶ φωτός.

Οἱ ἀνθοκαλλιεργηταὶ ἔχουν τελείως ξεχωρίσει τὰ φυτὰ ποὺ καλλιεργοῦνται σὲ θερμὲς, εὐκρατεῖς ἢ ψυχρὲς σέρρες, ἀναλόγως ἀπὸ τὰ μέρη ποὺ προέρχονται, θερμὰ ἢ ψυχρά.

Στὰ διαμερίσματα τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ἡ θερμοκρασία κυμαίνεται μετὰξὺ 13 καὶ 20 βαθμῶν τὴν ἡμέραν καὶ ποὺ κατέρχεται τὴ νύκτα στοὺς 10 βαθμοὺς, ἡ καλλιέργεια τῶν φυτῶν σὲ θερμὲς σέρρες δὲν ἐπιτυγχάνει, γιὰτὶ αὐτὰ τὰ φυτὰ πρέπει πάντοτε νὰ ἔχουν θερμοκρασία 18 — 20 βαθμῶν.

Ἀλλὰ καὶ τὰ φυτὰ τῶν ψυχρῶν χωρῶν δὲν μποροῦν νὰ ζήσουν σ' αὐτὰ τὰ διαμερίσματα, γιὰτὶ ἡ θερμοκρασία εἶναι μεγάλη καὶ ἔτσι αὐξάνουν γρήγορα καὶ μαραζινοῦνται ἐπίσης γρήγορα.

Ἐπίσης τὰ φυτὰ ποὺ εἶνε συνηθισμένα στὸ πολὺ φῶς, πάλι δὲν μποροῦν νὰ διατηρηθοῦν σὲ κλειστὸν χώρ, διατηροῦνται πάντως περισσότερο ἂν οἱ γλάστρες ἢ τὰ κασόνια εἶναι τοποθετημένα κοντὰ στὰ παράθυρα.

Τὰ εἶδη ποὺ καλλιεργοῦνται εὐκολώτερα στὸ σπίτι μας εἶναι ἐκεῖνα ποὺ φύονται σὲ εὐκρατεῖς χώρες καὶ κάτω ἀπὸ τὴν σκιά τῶν δένδρων, μὰ καὶ αὐτὰ διατηροῦνται λίγο καιρὸ γιὰτὶ τοὺς λείπει ἡ κατάλληλη ὑγρασία.

Γνωστότερον ἀπ' αὐτὰ τὰ τελευταῖα εἶναι τὰ ἐξῆς: ἡ ἀραλία, ἡ ἀρωκαρία, ἡ ἀσπιδίστρια, μερικὰ εἶδη δράκαινας, ὁ φοῖκος, μερικὰ εἶδη φτέριδων καὶ μερικὰ εἶδη φοινίκων.

Γιὰ νὰ γνωρίζετε τὰ ὕψαματα

Γιὰ νὰ μάθετε κατὰ πόσον ἕνα ὕψος εἶναι ἀπὸ γνήσιο μετᾶξι, ξεφτᾶτε κλωστίτσες ἀπὸ δειγμὰ ποὺ ἔχετε καὶ τὶς πλησιάζετε στὴν φλόγα ἐνὸς κεριοῦ. Τὸ φυσικὸ μετᾶξι καίεται ἀσχηματῶς, ἀφήνει στάχτη καὶ μυρίζεται καμμένο. Τὸ φυτικὸ μετᾶξι καίεται ὡς πυροτέχνημα καὶ δὲν ἀφήνει κανένα ὑπόλοιπο.

Ἄν πρόκειται νὰ ἐξετάσετε ἕνα μάλισον ὕψος, σκίστετε ἕνα κομματάκι του. Ἄν εἶναι ἀπὸ καλὸ μαλλί, θὰ ἀφήσῃ ξέφτια μακρὰ καὶ ποὺ δὲν κόβονται εὐκολά. Ἄν ἦτε ξεφτιασμένα κοντὰ θὰ πῇ πῶς τὸ ὕψος ἔχει γίνῃ ἀπὸ πρόστυχο μαλλί ἢ ἀπὸ ὑπολείμματα. Γιὰ νὰ μάθετε ἂν εἶνε ὁλόμαλλο τὸ ὕψος, ξεφτᾶτε κλωστί-

τσες καὶ κατὰ πλάτος καὶ κατὰ μήκος καὶ τὶς καίετε ὑστερα χωριστά. Ἄν τὸ ὕψος εἶνε ὁλόμαλλο, οἱ κλωστὲς θὰ μαζεθοῦν καὶ θὰ σκληρύνουν, τὴν ὥρᾳ δὲ ποὺ θὰ τὶς καίετε θὰ ἀφήσουν μιὰ χαρακτηριστικὴ μυρωδιά ἀπὸ καμμένο σχοινί. Ἄν εἶνε ἀπὸ μπαμπάκι οἱ κλωστὲς θὰ κοῦν ἄμέσως καὶ θὰ ἀφήσουν μιὰ μυρωδιὰ καμμένου χαρτιοῦ.

Νὰ καὶ ἕνας ἄλλος τρόπος. Βάζετε ἕνα κομματάκι ὕψος μέσα σ' ἕνα κουτάκι μὲ βυρίδι. Τὸ μπαμπάκι, ἂν ὑπάρχῃ, θὰ ἐξαφανισθῇ καὶ τὸ μαλλί θὰ μείνῃ ὀθι-κτό, μόνον ποὺ θὰ πάρῃ ἕνα χρῶμα κοκκινωπό.

ΚΗΚΑΡΥΔΗΣ ΑΕ

ΛΑΚΙΔΑΔΗΣ

ΕΡΕΙΜΑΝΟΣ

ΑΓΑΘΩΝ

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

ΣΟΚΡΑΤΗΣ

ΠΑΛΑΤΩΝ

ΦΑΙΛΑ

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

(Εικὼν Α. Φόερμπαχ)